

AARSBERETNING
VEDKOMMENDE
NORGES FISKERIER
FOR
1900

UDGIVET AF NORGES FISKERISTYRELSE

5TE HEFTE

*

1900

1. **Amtmanden i Finmarken:** Beretning om vinter- og vaarfisket i Finmarken 1900.
2. **Do.** Beretning om sommer- og høstfisket i Finmarken 1900.
3. **Beretning** om skrejffisket i Tromsø amt 1900.
4. **Do.** om skrejffisket i Nordlands amt udenfor Lofotens opsynsdistrikt i opsynstiden 1900.
5. **Do.** om skrejffisket i nordre Trondhjems amt 1900.
6. **Do.** om skrejffisket i søndre Trondhjems amt 1900.
7. **Do.** om skrejffisket i Nordmøre 1900, ved fogden i Nordmøre.
8. **Do.** om skrejffisket i Romsdals fogderi 1900, ved fogden i Romsdal.
9. **Do.** om skrejffisket i Søndmøre 1900, ved byfogden i Aalesund.
10. **Fiskeriagent Johnsen:** Beretning om hans virksomhed m. v. i 1900.
11. **Fiskeriinspektør Wallem:** Beretning om hans virksomhed i 1900.
12. **Fiskeriinspektør Johnsen:** Beretning om hans virksomhed i 1900 (i uddrag).
13. **Fiskeriinspektør Sørensen:** Beretning om hans virksomhed i 1900.
14. **Fiskeriinspektør Buvig:** Om fedsildfisket i søndre distrikt i 1900.
15. **Do.** Om makrelfisket i 1900.
16. **Konst. fiskeriinspektør Barclay:** Beretning om hans virksomhed i 1900 (i uddrag).
17. **Fiskeriagent Johnsen:** Beretning om sildefisket paa Englands østkyst i 1900.
18. **Do.** Beretning om sildehandelen m. v. i England.

Væsentlig efter
lensmændenes
opgaver ved
fiskeristyrelsen.

KRISTIANIA

W. C. FABRITIUS & SØNNER, A/S

1901

AARSBERETNING
VEDKOMMENDE
NORGES FISKERIER
FOR
1900

UDGIVET AF NORGES FISKERISTYRELSE

5TE HEFTE

*

1900

1. **Amtmanden i Finmarken:** Beretning om vinter- og vaarfisket i Finmarken 1900.
2. **Do.** Beretning om sommer- og høstfisket i Finmarken 1900.
3. **Beretning** om skrejffisket i Tromsø amt 1900.
4. **Do.** om skrejffisket i Nordlands amt udenfor Lofotens opsynsdistrikt i opsynstiden 1900.
5. **Do.** om skrejffisket i nordre Trondhjems amt 1900.
6. **Do.** om skrejffisket i søndre Trondhjems amt 1900.
7. **Do.** om skrejffisket i Nordmøre 1900, ved fogden i Nordmøre.
8. **Do.** om skrejffisket i Romsdals fogderi 1900, ved fogden i Romsdal.
9. **Do.** om skrejffisket i Søndmøre 1900, ved byfogden i Aalesund.
10. **Fiskeriagent Johnsen:** Beretning om hans virksomhed m. v. i 1900.
11. **Fiskeriinspektør Wallem:** Beretning om hans virksomhed i 1900.
12. **Fiskeriinspektør Johnsen:** Beretning om hans virksomhed i 1900 (i uddrag).
13. **Fiskeriinspektør Sørensen:** Beretning om hans virksomhed i 1900.
14. **Fiskeriinspektør Buvig:** Om fedsildfisket i søndre distrikt i 1900.
15. **Do.** Om makrelfisket i 1900.
16. **Konst. fiskeriinspektør Barclay:** Beretning om hans virksomhed i 1900 (i uddrag).
17. **Fiskeriagent Johnsen:** Beretning om sildefisket paa Englands østkyst i 1900.
18. **Do.** Beretning om sildehandelen m. v. i England.

Væsentlig efter
lensmændenes
opgaver ved
fiskeristyrelsen.

KRISTIANIA

W. C. FABRITIUS & SØNNER, A/s

1901

Beretning om skrejffisket søndenfor Stat er indtaget med fiskeri-
inspektør Buvigs øvrige beretninger i 1ste hefte 1900.

Fra
amtmanden i Finmarkens amt.

Beretning

om vinter- og vaarfisket inden Finmarkens amt i
aaret 1900.

Lodden stødte under land for Vestfinmarkens vedkommende i midten af marts; for Østfinmarken noget forskjelligt, i de vestlige vær til og med Berlevaag og i selve Varangerfjorden i sidste halvdel af april samt i 1ste halvdel af mai. Ved Vardø stødte den under land allerede de sidste dage af januar maaned, men forsvandt om faa dage.

Den forsvandt for Vestfinmarken i midten af mai og i Østfinmarken for vestværenes vedkommende i slutningen af mai; for de øvrige i midten og slutningen af juni maaned.

I Vestfinmarken opgives større fisketyngde at være stødt under land i slutningen af marts, og i slutningen af april maaned; den forsvandt omkring 20de juni.

I Østfinmarken bemærkedes større fisketyngde for de vestlige vær i slutningen af april og for værene østover lidt efter lidt til midten af mai og begyndelsen af juni. I Varangerfjorden bemærkedes den først omkring 10de juni, men den holdt sig her til langt ud i juli maaned. Fra de øvrige vær forsvandt den i midten af juni.

Kobben har ogsaa iaar vist sig, men i mindre mængde end i de foregaaende aar; den synes at være i aftagende.

I vinteren 1899—1900 er der ogsaa fra Hasvik, Hammerfest herred, Kjølvik og Honningsvaagene samt Kjøllefjord foregaaet endel fiske.

Efter de modtagne opgaver udgjorde antallet af de under fisket forulykkede 34.

Tælling af fiskere og baade fandt sted den 12te mai.

Nedenstaaende tabel viser fordelingen af den fiskende almue og baadene paa de forskellige vær inden finmarken paa tællingsdagen.

Fiskevær.	Mænd.	Baade.	Fiskende fra fartøi.	Udlæn- dinge.
Loppen—Øxfjord	250	80		
Hasvik	1 030	271		
Galten	797	186		
Sandø	101	25		
Medfjord	649	175		
Hammerfest by, Hammerfest og Kval- sund herreder	366	139		
Rolfso	1 018	236		
Ingø	1 455	366		
Hjelmsø	413	108		
Renø	111	51		
Maasø	55	20		
Gjæsvær	801	206		
Skarsvaag og Opnan	128	43		
Honningsvaagene	937	265	376	
Kjelvik	861	219	5	
Kistrand	50	25		
Lebesby	99	37		
Dyffjord	128	43		1
Kjølleffjord	168	42		
Sandffjord	32	11		
Skjøtningberg	166	45		
Mehavn	595	137		1
Gamvik	602	155		
Finkongkjeilen	529	156	41	5
Berlevaag	307	95		2
Baadsffjord	48	12	60	
Sylteffjord	16	4		
Havningberg	320	83		
Vardø by og landdistrikt	1 211	319	12	10
Kiberg	687	194		81
Nordvaranger	206	69		1
Næsseby	183	68		

Fiskevær.	Mænd.	Baade.	Fiskende fra fartøi.	Udlæn- dinge.
Bugønæs	15	6	»	»
Grændse Jacobselv	14	6	»	»
Sydvaranger herred forøvrigt	9	3	»	»
Ialt	14 357	3 900	494	101
Af disse var udrustede:				
med garn	236	63	»	»
» line	3 618	1 024	»	»
» dybsagn	1 057	257	»	»
» alle redskaber	9 446	2 566	»	»

De paa tællingsdagen i Finmarken værende fiskere og baade var fra:

Hjemsted.	Mænd.	Baade.	Hjemsted.	Mænd.	Baade.
Bergen	6	1	Vægø	77	22
Nordmøre	1	»	Tjøto og Vivelstad	181	58
Aalesund	11	3	Alstadhaug og Stammæs	230	64
Kristiansund	12	2	Herø	171	45
Trondhjem	1	»	Vefsen	48	6
Namsos	1	»	Hatfjeldalen	8	»
Bodø by	13	2	Næsne og Dønnæs	69	10
Tromsø by	107	30	Hemnes og Korgen	27	5
Hammerfest by	90	30	Mo	28	3
Vardø by	394	133	Ranen	1	»
Vadsø by	159	60	Lurø og Trænen	19	2
Trondhjems stifts land- distrikt	36	4	Rødø og Melø	75	21
Bindalen	14	3	Gildeskaal	25	5
Brønø	128	26	Beieren	19	1
			Skjerstad	18	5

Hjemsted.	Mænd.	Baade.	Hjemsted.	Mænd.	Baade.
Saltdalen	24	5	Lenvik og Hillesø . .	369	77
Bodin	7	2	Balsfjord og Malangen	452	99
Folden	39	5	Tromsøundet	309	71
Stegen og Ledingen .	141	38	Karlso	203	50
Hammerø	63	13	Lyngen og Sørfjorden	996	239
Tysfjorden	158	22	Skjærvø, Nord-Reisen	956	232
Ofoten	80	17	Loppen—Øxfjord . .	256	80
Lødingen og Hol . .	279	57	Hasvik	212	71
Vaagen og Gimso . .	189	34	Alten	126	21
Borge og Valberg . .	144	26	Talvig	405	105
Buksnæs og Hol . .	200	30	Hammerfest landsogn .	381	134
Flakstad og Moskenæs	97	18	Kvalsund	229	68
Værø og Røst	7	1	Maasø	446	228
Hadsø	151	32	Kjelvik	423	213
Bjæresø	8	2	Kistrand	351	103
Ørnes og Langnæs . .	130	30	Karasjok	2	»
Isø og Malnæs	19	3	Lebesby og Kjelle-		
Dverberg og Andenæs	76	16	fjord	256	116
Sortland	134	28	Tanen og Gamvik . .	460	205
Kvæfjord	190	39	Næsseby og Polmak .	294	90
Trondenæs og Sand .	370	66	Nordvaranger	364	113
Berg og Torsken . . .	28	5	Sydvaranger	136	34
Tranø, Dyrø og Sø-			Vardø landsogn	275	147
Reisen	535	114	Sverige	2	»
Maalselven og Bardo	90	9	Finland	63	»
Astadjord og Salangen	1227	251	Rusland	36	»
			Ialt	14357	3900

Det tilsvarende antal fiskere og baade paa tællingsdagen i de 5 foregaaende aar var:

I 1895 . .	11 001	mand	(hvoraf 525 udlændinge)	med	3 112	baade,
- 1896 . .	18 173	—	»	652	—	» 4 777 —
- 1897 . .	16 641	—	»	420	—	» 4 299 —
- 1898 . .	14 155	—	»	150	—	» 3 756 —
- 1899 . .	10 749	—	»	68	—	» 2 929 —

Betræffende de i Finmarkens fiskevær paa tællingsdagen værende kjobefartøjer meddeles saadan fortegnelse:

Stedernes navne.	Antal.	Drægtighed i tons.	Samlet besætning, føreren iberegnet.
a. Efter hjemsted:			
Kristiania	1	63	6
Haugesund	2	88	9
Hardanger	1	73	5
Bergen	33	2 177,50	186
Aalesund	6	294	30
Kristiansund	32	1 744,05	159
Trondhjem	14	952,50	67
Tromsø	6	152	21
Hammerfest	9	278	34
Vardø	1	80	4
Indherred	2	99	10
Fosen	3	110	12
Helgeland	2	78	8
Salten	2	96	10
Senjen og Tromsø	7	253	29
Finmarkens landdistrikt	6	185	23
Rusland	18	1 284,27	84
Ialt	145	8 007,32	697
b. Efter fiskevær:			
Hasvik	23	1 116	111
Galten	18	805	81
Sandø	4	177,95	18
Medfjord	10	432	42
Rølsfjord	11	691	60
Ingø	29	1 524	138
Hjelmse	3	153	15
Maasø	2	88	10
Gjæsvær	9	481,10	44
Honningsvaagene	2	92	9
Kjelvik	12	745	71
Kjøllefjord	2	141	11

Stedernes navne.	Antal.	Drægtighed i tons.	Samlet besætning. Føreren iberegnet.
Mehavn	9	420	39
Berlevaag	2	650	8
Baadsfjord	1	63,77	5
Vardø	8	427,50	35
Ialt	145	8 007,32	697

I de anførte opgaver er medtaget de fartøier, som med fuld last havde forladt Finmarken forinden tællingen fandt sted.

Med hensyn til den samlede deltagelse i fisket tillader jeg mig at henvise til nedenstaaende tabel, hvilken indeholder oplysning om antallet af fiskere og baade samt skøiter og dampskibe, som for kortere eller længere tid tog del i loddefisket i de forskjellige vær:

Fiskevær.	Mænd.	Baade, skøiter og dampskibe.
Loppen og Øxfjord	250	80
Hasvik	1 168	341
Galten	1 738	385
Medfjord	649	175
Hammerfest og Kvalsund	460	210
Hammerfest by	180	70
Rolfsø	1 270	295
Ingø	1 455	366
Hjelmsø	499	131
Renø	107	46
Maasø	100	26
Gjæsvær	926	223
Skarsvaag	140	51
Honningsvaagene	1 054	258
Kistrand	50	25
Kjelvik	779	208
Lebesby	420	134

Fiskevær.	Mænd.	Baade, skoiter og dampskibe.
Kjøllefjord	600	180
Mehavn	1 384	219
Gamvik	865	217
Finkongkjeilen	919	255
Berlevaag	799	201
Baadsfjord	275	72
Syltefjord	184	40
Havningberg	540	140
Vardø by og herred	3 155	764
Kiberg	1 212	344
Vadsø by	270	88
Nordvaranger	300	98
Næsseby	100	40
Bugønæs	15	6
Grændse Jacobselv	20	5
Sydvaranger herred forøvrigt	25	9
Ialt	21 908	5 702
Heraf benyttede:		
alene garn	236	33
» line	8 331	1 802
» snøre (dybsagn)	2 905	404
baade garn og andre redskaber	4 726	1 431
» line og snøre (dybsagn)	5 700	2 031
trawl (fra Vardø by)	10	1

Til slæbebaade benyttedes i endel vær doryer, tilsammen 978 stykker, hvoraf i Maasø 8, Skarsvaag 13, Honningsvaagene 272, Mehavn 106, Gamvik 125, Berlevaag 90, Baadsfjord 73 og Vardø 291.

Følgende tabel indeholder fortegnelse over de under fisket i de forskellige vær fremmødte fartøier:

Fiskevær.	Antal.	Besætning; føreren iberegnet.	Drægtighed i tons.
Loppen og Øxfjord	4	20	215
Hasvik	26	121	1 167
Galten	22	99	982
Medfjord	10	42	432
Rolfse	48	233	2 425
Ingø	29	138	1 524
Hjelmsø	5	22	207
Maasø	2	10	88
Gjæsvær	13	71	822
Honningsvaagene	9	46	400
Kjelvik	20	123	1 280
Lebesby	4	17	135
Kjøllefjord	4	14	160
Mehavn	14	69	672
Gamvik	8	42	445
Finkongkjeilen	2	10	135
Berlevaag	2	7	60
Baadsfjord	1	5	63
Havningberg	3	14	132
Vardø	34	177	1 873
Kiberg	6	30	355
Vadsø	6	29	370
Ialt	272	1 339	13 942

Politiopsyn førtes af vedkommende lensmænd samt af særskilt ansatte opsynsbetjente; fra 19de april til 25de juni holdtes desuden extraordinært opsyn (dampskib).

Ordenen under fisket maa betegnes som god, naar undtages endel drukkenskab og gadeuordener i værene Syltefjord—Kiberg (begge inclusive).

Der opgives udfærdiget 36 mulktforelæg, hvoraf 32 for overtrædelse af forskellige paragrafer i lov om saltvandsfiskerierne i Finmarken af 3die august 1897, 1 for overtrædelse af havneloven og 3 for overtrædelse af politivedtægter. Desuden blev 10 personer tiltalte for opløb og vold

mod politiet i Havningberg. Af disse fik en 20, tre 15, en 12, en 8 dages fængsel paa vand og brød, 2 100 og en 25 kroners bøder; en blev frikjendt.

Med hensyn til driftsmaaden og baadenes udstyr mærkes der nu en betydelig forandring, idet man i den sidste tid omtrent kun har begyndt at benytte større, tildels dækkede sneseils baade, forsynede med 1—2—4 slæbebaade, hvoraf igjen et par stykker doryer. Ligeledes er en forbedret linehaler «andøver» kaldet, blevet almen bekjendt, og der siges, at «andøveren» sparer en mand under halingen af linen.

Priserne paa raaproduktet varierede mellem:

Kr. 12,30— kr. 30,00 pr. 100 stk. torsk.

» 8,00— » 14,00 » 100 hl. lever.

» 8,00— » 20,00 » 100 hl. rogn.

» 0,10— » 0,40 » 100 stkr. fiskehoveder.

Af den fangede torsk kan regnes fra 200—900 stkr. paa 1 hektoliter lever.

Efter de fra lensmændene og opsynsbetjentene modtagne opgaver er der under dette vinter- og vaarfiske opfisket nedenstaaende mængde torsk og hyse beregnet i tal, kvejte m. v. beregnet i kilogram samt lever og rogn beregnet i hektoliter, ligesom der opgives solgt nedenstaaende antal fiskehoveder:

Distrikter.	Torsk.	Hyse.	Hoveder.	Kveite m. v. kg.	Lever hl.	Rogn hl.
Loppenog Øxfjord	209 900	2 000	100 000	3 600	700	30
Alten sorenskriveri	209 900	2 000	100 000	3 600	700	30
Hasvik	1 250 000	14 000	800 000	84 000	3 600	500
Galten	681 200	—	50 000	11 000	2 100	20
Medfjord	460 000	52 000	90 000	55 000	1 360	10
Hammerfest og Kvalsund	228 000	30 000	—	6 000	560	30
Hammerfest by	80 000	5 000	—	6 000	240	—
Rolfse	1 311 000	60 000	1 000 000	140 000	4 742	12
Ingø	1 552 800	20 000	150 000	144 000	4 981 ¹ / ₂	—
Hjelmsø	309 000	18 000	176 000	87 000	1 014	—
Renø	112 000	—	—	4 100	120	30
Maasø	102 000	1 000	—	23 000	250	—

Distrikter.	Torsk.	Hyse.	Hoveder.	Kvejte m. v. kg.	Lever. hl.	Rogn. hl.
Gjæsvær	604 000	123 000	220 000	125 000	1 687	—
Skarsvaag	142 800	49 500	50 000	4 680	355	—
Kistrand	11 000	—	—	—	10	—
Kjelvik	877 700	77 900	—	68 350	2 400	—
Honningsvaagene	820 000	80 000	800 000	645 000	2 300	35
Hammerfest soren- skriveri	8 541 500	530 400	3 336 000	1 403 130	25 719 ¹ / ₂	637
Lebesby	310 000	3 500	—	400	623	—
Kjøllefjord	253 000	—	—	10 600	633	—
Mehavn	561 000	28 000	290 000	120 000	1 950	—
Gamvik	671 500	13 500	335 700	186 000	1 788	—
Finkongkjeilen	585 000	10 000	—	85 000	1 471	—
Berlevaag	665 000	70 000	50 000	107 800	1 500	—
Næsseby	50 000	10 000	—	3 000	100	—
Tanen sorenskriveri	3 095 500	135 000	675 700	512 800	8 065	—
Baadsfjord	178 480	10 000	174 480	10 100	555	—
Syltefjord	132 900	11 500	1 000	7 300	416	—
Havningberg	402 500	59 000	—	41 000	987	—
Vardø	1 560 000	25 000	1 000 000	161 000	4 640	—
Kiberg	1 000 000	90 000	1 000	5 500	2 660	—
Vardø sorenskriveri	3 273 880	420 500	1 176 480	224 900	9 258	—
Vadsø by	177 000	29 000	40 000	9 600	546	—
Nordvaranger	180 000	5 000	80 000	2 700	546	—
Grændse Jacobselv	3 200	—	—	—	16	—
Sydvaranger herred forøvr.	3 800	—	—	—	17	—
Varanger sorenskri- ver i	364 000	34 000	120 000	12 300	1 125	—
Finmarkens amt	15 484 780	1 121 900	5 408 180	2 156 730	44 867 ¹ / ₂	667

Af det anførte tal torsk og hyse skal der være forbrugt under fisket omkring 232 300 stykker, hvoraf 96 700 torsk.

Ifølge de statistiske opgaver er af det anførte kvantum torsk op-fisket:

Med garn	1 410 300
» line	9 156 380
» snøre (dybsagn)	1 807 300
» forskellige redskaber . .	3 110 800

Fiskeriets samlede udbytte ansat i penge er med fradrag af, hvad der er forbrugt under fisket, i de indkomne opgaver over det samlede udbytte af vinter- og vaarfisket beregnet til følgende beløb:

For Altens sorenskriveri:

Loppen og Øxfjord kr. 66 110,00

For Hammerfest sorenskriveri:

Hasvik herred kr. 355 550,00

Hammerfest herred:

Galten	kr. 185 428,00	
Medfjord	» 121 677,00	
Herredet forøvrigt og		
Kvalsund herred	» 70 660,00	
		» 377 765,00
Hammerfest by		» 20 500,00

Maasø herred:

Rolfsø	kr. 433 606,00	
Ingø	» 449 296,50	
Hjelmsø	» 98 492,00	
Renø	» 15 522,50	
Gjæsvær	» 160 443,50	
Herredet forøvrigt	» 22 200,00	
		» 1 179 560,50
Kistrand herred		» 1 664,00

Kjelvik herred:

Skarsvaag	kr. 27 734,80	
Honningsvaag	» 228 030,00	
Herredet forøvrigt	» 221 862,00	
		» 477 626,80
		» 2 412 666,30

Lateris kr. 2 478 776,30

Transport

kr. 2 478 776,30

For Tanen sorenskriveri:

Lebesby herred:

Kjøllefjord	kr.	52 790,00	
Herredet forøvrigt	»	55 875,00	
			kr. 108 665,00

Tanen herred:

Mehavn	kr.	187 474,00	
Gamvik	»	162 991,70	
Finkongkjeilen	»	123 670,00	
Berlevaag	»	158 536,00	
			» 632 671,70
Næsseby herred	»	13 790,00	
			» 755 126,70

For Vardø sorenskriveri:

Vardø herred:

Baadsfjord	kr.	52 921,48	
Havningberg	»	84 850,00	
Syltefjord	»	31 538,40	
Kiberg	»	209 350,00	
			» 378 659,88
Vardø by samt herredet forøvrigt	»	407 400,00	
			» 786 059,88

For Varanger sorenskriveri:

Nordvaranger herred	kr.	74 720,00	
Vadsø by	»	43 706,00	
Sydvaranger herred	»	2 644,00	
			» 121 070,00

Ialt kr. 4 141 032,88

De tilsvarende tal var:

i 1895	kr.	1 701 326,00
i 1896	»	4 928 142,00
i 1897	»	2 179 186,00
i 1898	»	1 881 666,00
i 1899	»	2 684 024,00

Da fiskernes antal udgjorde 21 908, har altsaa gjennemsnittsførtjeningen pr. mand udgjort kr. 189,02
 mod i 1895 » 110,95
 » i 1896 » 207,22
 » i 1897 » 99,32
 » i 1898 » 90,57
 » i 1899 » 160,88

Med hensyn til den gjennemsnitlige og høieste mandslot i de forskjellige opsynsdistrikter stiller forholdet sig saaledes:

Opsynsdistrikt.	Gjennemsnitslot.	Høieste lot.	Opsynsdistrikt.	Gjennemsnitslot.	Høieste lot.
	Kr.	Kr.		Kr.	Kr.
Loppen og Øxfjord	260	400	Lebesby	122	400
Hasvik	300	600	Kjøllefjord	70	400
Galten	225	350	Mehavn	180	320
Medfjord	300	500	Gamvik	190	420
Hammerfest og Kvalsund	120	250	Finkongkjeilen	150	350
Hammerfest by	120	200	Berlevaag	200	400
Rolfso	361	700	Næsseby	138	200
Ingø	260	600	Baadsfjord	192	310
Hjelmsø	197	350	Syltefjord	110	180
Renø	155	250	Havningberg	150	250
Gjæsvær	160	450	Vardø by	140	300
Maasø	220	400	Kiberg	172	400
Kistrand	34	50	Nordvaranger	249	350
Skarsvaag	223	400	Vadsø by	175	1000
Honningsvaagene	217	600	Grændse Jacobselv	100	100
Kjelvik	230	400	Sydvaranger	40	100

Af det anførte opfiskede kvantum torsk er ifølge opgaverne virket til rundfisk, rotskjær og russefisk samt klipfisk:

Herreder.	Rundfisk.	Rotskjær og russefisk.	Klipfisk.
	Stkr.	Stkr.	Stkr.
Loppen og Øxfjord	39 700	28 000	140 200
Alten sorenskriveri:	39 700	28 000	140 200
Hasvik herred	180 000	50 000	995 000
Hammerfest og Kvalsund herreder .	324 000	18 100	1 020 100
Hammerfest by	55 000	5 000	20 000
Maasø herred	1 027 600	46 000	2 906 200
Kistrand herred	7 000	4 000	—
Kjelvik herred	761 950	35 450	1 035 800
Hammerfest sorenskriveri:	2 355 550	158 550	5 977 100
Lebesby og Kjøllefjord herred . . .	272 500	9 600	276 900
Tanens herred	1 733 250	123 750	618 500
Næsseby herred	48 000	1 000	—
Tanen sorenskriveri:	2 053 750	134 350	895 400
Vardø herred	1 157 614	161 445	384 021
Vardø by	824 400	223 200	492 400
Vardø sorenskriveri:	1 982 014	384 645	876 421
Nordvaranger herred	149 320	29 680	1 000
Vadsø by	98 000	72 800	5 200
Sydvaranger herred	3 200	3 200	—
Varanger sorenskriveri:	250 520	105 680	6 200

Ialt 15 388 080

Fisken antages gennemsnitlig af hvert stort hundrede at have givet
60,110 kg. rundfisk og 109,125 kg. klipfisk.

Af medicintran opgives tilvirket hl. 6 726,

hvoraf i Loppen og Øxfjord	hl.	34
— - Hasvik	»	439
— - Galten	»	50
— - Medfjord	»	505
— - Hammerfest og Kvalsund	»	70
— - Rolfse	»	395
— - Ingø	»	474
— - Gjæsvær	»	154
— - Maasø	»	10
— - Skarsvaag	»	17
— - Honningsvaag	»	471
— - Kjelvik	»	650
— - Lebesby	»	250
— - Kjøllefjord	»	74
— - Mehavn	»	265
— - Gamvik	»	120
— - Finkongkjeilen	»	12
— - Berlevaag	»	90
— - Baadsfjord	»	125
— - Syltefjord	»	31
— - Havningberg	»	132
— - Vardø	»	1 896
— - Kiberg	»	462

Ialt hl. 6 726

Finmarkens amt, 5te marts 1901.

T. J. W. Graff.

Fra
Amtmanden i Finmarkens amt.

Beretning

om Finmarkens amts sommer- og høstfiske samt
haakjærringfangsten og øvrige ishavsexpeditioner
m. v. i aaret 1900.

A. Sommer- og høstfisket efter sei, torsk m. v.

Efter sammendrag af de fra lensmændene indkomne opgaver er der
i sommeren og høsten 1900 opfisket:

a. Torsk, sej, kveite, flyndre, hyse, uer m. v. solgt i raa eller saltet tilstand til russerne for 27 796 matter mel (matten veier ca. 144 kg.) som efter dets pris ved salg til almuen er ansatt til	kr.	463 808,00
b. 347 860 kg. rotskjær, som angives udbragt til »		174 016,00
c. 290 700 kg. sej af alle størrelser »		60 655,00
d. Forskjellige fiskevarer, saasom torsk, hyse, sej, solgt i raa tilstand til de norske handelsmænd eller til russerne mod andre varer end mel, rund- fisk og titling fra høstfisket, uer, lax, fanget ved kysten m. v. udbragt til en pengeværdi af »		554 857,00
e. 17 650 hl. lever udbragt til »		181 296,00

Tilsammen kr. 1 434 632,00

Den tilsvarende sum var i 1899 kr. 1 311 518,20, i 1898 kr. 1 250 584,50,
i 1897 kr. 1 028 299,80, i 1896 kr. 1 253 879,95 og i 1895 kr. 1 076 966,00.

For de forskjellige distrikter inden amtet stiller udbyttet af dette
fiske sig saaledes, som efterstaaende tabel viser:

Distrikt.	a. Raafisk.			b. Rotskjær.			c. Tørret sei.			d. Forskjellige fiskearter (se foran litra d). Værdi.	Heraf lax og sørret.		e. Lever.			I alt. Kr.
	Antal matter mel.	Pris pr. matte. Kr.	Værdi. Kr.	Antal kg.	Pris pr. 20 kg.	Værdi Kr.	Antal kg.	Pris pr. 20 kg.	Værdi Kr.		Kr.	Værdi Kr.	Antal hl.	Pris pr. hl.	Værdi Kr.	
Alten . . .	150	18,00	2 700,00	3 000	11,50	1 725,00	6 000	5	1 500,00	2 000,00	1 200	1 200,00	200	10,00	2 000,00	9 925,00
Talvik . . .	640	18,00	11 520,00	52 000	11,30	29 380,00	25 500	5	6 375,00	11 650,00	6 620	6 620,00	1 230	10,00	12 300,00	71 225,00
Loppen & Øxfjord . . .	840	18,00	15 120,00	6 000	8,00	2 400,00	1 200	4	2 400,00	6 630,00	2 400	2 500,00	160	10,00	1 600,00	28 150,00
Hasvik . . .	1 817	15,00	27 255,00	30 000	8,00	12 000,00	50 000	3 1/2	8 750,00	29 000,00	10 000	9 000,00	1 681	10,00	16 810,00	93 815,00
Hammerfest herred . . .	2 700	17,00	45 900,00	1 500	10,00	750,00	95 000	3 1/2	16 625,00	15 000,00	2 300	2 000,00	1 600	9,00	14 400,00	92 675,00
Hammerfest by . . .	400	17,00	6 800,00	3 000	10,00	1 500,00	5 000	4	1 000,00	7 000,00	»	»	100	10,00	1 000,00	17 300,00
Kvalsund . . .	1 500	16,00	24 000,00	4 000	11,00	2 200,00	12 000	4 3/4	2 850,00	3 000,00	126	100,00	300	10,00	3 000,00	35 050,00
Maasø*) . . .	8 008	18,00	144 144,00	200 000	10,00	100 000,00	20 000	5	5 000,00	65 000,00	1 400	1 090,00	3 765	10,00	37 650,00	351 794,00
Kjelvik . . .	3 600	14,00	52 500,00	20 000	10,00	10 000,00	25 000	4	5 000,00	128 250,00	»	»	3 600	10,11	39 000,00	234 750,00
Kistrand . . .	790	17,00	13 430,00	18 560	9,50	8 816,00	41 400	4 1/2	9 315,00	1 627,00	1 985	1 312,00	530	10,00	5 300,00	38 488,00
Lebesby & Kjøllefjord	1 000	17,00	17 000,00	4 200	10,00	2 100,00	4 000	5	1 000,00	30 000,00	1 600	1 280,00	650	10,00	6 500,00	56 600,00
Berlevaag . . .	375	16,00	6 000,00	»	»	»	»	»	»	10 000,00	»	»	100	9,00	900,00	16 900,00

Tanen herred iøvrigt . .	1 350	16,00	21 600,00	5 000	11,50	2 875,00	»	»	»	30 000,00	23 500	23 500,00	550	10,00	5 500,00	59 975,00
Næsseby . .	180	18,00	3 240,00	»	»	»	»	»	»	1 500,00	1 300	1 500,00	100	8,00	800,00	5 540,00
Nordva- ranger . .	1 857	16,00	29 712,00	»	»	»	»	»	»	9 250,00	3 420	3 322,00	495	10,00	4 950,00	43 912,00
Sydvaranger .	1 134	16,00	18 144,00	600	9,00	270,00	5 600	3	840,00	35 940,00	28 350	27 864,00	423	10,00	4 230,00	59 424,00
Vadsø by . .	490	17,70	8 673,00	»	»	»	»	»	»	2 997,00	»	»	333	10,00	3 330,00	15 000,00
Kiberg . . .	621	17,00	10 557,00	»	»	»	»	»	»	13 883,00	250	200,00	320	10,50	3 360,00	27 800,00
Vardø herred iøvrigt . .	344	16,00	5 513,00	»	»	»	»	»	»	11 335,00	»	»	233	10,12	2 446,00	19 294,00
Vardø by . .	»	»	»	»	»	»	»	»	»	140 795,00	»	»	1 280	10,13	16 220,00	157 015,00
Tilsammen .	27 796		463 808,00	347 860		174 016,00	290 700		60 655,00	554 857,00	84 451	81 488,00	17 650		181 296,00	1434 632,00

*) I Maasø er under sommerfisket tillige saltet til klipfisk 675 000 tal eller 2 025 000 kg. torsk til en værdi af kr. 162 000,00, der ikke er medtaget i ovenstaaende tabel.

Med hensyn til deltagelsen i sommer- og høstfisket for 1900 tillader jeg mig at henvise til nedenstaaende tabel, der ogsaa udviser gennemsnitslot og høieste lot i de forskjellige distrikter.

Distrikt.	Deltagere.		Gjennemsnitslot.		Høieste lot.	
	Ialt.	Heraf ikke hjemmehørende i distriktet.	For fremmede. Kr.	For hjemfolket. Kr.	For hjemfolket. Kr.	For fremmede. Kr.
Alten herred	120	»	»	70,00	90,00	»
Talvik do.	625	35	10,00	115,00	330,00	65,00
Loppen og Øxfjord do.	180	20	50,00	170,00	250,00	80,00
Alten sorenskriveri	925	55				
Hasvik herred	809	622	105,00	75,00	180,00	210,00
Hammerfest do.	620	280	90,00	120,00	200,00	150,00
Hammerfest by	100	10	70,00	100,00	130,00	100,00
Kvalsund herred	337	12	50,00	100,00	150,00	80,00
Maasø do.	2 002	1 548	257,00	257,00	550,00	560,00
Kjelvik do.	1 215	805	193,00	193,00	500,00	400,00
Kistrand do.	378	8	80,00	102,00	200,00	100,00
Hammerfest sorenskriveri	5 461	3 285				
Lebesby og Kjøllefjord herred	350	150	100,00	80,00	150,00	200,00
Berlevaag i Tanen do.	105	»	»	160,00	400,00	»
Tanen herred forøvrigt	490	65	105,00	125,00	450,00	200,00
Næsseby herred	98	5	50,00	45,00	100,00	150,00
Tanen sorenskriveri	1 043	220				
Sydvaranger herred	388	10	90,00	155,00	600,00	130,00
Nordvaranger do.	342	13	120,00	129,00	»	»
Vadsø by	180	20	50,00	80,00	300,00	150,00
Varanger sorenskriveri	910	43				
Kiberg i Vardø herred	525	410	20,00	100,00	300,00	180,00
Vardø herred forøvrigt	181	70	70,00	120,00	225,00	100,00
Vardø by	800	300	150,00	300,00	500,00	250,00
Vardø sorenskriveri	1 506	780				
Finmarkens amt 1900	9 845	4 383				
1899	10 742	5 103				
1898	12 059	6 161				
1897	11 530	5 689				
1896	11 845	6 216				

Russiske fiskere har ikke deltaget i sommerfisket for 1900 paa andre steder end i Sydvaranger herred, hvor 14 skoltelapper deltog med en gjennemsnittslot af kr. 45,00 eller tilsammen kr. 630,00 som udbytte udelukkende af laxefisket.

Den gjennemsnitlige mandslot under sommerfisket udgjorde for hjem-folket kr. 129,80 og for fremmede kr. 86,67.

I tuskhandel med russerne betaltes 20 kg. rugmel med fra 8—20 kg. stor kveite, fra 15—40 kg. smaa kveite, fra 16—40 kg. torsk og uer, fra 20—60 kg. flyndre samt fra 30—80 kg. for hyse og sej.

De varierende priser beror væsentlig paa fiskens forskjellige størrelse samt paa antallet af de fremmødte kjøbefartøjer paa hvert enkelt sted.

Det bemerkes, at russerne ifjor mod sedvane har kjøbt fisk og solgt mel (i en ikke saa liden udstrækning) saagodtsom udelukkende mod penge. I de større fiskevær, saasom Vardø og Berlevaag, har den sæd-vanlige tuskhandel derfor ikke været nævneværdig.

Under dette fiske forulykkede 11 mand, hvoraf 2 i Talvik herred, 3 i Kjølvik herred, 2 i Tanen herred, 3 i Sydvaranger og 1 fra Vardø by.

B. Sildfisket.

a. Fedsildfisket har i 1900 kun været drevet i Kistrand herred af 60 mand med 30 garnlag og 30 baade. Der opfiskedes med sættegarn 120 hl. sild, som solgtes til en gjennemsnittspris af kr. 8,00 pr. hl. Udbyttet heraf bliver saaledes kr. 960,00.

Ingen kjøbefartøier fremmødte, ligesom heller intet menneskeliv gik tabt.

b. Vaarsildfisket foregik i 2de herreder, nemlig i Loppen og Øxfjord med 165 mand og i Sydvaranger med 42 mand, i førstnævnte herred med 10 notlag (baadantallet ikke opgivet), i sidstnævnte med 3 notlag og 5 dampfartøjer. Der opfiskedes i Loppen og Øxfjord 10 000 hl. sild, som solgtes til en gjennemsnittspris af kr. 2,00 pr. hl., og i Syd-varanger 5 200 hl., som solgtes til en gjennemsnittspris af kr. 4,00 pr. hl. Det samlede udbytte er opgivet til kr. 40 800,00. Af kjøbefartøjer fremmødte i førstnævnte herred 4 dampskibe med en besætning af 20 mand og en drægtighed af 80 tons, i sidstnævnte herred 5 dampskibe med en besætning af 42 mand og en drægtighed af 260 tons. Fisket forefaldt i slutningen af juni maaned. Det i Sydvaranger opfiskede kvantum blev benyttet til agn for torskefisket udenfor distriktet, hvad der formentlig ogsaa blev gjort med den i Loppen og Øxfjord opfiskede sild (herom er der dog intet oplyst).

Intet menneskeliv gik tabt.

c. Andre sildefiskerier. I maanederne januar—juni samt september—december stængtes i Talvik endel smaasild, der væsentlig benyttedes til agn i fiskeværerne, ialt ca. 9 500 hl. til en værdi af kr. 28 500,00. Ligeledes er der i Lebesby og Kjøllefjord herred i maanederne marts—mai opfisket ca. 1 800 hl. (smaa-) agnsild til en værdi af kr. 1 440,00.

C. Haakjærringfisket.

Deltagelsen i og udbyttet af dette fiske vil erfares af nedenstaaende tabel, der tillige viser værdien efter den for mandskabets part bestemte pris:

Hjemsted.	Baade.		Fartøier.			Opfisket lever.	Værdi.
	Antal.	Besætning.	Antal.	Drægtighed.	Besætning.		
				Tons.		hl.	Kr.
Hammerfest by	—	—	3	70	23	920	10 811,20
Vardø herred	—	—	1	17 ¹ / ₂	4	350	2 200,00
Vardø by	6	24	—	—	—	411	4 110,00
Do.	—	—	17	257	69	2 316	23 160,00
Ialt	6	24	21	344 ¹ / ₂	96	3 997	40 281,20
mod i 1899	17	78	11	193 ¹ / ₂	50	5 115	49 260,00
» i 1898	29	112	20	329	89	7 350	71 665,00
» i 1897	136	146	24	408	110	9 168	85 731,00
» i 1896	26	102	22	414	109	8 397	112 149,00

Baadenes udbytte fordeltes saaledes, at baadeierne fik ¹/₄ part af fangsten og mandskabet ³/₄ parter til fordeling. Mandskabet holdt kosten selv.

Fartøiernes udbytte fordeltes i Hammerfest saaledes, at mandskabet fik ¹/₃ del og rederiet ²/₃ dele af fangsten for fartøi, proviant og øvrig udrustning. I Vardø tager rederiet for fartøiet ¹/₃ af fangsten og mandskabet ²/₃ dele til fordeling, men mandskabet holder her selv kosten. Skippernes lønningsvilkaar ikke opgivet.

Den gjennemsnitlige mandslot anslaaes for Hammerfest by til kr. 156,68 mod i 1899 kr. 212,50, for Vardø herred til kr. 383,33 mod i 1899 kr. 583,34 og for Vardø by for baadfiskerne til kr. 128,02 mod i 1899 kr. 161,25 og for fartøierne til kr. 223,77 mod i 1899 kr. 461,02. Fartøiernes bruttoudbytte pr. ton udgjorde for Hammerfest kr. 102,96 mod i 1899 kr. 143,66, for Vardø herred kr. 43,81 og for Vardø by kr. 111,90 mod i 1899 kr. 189,26.

Fangsten blev drevet paa de norske banker udenfor Finmarkskysten samt under Spitsbergen.

Fangstredskaberne var den almindelige haakjærringsjuks (dybsagn). Intet menneskeliv gik tabt.

D. Fangst efter hvalros, kobbe m. v. i Polaregnene.

Denne fangst dreves i 1900 fra Hammerfest by med 22 fartøier, drægtighed 923 tons og med en besætning af 215 mand, fra Vardø by med 7 fartøier, drægtighed 371 tons, besætning 69 mand og fra Vadsø by med 1 fartøi, drægtighed 48 tons, besætning 10 mand.

Udbyttet udgjør efter de for mandskabets part betalte priser.

for Hammerfest	kr.	108 923,22
» Vardø	»	36 000,00
» Vadsø	»	3 439,00

Ialt kr. 148 362,22

Udbyttet fordeltes saaledes, at rederiet for fartøi og udrustning fik $\frac{2}{3}$ dele og mandskabet $\frac{1}{3}$ del til deling. Om førernes eller harpunerers aflønning er ingen oplysning meddelt.

Den gjennemsnitlige mandslot for Hammerfest udgjorde kr. 168,87, for Vardø kr. 174,00 og for Vadsø kr. 114,63.

Redernes bruttofortjeneste pr. ton udgjorde for Hammerfest kr. 78,67, for Vardø kr. 64,70 og for Vadsø kr. 47,76.

Fangsten, der fra Hammerfest dreves under Spitsbergen og i det kariske hav, fra Vardø mellem Spitsbergen og Novaja Semlja og fra Vadsø midt imellem Frants Josefs land, Novaja Semlja og gamle Spitsbergen, gav et udbytte af tilsammen 162 hvalros, 18 694 kobber, 10 hvidfisk, 202 bjørne, 4 rensdyr og 150 kg. dun.

E. Hvalfangst.

I 1900 fangedes fra dampskib:

I Hasvik	herred	109	hval til værdi	kr.	90 000,00
» Hammerfest	—	14	—»—	»	14 000,00
» Maasø	—	137	—»—	»	250 000,00
» Lebesby	—	20	—»—	»	20 000,00
» Tanen	—	57	—»—	»	57 000,00
» Vardø	—	67	—»—	»	67 000,00

Ingen ilanddrevet eller
dræbt paa anden
maade.

Ialt 404 hval til værdi kr. 498 000,00

I 1899 fangedes	597	hval til værdi	kr.	712 000,00
» 1898	—	1 101	—»—	» 1 286 600,00
» 1897	—	1 080	—»—	» 1 320 600,00
» 1896	—	1 100	—»—	» 1 035 800,00
» 1895	—	625	—»—	» 663 700,00

Nedenstaaende tabel viser det samlede i handelen komne brutto-udbytte af dette amts fiskerier, expeditioner til Ishavet m. v. i aarene 1891—1900.

	1900 1 000 kr.	1899 1 000 kr.	1898 1 000 kr.	1897 1 000 kr.	1896 1 000 kr.	1895 1 000 kr.	1894 1 000 kr.	1893 1 000 kr.	1892 1 000 kr.	1891 1 000 kr.
Vinter- og vaarfisket	4 141,0	2 684,0	1 881,6	2 179,2	4 928,1	1 701,3	2 681,3	2 549,0	3 805,8	2 907,0
Sommer*) og høstfisket	1 596,6	1 469,9	1 381,8	1 170,5	1 366,8	1 117,1	1 426,9	1 629,5	1 647,9	1 659,6
Fedsildfisket	0,9	7,0	1 119,7	9,6	4,5	—	11,1	—	—	—
Vaarsildfisket	70,7	24,0	74,0	21,4	6,0	—	34,0	5,2	5,8	10,0
Haakjærringfisket	40,2	49,2	71,7	85,7	112,1	70,2	29,4	26,5	22,9	25,1
Ishavsexpeditioner	148,3	78,5	153,3	176,8	139,7	114,2	105,7	116,2	137,7	125,2
Hvalfangsten	498,0	712,0	1 286,6	1 320,6	1 035,8	663,7	800,0	1 466,7	1 168,0	776,2
	6 495,7	5 024,6	4 468,8	4 963,8	7 593,0	3 666,5	5 088,4	5 793,1	6 788,1	5 504,0

*) Heri indbefattet værdien af den i Maasø herred under sommerfisket til klipfisk tilvirkede torsk.

Finmarkens amt, 19de juni 1901.

T. J. W. Graff.

Beretning

om skreifisket i Tromsø amt i 1900

(væsentlig efter lensmændenes opgaver).

For de enkelte herreder meddeles:

1. **Kvænangen.** Her fiskede 414 mand paa 165 baade, der brugte garn og line tilsammen 120 000 stk. torsk, der sløjet beregnes efter en middelpriis af kr. 25,00 pr. 100 og gav 415 hl. lever til middelpriis kr. 10,00 pr. hl. Det samlede udbytte i penge udgjorde kr. 34 150,00.

Som det største fiskevær opgives **Segelvik**, hvor 108 fiskere tilsammen fangede 36 000 stk. torsk. Fisket faldt væsentlig i januar og februar maaned. Gjennemsnitslotten pr. mand er ca. kr. 82,00. Ingen kjøbefartøjer fremmødte.

2. **Nordreisen.** Kun 30 mand paa 15 smaa baade drev fisket her med et udbytte af 4 000 stk. fisk og 10 hl. lever, der efter en gjennemsnitspriis af respektive kr. 25,00 pr. 100 og kr. 10,00 pr. hl. udbragte kr. 1 100,00 eller en gjennemsnitslot af ca. kr. 36,00 pr. mand. Ingen kjøbefartøjer.

3. **Skjærvø.** 575 mand paa 190 baade drev her fisket med baade garn og line, deraf laa 325 mand tilrors i **Løksund**, hvor fangsten var 62 000 skrej og hvor fisket hovedsageligt foregik i januar og februar. Der var 2 kjøbefartøier. De øvrige fiskede mest fra sine hjemsteder. Den samlede fangst i herredet androg til 170 000 stk. skrej til en samlet værdi af kr. 47 100,00. Fiskens gjennemsnitspriis ansættes til kr. 25,00 pr. 100 stk. sløjet og kr. 10,00 pr. hl. lever, hvoraf indvandt 460 hl.

Gjennemsnitslotten var ca. kr. 82,00 pr. mand.

4. **Helgø.** Her fiskede 110 mand fordelt paa 40 baade, hvoraf 25 brugte garn, 15 line. Fangsten blev ca. 50 000 torsk, der gav 80 hl. lever og 20 hl. rogn og havde en samlet værdi af kr. 13 740,00. Gjennemsnitspriserne var kr. 25,00 for 100 stk. sløjet torsk, kr. 12,00 for 1 hl.

lever, kr. 14,00 for 1 hl. rogn. Gjennemsnittslot pr. mand var ca. kr. 125,00.

80 mand drev fisket fra Daafjord og disse fangede 40 000 torsk. Fisket faldt væsentligst i februar—april og der fremmødte 1 kjøbefartøj.

5. Karlsø. Her fiskede 120 mand paa 50 baade, der brugte alle redskaber og den samlede fangst var 70 000 stk. skrej, der gav 150 hl. lever og en samlet salgsværdi af kr. 19 000,00. Fisken opnaaede en middelspris af kr. 25,00 pr. 100 sløjet og leveren kr. 10,00 pr. hl.

I Fuglø laa tilrors 25 mand og disse fiskede 40 000 torsk = $\frac{4}{7}$ af det hele parti. De øvrige laa spredt omkring i Herredet. Ingen kjøbefartøjer var fremmødt.

Gjennemsnittslotten for hele herredet var ca. kr. 158,00, men for de 25 mand paa Fuglø antagelig omkring kr. 430,00 pr. mand. Fisket foregik fra januar til maj.

6. Lyngø. Kun 36 mand paa 18 smaa baade drev et lidet hjemmefiske baade med garn og line, der indbragte 6 500 stk. torsk, 18 hl. lever til en pengeværdi af kr. 1 740,00. Middelspriserne var kr. 24,00 for 100 sløjet torsk og kr. 10,00 for 1 hl. lever. Fisket foregik væsentlig i mars. Gjennemsnittslotten blev ca. kr. 48,00 pr. mand. Ingen kjøbefartøjer.

7. Tromsøsundet. Her var 504 fiskere fordelt paa 172 baade, hvoraf 41 brugte alene garn, 30 alene line, 6 alene snøre, medens resten brugte flere slags redskaber. Fangsten beregnes til 79 150 stk. torsk, 124 hl. lever og 22 hl. rogn til en samlet salgsværdi af kr. 19 681,00. Gjennemsnittspriserne var kr. 23,17 pr. 100 sløjet torsk, kr. 9,61 for 1 hl. lever og kr. 7,32 for 1 hl. rogn. Gjennemsnittslotten blev kun ca. kr. 39,00 pr. mand. Det største vær var Lyngø med 271 mand og en fangst af 30 500 torsk. Der var 1 kjøbefartøj og fisket faldt væsentlig som vaarfiske i april.

8. Lenvik. Her fiskede kun 24 mand paa 8 baade og alene med line. Fangsten blev 14 000 stk. torsk, 45 hl. lever og 30 hl. rogn til en salgsværdi af tilsammen kr. 3 550,00.

Priserne opføres til middeltal kr. 20,00 for 100 sløjet fisk, kr. 12,00 for 1 hl. lever og kr. 7,00 for 1 hl. rogn. Gjennemsnittslotten blev ca. kr. 148,00 pr. mand. Ingen kjøbefartøjer.

9. Hillesø. Her fiskede 420 mand paa 118 baade, der brugte dels alene garn, dels alene line, men mange ogsaa begge redskaber. Den hele fangst opgives til 275 000 stk. skrej, 760 hl. lever, 490 hl. rogn til en samlet salgsværdi af kr. 76 710,00. Middelsprisen for sløjet torsk var kr. 23,00 pr. 100, kr. 13,00 for 1 hl. lever og kr. 7,00 for 1 hl. rogn. Fisket dreves fra december til ud i april. Gjennemsnittslotten blev ca. kr. 182,00 pr. mand for hele herredet, men fiskerne paa Sommerø havde over kr. 300,00 pr. mand.

Fiskerne var for det væsentlige fordelte paa følgende fiskevær:

Øj fjordvær	med 120 fiskere og fangst	80 000 stk. skrej.
L ø k v i g og H e k k i n g e n	» 30 — - —	15 000 » —
S o m m e r ø	» 60 — - —	62 000 » —
H a a j a, B j ø r n ø og R u s h o l m e n	} » 200 — - —	126 000 » —

10. Berg og Torsken. I dette herred, hvoraf hvert sogn danner hvert sit opsynsdistrikt, er fiskerne fordelte i følgende fiskevær:

	Antal fiskere.	Opfisket st. torsk.	Antal køjefartøjer.	Fisket foregik:
Svellingen	90	10 000	—	I dcbr. og januar.
Ørja	100	} 400 000	15	Fra $15/12$ til $30/3$.
Hølmen (vær)	1 138			
Torsken og Kongsvær	640	200 000	6	» $15/2$ » $30/3$.
Gryllefjord	1 000	930 000	39	» $15/2$ » $15/4$.
Sandvik og Teistvig	62	60 000	—	» $15/12$ » $15/4$.
Medfjordvær og Hopen	500	383 000	—	
Havn med verket	95	80 000	—	
Tilsammen	3 625	2 063 000	60	

Af lever fik man 6 125 hl. og af rogn 2 090 hl.

Middelspriser angives til kr. 30,00 for 100 sløjet torsk, kr. 13,00 for 1 hl. lever, kr. 27,00 for 1 hl. rogn og kr. 1,00 for 100 fiskehoveder for de to sidste vær (Meffjords opsynsdistrikt), men til resp. kr. 31,00, kr. 14,00, kr. 20,00 og kr. 0,40 for de øvrige vær (Torskens opsynsdistrikt). Den samlede salgsværdi opføres med kr. 771 355,00. Gjennemsnitslotten bliver ca. kr. 215,00 pr. mand. Dette er imidlertid, som ellers overalt anført, bruttolot og da i dette fiske dampskibe og dæksfartøjer tager en betydeligere

del af fangsten i forhold til mandskabstallet end baadene, saa bliver i virkeligheden lotten pr. mand noget mere reduceret her end for de distrikter, hvor der kun benyttes baade. Gryllefjord og Sandvik—Teistvig har en langt større mandslot end den øvrige del af distriktet.

Af fiskerne var 2 485 fordelte paa 742 baade og deraf var igjen 238 baade garnbaade og 480 linebaade, medens resten brugte begge slags redskaber.

1 050 mand havde skøjter, dæksbaade eller større sneseilsbaade i et samlet antal af 150 og havde med sig 450 doryer.

102 mand var fordelte paa 7 dampfiskebaade og havde ialt med sig 42 doryer.

Begge disse sidste grupper drev fisket paa «Svendsgrunden» og brugte alene liner og for en mindre del tillige snører, og havde gennemsnitlig en særdeles god mandslot.

Fisket faldt i tre forskellige afdelinger:

1. Det egentlige vinterfiske, drevet med baadene paa de gamle nærmere kysten liggende skrejffiskebanker, væsentlig fra begyndelsen af december til udgangen af februar.
2. Fjordfisket inde i fjordene, væsentlig i mars maaned og hvori deftog for det meste kun smaabaade.
3. Bankfisket paa Svendsgrunden m. fl. steder, drevet af dampbaadene og dæksbaade m. v. Af disse begyndte dampbaadene og ca. 50 af dæksbaadene m. v. allerede i december, men de øvrige først i mars, og fortsatte til begyndelsen af mai.

11. Bjarkø. 264 mand fordelte paa 69 baade drev fisket. 14 baade med 84 mand var større garnbaade, der alene brugte garn, 29 baade med 102 mand brugte alene line og 26 baade med 78 mand begge redskaber. Det samlede udbytte var 133 000 stk. torsk, 340 hl. lever og 10 hl. rogn, middelspriserne ansættes til kr. 29,00 pr. 100 sløjet torsk, kr. 12,00 for 1 hl. lever og kr. 18,00 for 1 hl. rogn og den samlede salgsværdi til kr. 42 830,00. Gjennemsnitslotten bliver ca. kr. 162,00 pr. mand. Det vigtigste fiskevær er Steinavær med 140 mand og en fangst af 95 000 stk. torsk. Fisket foregik her fra januar til april og gennemsnitslotten her er betydelig høiere end ellers i herredet. Ingen købefartøjer fremmødte.

12. Trondenes. Her fiskede 95 mand paa 29 baade, de fleste med line, andre med garn eller begge redskaber. Fangsten blev ubetydelig, kun 10 000 stk. torsk og 43 hl. lever til en salgsværdi af kr. 3 416,00. Gjennemsnitsprisen for 100 stk. sløjet torsk var kr. 29,00 og for 1 hl. lever kr. 12,00. Alle fiskerne laa paa Grøtta og det væsentlige fiske faldt i januar. Ingen købefartøjer. Gjennemsnitslotten blev ca. kr. 35,00.

13. Ibestad. 105 mand paa 35 mindre baade drev her et mindre fiske væsentlig med line og i tiden mellem 20de februar og 15de marts.

Udbyttet blev 10 500 stk. torsk, 15 hl. lever og 12 hl. rogn til en salgsværdi af kr. 3 258,00. Gjennemsnittspriserne vare kr. 28,00 for 100 sløjet torsk, kr. 10,00 for 1 hl. lever og kr. 14,00 for 1 hl. rogn. Gjennemsnittslotten blev ca. kr. 31,00 pr. mand. Ingen købefartøjer.

14. Dyrø. 30 mand paa 10 mindre baade, der brugte baade garn og line, fiskede 6 500 stk. torsk, hvoraf man fik 15 hl. lever. Samlet salgsværdi kr. 1 740,00. Gjennemsnittspriserne vare kr. 26,00 à kr. 28,00 for 100 stk. sløjet torsk og kr. 8,00 for 1 hl. lever. Gjennemsnittslotten ca. kr. 58,00 pr. mand. Ingen købefartøjer.

15. Sørrejsen. 20 mand paa 6 baade, der brugte baade garn og line, fiskede 5 000,00 stk. torsk, hvoraf man fik 10 hl. lever, samlet salgsværdi kr. 1 485,00. Fiskens middelspris kr. 28,00 pr. 100 sløjet, leverens kr. 8,50 pr. hl. Gjennemsnittslotten kr. 74,00 pr. mand. Ingen købefartøjer.

16. Tranø. 45 mand paa 15 mindre baade, der brugte baade garn og line, fiskede 10 500 stk. torsk, der gav 25 hl. lever og en salgsværdi af kr. 2 900,00. Gjennemsnittspriser var kr. 27,00 pr. 100 sløjet fisk og kr. 8,00 pr. 1 hl. lever. Gjennemsnittslotten blev ca. kr. 64,00. Ingen købefartøjer.

Dampbaade og større snesejlsbaade og dæksbaade deltog kun i fisket i Berg og Torsken. Mange af fiskerne deltog i lofotfiskets sidste del eller reiste til Finmarken. Fiskehovederne er i stor mængde brugt til kreaturfoder og kom ikke i handelen. Noget fisk er ogsaa anvendt til fiskernes husholdninger, men denne er i regelen ikke med i det opgivne tal.

I de øvrige af amtets herreder foregik intet skrejfske.

I følgende tabel er udbyttet, fiskernes og baadenes antal m. v. opført til sammenligning herrederne imellem for aaret 1900 og af totaludbyttet i de sidste 10 aar:

Herrederne.	Antal fiskere.	Fordelt paa antal			Udbyttet		Omtrentlig gjennemsnitslot i kr.	Kjøbefartøjer.
		baade	seilfar- tøjer, dæks- baade	damp- baade	i stk. skrej.	i penge, kr.		
1. Kvæningen	414	165	—	—	120 000	34 150	82	—
2. Nordreisen	30	15	—	—	4 000	1 100	36	—
3. Skjærvø	575	190	—	—	170 000	47 100	82	2
4. Helgø	110	40	—	—	50 000	13 740	125	1
5. Karlsø	120	50	—	—	70 000	19 000	158	—
6. Lyngen	36	18	—	—	6 500	1 740	48	—
7. Tromsøundet	504	172	—	—	79 150	19 681	39	1
8. Lenvik	24	8	—	—	14 000	3 550	148	—
9. Hillesø	420	118	—	—	275 000	76 710	182	—
10. Berg og Torsken	3 625	742	150	7	2 063 000	771 355	215	60
11. Bjarkø	264	69	—	—	133 000	42 830	162	—
12. Trondenes	95	29	—	—	10 000	3 416	35	—
13. Ibestad	105	35	—	—	10 500	3 258	31	—
14. Dyrø	30	10	—	—	6 500	1 740	58	—
15. Sørreisen	20	6	—	—	5 000	1 485	74	—
16. Tranø	45	15	—	—	10 000	2 900	64	—
I 1900 ialt	6 417	1 682	150	7	3 027 150	1 043 755		64
» 1899	6 215	1 767*)			2 424 360	629 096		
» 1898	5 608	1 706	4	5	2 303 050	444 806		
» 1897	5 836				3 864 500	769 571		
» 1896	5 225				2 034 900	482 444		
» 1895	4 995				2 373 000	432 806		
» 1894	5 214				3 226 200	613 634		
» 1893	5 331				4 169 300	705 778		
» 1892	4 366				3 448 000	826 679		
» 1891	3 452				1 209 200	304 808		

*) Baade, skøjter og dampbaade tilsammen.

Beretning

om skrejfisket i Nordlands amt 1900,

udenfor Lofotens opsynsdistrikt i opsynstiden,

væsentligst efter lensmændenes opgaver.

1. *Dverberg*. Beretning afgiven ved lensmanden:

I anledning det nu afsluttede vinterfiske for dette aar tillader jeg mig herved ærbødigst at indberette:

I det nye aar blev fiskeredskaber udsat den 2den januar. Flere baade havde dog redskaber staaende fra før nytaar. Fangsten bestod for det væsentligste af sej paa garnene lige til langt udi februar maaned. Veiret maa i det hele taget siges at have været meget heldigt for bedriften hele vinteren. Som af de tidligere indsendte indberetninger seet, har fisket hele vinteren været meget smaat saavel paa garn som liner, dog har det været mest smaat paa liner. Den paa garnene fiskede sej har hjulpet betydelig paa de ellers daarlige forhold, som jo endnu maa betegnes som høist mislige, da garnbruget her paa ydersiden sluger den største del af et saa misligt fiske til vedligehold og nyanskaffelser af tabt brug. I midten af marts formærkede man overalt lodde i fisken, og dette gav et begrundet haab om en forbedring af forholdene; men viste det sig, at fisket aldeles ikke blev bedre og lodden forsvandt. Ogsaa iaar har sej-opkøbere været tilstede, men har det vist sig, at fiskerne efter de priser, som ud paa vaaren bødes for tør sej, har tjent paa at hænge sejen, istedetfor at sælge den i raa tilstand.

Det bedste fiske har foregaaet ved Andenæs, Fiskerø og Haugnæs, om det end her ogsaa maa betegnes som meget misligt; men har det dog været daarligere for de øvrige vær, hvor linefisket maa betegnes som helt mislykket. Nogen større fisketyngde har ikke været under land hele vinteren. Som i forrige vinter har kulden ogsaa i vinter været meget streng og høist generende for den hængte fisk.

I januar havdes 15 hele og 6 delvise trækningsdage, i februar 8 hele og 7 delvise, i marts 6 hele og 12 delvise og i april 4 hele og 9 delvise trækningsdage. Dog skal bemærkes, at trækning meget oftere for veirets skyld kunde været foretaget, men undlodes paa grund af det daarlige fiske.

I fisket har ialt deltaget 81 baade, hvoraf 30 linebaade og 51 garnbaade, med en samlet besætning af 455 mand, hvoraf 123 tilhørte line-

baadene og 332 tilhørte garnbaadene. 19 baade med en besætning af 78 mand var udenbygdsboende og forlod fisket først i februar for at reise til Lofoten.

Af samtlige baadmandskaber er opfisket 159 500 torsk, 289 000 sej, 245 hl. lever, 205 hl. rogn, 455 hl. medicintran. Af det opfiskede kvantum er saltet til klipfisk 91 000 torsk og 122 000 sej. Gjennemsnittspriserne har været for: Torsk kr. 28,00, sej kr. 11,00, hoveder kr. 0,60 pr. 100, lever kr. 11,00 og rogn kr. 20,00 pr. hl.

Overtrædelse af fiskerilovgivningen har ikke fundet sted i den grad, at mulkt har været forelagt.

Under en nordoststorm med snekæve den 25de april kantrede en ved Myre roende baad fra Kvædfjord, hvorved besætningen, 3 mand, omkom. Sundhedstilstanden blandt fiskerne har i det heletaget været almindelig god. Af fremmede fiskekjøbere indfandt sig iaar kun 1, der købte og saltede saavel sej som torsk paa land. Desuden har 7 handelsmænd herfra købt fisk og dampet lever saavel af torsk som sej

Ansæt i penge udgjør det samlede kvantum følgende værdiudbytte:

159 500 torsk	à kr. 28,00 pr. 100 =	kr. 44 660,00
289 000 sei	à » 11,00 » — =	» 31 790,00
1 490 hl. lever	à » 11,00 » hl. =	» 16 390,00
205 » rogn	à » 20,00 » » =	» 4 100,00
300 000 hoveder	à » 0,60 » 100 =	» 1 800,00
7 000 kg. kveite	à » 0,30 » kg. =	» 2 100,00
		kr. 100 840,00

Dertil kommer som benyttet til husbrug:

5 000 torsk	à kr. 28,00 pr. 100 = . .	kr. 1 400,00
5 hl. rogn	à » 20,00 » hl. = . .	» 100,00
5 » lever	à » 11,00 » » = . .	» 55,00
153 500 hoveder	à » 0,60 » 100 = . .	» 921,00
		» 2 476,00
		kr. 103 316,00

hvilket beløb fordelt paa 81 baade giver et gjennemsnittsudbytte af kr. 1 275,51 pr. baad, og fordelt paa 455 mand giver et gjennemsnittsudbytte af kr. 227,07 pr. mand brutto.

Til vaarfisket var indtil 2den ds. ankommen ca. 100 linebaade, men har uveir indtil de sidste dage for en stor del hindret bedriften. Tilstrømningen af fremmede fiskere til Andenæs er iaar større end i tidligere aar.

Dverberg lensmandsbestilling den 25de mai 1901.

Ærbødigst

O. K. Olsen.

Af de forskjellige fiskevær er følgende de vigtigste:

A n d e n æ s	med 195 fiskere og fangst	90 500 stk. torsk
H a u g s n æ s	» 54 » » »	24 000 » »
F i s k e n æ s	» 42 » » »	17 000 » »

Af den samlede fangst i herredet under skrejffisketiden blir at henføre til skrejffisket	164 500 stk. torsk	=	kr. 46 060,00
	695 hl. lever	=	» 10 077,00
	210 » rogn	=	» 4 200,00
	150 000 fiskehoveder	=	» 900,00

kr. 61 237,00

Resten af det hele udbytte falder paa sejen og kvejten.

Kjøbefartøjer var ikke tilstede under dette fiske, heller ikke fiske-dampskibe.

2. *Øksnæs*. Af beretning afgivet af opsynsbetjenten hidsættes:

Som vedkommende det iaar førte fiskeriopsyn for nærværende opsyns-distrikt har jeg som beskikket overopsynsbetjent ærbødigst at afgive min nedenstaaende oversigt:

Den 7de december sidstleden modtog jeg min beskikkelse som overopsynsbetjent for distriktets 4 mærkedistrikter samt derhos at overtage og føre det specielle opsyn i 1ste mærkedistrikt, der omfatter rorstederne Sommerø og Fjeldgrimstad paa begge sider af Præstfjorden, Bredstrand, Tunstad og Hjeldsand paa indre side af Skogsøen samt værene i Vertbygden, Tinden, Sunderø, Sund, Skibnæs og Børvaag. Til andet mærkedistrikt med rorstederne Sørsand, Vaage, Noresand og Frivaag paa ytre og nordre side af Skogsøen samt Gaasø var beskikket som opsynsbetjent J. Grande. Til 3die distrikt med rorstederne Nyksund og Krognæs, L. Haugan, og til 4de distrikt med rorstederne Stø, Hurjord og Langnæs, M. Paulsen. — — — Til den beordrede tid var opsynsbetjentene tilstede i hver sit anviste mærkedistrikt og efter de foretagne forberedelser blev opsynet sat 2den—4de januar. Som signalsteder for udrorstiderne bibeholdtes efter tidligere bestemmelser Tunstad og Sunderø i 1ste distrikt, Sørsand i andet distrikt, Nyksund i 3die og Borholmen i 4de distrikt. — — — Henimod midten af januar var flerheden af fiskerne ankommen, ligesom nogle kjøbefartøjer var tilstede samt landkjøbere, trandampere m. fl. De lovbefalede valg af tilsynsmænd og udvalg blev fremmet i behørig tid, og indberetning om udfaldet indsendt til hr. amtmanden, dommeren og fogden samt kundgjørelse derom publiceret fra kirkebakkerne og ved opslag flere steder inden opsynsdistriktet. Foranlediget ved indkomne besværing over den af udvalget i 1898 fattede bestemmelse om brugets mærkning paa den vestre eller op mod land vendende ile, blev et møde med udvalget berammet og afholdt paa Sommerø den 24de februar, hvortil samtlige udvalgs-medlemmer afgav møde. Under dette blev fattet beslutning om en for-

andring i denne henseende, hvorom kundgjørelse er bleven udfærdiget og bekjendtgjort i samtlige mærkedistrikter, ligesom meddelelse derom er indsendt til overordnede. Ved udrørstiderne og de bestemte signalsteder fandt udvalget ingen forandring deri at foretage. Enhver af medlemmerne blev overleveret et eksemplar af fiskeriloven.

Som følge af de 3 forangaaende mislykkede fiskerier var iaar kun yderst faa leiekarle, og disse enten hjemmehørende inden opsynsdistriktet eller fra nabodistrikterne. Der var saaledes ikke forhyret nogen af de omreisende hyrekarle, der som oftest har vist sig ikke at være af bedste slags. Ved disses udeblivelse har opsynet iaar været forskaanet for meget bry, som disse har foranlediget tidligere. Nogen forseelse mod fiskeriloven til paatale har iaar ikke forekommet. — — — — —

Efterat det stormende og regnfulde veir i sidste halvdel af forrige aar havde givet sig noget i afvigte december maaned, ankom som sædvanlig her paa denne tid endel baade til rorværene for at paabegynde vinterfisket. Fangsten i denne tid afgav dog ikke synderligt udbytte, linebaadene ved de foretagne trækninger almindelig fra 20 til 60 torsk og paa de foretagne prøvesæt af nogle garnbaade væsentlig endel sej, af torsk kun høist ubetydeligt. Den i denne tid bekomne fangst udgjorde omkring 4000 torsk og et lignende parti sej; den hele fangst blev for det meste islagt eller saltet i kasser og forsendt til sydbyerne, almindeligst Trondhjem.

I den første del af januar var til rorværene ankommet samtlige fiskere tilligemed 3 kjøbefartøier, derhos landkjøbere, trandampere m. fl. Baadbelægget i det hele udgjorde 59 garnbaade og 95 linebaade med en samlet besætning af 763 mand, fordelt til rorværene i opsynsdistriktets 4 mærkedistrikter. Belægget — fornemmelig i 3die og 4de mærkedistrikter — var iaar betydelig mindre mod tidligere aar, rimeligvis en følge af de forangaaende aars mislykkede fiskerier hersteds. Af landkjøbere var ialt 23, indbefattet distriktets handelsmænd, derhos var iaar etableret i rorværene Nyksund 2 og i Langenæsvær 1 anlæg til hermetisk behandling af saavel rogn som fisk — for en del torsk, men væsentlig anden smaaafisk, som især hyse, der betaltes med 5 øre pr. kg. Anlægget paa Langnæs, hvormed en dame og en herre med uddannelse dertil fra Bodø var beskjæftiget, havde allerede ved mit nærvær i den første del af februar nedlagt i færdig stand omkring 1000 smaa blikboxer, der blev omgivet med smukt udstyrede vignetter. Ønskeligt forretningen maatte blive regningssvarende til fremtidig fortsættelse.

Af trandamperier var i det hele 12. Over midten af januar fremkom et fjerde kjøbefartøi, saa der blev beliggende 2 i Nyksund og 2 paa Støbugten.

Med hensyn til veiret under dette fiske, da havde man i januar paa nogle dage nær jævnlig hele eller delvise sjøveirs dage, dog enkelte dage for et eller andet sjøvejr hindring ved strøm, som i maaneden oftest

var vestbærende. Torskefangsten var paa det nærmeste hele maaneden igjennem yderst ringe, særlig for garnbaadene kun 10—50 tal, enkeltvis 150—200, derhos endel sej i de vestlige vær og for Nyksund. Linebaadene med fersk sildagn tilført nordfra erholdt i trækningen 60 op til 250; med saltet agn var ringe fangst. Paa linebaadene erholdtes samtidig af en og anden baad foruden endel hyse og brosmes en nok saa god fangst af kveite, der hele tiden blev betalt med fra 28 op til 32 øre pr. kg., naar den havde en vægt af 20 kg og derover, under denne vægt var prisen 10 à 12 øre. I den sidste uge af januar indtraadte i nogle trækninger den 26de, 27de og 29de en jevnere og bedre fangst for garnbaadene, fra 150—250, enkelte baade noget mere. Det i januar maaned opfiskede parti torsk udgjorde 80 000.

Februar maaned var paa faa dage nær gjennemgaaende kold, enkelte dage endog op til 7 og 9 grader Reumur. Naar undtages stormdagene den 14de, 21de, 27de og 28de, havde man ogsaa i denne maaned jevnlig hele eller delvise sjøveirsdage. Det kolde veir var imidlertid tildels hindrende for nogen trækning særlig af garnbrug, ligesom tildels strid strøm hindrede trækning for et og andet rorvær af saavel garn- som linebrug. Nogen større bedring i fisket, som man haabede efter de sidste trækninger i januar, viste sig saaledes ikke. Fangsten i denne maaned blev omtrent som i januar, garnbaadene 10—60, enkelte trækninger for et og andet rorvær 100—250, en baad ved Sørsand i en enkelt trækning 570. Linebaadene 40—80, tildels 100—200, eftersom de havde godt agn til. I flere rorvær var i maaneden ofte mangel paa tilførsel af fersk agn. Paa garnene erholdtes ogsaa i denne tid af og til endel sei, som i slutten af maaned paa det nærmeste ophørte. Det torskeparti, som opfiskedes i februar maaned, udgjorde 89 000.

Veiret herude i første halvdel af marts var uroligt, stormende og omløbende af SV., NV., N. og NO., saa man i denne tid havde kun et par sjøveirsdage. Fra 9de til og med 16de var idelig stormveir, redskabsbruget blev da overstaaende, saa man frygtede for at det gik tabt, hvilket heldigvis dog ikke skeede, idet det gjenfandtes, men i mere og mindre grad beskadiget. I den sidste halvdel af marts havde man dog adskillige saavel hele som delvise sjøveirsdage, men linebaadene kunde i denne tid lidet udrette, da de var blottet for tjenligt agn. Af den i disse dage fiskede torsk kunde man formærke, at lodde maatte staa under langs kysten, men efter fangsten at dømme var den nok ikke i ledtog med nogen videre fisketyngde, thi torskefangsten blev som tidligere almindelig ujevn og ringe; først i et par dage i den sidste uge af maaned, nemlig 25de—28de, syntes en bedring at indtræde, idet garnbaadene erholdt en fangst af 150—350 og tildels noget mere, men i de paafølgende dage af maaned blev fisket igjen yderst smaat, hvorfor endel linebaade saavel af mangel paa agn som af de foreliggende mindre udsigter for videre fiske afreiste, ligesom flere laa reiseferdig. Fiskeriopsynet blev da ved

maanedens afslutning hævet. Det i marts maaned opfiskede parti torsk var ialt 65 000.

Efter opsynets afslutning blev fremdeles beliggende i fisket endel linebaade, samt for det meste alle garnbaadene bestemt foreløbig at forblive til paaske. I denne tid ankom forsyning nordfra med loddeagn, og de linebaade, som forsynede sig dermed, bekom 100—150, tildels mere. Der skeede i denne tid i det hele et bedre omslag i fisket; for garnbaadene blev i ugen og dagene før paaske, nemlig den 2den, 6te, 9de og 11te april en bedre og jevnere fangst end nogensinde tidligere under dette fiske. De fleste garnbaade jevnt omkring 200, flere 300—450. Efter foretagen undersøgelse er i denne tid antagelig opfisket af torsk et parti omkring 36 000. Dette uagtet maa dog siges, at nogen større fiske-tyngde under dette fiske er heller ikke iaar forekommet. Partiet blev dog noget bedre end forrige aar, naar hensees til baadantallet, der var adskillig mindre end forrige aar, hvorhos ogsaa udbyttet stiller sig gunstigere, grundet de iaar høit anlagte priser saavel paa fisk som lever og rogn. Salget af fisken iaar foregik hovedsagelig efter vægt. Torsk blev betalt med fra 10 op til 13 øre pr. kg., for en mindre del 9 og 14, lever pr. liter 12—15 øre, rogn en mindre del 15, det meste efter kr. 25,00 pr. pakket tønde.

Den i de 2 første maaneder bekomne sej paa garnene udgjorde omkring 20 000, der afgav 50 hl. lever. Sejen betaltes efter kr. 10,00 pr. 100, lever 8—10 øre pr. liter. Af kvejte blev paa liner og kveitevad opfisket 110 000 kg., og af smaafisk, som hyse, brosmer m. v., 50 000 kg., foruden hvad som anvendtes til almuens fortæring og til agn for kvejtefisket. Den iaar bekomne torsk var i regelen stor, fed og fyldig. I januar og februar afgav 200—250 1 hl. lever, og 100 sløjet torsk en vægt af 350—400 kg. I marts maaned 280—320 afgav 1 hl. lever og 100 torsk en vægt af 340—380 kg. Leverens fedme i den første tid lige op til 60 %, senere 50 %, i marts 45—50 % — alt eftersom fangsten var fra dybt eller grundere vand. Fisket — hvad angaar torskefisket — iaar i opsynstiden i januar til udgangen af marts stiller sig saaledes:

59 garnbaade med	397 mand	131 000 torsk,	506 hl. lever,	220 tdr. rogn.
95 linebaade	» 396	» 103 100	» 340	» » 170 » »

154 baade, _____ 793 mand, 234 400 torsk, 846 hl. lever, 390 tdr. rogn, som efter gennemsnitspriser kr. 35,00 pr. 100 torsk, kr. 13,00 pr. hl. lever og kr. 20,00 pr. tønde rogn repræsenterer en kapital af kr. 100 838,00, som fordelt paa antallet af fiskerne afgiver pr. mand kr. 127,00. Udbyttet fordelt paa de forskellige brug afgiver pr. garnmand brutto kr. 143,00 og pr. linemand kr. 111,00. Som anvendt til indkjøb af agn maa for linemændene fradrages $\frac{1}{6}$ part.

Til foranstaaende kommer til udbyttet for garnbaadene 20 000 sej
 à kr. 10,00 pr. 100 kr. 2 000,00
 og for 50 hl. lever à kr. 10,00 » 500,00

_____ kr. 2 500,00
 Paa linebaadene 110 000 kg. kvejte à 25 øre pr. kg. . » 27 500,00
 og 50 000 kg. smaafisk af 5 øre pr. kg. » 2 500,00

Naar dette tillægges samt udbyttet af det parti, som i april i dagene før paaske opfiskedes, der beregnet efter de da givne priser, 36 000 torsk à kr. 35,00 pr. 100, 120 hl. lever à kr. 15,00 og 90 tdr. rogn à kr. 25,00 afgiver et beløb af kr. 16 650,00, bliver det gennemsnitlige udbytte af fisket pr. mand endel bedre.

Da fisket iheletaget har været temmelig ujevnt i et og samme rorvær, er udbyttet saavel for garnbaadene som linebaadene noget forskjellige. Endel garnbaade havde ved opsynets afslutning knapt 2 000 torsk, medens andre havde 3 op til 4 000, og de linebaade, der var heldig med kvejtefangst, kunde pr. mand have et udbytte af indtil kr. 200,00 og kr. 300,00 og enkelte endog noget mere, medens for andre udbyttet blev saare lidet.

Brugstabet iaar var ikke af nogen betydenhed. Linebaadene tabte nogle faa tusende liner, garnbaadene saagodtsom intet, derimod adskillig brugsslitage. Tab og skade i heletaget overstiger neppe kr. 4 000,00.

Af fiskeguano foregik intet salg iaar. Fiskehovederne blev af fiskerne hjemført og anvendt som fodersurogat til kreaturerne, og ryggene blev af fiskopkjøberne uddelt gratis.

Af torskepartiet er saltet 186 000, deraf nedlagt og forsendt i kasser 6 600. Resten af partiet hjeldhængt. Som medicintran er tilvirket 270 tdr.

Sjøveirsdagene under dette fiske var, eftersom man havde kortere eller længere ursor til fiskepladsene, i januar fra 9—11 hele og 4—8 delvise, i februar 11—16 hele og 4 tildels og i marts 8—10 hele og 1—7 delvise. Som følge af de forangaende aars daarlige udbytte var iaar yderst faa leiekarle og disse kun af distriktet og nabolistrikterne. Hyrelønnen, indbefattet frit kogt mad, lys og brænde fra kr. 130,00 til kr. 150,00. Da fisket ikke tegnede sig videre ved midten af februar, afreiste 2 af de til distriktet ankomne kjøbefartøier for paa andre steder, Senjen eller Lofoten, at komplettere lasten. De indehavde herfra hver 10 000 torsk.

Af ulykkestilfælde skeede intet under selve fiskebedriften, derimod omkom 2 linemænd af de, som laa tilrors i Sunderø, idet de under en midlertidig reise bestemt til Sørsand den ²⁷/₂ overfaldtes af en snestorm af NV., hvorunder baaden af sjøskavlen antagelig fyldtes og med et sank under og forsvandt i dybet. Med disse to omkom tillige 2 medhavende kvinder, nemlig den enes hustru og en enke, for hvem reisen var foretaget. Dette farvand, der tildels er temmelig urent med bær og skjær, har i aarenes løb krævet mange ofre, navnlig i den mørke tid af aaret. En fyrlygte anbragt paa Kylholmen turde være — baade for lokalruten

ud til rorværet Sørsand som for fiskerbaadene under opseilingen — til mere betryggende retledning. Fyrlygten paa Vaagehellen er i strøget mindre synbar. Fra rorværet Nyksund var ogsaa især klage over vandmangel. Grundig uddybning og forbedring af brøndene og nemlig øvre brønden i Skaret kunde forhaabentlig afværge mangelen. Arbeidet maatte i saa fald foretages i løbet af sommeren. De om fiskeriet gjældende love og forskrifter, udrorstiderne og signalerne for samme har været iagttaget og befulgt, saa nogen overtrædelse i denne henseende ikke er forekommet.

Sundhedstilstanden — trods det kolde veir — har under hele fisket været god, ligesom orden i heletaget har været tilfredsstillende. I forbindelse hermed følger en tabellarisk fremstilling over fisket i de forskjellige mærkedistrikter samt angivelse af antallet af fiskere fra de forskjellige herreder, som her har deltaget i bedriften m. v.

Til almindelig tilfredshed havdes her tilstede 2 af redningsskøiterne, nemlig 1 ved Langenæs og 1 ved Sunderø, som begge afreiste i midten af februar. Et alment ønske om at det maatte ordne sig saa, at de blev tilstede under hele vinterfisketiden, høres jevnlig.

Øksnæs opsynsdistrikt, 20de april 1900.

Ærbødigst

L. M. Herness.

Mærkedistrikt og hvad slags baade.	Baade.		Det bekomne udbytte af			I fisket har deltaget:
	Antal.	Besætning.	antal torsk.	hl. lever.	tdr. rogn.	
1ste distrikt:						
Garnbaade . . .	24	164	47 000	180	78	Af Øksnæs herred:
Linebaade . . .	4	15	3 000	10	5	49 garnbaade med . . . 328 mand
	28	179	50 000	190	83	58 linebaade » . . . 241 »
2det distrikt:						
Garnbaade . . .	21	132	40 000	156	68	Af Hadsels herred:
Linebaade . . .	13	47	9 400	30	15	2 garnbaade med . . . 13 »
	34	179	49 400	186	83	10 linebaade 34 »
3die distrikt:						
Garnbaade . . .	10	71	29 500	113	49	Af Sortlands herred:
Linebaade . . .	39	158	57 500	190	96	3 garnbaade med . . . 19 »
	49	229	87 000	303	145	4 linebaade » . . . 16 »
4de distrikt:						
Garnbaade . . .	4	30	14 800	57	25	Af Dverbergs herred:
Linebaade . . .	39	176	33 200	110	55	5 garnbaade med . . . 37 »
	43	206	48 000	167	80	22 linebaade » . . . 100 »
Garnbaade ialt. . .	59	397	131 300	506	220	Af Trondenæs:
Linebaade » . . .	95	396	103 100	340	170	1 linebaad med . . . 5 »
Tilsammen	154	793	234 400	846	390	154 baade med 793 mand

A n m. Samtidig paa garnbaadene opfisket hovedsagelig i januar maaned 20 000 sej. Paa linebaadene af kvejte 110 000 kg., af hyse og brosmer 50 000 kg. Efter opsynets afslutning ved udgangen af marts blev i dagene fra 1ste til 11te april før paaske opfisket antagelig 36 000 torsk, som ikke er medtaget i det foranførte parti.

Opgave

over de kjøbefartøier under fisket for Øksnæs opsynsdistrikt, som i fisketiden for vinteren 1900 søgte hertil.

Fartøiets slags og navn.	Drægtig- hed i tons.	Hvorfra.	Skipperens navn og antal besætning.	Naar		Anmerkning.
				ankom.	afgaaet.	
				1900.		
Jagt «Ingeborg» . . .	57	Kristiansund	L. Lunde og 4 mand	$\frac{1}{1}$	$\frac{2}{3}$	40 000, afgik til hjem- stedet.
Jagt «Lyna» . . .	32	do.	A. Frantsnæs og 3 mand	$\frac{1}{1}$		
Kutter «Karl» . . .	32	Bergen	A. Sjursted og 3 mand	$\frac{5}{1}$	$\frac{19}{2}$	10 000, afgik til Senjen for at komplettere.
Jagt «Sølivet» . . .	64	do.	Rolfsen med 6 mand	$\frac{20}{1}$	$\frac{15}{2}$	10 000 do.

3. Bø. Beretning afgivet af lensmanden:

I. Vinterfisket:

Fiskerne med garn begyndte at forsøge fisket i begyndelsen af december maaned f. a. Veiret faldt uheldigt og fisket gav ringe fangst — af torsk omtrent intet og ubetydelig sej. Uden nogen nævneværdig forbedring vedvarede fisket til slutningen af januar maaned, da man merkede nogen bedring, idet fangsten den 24de januar paa 2—5 nætters garn var 50—600—150, hvoraf halvparten torsk og resten sej. Paa line op til 130 torsk. Fisken var fed og gav gennemsnitlig af 250 stk. 1 hl. lever. Priserne begyndte med for torsk 9—11½ øre pr. kg. og lever 11—14 øre literen. Hverken i februar eller marts tog fisket sig synderlig op, uagtet veiret faldt gunstigt for bedriften, men tog mere og mere af jo længere det led ud i tiden. Priserne var vedvarende som opgivet. Linefisket hemmedes for en del af mangel paa agn.

Den 14de april afsluttedes vinterfisket med parti 300 000 torsk, hvoraf saltet 55 000, resten hængt. Leverpartiet, som ikke blev anvendt til damptran, var 290, dampmedicintran 335 og rogn 600 hl.

I fisket deltog 90 garnbaade og 16 linebaade. Af kjøbefartøier var 3 tilstede. Redskabstabet var forholdsvis lidet.

Værdien af tab og slitage paa redskaber ansættes til følgende beløb:

Garnbruget:

Slitage	kr. 700,00
Tab	» 3 800,00

Linebruget:

Tab	» 450,00
Slitage	» 500,00

Værdien af forbrugt agn ansættes til . . . » 1 200,00

Til agn benyttedes hovedsagelig saltet blæksprut og lidt fersk sild.

Antallet af baade og mænd i de forskjellige vær og det opfiskede parti opgives her:

Fiskevær.	Garnbaade.	Linebaade.	Mand med garn.	Mand med liner.	Parti i stk. Skrej.
Udskaar . . .	1	—	7	—	3 000
Govig . . .	3	—	22	—	9 500
Hovden . . .	14	3	103	13	45 500
Nykvaag . .	9	10	63	40	43 000
Sandvig . . .	7	—	49	—	24 000
Gustad . . .	8	—	60	—	26 000
Aasand . . .	6	—	44	—	20 000
Strømsjø . .	20	—	150	—	61 000
Skaarvaag . .	6	3	42	12	20 000
Fjærvold . .	3	—	21	—	9 000
Gimstad . . .	4	—	28	—	12 000
Svinø	3	—	21	—	9 000
Værø	6	—	42	—	18 000
	90	16	652	65	300 000

Af partiet falder 280 000 paa garn- og 20 000 paa linefiskerne.

Gjennemsnittslod pr. garnfisker kr. 146,00

Do. » linefisker » 105,00

De tilstedeværende købefartøier havde en samlet drægtighed af 97 tons og en samlet besætning af 14 mand. 9 trandamperier var i virksomhed. Ved ulykkestilfælde omkom ingen.

Værdien af det opfiskede parti med lever og rogn udgjorde efter en gennemsnitspris af kr. 34,00 pr. 100 kr. 102 000,00, som hovedsagelig falder paa Bø herred.

Partiet ved hver uges slutning udgjorde:

Ugen, som endte	Fisk.		Lever.	Medicin- tran.	Rogn.
	Parti.	Af partiet saltet.	Hektoliter.		
24de januar	18 000	—	10	30	40
3die februar	62 000	—	30	108	130
9de februar	85 000	25 000	50	141	185
16de februar	100 000	30 000	60	160	205
23de februar	130 000	40 000	100	190	280
2den marts	140 000	42 000	105	198	310
9de marts	145 000	42 000	110	203	315
16de marts	159 000	43 000	130	215	330
23de marts	170 000	44 000	160	235	400
30te marts	200 000	50 000	180	260	470
6te april	224 000	50 000	200	282	520
14de april	300 000	55 000	290	335	600

Anmærkning. Det til tran anvendte parti lever er ikke medtaget i det her opgivne parti.

II. Vaarfisket.

Dette fiske tog sin begyndelse den 14de april og tegnede rigtig godt, idet man paa smaagarn fik 20—500—80 og paa line 10—150—50. Til værene ankom straks ca. 550 baade. Tilførselen af godt agn, sild og lodde var rigelig, men linefisket hemmedes paa grund af den store ansamling af smaagarnfiskere. Fisket foregik bedst paa strækningen Maarsund—Vrini. Fiskeprisen begyndte med 30—31 kroner pr. 100 torsk og for leveren 12 øre literen. Fiskeprisen steg op til kr. 35,00. Fisket tog snart af og varede med gennemsnitlig fangst paa garn 40 og paa line 60, til den 20de mai.

Partiet udgjorde 300 000 stk. torsk, hvoraf saltet 17 000, medens resten blev hængt, lever 590 og dampmedicintran 30 hl.

I fisket deltog 1 860 mand.

Værdien af det opfiskede parti med lever kan ansættes til

	kr. 108 000,00
med gennemsnitllg lod pr. mand »	58,00
Til agn pr. mand medgik »	10,00
Slitage og tab af redskaber pr. mand til »	9,00

Tilstede var 3 kjøbefartøier med samlet drægtighed 122 tons og 14 mands besætning.

Under fisket omkom 3 mand ved ulykkestilfælde.

Sundhedstilstanden var god.

Under vaarfisket var Lilleø det mest besøgte fiskevær med 880 fiskere og en fangst af 103 000 skrej. Ingen fiskerdampbaade deltog i fisket. Gjennemsnitslotten blev kr. 81,00 pr. mand.

4. *Sortland*. I dette herred foregaar i regelen intet skreifiske, men i 1900 fiskedes der dog — i lighed med i 1899 — 31 000 stk. skrej, der hængtes til rundfisk og havde en omtrentlig værdi af kr. 15,00 pr. 100 = kr. 4 650,00 og gav ca. 31 hl. lever à kr. 9,00 = kr. 279,00, tilsammen kr. 4 929,00.

Antallet af de med dette fiske beskæftigede mænd og de benyttede baades antal kan ikke opgives. Det dreves som et hjemmefiske.

5. *Gimsø*. Beretning afgivet af lensmanden:

Som vanligt begyndte baadene at indfinde sig her allerede nytaarsdag og blev de første redskaber satte den 2den januar. Fisket vedvarede til 18de april, da de sidste baade forlod værene. I fisket deltog ialt blot 37 baade med 231 mands besætning, hvoraf endel som vanligt flyttede til indersiden i marts maaned, men igjen for den største del i april maaned atter vendte tilbage. Af baadlagene var 24 baade med 152 mands besætning hjemmehørende i Gimsø, 6 med 36 mand i Valberg, 4 med 26 mand i Borge, 2 med 14 mand i Hadsel og 1 med 3 mand i Vaagan.

26 var garnbaade med 166 mands besætning og 11 linebaade med 65 mands besætning.

Fisket blev i lighed med de trede foregaaende aar aldeles mislykket. Under hele fisket herskede et ualmindeligt godt vejrligt, der tillod fiskerne til enhver tid at passe sine redskaber og bevirkede, at intet tab af fiskeredskaber forekom.

Men den hele tid var fangsten overordentlig liden, fra 20—100 pr. baad og til sine tider ingen.

Et lidet opsving skeede dog i april, da fangsten gik op til 100—200, enkeltvis 350 pr. baad.

Det samlede opfiskede kvantum udgjør 26 000 skrej, hvoraf 9 000 hængt, 17 000 saltet, 17 000 sej, hvoraf 12 000 saltet, 5 000 hængt, 90 hl. torskelever, 54 hl. sejlever, 24 hl. rogn.

Af leveren (deri ogsaa sejlever) antages ca. 95 hl. dampet til 46 hl. medicintran.

Priserne har været gennemgaaende høie, fra kr. 25,00 til kr. 40,00 pr. 100 torsk, kr. 10,00 pr. 100 sej, kr. 12,00 til kr. 20,00 pr. hl. lever og kr. 25,00 til kr. 30,00 pr. hl. rogn.

Sundhedstilstanden har været udmerket, almuens forhold og orden exemplarisk. Ingen bøder for overtrædelser af fiskerilovgivningen forelagdes. Intet redskabstab forekom, intet købefartøi var tilstede. Ingen ulykker og intet tab af menneskeliv indtraf.

Opgave over fiskernes antal og udbytte ved de forskjellige vær sees af følgende tabel:

Fiskeværerne.	Antal baade.	Antal mænd.	Udbyttet.		
			Stk. torsk.	Hl. lever.	Hl. Rogn.
Vikerø . . .	10	63	6 000	20	6
Høvsund . . .	22	138	18 000	63	16
Laukvik . . .	5	30	2 000	7	2
	37	231	26 000	90	24

Anmærkning. Vikerø 7 000 sej, 26 hl. lever; Høvsund 8 000 sej, 28 hl. lever.

Gjennemsniitspriserne opgives til kr. 30,00 pr. 100 sløjet torsk, kr. 14,00 for 1 hl. lever, kr. 25,00 for 1 hl. rogn og kr. 0,50 for 100 stk. torskehoveder. Fangstens samlede værdi udgjorde kr. 9 790,00, der gav en gjennemsniitslot af kun ca. kr. 42,00 pr. mand.

6. *Borge*. I fisket deltog 572 mand foruden 89 gutter, der dog som kokke kun holdt til paa land. Disse brugte alene garn og var fordelt paa 89 baade. Udbyttet blev 106 000 stk. skrej — hvoraf 2 000 forbruges under fisket —, 420 hl. lever og 175 hl. rogn, til en samlet værdi af kr. 46 025,00 betalt til fiskerne. Gjennemsniitspriserne ansættes til kr. 35,00 for 100 stk. sløjet torsk, kr. 15,00 for 1 hl. lever og kr. 15,00 for 1 hl. rogn. Gjennemsniitslotten af skrejfangsten blev kun ca. kr. 80,00 pr. mand. Af torsken saltedes til klipfisk 6 000 stk. og hængtes til rundfisk 98 000. Ingen købefartøjer fremmødte.

Fiskeværene i 1900 var:

Kvalnæs	med	94	fiskere	og	fangst	14 600	stk.	torsk
Høinæs	»	52	»	»	»	12 550	»	»
Sandø	»	94	»	»	»	21 000	»	»
Borgevær med Kalværet	»	114	»	»	»	21 050	»	»
Eggum	»	206	»	»	»	35 000	»	»

Foruden denne fangst af skrej foregik samtidig og underet med denne ogsaa fangst af storsej, tilsammen 170 000 stk., hvoraf 30 000 blev saltet til russefisk, resten hængt. Under fisket var prisen kr. 12,00 for 100 sej, efter fisket naaede man for tør eller halvtør sej kr. 14,00. Af sejlever erholdt man 700 hl, der betaltes med kr. 8,00 pr. hl. og af sejrogn ca. 100 hl. saltet, der naaede kr. 10,00 pr. hl.

Det samlede udbytte af sejfangsten blev kr. 27 000,00, der forøgede den gjennemsniitlige mandslot for vinteren med kr. 47,00. Af baade sej- og torskeleveren tilsammen dampedes 230 hl. medicintran og af det hele leverparti var da 430 hl. igjen til andre transport.

Man havde for hele vinteren 31 hele sjøveirsdage og 32 delvise. Ingen forlis indtraf og der omkom ikke nogen fisker ved andre ulykkestilfælde.

7. *Røst og Værø*. Beretning afgivet af lensmanden:

A. *Værø* fisket.

Den 11te januar blev de første prøvesæt trukket med fangst paa natstaaede liner 25 og 60 skrei.

Nogle dage senere blev der gjort forsøg med garn, men fangsten paa disse var ogsaa meget ringe, og man havde nu vished for, at nogen fisketyngde ikke var tilstede.

Saa vel af denne grund som ogsaa fordi, at størstedelen af den fremmede almue indfandt sig noget senere end vanligt, begyndte fisket for alvor ikke før i begyndelsen af februar maaned, men ogsaa efter denne tid og helt ud til fiskets afslutning den 30te april vedblev udbyttet for linefiskerne at være yderst tarveligt.

Det bedste linefiske foregik fra $31/3-5/4$, men selv da var fangsten ujevn og oversteg ikke 400 paa natstaaede redskaber, medens det almindelige var 100 skrej pr. baad.

Jaar blev der i større udstrækning end tidligere anvendt garn; fangsten paa dette redskab var indtil udgangen af marts yderst mislig, men i april maaned betydelig bedre end paa liner.

Fra fiskets begyndelse dreves udelukkende garnfiske af 6 baade, hvorhos 6 linebaade ved siden af liner delvis ogsaa brugte garn.

I april maaned tilkom yderligere 5 smaagarnbaade.

Saa vel af garnbaadene som enkelte linebaade blev der gjort forsøg paa Værøens ydreside, men da udbyttet der vedblivende var daarligere end paa indresiden, blev ydresidefisket snart opgivet.

De fremmede fiskere ankom medio januar og udover. Den 31te januar var tilstede 106 linebaade og 6 garnbaade med tilsammen 501 mand.

Vejret var den hele vinter gennemgaaende roligt, saa der blev forholdsvis mange sjøvejrsdage, ligesom det ogsaa skyldes de gunstige vejrforhold, at redskabstabet blev ganske ubetydeligt.

Ved tilflytning fra lofotværene i april maaned øgedes belægget til 141 linebaade og 14 garnbaade med tilsammen 684 mand.

Derhos var tilstede 3 kjøbefartøier, ligesom 3 trandamperier var i virksomhed under hele fisket.

Fra medio februar—medio april maaned havde redningsskøiten «Bergen» station i Røstnesvaag.

Da det efterhaanden som antallet af garnbaade forfleredes, viste sig nødvendigt at dele fiskehavet mellem de respektive brug, blev saadan foranstaltning iverksat, efterat særskilt opsyn var traadt i virksomhed fra begyndelsen af april maaned.

Omkring den 20de s. m. begyndte enkelte at gjøre sig klar for hjemreise og ved udgangen af samme maaned var samtlige fremmede sluttet.

Det opfiskede parti udgjorde ved fiskets ophør den 30te april 271 000 skrej, hvoraf saltet 50 000, 200 hl. rogn, 180 hl. lever og 271 hl. dampmedicintran.

Priserne var for skrei kr. 30,00—kr. 40,00 pr. 100, lever kr. 12,00—kr. 19,00 pr. hl., rogn kr. 30,00 pr. hl., for hoveder kr. 1,00 pr. 100.

Værdien af Værøfisket er beregnet til kr. 123 810,00 og kan brutto-lotterne i henhold hertil ansættes til kr. 169,00 pr. mand for linefiskerne

og kr. 220,00 for garnfiskerne — et resultat, som særlig skyldes den usædvanlig høje fiskepris.

B. Røstfisket.

Det første prøvesæt blev gjort 5te januar med garn, der blev trukket den paafølgende dag med en fangst af 10 skrej og 50 sej.

Nu blev garn ikke trukket før den 23de januar, da fangsten paa 5—8 nætters garn var 14—200, gennemsnitlig 40 skrej; paa natstaaede liner 6—90—25.

Nogen fisketyngde var altsaa ikke tilstede. Af hensyn hertil som og fordi kun et faatal af de fremmede fiskere hidtil var ankommet, begyndte man ikke fisket for alvor før i begyndelsen af februar maaned. Der var da tilstede 112 garnbaade og 14 linebaade med tilsammen 728 mand samt 7 kjøbefartøjer.

Begunstiget af jevnt roligt vejr dreves fisket nu vexelvis paa ydresiden og indresiden, men stadigt med misligt udbytte saavel for garnsom linebaadene.

Først i sidste uge af marts maaned tog fisket et opsving og fiskede man nu ret godt paa indresiden, navnlig paa garn indtil 16de april, da udbyttet igjen tog af og var fisket senere ikke af nogen videre betydning.

Det rigeste fiske indtraf i tiden 6te—9de april, i hvilket tidsrum der blev opfisket ca. 155 000 skrej. Den største fangst paa garn i et sjøvejr var 1 300, paa liner 200.

Fra 30te marts til 24de april ogedes baadantallet ved tilflytning fra lofotværene fra 126 til 184 med en samlet besætning af 1 044 mand.

Stedet besøgte af ialt 14 kjøbefartøjer, 5 trandamperier var under fisket i virksomhed og tilvirkedes ialt 920 hl. dampmedicintran.

Tabet af redskaber var ubetydeligt.

Som helhed seet maa linefisket for Røst, hvad udbyttet angaar, betegnes som misligt, garnfisket derimod som et middelsaar.

Ved fiskets ophør den 30te april var opfisket 958 000 skrej, 2 400 hl. lever, 360 hl. rogn.

Priserne var for sløjet torsk kr. 26,00—kr. 36,00 pr. 100, for lever kr. 10,00—kr. 23,00 pr. hl., for rogn kr. 32,00 pr. hl. og for hoveder kr. 0,60 pr. 100.

Værdien af røstfisket er beregnet til kr. 412 690,00 og ansættes bruttolotterne for linefiskerne til kr. 180,00 pr. mand, for garnbaadene til kr. 350,00 pr. mand.

Før det hele distrikt er overenstemmende med vedlagte statistiske opgave opfisket 1 229 000 skrej og er værdien af det samlede fiske beregnet til kr. 536 500,00.

Ved forlis eller anden ulykke indtraf intet dødsfald under fisket.

Sundhedstilstanden var i det store og heletaget god. Nogen epidemisk sygdom forekom ikke.

Som fiskerilæge fungerede cand. med. Grüner. — — — —

Under det hele fiske var ordenen blandt fiskerne gennemgaaende god.

Værø den 30te mai 1900.

Rønning.

For hele distriktet udgjorde fangsten:

1 229 000 stk. torsk til værdi	kr. 442 440,00
3 257 hl. lever » »	» 65 140,00
560 » rogn » »	» 17 920,00
1 100 000 solgte fiskehoveder	» 11 000,00

Tilsammen kr. 536 500,00

Af købefartøier fremmødte ialt 17, deraf 3 paa Værø, 14 paa Røst. Af fiskere var der ialt 1 728, deraf 684 paa Værø og 1 044 paa Røst, fordelte paa 339 baade. Deraf havde 174 garn og 155 liner samt 10 begge slags redskaber.

Ingen fiskerdampbaade deltog i fisket.

Gjennemsniitspriserne for hele distriktet var: Kr. 36,00 for 100 stk. sløjet torsk, kr. 20,00 for 1 hl. lever, kr. 32,00 for 1 hl. rogn og kr. 1,00 for 100 fiskehoveder.

For hele distriktet blev gjennemsniitslotten ca. kr. 310,00 pr. mand.

8. *Flakstad.* Efter at opsynet for lofotfisket var hævet, blev der i dette herred opfisket 12 000 stk. torsk, der gav 24 hl. lever og udbragtes til kr. 4 580,00 efter en pris af kr. 35,00 for 100 stk. sløjet torsk og kr. 16,00 for 1 hl. lever. Fisket foregik kun med line.

Fiskernes antal er medtaget i opgaverne angaaende lofotfisket.

9. *Steigen.* I dette herred foregaar der kun skrejfiske et og andet aar med tildels lange mellemrum. I 1900 fiskedes af 88 mand fordelt paa 40 smaa baade tilsammen 30 000 stk. skrej, der gav 70 hl. lever til en samlet værdi af kr. 9 630,00. Torsken regnes at have en middelsværdi af kr. 30,00 pr. 100 stk. og leveren af kr. 9,00 pr. hl. Af baadene brugte 30 smaa garn og 10 line og fisket foregik væsentlig i Leinesfjorden fra midten af januar til udgangen af april. Fisket foregik fra folkenes hjemsteder og gjennemsniitslotten blev ca. kr. 109,00 pr. mand.

10. *Gildeskaal.* I februar fiskedes af 85 fiskere, hvoraf 5 paa 1 baad brugte garn, 80 paa 20 baade brugte line, ialt kun 1 500 torsk, der gav 4 hl. lever og 1 hl. rogn. Værdien efter kr. 35,00 pr. 100 stk. torsk

og kr. 14,00 for 1 hl. lever udgjorde kr. 581,00. Af fiskerne var der 30 i *Fleinvær* og 55 i *Fugløvær*. Fisket, der kun gav en gennemsnitslot af ca. kr. 7,00 pr. mand, var aldeles mislykket.

11. *Melø*. Her fiskedes i de tre sidste uger af april af 50 mand paa 25 smaabaade og væsentlig med smaagarn 12 000 stk. torsk, der gav 25 hl. lever og 10 hl. rogn. Gjennemsnitsprisen regnedes til kr. 30,00 for 100 sløjet torsk, kr. 10,00 for 1 hl. lever og kr. 25,00 for 1 hl. rogn, hvorhos der solgtes 3 000 stk. torskehoveder à kr. 0,70 pr. 100. Hele pengeudbyttet blev saaledes kr. 4 071,00. Endel af fiskerne laa tilhuse i *Reipaag*. Gjennemsnitslotten blev ca. kr. 81,00 pr. mand.

12. *Rødø*. Her fiskede ialt 225 mand, hvoraf 143 paa 27 baade brugte garn og 82 paa 21 baade line. De fiskede ialt 35 000 stk. torsk, der gav 140 hl. lever, 85 hl. rogn og til salg 30 000 hoveder. Gjennemsnitspriserne var for 100 stk. sløjet torsk kr. 29,60, for 1 hl. lever kr. 15,00, for 1 hl. rogn kr. 10,00 og for 100 hoveder kr. 0,50. Pengeudbyttet blev ialt kr. 13 460,00 og gennemsnitslotten ca. kr. 60,00 pr. mand.

Der var kun 1 kjøbefartøj i *Myken*.

Af distriktets to fiskevær var der:

I *Myken* 140 mand, der fiskede 22 000 stk. torsk.

- *Valvær* 85 — » — 13 000 » —

I *Myken* faldt fisket væsentlig mellem 15de januar og 15de marts, i *Valvær* mellem 5te januar og 10de februar samt mellem 12te marts og 24de marts.

13. *Trænen*. Det hele antal fiskere udgjorde 1 404 mand fordelt paa 401 baade. Heraf brugte 198 alene garn, 75 alene line og 56 alene snøre, medens de øvrige brugte flere slags redskaber. Det samlede udbytte var i det hele:

580 000 stk. sløjet torsk	à kr. 30,00 (middelpris), værd . .	kr. 174 000,00
1 550 hl. lever	à » 12,00 —	» . . » 18 600,00
570 » rogn	à » 25,00 —	» . . » 14 250,00
200 000 stk. solgte hoveder	à kr. 0,80 —	» . . » 1 600,00

Tilsammen kr. 208 450,00

Paa fiskeværene var fiskernes antal og fangsten fordelt saaledes:

I *Selvær* 218 mand med fangst 110 000 stk. torsk.

- *Husø* med *Sanna* 1 321 mand med fangst 438 000 » »

- *Sydholmen* 83 mand med fangst 32 000 » »

I *Selvær* foregaar det egentlige vinterfiske i februar og marts, hvorefter fiskerne omtrent alle flytter til *Husø*, hvor vaarfisket foregaar i marts og april, samt paa *Sydholmen* i april. Til disse

steder kommer da ogsaa folk fra andre vinterfiskevær, der saaledes vil være opført som lottagere paa to steder. Gjennemsnittslotten bliver ca. kr. 148,00 for hele fisket, men langt høiere for dem, der deltog baade i vinterfisket i Selvær og i vaarfisket.

Af kjøbefartøjer var der 4 under vinterfisket i Selvær og 18 under vaarfisket i Husø.

14. *Dønnes*. Her fiskede ialt 76 mand, hvoraf 56 paa 10 store baade brugte garn, 12 paa 4 baade line og 8 paa 4 baade snøre. Udbyttet var i det hele:

28 000 stk. sløjet torsk	à kr. 30,00 (middelpris), værd		kr. 8 400,00
112 hl. lever	à » 12,00	— »	1 344,00
40 » rogn	à » 20,00	— »	800,00
20 000 stk. solgte fiskehoveder	à kr. 1,00	— »	200,00

Tilsammen kr. 10 744,00

Fisket foregik i *A a s v æ r* som vinterfiske. Der fremmødte 3 kjøbefartøier. Gjennemsnittslotten blev ca. kr. 142,00 pr. mand. Garnfolkene fiskede langt bedre end line- og snørefolkene, der kun fik en ganske ubetydelig lot. Ved ulykkestilfælde omkom 1 mand.

15. *Herø*. Her fiskede 224 mand, hvoraf 193 paa 34 store baade baade brugte garn og 31 paa 9 baade brugte line. Udbyttet var:

93 800 stk. sløjet torsk	til kr. 29,00 à kr. 30,00 pr. 100		kr. 23 000,00
326 hl. lever	- » 12,00 pr. hl.		3 850,00
126 » rogn	- » 22,00 »		2 760,00

Tilsammen kr. 34 610,00

Gjennemsnittslotten var ca. kr. 154,00 pr. mand. Fangsten faldt bedst for linefolkene. Fisket foregik fra *S a n d s u n d v æ r*. 3 kjøbefartøjer fremmødte.

16. *Vega*. Her fiskede hele vinteren 24 mand fordelt paa 4 baade, der alle brugte garn, fra fiskeværet *B r e m s t e n e n*. Udbyttet blev udmerket godt. Fiskerne hængte fisken selv til rundfisk og solgte den færdige vare, hvorved værdien af fisket ved de heldige rundfiskkonjunkturer yderligere forøgedes. Udbyttet var:

39 000 stk. sløjet torsk	à kr. 45,00 pr. 100		kr. 17 550,00
155 hl. lever	à » 25,00 » hl.		3 865,00
55 » rogn	à » 30,00 » »		1 650,00
Fiskehoveder solgt for			48,00

Tilsammen kr. 23 105,00

Herrederne.	Antal fiskere.	Antal baade.	Udbytte		Omtrentlig gennemsnitslot i kroner.	Kjøbefartøier.	Anmerkninger.
			i stk. torsk.	i penge, kr.			
Dverberg	455	81	164 500	61 237	134*)	0	Desuden 289 000 stk. sej og 7 000 kg. kvejte, værd vel kr. 42 000,00.
Øksnes	793	154	270 400	106 120	134*)	4	
Bø	2 577	655	600 000	210 200	81	3	Spredt hjemmefiske.
Sortland			31 000	4 929		0	
Gimsø	231	37	26 000	9 790	42	0	Desuden 170 000 stk. sej, værd ca. kr. 27 000,00.
Borge	572	89	106 000	46 025	80*	0	
Værø og Røst	1 728	339	1 229 000	536 500	310	17	
Flakstad			12 000	4 580		0	
Steigen	88	40	30 000	9 630	109	0	
Gildeskaal	85	21	1 500	581	7	0	
Melø	50	25	12 000	4 071	81	0	
Rødø	225	48	35 000	13 460	60	1	
Trænen	1 404	401	580 000	208 450	148	22	
Dønnes	76	18	28 000	10 744	142	3	
Herø	224	43	93 800	34 610	154	3	
Vega	24	4	39 000	23 105	962**)	0	
I 1900 ialt	8 532	1 955	3 258 200	1 284 032		53	
- 1899 »	7 415	1 496	2 895 500	871 188		49	
- 1898 »	8 967	1 890	2 391 100	561 540			
- 1897 »	10 336		5 919 500	1 325 331			
- 1896 »	10 165		6 670 900	1 999 804			
- 1895 »	9 315		8 652 700	1 584 178			
- 1894 »	10 878		8 744 800	1 887 507			
- 1893 »	9 929		10 004 400	2 113 009			
- 1892 »	10 214		9 384 500	2 512 403			
- 1891 »	9 125		4 287 200	1 256 361			
- 1890 »	7 624		6 387 450	1 558 586			

*) Hertil kommer lot for sej og andre samtidig fangede fiskesorter. **) Heri er dog lidt arbejdspege, der ellers falder paa opkøberne.

Beretning

om skrejffisket i nordre Trondhjems amt 1900.

(Væsentlig efter lensmands og opsynsbetjents opgaver).

Vigten. Beretning fra opsynsbetjenten :

Herved har jeg den ære at afgive indberetning om skrejffisket i Vigten for 1900. Det anordnede fiskeriopsyn har ved undertegnede opsynsbetjent og en fast assistent været i virksomhed fra 15de februar til 20de—26de april næsteft.

Ved opsynets ikrafttræden var allerede nogle faa fremmede fiskere ankommen til Gjæslingerne og Skjærvær, og havde disse tilligemed hjemmefiskerne paa disse vær gjort fangstforsøg, hvorved det allerede viste sig at være fisk tilstede i ikke liden mængde, og man gjorde fangst saavel paa natliner som garn. Sjøen og vejret var forholdsvis roligt, hvorimod en ualmindelig stærk kulde herskede og denne vedvarede lige til slutten af maaneden. Kulden var meget til hinder saavel for udrejsen til værene som for fiskeribedriften forøvrigt.

Uagtet den lave temperatur paa overfladen, blev man snart opmærksom paa, at redskaber, især garn, satte paa dybder fra 90 til 100 favne vand, fiskede godt. Det hændte saaledes i begyndelsen af fisket, at garnlænker, som stod paa saadan dybde som anført, fangede optil 800 fisk. Fisken var meget fyldig og fed, hvorfor garn var og blev det bedste fangstredskab.

I slutten af februar og i begyndelsen af marts maaneder ankom de fleste garn- og dybsagnfiskere fra herrederne i Ytre Namdalen til fiskeværene og størsteparten af disse søgte til Gjæslingerne, hvor allerede det beste fiske foregik.

I begyndelsen af marts steg temperaturen noget, men efterhvert som denne steg, blev vindene stærkere og mere omløbende. Vejret altsaa mere ustadigt, hvilket vedvarede saagodtsom den gjenværende tid af fisket med kun faa dages mellemrum. Grundet det ustadige og tildels stormende vejr opstod der mange uregelmæssigheder i fiskeribedriften, saaledes, at redskaberne blev altfor længe staaende i sjøen mellem hver gang de kunde trækkes og sættes, hvilket igjen bevirkede, at fangsten baade blev mere ujevn og mindre holdbar, der især gjorde sig gjældende for leverens og rognens vedkommende.

Da efterretningerne ved de herfra afsendte oplagstelegrammer spredtes, kom der stadig fiskere og købefartøjer til distriktet. Disse var for det meste hjemmehørende i kystdistrikterne i søndre Trondhjems amt, ligesom der ogsaa ankom en del hjemvendende fiskere og købere fra det iaar mislykkede Lofotfiske, hvilket for en stor del bidrog sit til, at fiskepriserne stadig gik op, idet der fra midten af marts maaned til slutten af fisket betaltes for sløjet fisk fra kr. 30,00 til kr. 38,00 pr. 100 stk. torsk, medens leverpriserne længe holdt sig i kr. 10,00 pr. hl. paa grund af liden konkurrence i denne vare. Rognpriserne derimod, især saltet rogn, betaltes meget bedre end ved forrige aars fiske, og var prisen paa denne fra kr. 15,00 til kr. 25,00 pr. td.

Omendskjønt vejret var hinderligt for bedriften til sine tider med forholdsvis faa sjøveirsdage, blev totalkvantummet 1 015 000 fisk, hvilket er det største antal i de sidste 20 aar for dette distrikt. Som før berørt slog garnfisket bedst til og det hændte ikke saa skjelden, at der paa en garnlænke kunde faaes fra 1 000 til 2 000 fisk i et træk; dernæst fiskede dybsagnfiskerne noksaa godt. Linefiskerne gik det mindre heldigt med, fordi disse manglede passende agn, idet fersk sild ikke var at faa. I fisket deltog som fiskere 1 908 mand fordelte paa 486 baade, og gennemsnitslotten blev ca. kr. 200,00 pr. mand (idet det samlede fangstudbytte udgjør kr. 378 675,00), hvilket er det største udbytte og ligesaa mandslot, ligeledes i de sidste 20 aar.

Det bemærkes, at anførte beløb er fremkommet ved beregning efter gennemsnitspriserne paa fiskeprodukterne i fersk tilstand.

Der har desuden været beskæftiget ved fiskeopkjøb saavel paa fartøjer som paa land ialt 178 mand = tilsammen 2 086 mand.

I fiskeværerne henlaa 42 større og mindre købefartøjer, hvoraf 34 paa Gjørlingernes havn og 8 paa Nordøens havn. Deres samlede tonnage udgjorde 1 251. I denne forbindelse maa jeg fremholde ønskeligheden af, at der ved offentlig foranstaltning maatte gjøres noget mere end skeet til forbedring af Nordøens havn, da den endnu kræver mere arbeide, før den kan ansees som fuldt betryggende havn saavel for fartøjer som for baade. Gjørlingernes havn bør forsynes med flere fortøjningsringe; thi skal man tilholde fartøjskipperne at fortøje paa regelmæssig maade, bør der, især paa en trang havn, forefindes tilstrækkelige fæstigheder iland, hvilket ikke er tilfældet i Sørgjørlingerne, naar en større fartøjflaade indfinder sig. Ligesom jeg ogsaa maa fremholde ønskeligheden af, at der burde forsøges boring efter vand paa de større fiskevær herude, da det i vinter har vist sig, at det mangengang har skortet paa godt drikke- og kogvand.

En anden ting maa der fremtidig tages bestemt sigte paa med hensyn til logihuse og belægget i disse paa fiskeværerne.

Dette gjælder især Sørgjørlingerne, hvor jeg mener, at logihusene for fiskerne paa faa undtagelser nær bør indrettes noget anderledes, og at der paa ethvert fiskevær bør være en del priveter.

Nærmere herom senere, naar sundhedskommissionens betænkning er indhentet.

Der er ved ulykkeshændelser paa sjøen under fisket intet menneskeliv gaaet tabt.

Tvistigheder mellem fiskere under fisket er ved opsynets mellemkomst — forsaavidt saadan er paakaldt — bleven — paa en undtagelse nær — bilagt i mindelighed.

De af fiskerne bjergede fiskeredskaber, som er afleveret til opsynet og som ikke er gjenkjendt af nogen, er indbragt i Hans Jonassen Sør-gjæslings sjøhus til opbevaring og noget opbevaret hos bjergeren Benoni Nilsen Sørø.

Vaagø pr. Opstad i Namdalen den $\frac{27\text{de april}}{12\text{te mai}}$ 1900.

Ærbødigst

J. Waagø,

opsynsbetjent.

Gjennemsniitspriserne er beregnet til kr. 33,50 pr. 100 stk. sløjet torsk, kr. 11,00 pr. 1 hl. lever, kr. 12,00 pr. 1 hl. rogn og kr. 0,70 pr. 100 torskehoveder.

Foruden baadfiskerne deltog i fisket 3 sejl-fiskefartøjer med tilsammen 12 mand og 1 dampbaad med 16 mand. Samtlige brugte liner og ialt var 10 doryer i brug. Af baadene brugte 276 med en besætning af 1 273 mand alene garn, de øvrige 210 med 607 mand mest alene snøre, men for en del ogsaa andre redskaber.

Fangsten udgjorde ialt 1 015 000 stk. torsk, 2 560 hl. lever og 670 hl. rogn og pengeudbyttet for fiskerne ialt kr. 378 675,00. Af leveren blev 1 560 hl. anvendt til 815 hl. dampmedicintran. Gjennemsniitslotten blev vel kr. 200,00 pr. mand.

Fisket faldt for det væsentligste mellem 26de februar og 21de april.

Fiskeværene var følgende:

Gjæslingerne	med	1 273	fiskere	og	fangst	740 000	stk.	torsk.
Sørø	»	87	»	»	»	27 000	»	»
Nordø	»	245	»	»	»	114 000	»	»
Skjærvær	»	115	»	»	»	51 000	»	»
Helliholmen og øvrige vær	»	188	»	»	»	83 000	»	»

I amtets øvrige herreder foregik intet skrejfske i 1900.

Til sammenligning anføres amtets udbytte m. m. for de sidste 10 aar i følgende tabel:

Aar.	Antal fiskere.	Opfisket antal torsk.	Udbragt til værdi i kr.
1900	1 908	1 015 000	378 675,00
1899	1 397	665 300	197 804,00
1898	1 096	713 000	141 640,00
1897	1 136	521 500	87 493,00
1896	1 335	333 000	84 095,00
1895	1 863	889 800	134 144,00
1894	1 375	594 400	118 876,00
1893	1 438	847 000	159 466,00
1892	1 860	722 500	186 991,00
1891	1 596	433 200	120 953,00

Aar 1900 staar saaledes langt over alle de andre aar i tiaarsperioden baade med hensyn til fangstens størrelse i fisketal og i dens værdi, og amtet har formentlig ingensinde havt et saapas stort udbytte af skrejfishet.

Beretning

om skrejffisket i søndre Trondhjems amt 1900.

(Væsentlig efter lensmændenes og opsynsbetjentens opgaver.)

1. Bjørnør. Det hele antal fiskere udgjorde 507, hvoraf 508 brugte garn paa 80 baade og 197 smaagarn, line og snøre paa 98 baade. Af garnfolkene brugte den største del de almindelige store torskegarn paa større snesejlsbaade. De andre redskaber brugtes paa mindre baade, almindeligst trerums.

Den hele fangst udgjorde 448 000 stk. torsk, der gav 1 700 hl. lever og 1 200 hl. rogn.

I gennemsnit angives værdien for 100 st. sløjet torsk til kr. 36,00, for 1 hl. lever til kr. 13,00 og for 1 hl. rogn kr. 16,00. Den hele fangst skulde saaledes indbringe fiskerne kr. 202 580,00 og i gennemsnit blev fiskernes lot ca. kr. 287,00 pr. mand.

Af fangsten kom 356 000 torsk paa de 508 garnmænd og 92 000 paa de med andre redskaber udrustede.

Paa følgende fiskevær var fiskere og fangst fordelt saaledes:

Sæter	med omegn	48 fiskere	med 36 000 stk. torsk.
Ramsøaunet	» —	69 —	» 59 800 » »
Buerø	» —	80 —	» 59 200 » »
Skjærvø	» —	59 —	» 46 000 » »
Vik	» —	42 —	» 40 000 » »
Været og Almindingen		186 —	» 113 500 » »

Om fisket udtaler lensmanden: «Som vanligt begyndte fisket de første dage af februar og sluttede ved udgangen af marts. Fisken faldt jevn af størrelse og federe end i noget af de nærmest foregaaende aar.

Af leverkvantumet blev der dampet 162 hl. medicintran. Til forbrug under fisket antages medgaaet ca. 6 000 stk. skrej med lever og rogn, hvortil intet hensyn er taget i opgaven.»

Ingen fiskedampbaade eller kjøbefartøjer fremmødte.

2. Frøjen. Ialt deltog i fisket 2 130 mand fordelt paa 475 baade, hvoraf 140 alene brugte garn og 254 alene snøre, medens resten brugte flere slags redskaber. Ingen af fiskerne brugte dampbaade eller dæksseilfartøjer.

Den samlede fangst udgjorde 1 072 200 torsk, som gav 2 060 hl. rogn og 3 650 hl. lever og tilsammen udgjorde en værdi af kr. 438 098,00 efter de til fiskerne betalte priser. Man beregnede gjennemsniitsprisen til kr. 33,00 pr. 100 stk. sløjet torsk, kr. 12,00 pr. hl. lever, kr. 16,00 pr. hl. rogn og kr. 0,80 pr. 100 stk. torskeshoveder. Gjennemsniitslotten blev ca. kr. 205,00 pr. mand.

For de større fiskevær opgives følgende:

Fiskeværet.	Antal fiskere.	Opfisket kvantum i stk. torsk.	Fisket faldt væsentligst i tiden	Antal kjøbefartøjer.
Halten	570	309 175	fra $27/1$ til $10/3$	25
Titran	678	290 000	» $5/2$ » $7/4$	24
Sulen	238	98 000	» $5/2$ » $7/4$	4
Kya	386	206 000	» $5/2$ » $21/4$	3
Bogø—Mausund . .	143	82 000	» $5/2$ » $7/4$	0

To fiskere omkom paa rejse mellem fiskeværet og hjemstedet.

Om fisket i Halten beretter opsynsbetjenten følgende:

Den 13de januar ankom de første fiskebaade; antallet af disse øgedes hurtigt i de næst paafølgende dage.

Opsynet begyndte sin virksomhed den 18de januar; den 30te samme maaned fremholdtes valg paa tilsynsmænd. Paa dette tidspunkt var tilstede i været ca. 80 baadlag.

I fisket deltog:

66 torskegarnsbaade med	391 mand.
49 snøre- og linebaade, undtagelsesvis ogsaa udrustet med smaagarn.	179 —
115 baade	570 mand.

Antallet varierede noget, idet der allerede i slutten af februar afrejste en del til Gjæslingerne; afgangen erstattedes ved tilgang fra Frøjen og Froan.

Udbyttet af fisket var:

Fisk, stk.	309 175
Rogn, hl.	683
Lever, »	1 153

Gjennemsnitspriserne er:

Garnfisk, sløjet	kr. 33,72 pr 100
Snøre og linefisk	» 32,30 » »
Rogn pr hl.	» 10,00
Lever » »	» 12,00
Hoder	» 0,50 » »
Rogn, saltet	» 18,00 og kr. 19,00 pr. td.
Fisk, »	» 38,00 » » 40,00 » 100.

Bruttolotternes gennemsnitlige størrelse pr. mand beregnes saaledes:

a) for torskegarn:

245 100 fisk à kr. 33,72 pr. 100 udgjør	kr. 82 647,72
536 hl. rogn à kr. 10,00 —	» 5 360,00
948 » lever à » 12,00 —	» 11 376,00
245 100 fiskehoder à kr. 0,50 pr. 100 udgjør	» 1 225,50

Tilsammen kr. 100 609,22

fordelt paa 391 mand, kr. 257,31 pr. mand (1899 kr. 175,70).

b) for snøre og line:

64 075 fisk à kr. 32,30 pr. 100	kr. 20 696,23
147 hl. rogn à kr. 10,00	» 1 470,00
205 » lever à » 12,00	» 2 460,00
64 075 fiskehoder à kr. 0,50 pr. 100	» 320,38

Tilsammen kr. 24 946,61

fordelt paa 179 mand gjør kr. 139,36 (1899 kr. 58,03).

Udbyttet af fisket maa for garnbaadene vedkommende betegnes som et godt aar, for line- og snørefiskernes vedkommende som et godt middelsaar.

Agnmangelen var generende, navnlig i fiskets første del.

Redskabstab er opgivet af 9 garnbaade med kr. 480,00, af 7 snøre- og linebaade med kr. 168,00.

Antallet af sjøvejrdsdage udgjør: hele 15, tildels 10, tilsammen 25, hvoraf 3 falder paa januar, 14 paa februar og 8 paa marts. Fisket foregik noksaa jevnt i tiden fra 27de januar til 10de marts, dog foregik det bedste fiske i ugerne fra 3dje til 10de februar og fra 24de februar til 3dje marts.

Udrustningen til fiske var pr. mand 15 til 20 garn med tilbehør og 1 200 til 1 500 angler line.

Foretagsomheden blandt fiskerne maa karakteriseres som tilfredsstillende og bedriften er udøvet under almindeligt velvære.

Aafjordsbaadene, hvoraf 30 var tilstede, repræsenteredes væsentlig af fiskere fra Aafjorden og Skjørn, medens 36 snesejlsbaade var bemandede med fiskere fra Frøien, Hitteren, delvis ogsaa fra Stoksund. Iblant den sidst nævnte baadtype findes flere udrustede med Dahle brugs garnspil, hvilke maa ansees for et stort fremskridt i udrustningsspørgsmaalet.

Om havneforholdene kan anføres, hvad i tidligere aars beretninger er fremholdt, at fuldbyrdelsen af det projekterede havneanlæg saavel af fiskere som andre næringsdrivende, imødesees med forventning. Cementbelægget paa muren i Hundskjeilen er paa flere steder brudt, saa sjøen har direkte adgang til murværket. En udbedring heraf ansees paa krævet. Herom har jeg tilladt mig direkte at underrette Trondhjems lodsoldermand.

Almuens opførsel har i det hele taget været rosværdigt, og et godt forhold har været det fremtrædende mellem alle parter.

Det regelmæssige sjøvejr i den tid fisket paagik, har forhindret kollisioner paa havet, saa anmeldelser af denne art ikke har fundet sted.

Under den langvarige tørke, ledsaget af landvindsrok og frost, der herskede i februar maaned, var vandmangelen — specielt paa Rensøen og Husøen — følelig. En udvidelse (ved minering) af vandbeholderen ved «Stangen» og en oprensning af Bjørnetjernet er fuldt paakrævede foranstaltninger, hvorpaa jeg herved tillader mig at henlede foresattes opmærksomhed.

Skjønt antallet af købefartøjer iaar var større end nogensinde, har postdampskibenes rettigheder med hensyn til ryddig ankerplads stedse været opretholdt.

Opsynet blev hævet den 24de og 25de marts. Intet ulykkestilfælde er indtruffet under fisket.

Frøien den 10de april 1900.

O. Oksvold.

3. Hitteren. Her fiskedes af 150 mand paa 50 smaabaade, ca. 100 mand brugte bare snøre, de andre tillige line. Deres fangst var 40 000 stk. torsk, 150 hl. lever og 150 hl. rogn, der gav fiskerne et samlet værdiudbytte af kr. 16 775,00. Gjennemsnittspriserne var for 100 stk. sløjet torsk kr. 31,00, for 1 hl. lever kr. 12,00, for 1 hl. rogn kr. 16,00 og for 100 torskehoveder kr. 0,50.

I Kværnvær var 60 fiskere med fangst 14 000 stk. torsk.

- Bispørerne » 90 —»— 26 000 » —

Fisket faldt hovedsagelig i tiden mellem 1ste februar og 31te marts. Der var ingen købefartøier fremmødt. Under fisket omkom 3 mand.

Gjennemschnittslotten pr. fisker blev vel kr. 111,00.

Til sammenligning af udbyttet m. m. herrederne imellem for 1900 og udbyttet inden amtet i de sidste 10 aar hidsættes følgende tabel:

Herreder.	Antal fiskere.	Udbytte i antal torsk.	Værdi i kroner.	Kjøbefartøier.	Omtrentl. gjennemsnitslot.
Bjørnør	705	448 000	202 580,00	0	280,00
Frøien	2 130	1 072 200	438 098,00	56	205,00
Hitteren	150	40 000	16 775,00	0	111,00
Ialt 1900	2 985	1 560 000	657 453,00		
» 1899	3 318	1 200 000	425 385,00		
» 1898	3 663	1 808 965	426 022,00		
» 1897	3 233	1 588 000	353 297,00		
» 1896	2 852	1 711 600	458 607,00		
» 1895	3 074	959 600	189 308,00		
» 1894	2 948	1 178 000	260 740,00		
» 1893	2 231	891 500	250 022,00		
» 1892	2 258	874 900	265 742,00		
» 1891	2 371	891 500	276 920,00		

Som man ser heraf er udbyttet i forhold til fiskernes antal i 1900 det bedste i hele taaarsrækken, saavel i henseende til antallet af fisk som i pengeværdi, og den sidste er i det hele taget den største amtet nogensinde har opnaaet under et skrejffiske, hvortil de høje priser paa fisk især har medvirket.

Beretning

om skrejfishket i Nordmøre 1900.

(Afgivet af fogden i Nordmøre).

Angaaende skrejfishket vaaren 1900 giver jeg mig den ære at indberette:

Fisket begyndte i tiden mellem 3dje—10de februar for de forskjellige vær og vedblev til omkring midten af april maaned.

Det hovedsageligste fiske foregik i Edø (Smølen) distrikt fra 8de februar til 25de marts, i Kværnæs og Kristiansunds distrikt i februar og marts maaneder.

Der blev opfisket:

I Edø distrikt:

med garn	460 000 fisk
» line	293 800 —
» snøre	22 400 —

eller af 435 baade og 1 fangstfartøi med damp med tilsammen 1 739 mands besætning 776 200 fisk
mod 662 500 i 1899.

I Kværnæs og Kristiansund:

med garn	421 050 fisk
» line	317 650 »
» snøre	4 000 »

eller af 195 baade, 5 fangstfartøier med damp og 3 fangstfartøier med seil (skøiter) med tilsammen 1 407 mands besætning 742 700 —
mod 866 250 fisk i 1899.

I hele fogderiet 1 518 900 fisk
mod 1 528 750 i 1899.

Hvert hundrede sløjet fisk betaltes gennemsnitlig i Edø distrikt med kr. 33,55 og i Kværnæs distrikt med kr. 31,36.

Det opfiskedes værdi er:

I Edø distrikt	kr. 327 876,71
I Kværnæs distrikt	» 299 479,80

eller i hele fogderiet kr. 627 356,51

mod kr. 448 787,00 i 1899.

Heraf er beregnet udbytte af:

	Lever.	Rogn.	Hoveder.
I Edø distrikt	2 682 hl.	1 000 hl.	kr. 6 997,00
I Kværnæs distrikt	2 411 »	856 »	» 9 300,00

at være 5 093 hl. 1 856 hl.

af værdi kr. 74 643,50 kr. 40 875,20 kr. 16 297,00

Fisken var meget fed og leverholdig. Bedriften har iaar bevirket tab af 3 menneskeliv i Edø distrikt.

Værdien af under bedriften tabte redskaber anslaaes til:

For Edø distrikt	kr. 7 500,00
» Kværnæs distrikt	» 1 800,00

Tilsammen kr. 9 300,00

Nordmør fogedembede 30te august 1900.

Efter bemyndigelse

A. Sandahl.

De tvende foran opførte distrikter omfatter:

1. Edø distrikt: Hele Smølen, Edø herred, der igjen deles i 3 opsynsdistrikter: Nordsmølen, Vestsmølen og Sørøerne.
2. Kværnæs distrikt: Grip, Kornstad og Bremsnæs herreder samt Kristiansund, og er delt i følgende opsynsdistrikter:

Grip, omfattende Grip, Kristiansund, Brunsvig, Meldalsholmen, Sveggen, Øksenvaag og Røeggen.

Hønningsø, omfattende dele af Bremsnes og dele af Kornstads herred.

Aarsbog, omfattende resten af Kornstad herred.

De største fiskevær i Nordmøre var i 1900:

Grip med	230 fiskere og fangst af	142 000 stk. skrej
Kristiansund med	152	» 61 000 » —
Honningsø med omg. med	168	» 111 600 » —
Lillesandø med omg. med	139	» 93 300 » —
Vejholmen med	435	» 208 500 » —
Dyrnæs—Rosket med	182	» 75 000 » —
Bratvær med.	263	» 73 000 » —
Odden med	146	» 70 000 » —

Ved Vejholmen faldt fisket bedst i de 3 sidste uger af februar, ved Odden ligesaa, samt i de to første uger af april, ved Lillesandø først i marts og ved Grip og Kristiansund i hele marts.

Gjennemsnitslotten for hele fogderiet blev henimod kr. 200,00 pr. mand.

Til sammenligning hidsættes antal fiskere og det opnaaede udbytte i de sidste 8 aar:

A a r.	Antal fiskere.	Udbyttet i	
		stk. torsk.	penge, kroner.
1900	3 146	1 508 900	627 356
1899	3 002	1 528 750	448 787
1898	3 714	2 092 000	436 532
1897	3 664	2 768 000	558 873
1896	3 702	2 505 000	610 335
1895	4 284	3 072 000	548 238
1894	4 176	3 475 000	726 731
1893	3 566	1 645 000	509 917

Beret

om skrejfisket i Roms

(Sammendrag af de statistiske

Herred.	I. Angaaende deltagelsen i fisket.													
	A. Fiskere.						B. Baade, skøjter og dampskibe.							
	Samlet antal fiskere.	Heraf benyttede:					Antal baade.	Antal skøjter.	Antal dampskibe.	Heraf udrustede:				
		Alene garn.	Alene line.	Alene snøre.	Garn og andre redskaber.	Line og snøre.				Alene garn.	Alene line.	Alene snøre.	Garn og andre redskaber.	Line og snøre.
Akerø	260	260	—	—	—	—	37	—	—	37	—	—	—	—
Sandø	408	408	—	—	—	—	68	—	—	68	—	—	—	—
Frøenen	408	354	54	—	—	—	56	5	—	53	8	—	—	—
Bud	696	402	144	—	—	150	105	12	—	63	21	—	—	33
Tilsammen	1 772	1 424	198	—	—	150	266	17	—	221	29	—	—	33

Romsdals fogderi den 16de november 1900.

ning

dals fogderi 1900.

opgaver ved fogden i Romsdal).

II. Angaaende udbyttet af fisket.								III. Gjennemsnitspriser.						
Ialt stykker torsk.	Heraf			Lever i hektoliter.	Rogn i hektoliter.	Solgte torskehoveder.	Solgt eller selvkøbt.	Pr. 100 stykker torsk.	Pr. hektoliter lever.	Pr. hektoliter rogn.	Pr. 100 stykker hoveder.	Totalsum.	Kjøbetartøier.	Tabte menneskeliv.
	Med garn.	Med line.	Med snøre.											
220 000	220 000	—	—	1 100	150	200 000	220 000	Kr. 35,00	Kr. 15,00	Kr. 14,00	Kr. 1,00	97 600	—	5
374 000	374 000	—	—	1 800	270	300 000	374 000	35,00	15,00	14,00	1,00	164 680	—	—
245 000	220 000	25 000	—	875	280	200 000	245 000	35,00	16,00	15,00	1,00	105 950	3	—
503 450	374 700	128 750	—	1 632	906	420 000	503 450	35,50	15,50	21,00	1,20	228 415	1	—
1 342 450	1 188 700	153 750	—	5 407	1 606	1 120 000	1 342 450	—	—	—	—	596 645	4	5

Carl G. Petersen.

De største fiskevær i Romsdals fogderi var i 1900:

Bjørnsund med	408	fiskere og fangst	245 000	stk. torsk
Husøen med	214	— » —	192 000	—»—
Bud med	274	— » —	161 150	—»—
Mahle-Vikene med	145	— » —	120 000	—»—
Storholm, Julshavn, Skot- tum og Teistklub med	204	— » —	160 000	—»—

I de sidste vær, Mahle-Teistklub faldt fisket hovedsagelig i første halvdel af februar og i marts, i Bud fra 19de marts til 7de april, i Husøen fra 12te til 20de marts og i Bjørnsund fra 19de til 24de februar og fra 19de til 24de marts.

Gjennemsnittslotten for hele fogderiet blev omtrent kr. 336,00 pr. mand.

Til sammenligning hidsettes fiskernes antal og udbyttet for de sidste 8 aar:

A a r.	Antal fiskere.	Udbyttet i	
		stykker torsk.	penge, kroner.
1900	1 772	1 342 450	596 645
1899	1 864	1 023 700	372 615
1898	1 879	1 236 000	277 793
1897	1 893	1 412 000	310 029
1896	1 594	929 000	281 363
1895	1 767	1 284 000	291 512
1894	1 963	1 731 000	372 236
1893	1 973	767 000	244 798

Beretning

om skrejfishket i Søndmøre 1900.

(Afgivet af byfogden i Aalesund).

I fisket deltog, da det var kommet i fuld gang, 17 dampskibe, 199 skøjter, 731 baade med en samlet besætning af 5 966 mand, fordelt paa de forskjellige distrikter saaledes:

Distrikter.	Dampskibe.	Skøjter.	Garnbaade.	Linebaade.	Dybsagnbaade.	Til sammen.	Besætning.
Sandø . . .	—	—	86	11	9	106	604
Herø . . .	—	6	94	50	67	217	1 197
Ulfstein . .	—	18	51	9	—	78	559
Borgund . .	1	22	30	46	16	115	716
Aalesund . .	16	139	—	20	—	175	1 365
Vigerø . . .	—	13	32	76	19	140	810
Ulla	—	1	109	5	1	116	715
	17	199	402	217	112	947	5 966

Det viser sig, at man befinder sig i en periode, hvor udsigterne for garnbrug er bedre end for linebrug, hvorfor linebaadenes antal er aftaget og garnbaadenes antal forøget. Endog et par dampskibe forsøgte iaar at drive fisket med garn, uden at resultatet var heldigt, da forsøget, saavidt vides, medførte stort redskabstab.

Det samlede fiskekvantum stillede sig for hver uges udgang saaledes:

	Stk. torsk.	Hl. rogn.	Hl. medicintran.	Hl. lever.
17de februar	199 050	578	347	84
24de —	354 500	1 020	670	109
5te marts	792 400	1 941	1 374	102
12te —	1 419 100	3 385	2 440	215
19de —	1 435 300	3 441	2 472	220
26de —	2 565 900	4 749	3 981	268
2den april	2 944 700	4 992	4 703	286
7de —	3 069 300	5 210	5 088	303

I februar maanedes første halvdel var deltagelsen i fisket og følgelig fiskekvantummet ikke nævneværdigt paa grund af, at størstedelen af den fiskende befolkning i denne tid drev fangst af sild med drivgarn; en del af befolkningen fortsatte med dette drivgarnfiske ogsaa udover hele februar maaned, saaledes at kvantummet i februar maaned for torskefiskets vedkommende kun udgjorde ca. $\frac{1}{10}$ af det samlede kvantum for hele fisket. Først i marts maaned begyndte torskefisket med fuld drift, og var fisket i ugerne til 12te marts og til 26de marts rigt, medens det i ugen til 19de marts var ubetydeligt paa grund af uvejrhindringer.

Fisken var særdeles fed og fyldig og leverholdigheden stor.

Udbyttet af fisket for de forskjellige distrikter stiller sig saaledes:

Distrikter.	Antal torsk.	Hl. rogn.	Hl. medicintran.	Hl. lever.
Sande	103 000	280	260	24
Herø	357 000	765	618	169
Ulfstein	455 000	650	1 000	20
Borgund	396 000	670	550	—
Aalesund	918 000	1 215	1 152	—
Vigerø	430 300	820	684	—
Ulla	410 000	810	824	90
Tilsammen	3 069 300	5 210	5 088	303

Fisket var under et middelsaar med hensyn til udbytte, men hovedgrunden hertil er som nævnt, at fiskerne fandt det fordelagtigere at drive sildefiske med drivgarn.

I Sandø distrikt opstod der kollisioner mellem drivgarnfiskere og torskefiskere, hvorved adskillig redskabsspilte for begge parter forarsagedes, hvilket bevirkede henvendelser til regjeringen om opsynsdampskib. Ved nærmere undersøgelse viste det sig imidlertid, at kollisionerne var bevirkede ved, at drivgarnfiskerne mod deres vilje blev drevet ind paa

torskegarnfeltet af storm og sjø, og at flere af dem maatte kappe sine drivgarnskabler for ikke at gjøre havari. Ved et møde, som torskefiske-
lovkomiteen, hvis formand undertegnede er, afholdt paa Sandshavn, blev
dette af fiskerne indrømmet, og blev det enstemmig fremholdt som et bote-
middel mod lignende skader, at der snarest blev opført fyr paa Svinøen.

Af ulykker er indmeldt af Aalesunds opsynsbetjent, at 2 mand for-
ulykkede den 9de marts.

Aalesunds byfogedkontor, 3dje november 1900.

Anton J. Rønneberg.

Som større fiskevær paa Søndmøre nævnes i 1900:

Værene.	Antal fiskere.	Opfisket kvantum i stk. torsk.
Aalesunds by	1 369	918 000
Fosnavaag	400	82 000
Sævig	170	49 000
Rundø	131	65 000

Til sammenligning hidsættes udbyttet og fiskernes antal for de
sidste 8 aar:

	Antal fiskere.	Udbyttet i	
		stk. torsk.	penge, kroner.
1900	5 966	3 069 300	1 230 586
1899	6 165	1 879 200	678 613
1898	6 424	4 245 000	1 074 624
1897	6 687	5 699 000	1 371 950
1896	7 391	2 431 000	629 083
1895	7 734	2 894 000	675 248
1894	8 360	3 631 000	889 730
1893	8 866	4 279 000	1 223 148

Fra
Norges fiskeriagent i Storbritannien og Irland
Hans Johnsen.

Beretning

om hans virksomhed m. v. i 1900.

Idet jeg herved giver mig den ære at give et resumé over min virksomhed i det forløbne aar tillader jeg mig først at give et overblik over den britiske fiskeribedrift og om udviklingen af havfiskeriet for Hulls vedkommende.

Totalfangsten af fisk og sild for hele Storbritannien udviser for aaret en værdi af £ 9,678,000 imod £ 9,457,000 i 1899 og £ 8,480,000 i 1898, og hvilket er en henholdsvis stigning af £ 221,000 og £ 1,188,000 imod de to foregaaende aar. Med hensyn til disse tal bemerkes, at de er anførte som værende værdi af fangsten paa fiskepladsen uden tillæg af markedsomkostninger, avance til kjøberen, og refererer ikke til værdien i udskibningsstand eller salg til indlandet. At totalfangsten og værdier viser saa betydelige beløb i de 3 opgivne aar skyldes nærmest den enorme tilvækst i fiskedampskibenes antal og ikke gennem særlig heldigt fiske samt at priserne har staaet usædvanlig høje.

Følgende opgave viser totalfangsten og værdien:

Aar.	Kvantitet. Cwt.	Værdi. £
1898	15,837,000	7,985,000
1899	14,960,000	8,936,000
1900	14,573,000	9,215,000

I ovenstaaende opgave er ikke indtaget værdien af skjældyr, som viser henholdsvis £ 495,000, £ 521,000 og £ 463,000.

Der er intet land i verden som kan vise en saadan udvikling af havfiskerierne som Storbritannien, i særdeleshed i de senere aar efterat dampskibe tog saadan fart, og dette er saameget mere merkeligt naar hensyn tages til, at fiskeriet ikke er nogen hovednæringsvei hertilands. Ved at give nedenstaaende opgave over antallet af fiskefartøjer og antal fiskere vil man kunne danne sig et begreb om, hvilke enorme værdier som ligger i den britiske fiskeribedrift.

Første klasses baade af 15 ton og opover	7 236
Anden klasses baade under 15 ton, saavel for sejl som til at ro	14 401
Tredje klasse: robaade	4 829
Tilsammen	26 466

Antal fiskere.

Mænd og gutter. For trawling	19 994
Andre fiskerier	51 052

Tilsammen 71 046

Andre folk empløierede i forskellige grene under fiskeribedriften	37 969

Ialt 109 015 personer

Man har hertillands i de sidste 2 aar fulgt med største interesse udviklingen af mindre dampskibe til anvendelse for linefisket og drivgarnsfisket efter sild og makrel og som synes at ville revolutionere disse fiskerier, da udbyttet har været ganske uhørt; thi det har ikke hørt til sjældenheder, at eiere af disse dampskibe har havt fartøiets første kostende optjent paa én sæson. Brugen af disse smaa dampskibe er for dette lands vedkommende af stor betydning, da fangsten udelukkende gaar i handelen fersk eller saltet paa land, og hvorved fiskeren med større sikkerhed kan levere den mere frisk og letsælgelig end gennem anvendelsen af sejlfartøier. Jeg tillader mig forøvrigt at henvise til mine tvende rapporter for 1899 og 1900 angaaende det engelske drivgarnsfiske efter sild og hvori jeg nærmere omtaler overgangen fra sejl til damp for dette slags fiskeri.

Af de steder inden Storbritannien hvor havfiskeriet i de senere aar har taget et enormt opsving, kommer følgende 5 byer i første række, nemlig:

Grimsby	2 149 560 cwts. til en værdi af £ 1,979,526
Hull	1 289 911 » —»— » » 972,901
Lowestoft	1 093 590 » —»— » » 746,388
Yarmouth	891 494 » —»— » » 373,367
London	716 820 » —»— » » 677 867

Det samlede kvantum for de sidste 10 aar stiller sig saaledes:

Sted.	1891. Tons.	1892. Tons.	1893. Tons.	1894. Tons.	1895. Tons.	1896. Tons.	1897. Tons.	1898. Tons.	1899. Tons.	1900. Tons.
Grimsby . .	62 942	68 882	71 595	78 596	83 449	86 380	77 696	87 707	93 453	107 478
Hull	29 557	26 582	32 518	37 731	46 292	53 284	56 662	60 042	62 456	64 486
Lowestoft .	28 639	31 379	31 420	33 724	31 401	30 889	45 517	38 119	50 064	54 680
Yarmouth .	23 828	28 352	25 808	29 784	28 131	30 790	33 707	29 891	41 343	44 575
London . .	46 242	50 976	52 291	56 712	52 351	52 298	55 961	55 977	55 776	35 841

Værdien i samme tidsrum.

	£	£	£	£	£	£	£	£	£	£
Grimsby . .	1,188,763	1,269,019	1,287,551	1,340,521	1,416,895	1,463,395	1,394,789	1,547,194	1,735,645	1,979,576
Hull	429,743	420,361	526,897	601,526	674,913	729,242	811,514	878,181	941,712	972,901
Lowestoft .	483,736	496,141	532,622	535,922	542,252	485,493	572,634	558,998	638,001	746,388
Yarmouth .	306,625	253,702	230,145	265,351	247,660	211,974	247,781	198,451	368,100	373,367
London . .	602,206	658,670	748,367	740,242	703,560	686,893	805,092	795,708	878,383	677,867

Det bemærkes, at naar opgaverne for Hull i modsætning til Grimsby er saa meget mindre, saa kommer det deraf, at den i London landede fisk er fra fartøjer hjemmehørende i Hull, og bragt dertil med transport-skibe, saakaldte «carriers», der bringer fangsten direkte fra de store flaaer af dampskibe, som i flere uger ad gangen ligger paa fiske i Nordsjøen, og hvorfra transportskibene henter fisken daglig. Fra Grimsby foregaar nu ikke længere nogen tilførsel sjøværts til London, da fartøjerne hjemmehørende dersteds selv bringer sin fangst ind til byen. Opgaverne for Grimsby viser ogsaa et større merudbytte end for Hull ved, at en større flaae drivgarnsbaade fra Skotland og England fisker derfra om sommeren, og som Hull ikke har, det samme gjælder fangsten og værdien for Lowestoft og Yarmouths vedkommende, idet at flere hundrede skotske drivgarnsfiskerbaade er stationerede paa disse steder under sildefisket om høsten.

Medens man saaledes af det foregaaende vil bemærke, at Grimsby indtager første rang som fiskeplads, og uomtvistelig den første i verden, idet at værdien af den landede fisk, for sammenlignings skyld, udgjør næsten dobbelt saa stort beløb som af alle norske fiskerier tilsammen, er det af interesse at kunne berette, selv om byen Grimsby overgaar os paa dette felt, at en meget agtet nordmand, hr. Frederik E. Haperup, er eier af den største dampfiskeflaae paa stedet og som sammen med sin kom-pagnon, hr. Geo. Doughty, medlem af parlamentet, tilsammen har 68 trawlere og 7 transportfartøjer og hvis sanlede kostende paa 2 mænd udgjorde den enorme sum af £ 450,000. Desuden er hr. Haperup direktør for 2 aktieselskaber i samme branche og hvorved han nu disponerer over ialt 120 dampfiskefartøier. Denne forretning, hvis sidestykke ikke findes mage til i verden, er ved hr. Haperups enestaaende dygtighed og energi drevet op til denne høide i løbet af de sidste 4 aar.

Af følgende tabel vil sees antallet af dampfiskefartøier hjemme-hørende i nedenfor nævnte byer i de sidste 11 aar.

Sted.	1890.	1891.	1892.	1893.	1894.	1895.	1896.	1897.	1898.	1899.	1900.
Boston	15	21	28	30	30	30	30	30	31	32	
Bristol	3	5	7	7	7	6	7	7	7	7	
Fleetwood	—	—	—	—	—	6	8	36	38	4	
Grimsby	50	98	110	138	167	188	230	280	364	419	413
Hartlepool	2	2	2	3	2	3	2	5	6	10	
Hull	79	135	155	169	192	215	241	260	304	376	402
Liverpool	5	7	7	6	8	8	10	10	10	10	
London	20	21	23	25	23	20	27	30	36	35	34
Lowestoft	1	1	1	1	1	1	1	2	2	3	3
Milford	2	4	12	12	12	12	24	24	30	36	
Plymouth	—	—	—	—	—	—	—	—	2	3	
Rye	3	2	3	3	3	3	3	3	3	2	
Scarborough	18	18	16	16	17	18	19	20	18	18	
Sunderland	13	10	10	10	10	7	6	6	11	13	
Yarmouth	—	1	2	3	6	5	7	7	11	17	17
Shields	89	98	106	113	114	115	114	107	115	118	
Andre steder	38	36	30	26	21	20	19	13	12	13	
Ialt	338	459	512	562	613	657	748	840	1 000	1 116	

I Hull findes ingen sejlfiskefartøjer mere, da de enten er solgte til ud-lændinger eller omgjorte til kystfartøjer, derimod er der hjemmehørende i Grimsby 76 seilfartøjer, hvoraf mesteparten er brøndkuttere, for at op-bevare fisken levende. I Lowestoft findes 471 og i Yarmouth 303 sejlfiskefartøjer og som hovedsagelig anvendes til drivgarnsfiske efter sild og makrel paa den engelske østkyst eller paa Cornwallskysten og Irland.

For at gjøre oversigten over den britiske fiskehandel komplet, har jeg nedenstaaende anført kvantum og værdi af importen, det reexporterede kvantum af fremmed importeret fisk og den samlede udførsel af britisk og irsk sild og fisk.

Import.

Fisk tilberedt og saltet.

	1899.		1900.	
	Kvantitet. Cwts.	Værdi. £	Kvantitet. Cwts.	Værdi. £
Fra Norway	274 696	357,427	245 302	315,744
» Frankrige	101 319	451,363	96 130	435,071
» Kanada	228 788	641,959	333 209	925,531
» New Foundland	114 086	146,695	106 085	147,968
» Forenede stater	251 044	558,580	283 608	630,483
» andre lande	250 684	366,211	302 987	439,401
Ialt	1 220 617	2,522,235	1 367 321	2,894,198
Fisk, fersk, alleslags	1 262 076	845,807	* 859 577	* 730,274
Total fersk og saltet fisk	2 482 693	3,368,042	2 226 898	3,624,472

Reexporten (transit).

o: Fisk importeret fra forskellige lande, udgjør:

	1899.		1900.	
	Kvantitet. Cwts.	Værdi. £	Kvantitet. Cwts.	Værdi. £
Fisk, fersk	3 642	3,325	2 784	3,499
do. saltet og tilberedt	384 170	668,349	386 523	695,948
Ialt fersk og saltet	387 812	971,674	389 307	699 447

* I ovenstaaende tal udgjør importen af norsk fersk fisk 344 421 cwts. til en anslaaet værdi paa importstederne af £ 222,555.

Exporten af fersk og saltet fisk fra Storbritannien og Irland stiller sig som følger:

	1899.		1900.	
	Kvantitet. Tønder.	Værdi. £	Kvantitet. Tønder.	Værdi. £
Sild:				
Til Rusland	183 948	347,959	226 414	358,283
» Tyskland	955 482	1,526,562	1 052 439	1,652,117
» andre lande	264 894	331,604	245 525	318,247
Ialt sild	1 404 324	2,206,125	1 524 378	2,328,647
Fisk, alle slags		732,635		666,801
Ialt fersk og saltet		2,938,760		2,995,448

Af foregaaende opgaver fremgaar saaledes, at værdien af den importerede fisk for konsum inden dette land udgjør gennemsnitlig for de sidste 3 aar £ 2,851,000 imod gennemsnitsimporten for 1891, som kun udgjorde £ 2,274,000, medens paa den anden side totalexporten for Storbritannien og Irland, som for mange aar udgjorde et gennemsnitsbeløb af £ 1,700,000 pr. aar, under sidste aar er steget til £ 2,995,000.

Ved at tage ovenstaaende tal som basis for konsumen af fisk inden dette land stiller de sig saaledes:

	1891. £	1900. £
Fisk fra britiske fiskerier	7,024,000	9,678,000
do. importeret fra udlandet for hjemmeforbrug	2,274,000	2,925,000
Ialt	9,298,000	12,603,000
÷ export af britisk fisk	1,711,000	2,995,000
Total værdi af fisk forbrugt inden landet	7,587,000	9,608,000

Følgende opgaver viser den aarlige værdi af sjøfiskerierne for nedenævnte lande:

	1898. £	1897. £
Norge	1,147,000	1,400,000
Danmark	340,000	356,000
Frankrige	4,823,000	5,122,000
Kanada	4,097,000	4,746,000
Storbritannien og Irland	8,480,000	7,993,000

I nedenstaaende opgave anføres totalkvantummet og værdien af forskellige fiskesorter ilandbragt paa kysten af England og Wales for aaret 1900 samt gennemsnitspriserne betalte paa landingsstederne:

Sort.	Kvantitet. Cwts.	Værdi. £	Gennemsnitspriser pr. cwts. = 50 kilo.		
			£	s.	d.
Slethvar	20 717	56,273	2	14	4
Jungeflyndre	75 324	567,488	7	10	8 ¹ / ₄
Pighvar	60 715	252,680	4	3	2 ³ / ₄
Anden prima fisk	30 205	105,098	3	9	7
Ialt prima fisk	186 961	981,539	5	5	0
Torsk	588 958	432,188	0	14	8
Hyse	2 487 222	1,696,424	0	13	7 ³ / ₄
Hellefisk (kveite)	136 522	229,668	1	13	7 ³ / ₄
Sild	2 425 247	934,429	0	7	8 ¹ / ₂
Lange	99 767	63,955	0	12	9 ³ / ₄
Makrel	321 362	252,815	0	15	8 ³ / ₄
Sardiner	106 001	23,693	0	4	5 ³ / ₄
Flyndre	752 504	909,328	1	4	2
Brisling	73 405	18,230	0	4	11 ¹ / ₂
Andre sorter	1 189 561	884,097	0	14	10 ¹ / ₄
Ialt	8 600 061	6,610,268	0	15	4 ¹ / ₂

Skjælfisk.	Stykker.	£	pr. hundrede.		
			£.	s.	d.
Krabber	5 177 000	56,822	1	1	11 ¹ / ₂
Hummer	654 152	28,590	4	7	5
Østers	37 847 000	132,025	0	6	11 ³ / ₄
Andre sorter	539 380 cwts.	154,081	0	5	8 ¹ / ₂ pr. cwts
		371,518			

Totalværdi af den landede fisk. . . £ 6,981,786

Det engelske havfiskeri.

I nærværende beretning tillader jeg mig at give en kort skildring om udviklingen af havfiskeriet for Hulls vedkommende i de senere aar. Før 1880 var dampskibe til fiskeriet ganske ukjendte og anskaffede

først da til transport af fangsten. For dette øiemed dannedes 2 selskaber, nemlig The Hull Steam-Fishing og Ice Compagni Ltd. og The Great Northern Steam-Fishing Co. Ltd., men hensigten med de 8 dampskibe som byggedes, saakaldte carriers, var kun for at føre fersk fisk til Londons fiskemarked fra de store flaader af sejlsmakker, som laa i Nordsjøen og fiskede. Ikke engang var disse udrustede med trawlredskaber og tiden som hengik for hver enkelt tur ved at vente til fisken kunde faaes fra fiskesmakkerne, gik aldeles tilspilde. Nu derimod er carrierne forsynede med trawl og giver saaledes en extraindtægt til selskaberne.

Til ovennævnte aar 1880 var der i Hull ca. 470 sejlkuttere, og rederne forudsaa da ingen alvorlig konkurrance fra damptrawlerne, i alle fald ikke saa snart. Fra 1884—85 begyndte imidlertid damptrawlerne at komme mere og mere i brug, og man skjøjte nu, at sejlsmakkeres tid var forbi. Den gamle methode at fiske med ottertrawl, som egentlig var opfundet for 50 aar tilbage, kom nu igjen i brug. Den havde nemlig vist sig at være upraktisk for sejlsmakkerne; thi for at kunne drage fuld nytte af denne slags trawl, er det nødvendigt at skibet altid har en vis fart, medens trawlen er nede, hvilket jo var umuligt for sejlfartøi, men til ingen hinder for dampskibe.

Hull var den første fiskeplads til at anvende ottertrawlen, og inden et aar efter dens indførelse gik der ikke ud fra denne by en damptrawler uden at være udrustet med dette slags redskab. Ottertrawlen overgaar nemlig bomtrawlen to og en halv gang i fangstevne, og man vil forstaa, hvormeget dette alene bragte fiskeriet i et andet gjænge. En hurtig forandring foregik nu i hele fiskeriet, idet de gamle sejlsmakker med sin gammeldagse bomtrawl gik mere og mere ud af brug. Deres antal udgjorde for omtrent ti aar siden flere hundrede, men for nærværende er der ikke en eneste igjen af disse, som fisker fra Hull. De er enten alle sammen blevne solgte til udlandet eller forandrede til kystfartøjer, hvortil de har vist sig godt skikkede. Nogle faa af jernkutterne og de større trækuttere omdannedes imidlertid til damptrawlere, tildels med to propeller, men de viste sig at være upraktiske og utilfredsstillende. Det var ogsaa vanskeligt at faa gode folk til at gaa med dem, og desuden kunde de ikke med sin lille kulforsyning holdes saa længe i sjøen, som nybyggede trawlere, og enden blev, at eierne af disse fartøjer gik fallit, eller de solgtes til udlandet for en billig pris.

Denne forandring ved at bedriften omlagdes fra sejl til damp forvoldte stor forstyrrelse og uhørt pekuniært tab for de gamle sejlkutteres eiere, og da de fleste af dem var folk af den gamle skole, idet de i sin tid enten havde været skippere, fiskehandlere eller dagarbeidere, havde de ingen betingelse for at redde sig fra den nu forestaaende forandring. Det blev nu en velfærdssag for byens pengestærke folk at redde, hvad som stod igjen af en hidtil stor og blomstrende industri, og man arrangerede da, at et stort selskab skulde overtage alle sejlsmakker af

en vis alder til en vis pris, hvorved The Hull Steam-Fishing & Ice Co. indtog ca. 300 sejlkuttere. For imidlertid at kunne følge med tiden blev det nødvendigt for selskabet at anskaffe damptrawlere ogsaa, og disse byggedes efterhvert. Gjennem kompetente forretningsfolks ledelse er selskabet for tiden et af de stærkeste i byen, hvilket har givet de gamle sejlkutteres eiere, som kom ind i dette selskab, en levedygtig existense. Derimod gik andre eiere af gamle og udbrugte fartøjer, som ikke indtoges i nævnte selskab, aldeles tilgrunde, saa navne paa folk, som i flere generationer havde været ledende i bedriften, findes ikke mere paa Hulls fiskemarked. Da ganske andre betingelser og kapitaler fordredes i den nye bedrift, blev det nødvendigt at henvende sig til det store publikum om penge, og det ene selskab efter det andet startedes med aktiekapitaler af ca. £ 100,000; penge flød ind og aktiekapitalerne blev mange gange overtegnet. Det viste sig ogsaa for mange selskabers vedkommende, at den tillid, som blev vist baade af store og smaa kapitalister, heller ikke misbrugtes, tvertimod var det ganske almindeligt i den første tid, at selskaberne gav udbytter af 30 % à 20 % til aktionærene, ja tildels endog mere. Andre selskaber var tildels mere sparsomme med uddeling af udbytte, idet de afskrev større beløb til forøgelse af reservefond eller brugte optjente beløb til nybygning af trawlere, og dette har i tidens løb vist sig at være det heldigste; thi den gyldne tid maatte endog efter den bedste menneskelige beregning have en ende.

Medens saaledes de gamle skippermatadorer og fiskegauker, som i menneskealdre havde været eneraadende i fisketræden, efterhvert feiedes bort, kom bedriften i hænderne paa en stor varietet af personer i alle mulige livsstillinger, som ved ihærdighed, konduite eller maaske helst lykkelige formaaede at samle om sig for publikum bekjendte navne, som figurerede i indbydelserne, og hvorved kapitaler flød ind fra alle kanter af landet. Den før saa almindelige opfatning, at det «lugtede» af den, som var engageret i fiskebedriften, eller endog var uværdig til at presenteres i civiliseret selskab, faldt mere og mere væk, og det lykkedes efterhvert at faa adelen, parlamentsmedlemmer, finansierer og den høiere societet til at sætte penge ind i fiskebedriften, der fra en saakaldt simpel forretning nu er seet op til som en velfærdssag i national økonomisk henseende.

Med den lette adgang, som nu var aabnet for folk til at faa penge ind i forretningen, gik det med denne bedrift som med alt andet, naar overproduktion faar lov til at raade; thi nu blev det spekulanter og skibsbyggere som tog sig af sagerne, med den følge, at paa enhver større fiskeplads i England og Skotland startedes en mængde selskaber, alle med det formaal at høste af havets grøde. Denne voldsomme indgriben i fiskeriet maatte naturligvis have sin virkning paa fiskebestanden; thi omendskjønt folk, som i aarrækker har fulgt fiskeriet paa nært hold, ikke vilde bøie sig for, at havet var utømmeligt, en anskuelse, som ogsaa er delt af britiske videnskabsmænd, var man dog opmærksom paa, at fiskebestanden

paa de nærliggende banker ikke kunde udstaa den stadige trawling dag og nat, aar ud og aar ind, uden at det maatte have nogen indflydelse i alle fald paa fladfiske. Denne anskuelse holder udentvil forsaavidt stik, hvis man, som i seilsmakkernes tid, kunde give fisken fred og ro til at samle sig igjen, men en saadan tid er nu ikke længere levnet den. Det var almindelig medens seilfartøjer og bomtrawlere anvendtes, at i vindstille sommere tiltog fiskebestanden paa de bekjendte banker, men som er umuligt nu, siden dampskibe og ottertrawlen kom i brug. Man har derfor efterhvert bleven nødsaget til at bygge større fartøjer for fiske paa fjerntliggende banker, hvorved Island, Færøerne, havet mellem Skotland og Norge og langs den norske kyst er blevene de steder, hvor trawlerne drager hen for en del af aaret, ja selv i Ishavet, udenfor Senjen og i den Biscaiske bugt gaar de for sin fangst. I Østersjøen har ogsaa Hulls trawlere været paa fiskeexpeditioner uden dog at finde fisk i lønnende mængder. Det er endog paa tale at bygge store dampskibe til fiske paa kysterne af Amerika og Afrika og ved Grønland, som skulde bringe fisken i fersk stand til Hull.

Ifølge statistiske opgaver var ved udgangen af aaret 1900 antallet af fiskedampere som tilhørte Hull 402. Af disse tilhører 126 de tre store flaader, nemlig «Red cross», «The great Northern» og «The Gamecock», som alle sender sin fisk til London med en daglig rute af fisketransportskibe direkte fra flaaden i Nordsjøen, medens de øvrige selskaber og trawlere, tilhørende private, bringer sin fangst ind til Hulls fiskemarked. Ansætter man nu, at en trawlers værdi er £ 4,000 inclusive udrustningen, giver dette en totalværdi af £ 1,608,000, en ganske betydelig sum for et enkelt steds fiskeribedrift. Men beløbet vil jo blive betydelig forøget, hvis man undtager kostendet af alle de brug, som staar i umiddelbar berørelse med den. Der findes alene af røgerier 70 og en hel del reparationsværksteder og lignende. Stigning i prisen af alle sorter skibsmaterialier i det sidste aar har dog betydelig forhøiet trawlernes værdi i sammenligning med nogle aar tilbage, saa for nærværende varierer prisen paa en ny damptrawler £ 5,000 til £ 6,000, mod £ 4,500 før, medens de saakaldte carriers, transportskibe, koster mellem £ 8,000 og £ 9,000. Paa mange fiskepladse er forskellige slags fartøjer, saasom gamle slæbebaade og lignende, omgjorte til trawlere; men det har ikke været tilfældet i Hull. Alle dampskibe her er specielt byggede for det øiemed, som de har vist sig saa godt skikkede til, og saa hurtig har tilgangen været i de sidste aar, at gjennemsnittsalderen for de 402 trawlere neppe kan regnes høiere end 4 aar.

Med den betydelige aftagen af fangsten pr. baad og fiskebankernes udfiskning i Nordsjøen er det bleven en nødvendighed, at skibene maa gaa til mere fjerntliggende fiskepladse, hvorved udgifterne pr. tur bliver betydelig forøgede. Dette er imidlertid erstattet ved de gennemgaaende høiere priser, som i de sidste to aar har raadet paa markedet. Folk, som

uomtvistelig er autoriteter paa fiskeriernes omraade hersteds, mener imidlertid, at bedriften nu er forceret for stærkt, og at den tid ikke er fjern, da en betydelig reduktion i nybygning af trawlere maa blive gjort. Da bruttofortjenesten for en trawler gennemsnitlig er £ 3,500 aarlig, har man at trække herifra følgende udgifter:

Lønninger	£	800
Kosthold	»	180
Kul, 1500 tons	»	1,500
Redskaber	»	350
400 tons is	»	250
	£	3,080

Disse fem poster udgjør saaledes ca. £ 3,100, eller kun £ 400 under den gennemsnitlige bruttofortjeneste, men herfra gaar afskrivning paa fartøjerne 5 % à 7½ %, assurance 2 % à 3 %, rekvisita, dokagifter, reparationer, markeds- og administrationsomkostninger og talrige andre udgifter. Ved første syn ser jo dette ud, som om det er umuligt at faa det til at balancere! Alt muligt, som tiltrænges for en trawler, er steget i pris. Den sidste spansk-amerikanske krig foraarsagede, at manillataugverk de sidste 2 aar har været dobbelt saa dyrt som tidligere, ligesom kul ogsaa var 8/100 à 9/100 pr. ton dyrere ifjor, og hvis der ikke var haab om, at priserne paa de to nævnte gjenstande kommer ned til det før almindelige, vilde den store bedrift ende med ruin for de mindre selskaber. Selv de store selskaber kan iaar kun give en dividende til aktionærene af 5 % à 10 %, medens de mindste ingen dividende giver.

Ved overgangen i fiskeriet fra sejl- til dampskibe blev der større sikkerhed i fangsten og tilførselen, og det gjaldt nu om at finde afsætning for den øgede mængde af fisk. I særdeleshed var der ofte stor overflod af hyse, som til visse tider af aaret indbragtes i saa store mængder og som man ikke vidste at finde afsætning for, men englænderne vare i dette tilfælde, som paa det praktiske omraade idetheletaget, stillingen voxen. Man tænkte sig, ved at levere en billig aftensmad til den arbejdende befolkning at kunne finde anvendelse for hysen, og man gik derfor igang med at etablere saakaldte fried fish shops, d. s. udsalgssteder for stegfisk. Disse etableringer passede befolkningen, og saa stor er søgningen paa stegt fisk nu, at der ofte om høsten og vinteren ikke kan skaffes nok. Af disse udsalgssteder findes over hele landet hundretusinder, idet antallet i de større fabrikbyer gaar op i tusinder. Et ko-operativt system er arrangeret for indkjøbet af fisk, poteter, fedt og papir paa de større fiskeripladse og en mængde fattige kvinder har faaet sig et utænkt erhverv ved at stege fisk. Stegningen begynder kl. 8 aften og vedvarer til midnat, og for 1 penny = 7½ øre, ja selv for en halvpenny = 4 øre kan man faa kjøbt en hyse med stegte poteter til. Et billigt og udmerket godt aftensmaaltid leveres saaledes til en meget billig pris.

Foruden til stegt fisk gaar store mængder hyse i konsum røget. Den er af den hele engelske befolkning en meget yndet spise og sælges i butikkerne fra 15 à 30 øre pr. stykke.

Medens dampfiskeriet har udviklet sig enormt i de sidste 5 aar i England og Skotland, har man i tilstødende lande rundt Nordsjøen ogsaa adopteret brugen af dampskibe og ottertrawlen med variabelt resultat og udbytte. I forbindelse hermed skal jeg først nævne et selskab som startedes for 10 aar siden af en herboende, nu afdød nordmand, med norsk og engelsk kapital og med domicil i Hull. Det har i denne tid af sine 3 trawlere nu og da betalt en liden dividende, men aktierne var i sin tid usælgelige og staar fremdeles i en meget lav kurs. Samtidig startedes i Kjøbenhavn et selskab, som indkjøbte en liden i Kristiania hjemmehørende dampfiskebaad; i aarenes løb byggedes en baad til, og hvilke fremdeles er i virksomhed, men det har aldrig betalt nogen dividende til aktionærene saavidt mig bekjendt, tværtimod selskabets stilling var en gang saa mislig, at den danske stat maatte yde det et større laan forat det ikke skulde ramle overende, idet hensigten hermed var, at oplære fiskerbefolkningen specielt for islandske fiskerier. Senere har et selskab med domicil paa Island seet dagens lys, idet for vel 2 aar siden anskaffedes for dets regning 4 nye og 2 ældre damptrawlere. Efter ca. 9 maaneders drift var selskabet i en underbalance af £ 10,000; baadene averteres nu tilsalgs og selskabet skal opløses og afvikles. Fra norsk side startedes et selskab i Bergen med én ældre dampbaad, men som efter 1½ aars forløb standsede bedriften med et ganske stort tab, og i Stavanger anskaffedes ifjor 2 nye baade for et selskab derstedes, hvoraf den ene har drevet fiske i Nordsjøen og bragt fangsten til Grimsby og Hull.

De forsøg, som saaledes til dato har været gjort baade fra norsk og dansk side udi havfiskeriet, har just ikke givet saadanne resultater, at man deraf kan slutte sig til, at det vil lønne sig at efterligne englænderne paa dette omraade. Man vil uvilkaarlig spørge, hvorledes det kan hænge sammen, at havfiskeri kan lønne sig hertillands, medens fremmede selskaber neppe kan holde det gaaende; dette er let forklarlig og grunder sig først paa, at den engelske fisker er andre nationers fiskere langt overlegen, at forretningen administreres af kompetente og i bedriften interesserede folk paa stedet, hvor skibene hører hjemme, og at efterspørgselen efter fersk fisk er paa det nærmeste ubegrændset. Anderledes stiller det sig for fremmede nationer, naar de bygger trawlere for at forsyne lande, som ligger udenfor deres domicil, uden at man samtidig etablerer forretningen i det fremmede land, hvorfra skibene skal drive fisket i lighed med den paa stedet raadende kotume. Men selv om saa skeede, saa har man vanskeligheder at kjæmpe med under et fremmed flag, i særdeleshed gjælder det uøvede folk. Det danske selskab fandt det nødvendigt at etablere et opsyn med skibene her paa stedet, idet det først

fik den danske fiskerikonsulent, kapt. Søbling, til at varetage dets tarv, og efter hans fraflytning til London antoges kommandør Schultz af den danske marine til at lede forretningen. Gjennem denne ordning og ved disse tvende mænds kyndighed og energi har det lykkedes at holde selkabet sammen tiltrods for, at begge skibe er gamle og ikke mere tidsmæssige. Danskernes hensigt med sit havfiske har forøvrigt været mere for at lære op sine fiskere specielt med øie for ophjælp af de islandske fiskerier, og heri har det havt megen ære, da en mængde danske fiskere har faaet sysselsættelse som skippere paa britiske dampfiskefartøier, og der er ingen tvil om, at dette giver anledning til større udvikling af de danske og islandske fiskerier.

I Norge, hvor der allerede haves en fiskerbefolkning, skulde det synes upaakrævet at gaa i fremmed lands tjeneste for at læres op i fiskeri, men da begrebet norsk fisker contra engelsk er noget vidt forskjellig, har jeg ved flere leiligheder sørget for at skaffe landsmænd plads paa engelske trawlere og linefiskere i den hensigt, at det vilde være dem til gavn, men i de fleste tilfælde har de ikke svaret til forventningerne.

Samtidig som jeg baade før og efter min ansættelse som fiskeriagent har anbefalet dampskibe og større dækkede fartøjer for norske fiskerier, saa har jeg ikke kunnet være enig i, at man gaar over til det egentlige havfiske i engelsk stil, men at man med forbedrede fartøjer og udstyr driver et rationelt kystfiske som mest passende for forholdene. En undtagelse herfra mener jeg er tilstede for drivgarnsfiske efter sild og makrel og paa visse aastider vil man finde fordel ved at bringe fangsten ind til udlandets markeder i fersk tilstand. Jeg har ogsaa i den anledning opfordret landsmænd til at deltage i britiske sildefiskerier og specielt vilde det lønne sig for baadeiere at sende sine fartøier over paa sildefiske ved Scarborough, Grimsby og Lowestoft.

Handelen med norske fiskeprodukter.

Det forløbne aar har været særdeles favorabelt for salg af vore produkter, og priserne var gennemgaaende meget bedre end i noget tidligere aar tiltrods for den øgede tilførsel fra indenlandske fiskerier. En jevn sysselsættelse i de forskjellige industrigrene raadede, og befolkningens kjøbeevne var god, da ingen streiker blandt arbeiderne fandt sted af nogen betydning. Den under aaret førte konflikt mellem de syd-afrikanske republikker og dette land havde ingen indflydelse paa fiskehandelen i sin almindelighed. Der var nu og da en nedgaaende tendens i fiskevarer, som er uundgaaelig i fiskehandelen i et land, hvor al fisk konsumeres fersk, men denne gik snart over og en større fasthed viste sig under hele aaret for lax, kveite og sild. Priserne paa lax og sild var de høieste, som nogensinde har existeret, og exportørerne havde uidentvil

et godt udbytte af exporten. Med den ganske betydelige aftagen af fisk i Nordsjøen og den stadig øgede efterspørgsel lover dette godt for den fremtidige export af fersk fisk fra Norge.

Af den hermed indtagne fortegnelse af importen fra Norge vil sees, at totalværdien udgjør den ganske anseelige sum af £ 641,496 = kr. 11 546 928,00.

Følgende opgave viser totalimporten fra Norge til Storbritannien i aaret 1900 af de forskellige produkter henhørende under fiskerierne:

	Kvantitet.	Værdi. £
Fiskeoljer	tons 4 267	81,669
Sild, fersk	cwts. 299 448	127,678
Fisk, »	» 44 690	93,453
Do. skalfisk	» 283	1,424
Do. sardiner	» 911	2,179
Do. saltet og hermetisk	» 244 391	313,565
Do. guano	tons 575	3,024
Sælsskind	stkr. 72 649	16,088
Hvalbarder	cwts. 705	2,416
		Ialt . . £ 641,496
		kr. 11 546 928,00

I de under saltet og tilberedt fisk indgaar al slags fiskehermetik samt røget brisling (sardiner), idet den særskilte rubrik for denne slags vare kun nævnes specielt, naar den af afskiberen er benævnt sardiner. Under rubriken fiskeoljer henhører medicintran, hval- og bottlenoseoljer, og under fersk fisk indgaar fersk lax.

Desuden indførtes af preserveret kjød 64 cwts. til en værdi af £ 109 og af preserverede kjødvarer, andre slags, 589 cwts. til en værdi af £ 1,405.

Af fuglevildt var den indførte værdi £ 4,636.

Hvad angaar den i transit importerede saltede fisk og fiskekonserver bemerkes, at de indtages underet i de almindelige transitopgaver for alle slags, og at landene, hvortil opgaverne henhører, ikke specificeres særskilt.

Sildehandelen.

I denne beretning giver jeg et resumé af forretningen under den egentlige sildesæson, som sædvanligvis begynder i oktober og afsluttes i mai maaned. Tilførselen af iset sild i det forløbne aar, som er indført fra Norge til Storbritannien, udgjør ifølge den officielle statistik 149 724

kasser mod 275 112 kasser i det foregaaende aar, til anslaaet værdi af henholdsvis £ 127,678 og £ 168,725.

Den første sild, som ankom under denne sæson, var den 11te december fra Kristiania, idet ruteskibet medbragte 1 040 kasser Hvaler tomsild, og som opnaaede 17/ pr. kasse. I december indførtes fra samme sted ialt 3 228 kasser og fra Aalesund ankom 324 kasser fuldsild. Det stormende vejr hindrede imidlertid fisket paa den norske kyst og ikke i nogen tidligere sæson har tilførselen om høsten været saa liden. I januar maaned forekom ogsaa kun smaa sendelser fra Hvaler og Søndmøre; i februar, da fisket i Romsdalen tog fart, varierede ugeimporten mellem 4 000 à 9 000 kasser, og det var først i de sidste dage af denne maaned og første uge i marts, at den virkelige export af vaarsild begyndte, idet ugekvantumet da udgjorde 24 518 kasser. Fisket tog imidlertid en brat ende og exporten ophørte den 5te april imod 1ste mai i 1899.

Med den knappe tilførsel stod priserne gjennemgaaende høie og ikke i noget tidligere aar har saa høie priser været betalt. Kvaliteten af vaarsilden var meget god og pakningen var upaaklagelig af den med de direkte baade ankomne partier, hvorimod der var adskillige klager over den fra Søndmøre med ruteskibene ankomne sild.

Af vedlagte bilag vil sees ugepriserne under hele sæsonen; for den hele sæson udgjør gjenuemsnitsprisen 17/ pr. kasse

imod	11/3	—	i sæsonen 1898—99
og	7/6	—	— 1897—98

Mesteparten af silden indførtes med 73 direkte dampskibe, hvoraf 54 ankom fra vaarsilddistriktet og 19 fra Søndmøre. Med Wilsonlinjen indførtes til Hull ialt 12 091 kasser og af hoslagte fortegnelse R. vil sees fra hvilke steder exporten med disse foregik.

Det er mig en glæde at kunne rapportere, at en ganske betydelig forbedring med pakningen har fundet sted i de sidste to sæsoner, men der findes endnu endel exportører, som neppe har forstaaelse af, hvor nøieseende kjøberne er hertillands, ei heller kan de have begreb om, hvor megen skade den daarlige kvalitet forvolder paa priserne af den gode kvalitet. Specielt vil jeg henlede opmærksomheden paa, at garnsild og den storfaldende Søndmørssild nyder liden paaagtning hertillands. Exportører skader sig selv og andre med den uskik som de fremdeles praktiserer med at pakke sild for export, som hentes i skøjter fra nøterne, og som gjennemgaaende ser ynkelig ud, naar den ankommer hertil. Man vilde gjøre langt rettere i at salte saadan vare end ved at exportere den fersk, da den i bedste tilfælde kun opnaar lave priser. En anden forargelig trafik foregaar ved, at exportører holder lasterne tilbage i Norge, ja til og med ligger skibene dagvis i munden af Humberen. Man formoder vistnok, at en saadan tilstelning skal bringe fordel, i saa henseende lurer man ikke alene sig selv, thi forretningen bringes derved i et rent virvar og har til følge, at priserne gaar ned baade paa den

gode som simple sild. I forbindelse hermed skal jeg tillade mig at oplyse, at størsteparten af den importerede sild bliver røget; der gives 2 slags, nemlig den rundrøgede sild, der benævnes «bloaters», og den flekkede, som kaldes «kippers». «Bloaters», den rundrøgede, er en yndet spise af det bedre publikum hertillands, og i særdeleshed konsumeres i London daglig store partier deraf. For imidlertid at kunne levere en god «bloater» er det absolut nødvendigt, at kvaliteten er udmerket, at silden er aldeles frisk, fyldig og fed, og hertil kan ingen tomsild bruges. Da nu «bloaters» lægges i svagt salt i ca. 12 timer og røges i ca. 1/2 time, kan man ikke skjule mangler ved sildens kvalitet, som man kan, naar den gøres til «kippers», og det er derfor af stor betydning for prisernes opretholdelse af den norske sild, at man gjør alt mulig for at bringe til markedet mest ensartede og prima varer. Kvaliteten kan aldrig blive for god, og det er denne, som bestemmer priserne hertillands; thi man faar erindre, at man aldrig er i mangel af fisk og sild fra engelske fiskerier.

Til London indførtes under afvigte aar kun en direkte last norsk iset sild og ialt 1 760 kasser, derimod sendtes med jernbanen fra Hull 36 964 kasser. Priserne varierede mellem 17/ à 36/ pr. kasse. I aaret 1899 ankom med direkte dampskibe 22 249 kasser og via Hull 54 566 kasser.

Noteringerne for norsk sild paa Hulls fiskemarked i 1900 har holdt sig mellem følgende grændser:

	I shillings pr. kasse (1 s. = 90,5 øre, 1 d. = 7,5 øre).							
	Januar.		Februar		Marts.		April.	
	s.	s.	s.	s.	s.	s.	s.	
1ste uge	29	30	—	—	10	14	19	22
2den »	33	40	12	26	14	20	—	—
3dje »	22	34	15	23	14	28	—	—
4de »	24	27	18	25	14	26	—	—
5te »	18	30	9	21	—	—	—	—
Middelspris pr. maaned	25/2	32/2	13/6	23/9	13	22	19	22

Opgave over Skibningerne fra Norge til Hull pr. Wilsons skibe i 1900.

	Bergen.	Stavanger.	Trondhjem.	Kristiansund.	Aalesund.	Kristiania.	Kristiansand
Laks	17 435 cubf.	5 804 cubf.	20 108 cubf.	7 324 cubf.	587 cubf.	»	3 187 cubt.
Ørret	693 »	»	»	»	»	»	»
Hummer	1 879 »	1 059 »	»	472 »	»	»	»
Kvejte	134 ton	711 »	1 923 » } 7 ton)	»	263 ton	»	1 572 »
Aal	68 fod	»	»	»	»	»	»
Sild	1 493 kasser	1 302 kss.	»	»	7 537 kss.	692 kss.	1 067 kss.
Røget sild	»	500 »	»	»	»	2 998 »	»
Makrel	»	1 412 fod	»	»	»	»	2 643 fod
Vildt	1 121 fod	»	»	»	»	1 642 fod	262 »

Maanedlig gjennomsnittspris for sild tilført Hulls fiskemarked gjennom de sidste 11 sæsoner.

M a a n e d.	1889—1890				1890—1891				1891—1892				1892—1893			
	Norsk		Svensk		Norsk		Svensk		Norsk		Svensk		Norsk		Svensk	
	pr. kasse.	pr. tønne.	pr. kasse.	pr. tønne.	pr. kasse.	pr. tønne.	pr. kasse.	pr. tønne.	pr. kasse.	pr. tønne.	pr. kasse.	pr. tønne.	pr. kasse.	pr. tønne.	pr. kasse.	pr. tønne.
September	»	»	12/3	16/10	»	»	»	7/6	»	»	»	»	»	»	»	»
Oktober	»	16/ .	»	17/7	»	»	»	»	»	»	5/ .	»	»	»	9/9	»
November	»	»	5/1	10/ .	9/ .	»	8/6	15/6	7/ .	14/5	6/ .	»	5/4	9/4	4/2	10/9
December	4/ .	12/ .	4/5	9/10	6/10	»	6/5	14/6	5/8	11/9	4/9	»	5/2	»	3/5	10/ .
Januar	4/7	15/3	5/11	15/6	8/2	16/ .	8/ .	16/ .	5/1	7/6	4/1	14/3	8/ .	12/4	5/8	12/9
Februar	6/ .	9/7	4/5	9/6	6/ .	11/6	4/5	12/ .	4/2	11/11	2/11	11/2	7/1	14/10	7/ .	12/9
Marts	6/6	9/ .	5/ .	»	7/11	16/ .	6/9	14/9	5/10	10/ .	5/3	»	8/10	11/3	6/4	»
April	3/10	9/2	6/6	»	9/4	15/9	11/3	»	6/5	7/6	7/4	»	11/ .	10/ .	7/6	»

M a a n e d.	1893—1894				1894—1895				1895—1896				1896—1897			
	Norsk		Svensk		Norsk		Svensk		Norsk		Svensk		Norsk		Svensk	
	pr. kasse.	pr. tønde.	pr. kasse.	pr. tønde.	pr. kasse.	pr. tønde.	pr. kasse.	pr. tønde.	pr. kasse.	pr. tønde.	pr. kasse.	pr. tønde.	pr. kasse.	pr. tønde.	pr. kasse.	pr. tønde.
Oktober	»	»	2/4	»	»	»	8/9	»	14/ .	17/3	»	»	»	»	»	»
November	5/6	»	4/4	»	5/10	8/6	5/2	»	8/4	13/10	6/9	»	5/9	»	7/8	»
December	»	»	3/9	»	5/1	»	4/3	»	3/10	8/10	3/3	»	9/5	»	9/ .	»
Januar	5/7	»	3/2	»	5/1	10/3	4/11	»	6/6	8/3	4/2	»	13/3	»	14/8	»
Februar	6/2	8/3	2/11	10/9	8/7	11/6	6/8	12/3	4/2	8/ .	2/4	»	8/9	»	14/8	»
Marts	5/ .	2/1	2/10	»	11/2	14/5	10/ .	»	5/4	1/10	3/6	»	4/5	6/ .	7/ .	10 d
April	5/7	5/3	2/ .	»	17/3	11/6	»	6/3	4/6	»	3/7	»	12/4	»	14/7	»

M a a n e d.	1897—1898				1898—1899				1899—1900			
	Norsk		Svensk		Norsk		Svensk		Norsk		Svensk	
	pr. kasse.	pr. tønde.	pr. kasse.	pr. tønde.	pr. kasse.	pr. tønde.	pr. kasse.	pr. tønde.	pr. kasse.	pr. tønde.	pr. kasse.	pr. tønde.
Oktober	6/7	»	»	»	15/5	»	»	»	»	»	»	»
November	11/9	»	»	»	16/7	»	»	»	»	»	»	»
December	10/3	»	10/	»	10/11	»	6/7	»	20/6	»	20/	»
Januar	10/2	»	7/6	»	11/5	»	11/4	»	28/8	»	»	»
Februar	9/1	»	7/5	»	10/4	»	11/10	»	18/6	»	»	»
Marts	5/7	»	4/	»	9/10	»	»	»	17/6	»	»	»
April	8/2	»	»	»	20/3	»	»	»	20/6	»	»	»
Mai	9/8	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»	»

» betyder intet tilført.

Hellefisk (kvejte).

Medens exporten fra Aalesund i de sidste 2 aar har været adskillig mindre end tidligere, har den i ganske betragtelig mon tiltaget fra Nordland, men da en god del Nordlandsfisk sendes over Bergen, kan kvantummet derfra ikke saa bestemt angives.

Tilførselen til Hull opgaar til ca. 614 000 kilogram fordelt paa følgende afsendelsessteder:

Fra Aalesund	263 000 kg.
» Bergen	134 000 »
» Trondhjem	103 000 »
» Stavanger	35 000 »
» Kristiansand S.	79 000 »

Priserne varierede som sedvanlig paa de forskjellige aarstider, men maa siges at have været gode om vaaren og høsten for prima fisk.

Af Islandsfisk var der tildels store tilførsler og denne indvirker jo meget paa prisen af vor, isærdeleshed da den bringes frem til markedet i god skik, i modsætning til den fra Søndmøre ankomne, og hvis renomé fremdeles staar i en meget lav kurs. Jeg undlader dog ikke at bemærke, at det kondemnerede kvantum dog ikke var saa stort i forhold til foregaaende sæsoner, men paa den anden side kan jeg ikke mærke nogen gennemgaaende forbedring i behandlingen, naar undtages, at et firma i Aalesund har sendt sin fangst i ret god orden og tør jeg saaledes antage, at priserne har været tilfredsstillende for vedkommende. Det er imidlertid meget beklageligt, at fiskerne ikke en gang faar øinene op for nødvendigheden af, at det er absolut paakrævet at ise fisken ombord, uden hvilket det er ganske umuligt at kunne levere en nogenlunde salgbar vare. Fordelen derved er saa iøinefaldende, naar man betænker det enorme tab, som de lider gennem de store partier, som kondemneres hertillands, og som tildels har gaaet op i 100 000 kg. om aaret. Det forekommer mig, at fiskeren maa forstaa, at isning af fisken er til hans egen fordel; men skulde det virkelig være saa som der fortælles, at kjøberen betaler en daarlig vare med samme pris som en god, saa kan man jo ikke undres over, at de bryder sig lidet om at gjøre forbedringer i saa henseende. Men et saadant afhængighedsforhold til kjøberen er det en let sag at faa en ende paa, thi ingen vanskeligheder stiller sig iveien for, at fiskerne slutter sig sammen og exporterer sin kvejte selv. Penge til en saadan ko-operation er der ingen vanskelighed for mig at skaffe, desuden kan salgsbeløbet telegraferes udbetalt paa afsendelsesstedet straks fisken ankommer hertil og der kan i ethvert tilfælde ikke gaa hen mere end 4 dage førend afskiberne faar sin sendelse betalt.

Jeg skylder at oplyse om, at den fra Nordland under aaret hidkomne kvejte har for det meste været af god kvalitet og fundet afsætning paa herværende marked til lønnende priser.

Flyndre.

En ganske betydelig export heraf foregik under sidste vaar, tidligere har exporten ikke været af nogen større betydning. Under sidste vaar sendtes imidlertid fra det trondhjemske ganske store partier. Fisken faldt gjennemgaaende meget tynd og mager og for storfaldende, saa den kun maatte sælges som 2da vare. Endel forsøg gjordes fra Aalesund med levende flyndre, som vakte adskillig opmærksomhed paa markedet, da kvaliteten var jævngod med den fra Nordsjøen indbragte og opnaaede lignende priser med denne.

Lax.

Hull er fremdeles det største importmarked heraf og indførtes dertil ifjor ca. 435 600 kg. Priserne under hele sæsonen var de bedste, som nogensinde har været opnaaet.

London har i de sidste 2 sæsoner faaet ganske betydelige sendelser norsk lax via Newcastle og jeg har grund til at tro, at exporten dertil vil tiltage, isærdeleshed fra distrikterne omkring Bergen og Stavanger, da konsumen er ganske enorm. Den subvenerede rute paa Newcastle byder særlige fordele for exporten deraf, gennem sine 3 gange ugentlige afgange fra Bergen, og som gjør, at fisken fremkommer i bedste skik. Afskiberne har ogsaa den fordel ved fordeling af sendelserne paa denne maade, at Huller-markedet ikke overfyldes paa en dag, hvilket bevirker større stabilitet i priserne. Grimsby er ogsaa et udmærket marked for mindre sendelser, da høie priser gjennemgaaende betales for prima lax.

Følgende notering viser salgene for Hull, London og Grimsby :

Dato.	Hull	London	Grimsby
	pr. lbs. s. d.	lbs. s. d.	lbs. s. d.
Mai 7.	2. 0.	—	—
— 14.	1. 6.	—	—
— 15.	—	2. 2.	—
— 19.	—	2. 1.	—
— 21.	1. 8 ¹ / ₂	—	—
— 22.	—	1. 11.	—
— 24.	0. 0.	1. 8.	—
— 26.	—	1. 8.	—
— 28.	1. 10.	—	—
— 29.	—	1. 10.	—
— 31.	—	1. 11.	—

Dato.	Hull. pr. lbs. s. d.	London. lbs. s. d.	Grimsby. lbs. s. d.
Juni 2.	—	2. 0.	—
— 4.	1. 6 ¹ / ₂ .	—	1. 8.
— 6.	—	1. 7.	—
— 8.	—	1. 7.	—
— 9.	—	1. 7.	—
— 11.	1. 5.	—	1. 7.
— 12.	—	1. 6.	—
— 14.	—	1. 5.	—
— 16.	—	1. 5.	—
— 18.	1. 2.	—	1. 4.
— 19.	—	1. 3.	—
— 21.	—	1. 2.	—
— 23.	—	1. 2.	—
— 25.	0. 10.	—	1. 1.
— 26.	—	1. 0.	—
— 28.	—	1. 0.	—
— 30.	—	1. 1 ¹ / ₂ .	—
Juli 2.	0. 11 ¹ / ₂ .	—	1. 0.
— 3.	—	1. 0.	—
— 5.	—	1. 0.	—
— 7.	—	1. 0.	—
— 9.	0. 11.	—	1. 0.
— 10.	—	1. 0.	—
— 12.	—	1. 0.	—
— 14.	—	1. 2.	—
— 16.	1. 1.	—	1. 1.
— 17.	—	1. 2 ¹ / ₂ .	—
— 19.	—	1. 2.	—
— 21.	—	1. 3 ¹ / ₂ .	—
— 23.	1. 4.	—	1. 4.
— 24.	—	1. 4.	—
— 26.	—	1. 3.	—
— 28.	—	1. 5.	—
— 30.	1. 4.	—	1. 5.
August 2.	—	1. 2.	1. 5.

Til Newcastle indførtes under aaret 714 tons fisk, hvoraf en større del var lax til videreforsendelse til London, Birmingham, Manchester og Grimsby. Af andre fiskesorter, som kvejte og hummer, blev størstparten videresendt til de nævnte markeder, da Newcastle som bekjendt kun kan konsumere en ubetydelighed.

Forskjellige forespørgsler har været rettet til mig fra Nordland og Finmarken og endel smaa forsøg har været gjort med export derfra. Det forekommer mig, at ingen vanskelighed kan være at bringe laxen fra de nordlige distrikter, hvis man er omhyggelig med at ise fisken strax den kommer fra sjøen, og jeg har god tro paa, at en betydelig export derfra maa kunne istandbringes. De smaa gjorte forsøg har imidlertid faldt utilfredsstillende ud, idet laxen er fremkommen blød og brækket. Med Englandsruten med afgang fra Bergen 3 gange ugentlig synes det mig laxen skulde kunne fremkomme i god stand. Med den korrespondance jeg har ført med nordlig boende afskibere, har jeg paa-peget nødvendigheden af omisning i Bergen paa grund af Thams' monopol, der umuliggjør skibning fra Trondhjem til Hull.

Der synes forresten at opstaa flere exportører aar for aar, idet laxefiskeren, isærdeleshed ifra de bergenhussiske amter, selv besørger skibning af sin fangst, det være sig fra en kasse oover, og dette har bevirket, at kvaliteten i de sidste aar er betydelig bedre.

Ørret fremkommer i noksaa store sendelser og lønnende priser er erholdelige, naar bare varen kunne bringes frem til markedet i prima stand. Dette er ofte desværre ikke tilfældet, da en større del er brugket og ødelagt. Dette skyldes delvis for stor emballage, men behandlingen undervejs ved omladning har vel ogsaa sin skyld deri. Man vilde imidlertid kunne bringe varen bedre frem, hvis man i kassen havde indrettet hylde, og at der paa hver hylde lagdes kun et lag fisk.

Hummer.

Exporten heraf aftager aar for aar, idet formentlig Tyskland frembyder et bedre marked.

Aal.

Der har i aarenes løb været en hel del forespørgsler om export af aal fra Norge, uden at der endnu synes at være gjort meget paa dette omraade. London byder det bedste salg for denne vare, men forat kunne bringe aalen frem levende, bør man indrette sig med kasser i lighed med danskernes. Det tør ogsaa være paakrævet, at vore kasser er noget mindre for transportens skyld, idet en nettovægt af ca. 40 kg. er tilstrækkelig. Det er meget at gjøre i denne vare fra Norge og fortjener fiskernes opmærksomhed. Da transportforholdene fra distrikterne neppe er de heldigste, bør amtsformandskaberne indrette aaldepoter i Bergen og Stavanger. Af følgende opgaver vil man finde priserne som er betalte paa Londons fiskemarked.

Noteringerne gjælder pr. draft = 20 lbs. = 9 kg.

Londons priser paa norsk og dansk aal fra $\frac{1}{8}$ 1898 til $\frac{31}{7}$ 1899.

Datum.	Hvor fra	Smaa	Middels	Anmerkning.
1898.		pr. draft.	pr. draft.	
August 6.	Norge		10/ .	7 drafts = 70 kg. i kassen.
— 6.	Danmark	9/6	13/ .	4 — = 40 » i —
— 19.	Norge	»	8/ .	Ankom død og pakket paa norsk maade.
— 19.	Danmark	10/ .	14/ .	Levende og pakket i danske patentkasser.
— 23.	Norge	»	5/ . 6/ .	Daarlig kvalitet, da varmt veir.
— 23.	Danmark	10/ .	14/ .	Henholdsvis 40 og 50 kg. aal pr. kasse.
— 29.	Do.	9/6	14/ .	Henholdsvis 40 og 50 kg. aal i kassen.
— 29.	Norge	»	7/6 7/ .	85 kg. aal i kassen.
— 31.	Do.	»	8/ . 9/ .	60 à 65 kg. aal i kassen.
September 6.	Do.	6/ .	8/ .	65 og 40 » » i —
— 6.	Danmark	10/6	14/ .	
— 13.	Norge	»	8/ .	
— 13.	Danmark	11/ .	15/ .	Sidstnævnte sølvaal.
— 20.	Norge	»	9/6 10/ . 11/ .	Sidstnævnte pakket i flade kasser.
— 20.	Danmark	11/ .	14/ .	
— 27.	Norge		11/6	60 à 40 kg. pakket i danske patentkasser.
— 27.	Danmark	10/6	14/ .	
— 27.	Norge		9/ . 10/ .	80 kg. pakket efter norsk metode
Oktober 6.	Do.		8/ . 10/ .	
— 6.	Danmark	12/ .	15/ .	Sidstnævnte sølvaal.
— 15.	Norge	»	8/ . 9/ .	
— 15.	Danmark	12/ .	15/ .	
— 22.	Do.	10/6	12/ . 14/ .	
— 22.	Norge	»	8/ .	
— 30.	Do.	»	8/ . 9/ .	
— 30.	Danmark	9/ .	13/ .	
November 7.	Do.	9/6	13/ .	
— 7.	Norge	»	8/ .	
— 15.	Do.	»	9/ . 11/ .	
— 15.	Danmark	11/ .	14/ .	

Datum.	Hvor fra	Smaa	Middels	Anmerkning.
1898.		pr. draft.	pr. draft.	
November 24.	Danmark	12/ .	15/6	
— 30.	Do.	12/ .	15/ .	
December	Do.	11/ , 12/ .	14/ . 15/ .	Liden tilførsel.
1899.				
Januar	Do.	}	15/ . 17/ .	Liden tilførsel fra alle kanter, og er aalen for det meste solgt i fast regning.
Februar og				
Mars				
April	Do.	9/ . 10/ .	14/ . 16/ .	
Mai	Do.	8/ . 9/6	10/ . 12/ .	Sæsonens begyndelse.
Juni	Do.	6/ . 8/6	10/ . 11/ .	
Juli	Do.	8/ . 10/ .	11/ . 13/ .	

1 draft = 20 engelske lbs. = 9 kg.

Af vedlagte fortegnelser a. b. c. d. e. f. vil sees importen og værdien af alle slags fersk fisk og sild exporteret fra Norge til de forskjellige importsteder i Storbritannien i aarene 1894—1900, og hvoraf vil bemerkes, at der før aaret 1890 ingen separate opgaver førtes for de forskjellige sorter, men at siden den tid opgaverne er hver for sig.

Opgave over de registrerede værdier og kvanta norsk fisk tilført Hull, London, Newcastle, Grimsby, North Shields og South Shields for aarene 1884—1900.

Hull.

Aar.	Alle sorter fersk fisk.					
	Kvantum.		Værdi.			
1884	38.325 cwts.		£ 43.618			
1885	83.064 »		» 94.442			
1886	137.689 »		» 108.900			
1887	189.859 »		» 114.188			
1888	215.877 »		» 124.208			
1889	125.003 »		» 101.309			
	Iset sild.		Andre sorter iset fisk.		Hummer.	
	Kvantum.	Værdi.	Kvantum.	Værdi.	Kvantum.	Værdi.
	cwts.	£	cwts.	£	cwts.	£
1890	132.229	23.095	19.835	33.991	2.229	4.024
1891	169.724	30.398	23.675	43.298	1.812	3.199
1892	193.232	29.007	18.652	36.702	1.235	2.446
1893	199.405	35.078	21.816	35.182	1.507	2.982
1894	149.223	25.032	19.502	30.101	1.728	3.585
1895	197.007	34.305	18.404	35.790	1.638	2.400
1896	306.926	54.801	20.979	43.958	1.680	2.274
1897	408.146	99.843	26.742	80.809	358	880
1898	658.451	147.080	34.794	93.291	301	670
1899	544.665	166.340	19.277	36.229	898	2.354
1900	293 855	125.241	28.340	53.291	8	36

London.

Aar.	Alle sorter fersk fisk.					
	Kvantum.		Værdi.			
1884	9.383 cwts.		£ 5.946			
1885	41.125 »		» 26.701			
1886	69.379 »		» 37.561			
1887	24.869 »		» 11.666			
1888	57.508 »		» 28.900			
1889	57.135 »		» 20.077			
	Iset sild.		Andre sorter iset fisk.		Hummer.	
	Kvantum.	Værdi.	Kvantum.	Værdi.	Kvantum.	Værdi.
	cwts.	£	cwts.	£	cwts.	£
1890	44.029	10.624	1.014	5.321	»	»
1891	46.687	12.128	2.796	9.086	2	5
1892	60.621	13.832	2.213	9.206	»	»
1893	38.637	9.132	1.788	8.701	»	»
1894	68.440	11.330	1.901	7.318	3	7
1895	42.306	6.491	640	2.540	»	»
1896	61.386	9.378	4.753	9.252	»	»
1897	41.040	10.188	2 521	9.230	»	»
1898	107.859	21.301	1.993	5.806	»	»
1899	40.321	10.091	5.114	2.814	»	»
1900	2.232	1.357	438	2.149	»	»

Newcastle.

Aar.	Alle sorter fersk fisk.					
	Kvantum.		Værdi.			
1884	655 cwts.		£ 758			
1885	419 »		» 1.160			
1886	15.195 »		» 6.402			
1887	9.460 »		» 3.772			
1888	10.282 »		» 4.792			
1889	11.796 »		» 7.860			
	Iset sild.		Andre sorter iset fisk.		Hummer.	
	Kvantum.	Værdi.	Kvantum.	Værdi.	Kvantum.	Værdi.
	cwts.	£	cwts.	£	cwts.	£
1890	7.173	2 165	1.031	2.574	»	»
1891	2.018	636	144	350	»	»
1892	440	132	2	5	»	»
1893	835	298	22	55	»	»
1894	»	»	68	177	»	»
1895	496	144	273	438	»	»
1896	»	»	15	37	»	»
1897	»	»	»	»	»	»
1898	3.626	1.209	402	618	»	»
1899	24	9	809	1.128	»	»
1900	3.328	1.068	9.636	29.832	275	1.388

G r i m s b y .

Aar.	Iset sild.		Andre sorter iset fisk.		Hummer.	
	Kvantum.	Værdi.	Kvantum.	Værdi.	Kvantum.	Værdi.
	cwts.	£	cwts.	£	cwts.	£
1884	»	»	20.300	12.971	»	»
1885	»	»	34.132	22.343	»	»
1886	»	»	48.927	33.083	»	»
1887	»	»	33.484	19.241	»	»
1888	»	»	55.076	28.637	»	»
1889	»	»	16.939	12.632	»	»
1890	»	»	24.187	16.007	6	29
1891	2.680	268	20.403	15.848	5	28
1892	2.460	203	9.726	8.880	73	396
1893	»	»	12.687	10.091	49	209
1894	»	»	15.776	9.640	99	404
1895	»	»	2.816	3.255	67	221
1896	»	»	1.812	1.997	29	97
1897	»	»	1.325	1.323	7	29
1898	»	»	4.402	4.051	»	»
1899	»	»	5.510	5.438	34	85
1900	»	»	5.566	7.748	»	»

North Shields.

Aar.	Iset sild.		Andre sorter iset fisk.		Hummer.	
	Kvantum.	Værdi.	Kvantum.	Værdi.	Kvantum.	Værdi.
	cwts.	£	cwts.	£	cwts.	£
1884	»	»	»	»	»	»
1885	»	»	»	»	»	»
1886	»	»	»	»	»	»
1887	»	»	»	»	»	»
1888	»	»	»	»	»	»
1889	»	»	»	»	»	»
1890	»	»	2.090	5.370	72	130
1891	1.544	464	2.746	6.954	8	20
1892	5.171	1.554	316	776	6	15
1893	1.822	547	798	1.871	8	20
1894	»	»	»	»	»	»
1895	»	»	»	»	»	»
1896	2.133	850	120	240	»	»
1897	9.668	4.251	7.726	17.795	381	1.125
1898	8.703	2.929	9.385	23.847	45	171
1899	5.207	1.812	6.847	19.365	502	232
1900	»	»	134	80	»	»

South Shields.

Aar.	Iset sild.		Andre sorter iset fisk.		Hummer.	
	Kvantum.	Værdi.	Kvantum.	Værdi.	Kvantum.	Værdi.
	cwts.	£	cwts.	£	cwts.	£
1884	»	»	611	351	»	»
1885	»	»	7.087	3.636	»	»
1886	»	»	1.826	1.064	»	»
1887	»	»	2.949	1.169	»	»
1888	»	»	5.009	2.132	»	»
1889	»	»	3.139	1.327	»	»
1890	2.010	707	311	521	»	»
1891	8.334	3.379	1.456	2.230	41	215
1892	8.582	2.838	2.691	4.380	34	100
1893	8.106	2.756	4.147	9.687	108	337
1894	4.704	1.991	2.702	6.845	76	264
1895	5.972	2.575	4.808	13.742	447	1.423
1896	4.584	1.617	5.222	14.808	485	1.448
1897	80	24	122	149	»	»
1898	8	3	5	23	14	3
1899	»	»	12	57	»	»
1900	»	»	14	66	»	»

Før 1890 er tallene for iset sild og hummer indbefattet i tallene for «andre sorter iset fisk».

Opgave over de registrerede kvanta og værdier af forskellige sorte fisk tilført Skotland og Irland fra Norge og alle andre lande i 1900.

Varesort.	Skotland.				Irland.			
	Norge.		Andre lande.		Norge.		Andre lande.	
	Kvan- tum.	Værdi.	Kvan- tum.	Værdi.	Kvan- tum.	Værdi.	Kvan- tum.	Værdi.
	cwts.	£	cwts.	£	cwts.	£	cwts.	£
Iset sild	33	12	32	21	»	»	5	6
Andre sorter iset fisk	562	287	14.873	9.396	»	»	60	50
Østers	»	»	7.596	969	»	»	»	»
Sardiner	27	50	4.182	10.919	»	»	581	2.095
Saltfisk	8.154	9.106	71.942	64.236	»	»	78	84

London.

Følgende opgaver viser tilførslerne af lax til Billingsgate fiskemarket i aaret 1900:

Skotsk	15 151 kasser
Irsk	4 581 »
Norsk	1 645 »
Engelsk	1 469 »
Hollandsk	166 »
Kanadisk	107 »
Tysk	27 »
Fransk	26 »
Dansk	7 »

Ialt 23 179 kasser

til en samlet vægt af ca. 1 622 530 kg.

Hermetik.

Da der ingen officielle opgaver gives over importen af norsk hermetik, er det umulig at meddele specifikation herover.

Den i Norge raadende opfatning, at England skulde være et stort afsætningsfelt for de norske fiskepreserver, holder ikke stik, naar undtages røget brisling, som i de seneste 3—4 aar har faaet ganske stort indpas. Paa gjentagende forespørgsler i aarenes løb har jeg derfor altid stillet mine besvarelser fraraadende ligeoverfor anlæggelsen af flere fabrikker, da den uundgaaelige følge vilde blive en nedtrykken af priserne, idet konsumenten kun er limiteret inden landet. Den britiske befolkning har i sin almindelighed lidet tilovers for hermetiske madvarer og tillavede sager som fiskepudding, boller etc. er ganske usælgelige. Af de bedre fiskesorter som lax, hummer og ægte sardiner er der derimod et enormt salg hovedsagelig til arbejderbefolkningen, hvorimod det bedre publikum forlanger varerne friske. Endel gaar jo til skibsbrug for skandinaviske fartøier og større partier af røget flekket hyse og sild kan finde anvendelse inden den britiske arme, men paa forespørgsler i Norge har det vist sig, at fabrikkerne ikke var konkurrancedygtige. Dette forekommer mig dog ret besynderlig, iallefald hvad sild betræffer, som jo kan erholdes billigere end i Skotland, hvor der aar om andet nedlægges 40 000 tønder flekket, røget og fersk afkogt sild i daaser.

Med hensyn til hermetisk lax og hummer kan der selvfølgelig ikke være tale om at konkurrere med Amerika og Kanada.

Salget af røget brisling kan udentvil betydelig forøges ved, at man er end mere paapasselig end nu ved at bruge kun frisk vare og fin olje, thi det har hændt, at partier er bleven refuseret ved ankomsten til London og Liverpool.

Der har gjentagne gange forekommet i aviserne artikler om kondemnering af fremmeds landes hermetik, og det turde være paakrævet, at man i Norge i lighed med de foranstaltninger som nu træffes i Kanada, faar oprettet offentlig kontrol med nedlægningen, da det vilde være ubodelig skade for den norske industri, om vort lands hermetik skulde komme i miskredit hertilands.

Oljer.

Importen til Storbritannien i afvigte aar udgjør 4 267 tons til en anslaaet værdi af £ 81 669. I denne opgave indtages alle slags fiskeoljer, idet man ikke skjelner de forskjellige sorter.

Hvalolje

var under hele aaret stærkt efterspurgt til priser fra £ 21 til £ 23 pr. ton for nr. 1, andre kvaliteter i forhold, og som er den høieste værdi opnaet i de sidste 15 aar. Priserne var 35 % à 40 % høiere end i 1899.

Efterspørgselen faldt noget af mod aarets slut og det beror paa markedet for frøoljer, hvorvidt priserne vil holde sig til næste sæson.

Bottlenose olje.

Sæsonen aabnedes ved, at nordmændene dannede et syndikat og satte prisen til £ 35 pr. ton, hvilket er £ 10, høiere end hvad de betales i 1899. Omendskjønt fangsten var liden, var man ikke istand til at opnaa den fastsatte pris af £ 35, og den reduceredes senere til £ 33; men selv til denne pris solgtes kun mindre partier. Kjøberne herover holdt sig tilbageholdne, og sælgerne i Norge blev eventuelt nødsagede til at reducere prisen til £ 26, selv £ 24 accepteredes tilslut.

Medicintran.

Efterspørgselen var ikke saa god grundet den gennemgaaende milde vinter, men nogen mindsning i brugen kan forøvrigt ikke merkes. Tilbudene forekom ikke saa rigelige som i mange foregaaende aar og prisen holdt sig under hele aaret til ca. 25/ pr. barrel.

Virksomheden.

En ganske betydelig telegraf og brevlig korrespondance har været underholdt under aaret, idet der fra diverse hold saavel i Norge som i England er forekommet en mængde forespørgsler vedrørende afsætningen af fiskeprodukter af forskjellig slags og i forbindelse dermed staaende sager. Paa anmodning har det lykkedes mig at udjevne tvistigheder, opstaaet mellem afsender og modtager, og at skaffe erstatning af jernbanekompagnier for forsinkelse af varer. Desuden forekommer stadige forespørgsler om forskjellige ting udenfor fiskebranchen, som jeg har havt interesse af at tage mig af for at fremme handelsforbindelsen med Storbritannien, og min virksomhed kan saaledes klassificeres som et slags Anglo-Norwegian oplysningsbureau.

Under sildesæsonen har som vanligt været afgivet ugentlig rapporter samt telegrammer daglig til indredepartementet og fiskeristyrelsen og under de skotske og engelske sildefiskerier har ogsaa telegrammer og beretninger været tilsendt private firmaer og forskjellige aviser i et antal af 140 om ugen.

Oplysninger og raad har det altid været mig en fornøielse at bistaa landsmænd med, som har reist her i landet forat gjøre undersøgelser eller kommet herover med offentlig stipendium. Jeg har derhos assisteret et større antal norske fiskere med at forskaffe dem pladse ombord paa

engelske fiskefartøier. Til pladssøgende landsmænd har jeg givet al mulig assistance. Da fedsildfisket i Norge i de senere aar tildels har slaaet fejl, har jeg siden 1898 opfordret norske firmaer at deltage ved indkjøb og saltning paa skotske og engelske fiskepladse, som ogsaa er bleven efterfulgt, og som jeg tror har givet vedkommende tilfredsstillende udbytte. Saaledes opererede ifjor paa Shetland 5 norske firmaer og nogle senere ved Grimsby, Yarmouth og Lowestoft. Jeg har ogsaa gennem aviserne anmodet eiere af damp-drivgarnsbaade, med hvem jeg har havt adskillig korrespondance, om at deltage i herværende sildefiskerier, som jeg tror baade vil være heldig for udviklingen af den norske sildebedrift, og samtidig give den et godt finansielt udbytte.

Jeg har regelmæssig foretaget reiser til London, Grimsby, Yarmouth og til indlandsbyerne i forskellige øiemed, ligesom jeg ihøst var eu tur til Norge forat arrangere med afskibere om eventuel ugentlig skibning af sild paa London under vaarsildperioden.

Jeg har modtaget megen assistance fra forskellige hold inden landet under ivaretagelsen af de mangeartede interesser vedrørende min virksomhed, og specielt skylder jeg at nævne formanden i den skotske fiskeristyreelse, hr. Angus Sutherland, og hr. konsul Fred. E. Hagerup, Grimsby, som altid har vist sig beredvillig til at tage norske fiskere ombord i sine fiskefartøjer og forøvrigt vist sine tilreisende landsmænd megen opmærksomhed og elskværdighed.

Hull i mai 1901.

Fra
Fiskeriinspektøren i Romsdals og Trøndelagens amter.

Aarsberetning for 1900.

Den første reise under aarets vinterfiskerier gik som sædvanligt til Romsdals amt. Men denne gang skulde min virksomhed være en dobbelt. Ved siden af min funktion som fiskeriinspektør skulde jeg ogsaa fungere som sagkyndig for den departementale komite, som skulde behandle spørgsmaalet om lovgivningen for de romsdalske torskefiskerier, ordningen af et mere tidsmæssigt politiopsyn m. v. Og samtidig havde jeg at holde mig parat til at overtage funktionen som formand i den departementale komite, som skulde afgive forslag til fordelingen af de bidrag, som var indkomne til fiskeres efterladte fra sjøulykkerne i oktober 1899 ved Røvær og Titran. Arbeidsfeltet var altsaa denne gang ikke uvæsentlig større end sædvanligt. Og selve arbeidet mere uensartet, spredt og afvexlende, hvad der jo ofte er en behagelighed og i regelen ogsaa til lettelse under udførelse af flere hyerv samtidig.

Min virksomhed som sagkyndig hos den departementale lovgivningskomite begyndte med min afreise fra Trondhjem 9de februar og varede, med enkelte afbrydelser, hele vinterfisketiden. Jeg fulgte med komiteen paa dens reiser til de fleste større fiskevær og byer i Søndmøre, Romsdals og Nordmøre fogderier. Paa flere af de steder, hvor lovkomiteen holdt diskussionsmøder med fiskerbefolkningen, benyttede jeg, paa given foranledning, leiligheden til ogsaa at holde almindelige fiskerimøder til drøftelse af dels lokale, dels mere almene fiskerispørgsmaal, hvorom mere nedenfor. Indsamling af forskjellige opgaver vedkommende Titranulykken fik jeg da ogsaa anledning til at foretage.

Om selve lovgivningssagen, vedkommende de romsdalske torskefiskerier, og dens detaillier skal jeg ikke her udtale mig. I flere indberetninger til det kongelige indredepartement har jeg efterhaanden redegjort for de udtalelser og resolutioner, som er fremkomne i en flerhed af fiskerimøder, som i løbet af en række vintre er holdte i forskjellige af

amtets fiskevær med det formaal at fremholde, hvilke mangler fiskerne har fundet i den gjældende lovgivning, og hvilke nye bestemmelser, de anser paakrævede til sine interessers beskyttelse og fremme. Hellerikke skal jeg her omhandle de resultater, som fiskernes møder med den departementale lovkomite i denne vinter har tilveiebragt til sagens yderligere udredning. Hvad jeg derimod finder at burde omhandle her, ganske kortelig, gjælder visse særlige fiskeriforhold og de noget uensartede driftsmaader samt enkelte andre eiendommeligheder, som har udviklet sig inden dette amts grænser, og som den eventuelle lovgivning nødvendigvis vil faa at tage særskilt hensyn til. I mine tidligere beretninger er ogsaa disse emner tildels berørte, i anden sammenhæng. Naar jeg denne gang derimod søger at samle de væsentligste inden samme ramme, for en oversigts skyld, saa sker det i henhold til, hvad der med desto større tydelighed kom frem under sidste vinters fiskerimøder og personlige konferencer, holdte saa at sige i en uafbrudt række, og under det friske indtryk fra enhver af sammenkomsterne. Jeg mener det er nødvendigt, at disse eiendommeligheder allerede nu fremholdes. De kommer visselig til at spille en rolle i lovkomiteens eventuelle indstilling. Statsmyndighederne vil sikkerlig have at tillægge dem en afgjørende vægt og i stor udstrækning indrømme de krav, som de medfører. Man kan ikke komme forbi dem uden at tilsidesætte vitale interesser for fiskerbefolkningen. Og man kan ikke indrømme dem nogen videregaaende indflydelse uden at bryde med visse gjængse meninger og traditioner fra andre landsdeles fiskeriforhold. De vil skabe et vendepunkt, forsaavidt.

Eiendommelige fiskeriforhold i Romsdals amt.

Naar der i tidernes løb har været tale om at give lovbestemmelser for torskefiskerierne paa vor kyst, har det været anset for en gylden regel at faa lovgivningen saa ensartet som muligt for de forskjellige distrikter, og at faa den enkelte lov til at omfatte saa store kyststrækninger som muligt. Dette synes ved første øiekast at være saa helt igjennem naturligt, retfærdigt og landsgavnligt. «I samme land og for det samme folk bør have samme lovgivning». Og den fundamentale forudsætning for denne sats er da: Samme fiskeriforhold i det hele og store taget. Der er blevet indrømmet de mindre betydelige uoverensstemmelser en vis indflydelse, smaa afvigelser fra lovreglerne for det hele land. Men kjernebestemmelserne i lovene har været fælles, de samme anerkjendte grundregler, hvorpaa det hele lovværk er blevet bygget. Her tales kun om vore store vinter- og vaartorskefiskerier. I lovgivningen vedkommende vore store sildefiskerier er der derimod gaaet ud fra en tvedtelt tradition, en for det store, gamle «vaarsildfiskeri» paa vestkysten, og en anden for de øvrige sildefiskerier paa andre aastider og

under andre fiskeriforhold i landets samtlige silledistrikter. Og jo mere lovgivningen har syslet med at beskytte og regulere interesserne ved de to slags silddefiskerier, desto mere har den uddybet forskjellen mellem dem; og ikke alene overfor selve loven er forskjellen mellem dem grundfæstet, ogsaa hvad andre offentlige foranstaltninger angaar stilles de to slags sildefiskerier paa helt ulige vilkaar.

De store torskefiskerier om vinteren og vaaren er helt igjennem mere ensartede; de foregaar omtrent samtidig for den hele kyst og har en vis indbyrdes lighed og regelmæssighed, som er stærkt iøienfaldende. De har gjennem aarhundreder været drevet paa samme maade over det hele land. Og som landets største, mest kjendte og ældste havde Lofotfisket faaet stillingen som det tonegivende i saa at sige alle henseender, for fiskerne som for handelsstanden, for redskaber og farkoster som for lovgivningen og politiopsynets ordning. Lofotfisket i alle sine forgreninger af interesser og i sin mangeartede indflydelse paa økonomiske og sociale forhold inden fiskerbefolkningen saavelsom paa landets forretningsverden og statsmyndighedernes stilling til næringsveienes fremme. Lofotfisket har været normalen for alle de øvrige, ikke mindst, hvor det har gjældt lovgivningen og offentlige institutioner knyttede til fiskerierne.

Denne stilling har været naturlig og vistnok i de fleste henseender til gavn for fiskerierne og landet i det hele taget, ned igjennem tiderne, for lange aarrækker og ikke faa aarhundreder. Og ikke mindst i det nys afsluttede aarhundrede har almenheden seet sagen slig som nævnt.

Men nu er stillingen forandret. I den sidste menneskealder er andre distrikter kommet i forgrunden. Reformer i fangstmaader og i farkosternes karakter og udstyr har vundet indgang og synes at ville faa indflydelse i flere landsdele, omskabe deres torskefiskerier, bringe nye synsmaader blandt fiskerbefolkningen og forrykke de forhold, hvorpaa visse, ikke uvæsentlige, lovbestemmelser er grundede. Lofotfisket har været og er fremdeles landets største og vigtigste torskefiskeri, hvad fangstkvantum og fangstværdi angaar. Men det er ikke længere at anse som landets mønsterbrug; ei heller er dets lovbestemmelser og opsyn mønstergyldige for andre torskefiskerier. Med den indtraadte forandring i disse saavelsom i endel andre forhold ved torskefiskerierne er forudsætningen ved lovgivningens ensartethed brudt; det fornuftsmæssige i at have «s a m m e lovregler for s a m m e fiskerier i det s a m m e land» er gaaet over til en doktrine, uden synderlig betydning, og vil kunne blive en hemsko paa udviklingen, om der ikke kommer en helt anden opfatning til at gjøre sig gjældende. Nye tilstande har skabt nye synsmaader, og disse har gjort krav paa nye lovbestemmelser og ordensregler. Det er under en saadan synsvinkel, at kravene paa nye retsregler for torskefiskerierne i Romsdals amt maa betragtes; og i forbindelse med kravet om nye retsregler staar ogsaa kravet om et nyt organiseret

opsynspoliti — paa fangstfeltet, langt tilhavs, om natten saavel som om dagen.

I medfør af den samme logik, som kræver nye ordensregler for nye forhold, kan gøres gjældende, at der hvor ingen nye forhold er indtraadt, eller er blevet mere almindelig, der bør de gamle bestemmelser, (som tillige er gode) fremdeles staa ved magt. Hvor de gamle institutioner passer og opfylder sin bestemmelse, kan nye være mindre nødvendige, maaske være overflødige, ja endog blive til skade.

Seet i lys af disse betragtninger bliver forholdet inden Romsdals amts grænser ganske eiendommeligt: Ligesom torskefiskerierne i amtet drives paa en anden maade end i Lofoten, saaledes drives fiskeriet i den større del af Romsdals og Søndmøre fogderier paa en helt anden maade end i det øvrige amt, navnlig i Nordmøre fogderi. Konsekvensen heraf bliver, at ensartede ordensregler ikke med fornøden berettigelse kan kræves for det hele amt, ei heller vil det samme, ensartede politiofsyn være til samme nytte for alle dele af amtets torskefiskerier.

Gjennem disse betragtninger vil det formentlig blive indlysende, hvor vanskeligt det maa blive at skaffe en fælles lovgivning for hele Romsdals amts torskefiskerier, opstille ensartede lovbestemmelser og ordensregler, som overalt i amtet vil blive lige tidsmæssige og lige formaals-tjenlige og det netop i en tidsperiode, hvori udviklingen arter sig saa forskjellig i de forskjellige dele af distriktet. Men uden at have disse vanskeligheder og faktiske uligheder skarpt for øie, vil de ikke kunne overvindes, ei heller vil en tilfredsstillende ny ordening kunne iværksættes og føre til det forønskede maal.

Blandt de mere fremtrædende eiendommeligheder skal her nærmere omtales nogle faa for at vise, hvilken rækkevidde de vil have. Paa møderne og under konferenserne var de stadig fremme.

Fangstmaaderne og fangstarbeidet. Medens det i alle dele af landet er almindeligt og for store kyststrækninger undtagelsesfrit, at der til torskefisket bruges aabne baade, som roes ud fra fiskeværet tidlig om morgenen for om aftenen efter endt fangstarbejde at roes (eller seiles) tilbage til samme sted, hvor hovedkvarteret er og hvor fangsten afleveres, — benyttes fra Romsdals fogderis vestlige dele, hele Søndmøre og navnlig fra Aalesund, næsten udelukkende dækkede farkoster, som hovedsagelig fremdrives med en moderne seilføring, for en del ogsaa med dampkraft — alle med en temmelig stor redskabsmasse, og ikke faa af dem tillige udrustede med 1, 2—6 mindre fangstbaade.

Det er en meget uensartet flaaede, hvad størrelse, sjødygtighed og fartshurtighed angaar. Der kan jo ikke her, som f. ex. i Lofoten og flere andre store distrikter, være tale om at opstille den ordensregel, at der skal være en samtidig «udrorstid» eller afgangstid for den hele flaaede, for at de samtlige farkoster kan komme nogenlunde samtidig til fangststedet og samtidig begynde fangstarbeidet. Samme ordensregel i dette

stykke for hurtiggaaende dampbaade som for smaa, endog aabne robaade og mindre dæksbaade vilde jo være absurd. Derimod at paabyde en samtidig begyndelse med redskabernes trækning og en samtidig afslutning eller indstilling af dagens fangstarbejde paa selve fiskehavet, vilde derimod tjene som en langt hensigtsmæssigere ordensregel. Men i lovgivningen, som den nu er, savnes adgang til at faa en saadan regel gennemført. Og selv om man faar den forønskede adgang, vil man ikke have den fornødne kontrollerende myndighed tilstede til at overholde reglen. Et eget «seilende» opsynspoliti maatte have; og det maatte kunne være effektivt paa store havstrækninger. Med andre ord, her vilde udfordres et hurtiggaaende poliliopsyns-dampskib, behørig udrustet til at kunne udføre en saadan tjeneste. Den «tilsynsmands»-institution, som i sin tid blev indført i lovgivningen for Romsdals amts torskefiskerier, og som havde til formaal at tjene som et noget lignende politiopsyn paa havet, har ikke paa langt nær, eller rettere sagt, slet ikke vist sig sin opgave voxen. Den er at betragte som død. I en ny og noget bedre skikkelse er den blevet optaget i den nugældende lov for Lofotfisket, men heller ikke i denne form vil institutionen kunne blive af synderlig nytte for den største del af Romsdals amt. Den vilde for fiskerne medføre ikke saa ringe ulemper og byrder uden paa langt nær at ville kunne være til nogen nævneværdig nytte for fiskeribedriften. Den vil tage sig fortræffelig ud i lovens text, men vil spille en ynkelig rolle paa havet. Blandt fiskerbefolkningen er der ikke meget delte meninger herom.

Territorialgrænsen. En anden eiendommelighed for en stor del af Romsdals amt staar i forbindelse med lovens territoriale rækkevidde. Da torskefisket i stor udstrækning foregaar udenfor den saakaldte territorialgrænse, opstaar det spørgsmaal, om en eventuel ny lovgivning for amtets torskefiskerier kan gøres gjældende udenfor denne grænse og, i bekræftende tilfælde, med hvilke følger i retslig henseende og for den kontrollerende politimyndighed. Gives de nye lovbestemmelser den form, at de bare gjælder indenfor territorialgrænsen, vil der blive et slags «lovløshed» netop der, hvor man nu udtrykkelig kræver effektive lovbestemmelser. En ny lov vil da ingen væsentlig nytte medføre. Eller den vil bringe større forvirring end nogensinde før, netop i grænsebeltet, hvor maaske nogle af et fartøis fangstbaade kan fiske indenfor og andre udenfor territoriallinjeu, medens naboens redskaber er fordelt paa anden maade.

Gives loven derimod den form, at den vil gjælde ligesaa langt udenfor territorialgrænsen som der drives torskefiskeri fra distriktet, opstaar et eget retsforhold, som har vakt betænkeligheder, vistnok fordi det ikke er almindeligt. Thi man indvender, at norsk lov ikke kan «gjælde udenfor landet.» Man glemmer imidlertid, at Norge, vort land, repræsenteres af hvilket som helst norsk fartøj, enten det gaar i skibsfart eller paa

fiskeri; selvfølgelig gjælder norsk lov der ombord, ogsaa hvad torskefiskerierne angaar, og hvorsomhelst paa havet.

Uden her at gaa nærmere ind paa en udredning af den juridiske side ved sagen, finder jeg at burde fremholde som min personlige mening, at det maa ansees utvilsomt, at norsk lov maa gjælde ogsaa udenfor territorialgrænsen, overfor norsk fiskerbaad eller fiskerfartøi. Udenfor en vis del af Skotlands østkyst praktiseres en lignende lov, som overfor britiske fartøier gjælder langt udenfor territorialgrænsen. Den projekterede fredningslov for sæl, som skulde blive international, maa absolut have til sin forudsætning, at hvert enkelt lands lov derom er bindende for landets sælfangerfartøier, hvorsomhelst de maatte befindes oppe i Ishavet eller andensteds. Efter speciel konference med nogle af vort lands mest anseede retslærde, juridiske professorer, er jeg blevet vis i denne min opfatning. En helt anden side ved sagen er den, at fremmede fiskerfartøier ikke uden videre kan tvinges til at følge den norske lov udenfor territorialgrænsen, men selvfølgelig alene indenfor. At heraf skulde kunne opstaa ulemper for de norske og et slags lovfrihed eller lovløshed for de fremmede fartøier, er en mulighed som ikke er udelukket. Men sandsynligheden for, at det vil ske, er ringe, meget ringe. Det skal erindres, at det her gjælder fiskeri udenfor en farlig kyst paa en farlig aarstid, hvori de fleste fiskende nationer i Nordeuropa pleier at ligge i vinterkvarter. Men skulde der alligevel, trods al rimelighed, komme endel fremmede fiskere paa fiskehavet udenfor Romsdalskysten under vinterfisket, saa var ikke dermed skeet nogen større skade for Norges fiskerier. Og først naar virkelig nogen skade opstod, vilde det være paa sin plads at søge at forebygge denne ved en eller anden, maaske international overenskomst. Indtil da tror jeg intet er at befrygte ved at give en eventuel lov om torskefiskerierne saa stor virkekreds, at denne kommer langt udenfor territorialgrænsen.

Silde-drivgarn kontra torskegarn. Under reiserne i Søndmøre blev jeg af det offentlige afæsket min mening vedkommende et nyt slags kollision mellem fangstredskaber. En noget stormfuld nat var nogle drivgarnsbaade, som havde ligget udenfor Svinøen, kommet med sin garnlænke saa langt ind paa torskefangstpladsen, at den kolliderede med torskegarnene. Skaden var ikke synderlig stor, men kunde blive det næste gang. Spørgsmaalet gjaldt, hvorledes kollision for fremtiden skulde kunne forebygges, og hvorledes opsynet skulde beordres at optræde i denne overgangstid mellem de to fiskerier — storsildfisket paa drivgarn og torskefisket paa sættegarn i et og samme farvand. Svaret var let nok; thi lovgivningen har ingen bestemmelse, som giver adgang til at forbyde fiskerne at drive to fiskerier samtidig, ei heller at forbyde det ene og lade det andet raade fiskegrunden alene. Da drivgarnsfisket i de nærmeste dage derefter ophørte, faldt videre spørgsmaal for tilfældet bort.

Men det kan melde sig paany, mente fiskerne, og deri var jeg enig. Sagen kom under videre diskussion paa fiskerimøde i Sandshavn.

Resultatet var ikke meget veiledende for en fremtidig ordning. Selv om man fandt at burde udstede et forbud mod, at der drives to saa let kolliderende fiskerier samtidig i samme farvand, saa vilde vanskeligheden ligge i at finde, hvilke fiskeri skulde begunstiges ved lovforbud mod det andet. Thi nogen fast dag kunde ikke sættes i loven uden mulighed for derved at skade det fiskeri, som vilde vise sig at være det ulige mest lønnende netop paa den tid. At lade dagen blive flytbar efter nærmere bestemmelse, vilde ikke gjøre vanskeligheden med at finde den retfærdigste termin mindre. Da drivgarnsbrugerne færdes ude om natten og torskegarnsbrugene røgtes om dagen og staar uden tilsyn om natten, vilde kollission rimeligvis altid ske, naar torskegarns-mandskaberne var fraværende fra aastedet eller paa en tid, hvor gjensidige bestræbelser for at undgaa skade vilde være umulige at iværksætte. Og dernæst vilde det ikke altid være muligt at kunne beregne paa forhaand, hvilke kyststrækninger vilde være udsatte for slige kollissioner, ei heller hvilke slags garnbrug vilde blive det skadelidende i tilfælde af kollission og derfor skulde nyde lovens beskyttelse. Det retfærdigste eller det for fiskerierne mest fordelagtige vilde jo være, at det slags garnbrug som for tiden var mest lønnende for distriktet, burde være eneberettiget eller i alle fald fortrinsberettiget i «kollissionstiden». Men derved kom man blot tilbage i den før nævnte vanskelighed at udfinde denne termin. Og fandt man den ikke, valgtes en urigtig termin, blev jo ingen beskyttelse eller fordel opnaaet ved en lovbestemmelse. Saaledes staar sagen, og spørgsmaalet er fremdeles aabent, hvis man ikke skulde ville løse knuden ved at hugge den over og sige: Enhver faar varetage sine interesser som han bedst ved og kan, ligesaa tage det tab som følger dermed.

En anden, mere formel side ved sagen var den, hvorvidt man i en lov om torskefiskerierne bør indsætte specielle bestemmelser vedkommende sild fiskerierne. Jeg kan ikke tro, at denne «formløshed» vilde agtes at være saa stor, at man ikke kunde nævne begge dele, i samme lov, naar det forøvrigt fandtes hensigtsmæssigt.

*

Fyrbelysning og havneanlæg.

Ogsaa paa møderne i denne vinter var flere spørgsmaal om fyrbelysningen fremme. Senere paa sommeren og udover høsten var der i andre dele af mit distrikt mindre fiskerimøder om lignende sager. Jeg skal kortelig nævne de vigtigste, hvoriblandt flere har været gjenstand for skriftveksel mellem hr. fyrdirektøren og mig.

1. Kystfyrr paa Svinøen. Forslag herom er stadig fremme. Der er forøvrigt ingen dissens. Alle er enige om, at paa Svinøen

er den rette plads for kystfyret. Naar det at fyrdirektøren ikke allerede er blevet foreslaaet bevilget, skyldes dette den omstændighed, at der for tiden og i nærmeste fremtid ikke kan ventes at blive plads paa budgettet for dette store anlæg. Der foreligger forslag om fyre og fyrLAMPER, hvis samlede kostende vil dreie sig om 2 millioner kroner. Senere er spørgsmaalet om fyrforbedringer paa Jæderen og Hustadviken kommet til, og derved vil betydelige beløb blive paakrævet udover de 2 millioner.

2. Fyrlampe paa Hidsnæsset. Dette er blevet forhandlet paa flere møder og enighed er tilstede. En fyrLAMPE der ansaaes for at være af største nytte for de drivgarnsfiskere, som fra farvandet østfor Svinøen vil søge ind Flaaværleden. Ogsaa under vaarsildfisket og vinterfisket vil en fyrLAMPE give god veiledning saavel under selve fisket — som under færdselen til og fra de nærliggende telegraf- og telefonstationer i Larsnæs, Sandshavn og Flaavær.
3. FyrlYGTE paa KvalsVIK, Norlandsøen, istedetfor paa Gøldenæs. Denne var af mere lokal nytte, men forresten af betydning for omliggende fiskevær. (Den blev senere paa aaret bevilget).
4. Fyrlampe paa SevIKStenen ved Remø. Efter at spørgsmaal om belysningen ind Breisundet til Holmefjord var afgjort, var der enighed om, at fyrLAMPE paa SevIKStenen (eller Bolla?) ved Rundø Sund vilde være af største nytte for den hele trafik deromkring. SevIKStenen er derhos et godt og meget benyttet «mærke» for lange strækninger baade øst og vest. (Ogsaa denne blev bevilget).
5. Fyrlampe paa Sjæla ved Husøsadlen. Dette forslags behandling førte til, at jeg fik nedsat en komite af nogle fiskere fra Nordre Bjørnsund og fra Ona, da der var uenighed om bedste plads for den tilsigtede skjærmning af faldene nord og øst for Sjæla. Resultatet er blevet meddelt fyrdirektøren. Efterat et fyr paa Fladflæsa nu er paabegyndt, og det skal lyse 12 kvartmil ud gennem Kraaksundet nær samme farvand, vil kravet om lampe paa Sjæla maaske ikke gjøres gjældende før det sees, hvad nytte Fladflæsa-fyret vil yde beseilingen ved Sjæla.
6. Fyrlampe paa Buødden har paany været paa bane. Men da fyrLAMPEN paa Harø Sundet skjærmer over odden, har fyrvæsenet fundet den yderligere veiledning ved lampe paa odden mindre paakrævet.
7. Fyrlampe paa Englen ved Sveggesundet eller paa Sveggenes. Spørgsmaalet toges op paany i vinter, da der var vakt tvil om Sveggenes var at foretrække som plads for lampen. Efter anmodning fra hr. fyrdirektøren fortsattes konferencerne; i sommerens løb afgaves erklæring fra fiskerne om, at Englen var den bedste plads. Frygt for skade fra havet ansaaes mindre begrundet for denne.

8. Fyrlampe i Buesundet. Dette forslag gav ikke anledning til yderligere udtalelse paa et møde, hvor sagen kom paa bane. Man henholdt sig til det tidligere anførte, som er indberettet.
9. Fyr eller fyrlampe paa Lindvaagsortna. Da storsildfisket for 2 vintre siden slog til i det nærmeste farvand, fandtes en fyrlampe sterkt paakrævet her. Efterat forslaget senere førte til spørgsmaal om at sætte et fyr her og ombytte fyret paa Kvitnes med en lampe, er forslaget atter kommet til at gjælde en lampe paa Lindvaagsortna, hvilket fyrdirektøren har optaget.
10. Fyrlampe paa Remningsskjæret i Ramsøfjorden var blevet sterkt anbefalet paa et stort fiskerimøde i Kristiansund foregaaende høst; i vinterens løb blev det optaget i møder paa Søndmøre og Romsdals fogderi, særlig af hensyn til farten nordover til storsildhavet ved Titran. Allerede før havde hr. fyrdirektøren havt sin opmærksomhed rettet paa samme arrangement, foreslog anlægget bevilget og fik det ogsaa. Lampen ventes at ville blive tændt i løbet af 1901.
11. Fast fyr eller fyrlampe paa Sæbuodden i Ramsøfjorden kom ogsaa frem paa ovennævnte møde i Kristiansund, hvor lampe blev sterkest anbefalet, medens fyranlæg ingen tilslutning vandt. Senere er paany kommet forslag om et «kraftigt fyr» paa Sæbuodden, væsentlig af hensyn til storsildtrafiken paa Frøien. Den endelige bestemmelse er allerede truffet og lampen tændt i høst.
12. Fyrlampe paa lille Helsø og paa Skomagerflesom. Under et ophold ved Hitteren i sommer blev jeg anmodet af fiskerne at beseile farvandet ind og ud Djupleden for at bedømme fyrlampens bedste plads. Sagen fik min udredning i en skrivelse strax efter til hr. fyrdirektøren. Det af fiskerne sterkest anbefalede arrangement medførte efter fyrdirektørens erkæring for smaa vinkler. Han bragte i forslag at anbringe fyrlampen paa Hundholmen, hvilket jeg finder langt hensigtsmæssigere for indseilingen til Djupleden. Lampen blev i høst bevilget og vil antagelig blive tændt i høsten 1901.
13. Fyrlampe i Sengsundet og i Sildsundet ved Veiholmen. Paa samme seiltur som netop nævnt beseiledes farvandet paa den modsatte side af fjorden for at undersøge en foreslaaet forandring af fyrlampens plads ved Veiholmen paa Smølen. Farvandet er meget vanskeligt, og min lods turde ikke gaa Sildesundet. Efter paavisning fra land fandtes der mulighed for en anbringelse af overetlamper i nævnte sund; men veiret tillod ikke sagens endelige afgjørelse denne gang.
14. Fast fyr paa Haugjegla bragtes samtidig paa bane. Da vi under krydsningen nordenom Haugjegla fik god anledning til at undersøge farvandet, viste det sig, at et fast fyr her vilde blive af største nytte ogsaa for den lokale fart. Fyret er imidlertid tænkt

at skulle tjene som anduvingsfyr under indseilingen fra drivgarns-fiskehavet, nordenom Smølen og vestenom Titran, til Ramsøfjorden, og som saadant fyr vil det utvilsomt være langt hensigtsmæssigere end noget andet, som er foreslaaet i samme øiemed, deriblandt et større, fast fyr paa Sæbuodden. Ogsaa for anden seilads ind fra havet til Trondhjemsleden via Ramsøfjorden maa et fyr paa Haugjegla siges at ville faa en fortrinlig beliggenhed.

15. Fyrlampe paa L yngvæ r paa sydvestlige side af Smølen var gjenstand for drøftelse ogsaa i vinter. Den skulde tjene som fiskefyr under vinterfisket i dette ugreie farvandet. Forslaget har faaet en varm anbefaling, lampen er bevilget og ventes at ville blive tændt næste høst, i 1901.
16. Fyrlampe ved Haavik, nær Bustvik ved Titran har oftere været paa bane efter ulykken ved Titran. Forslaget gik ud paa, at denne lampe vilde kunne benyttes til at finde ind til den gode havn ved Bustvik, naar Titran ikke kunde tages op, eller havnen der var overfyldt. Forslaget har altid vundet megen tilslutning og blev paany i sommer sterkt anbefalet paa et par møder. Fyrdirektøren har optaget det, lampen er blevet bevilget nu og ventes tændt førstkommande høsttermin for fisket.
17. Fyrlampe paa Veierskaftet og Purkholmen ved Nordøerne, Vigten, har været foreslaaet af fiskerne og anbefalet af «Namdalens fiskeriselskab». Paa en seiltur i sommer ude i havet vestenom Vigten fik jeg farvandet nøiere undersøgt. Men det viste sig, at den tilsigtede nytte af lamper paa disse steder vilde være umulig at opnaa, da skjærgaarden udenfor er saa uren med baaer og fald, at fornøden veiledning med skjærmning ikke kunde komme istand. Hvorledes nogen bedre fyrbelysning er at faa istand, er fremdeles gjenstand for undersøgelser efter anmodning til mig fra hr. fyrdirektøren.
18. Fyrlampe ved Sørgjæslingerne, Vigten. Her var foreslaaet to lamper til indseilingsfyre fra begge sider, nord og syd, under vinterfisket. Farvandet er meget ugreit, og kun for indløbet sydfra har det været muligt at finde plads for en fyrlampe. Bevilgning hertil er opnaaet paa stortinget i høst.
19. Fyrlamper paa Frelsø eller paa Skarholm ved Vigtens nordvestlige odde. Forslag herom var indbefattet i et andragende fra Ytrenamdalens fiskere samtidig med andragende om de foran nævnte fyrlamper. Heller ikke i dette farvand lod det sig gjøre at faa lamper anbragt paa heldige pladse; mine undersøgelser med lods og lokalkjendt mand ombord førte ikke til noget endeligt resultat; maaske Skarholmen til nød kan benyttes. Noget fiskeri af større betydning drives dog ikke her udenfor.

20. Fyrlampe paa Maaholmen, noget over en kvartmil østenfor, blev ogsaa foreslaaet. Her er noget bedre anledning til at faa anbragt en lampe til veiledning for mindre farkoster paa seilads ind fra havet til søndenom Kvaløen. Hvorvidt noget sterkt krav herpaa er tilstede, tør jeg ikke paastaa.
21. Fast fyr eller fyrlampe paa Sklinden var foreslaaet som paakrævet baade af hensyn til skibsfarten og af hensyn til havfiskeriet udenfor Namdalskysten. Om fyrlampe kan der ikke være tale, da Sklinden og hele øgruppen er ubeboet, og folk til at røgte en lampe ikke findes inden rimelig afstand fra stedet; desuden vilde det om vinteren kunne hænde, at veiret hindrede fremkomsten til Sklinden i ugevis. Et fast fyr eller en fyrlampe med betjening af bosiddende folk paa selve Sklinden vilde medføre et kostbarere arrangement, end forslagsstillerne maaske har tænkt sig. Som forholdene paa Sklinden for tiden er, har jeg ikke fundet anledning til at anbefale anbringelse af fyr eller fyrlampe uden i forbindelse med en videre gaaende ordning, som vilde gjøre Sklinden til stadig opholdssted for en eller to fiskerfamilier. En nærmere udredning desangaaende har jeg søgt at give nedenfor, idet jeg giver en kort beskrivelse af Sklinden som fiskevær i henhold til de undersøgelser jeg anstillede under en reise og en dags ophold paa Sklinden i juli.

I aarets løb fremkom der forslag og anmodninger om anbefaling fra mig angaaende endel flere fyre og fyrlamper. Der vil maaske senere blive anledning til at omhandle disse noget nærmere. For nærværende tror jeg at burde indskrænke mig til den bemærkning, at ikke faa af disse og tidligere anmodninger og andragender om fyre og fyrlamper i fiskeridistrikterne, mere skyldes en vis tro paa, at en bedre fyrbelysning vilde være gavnlig for endel lokaliteter, end fremgaaet af noget virkeligt sjømands-sjøn paa, hvilke steder er egnet for fyranlæg, og hvilke specielle farvand og seilløb skulde kunne belyses forsvarlig og hensigtsmæssig til veiledning under seiladsen. Ofte synes disse forslag fra fiskerbefolkningen alene at gaa ud paa at faa et lysende land-med, for de lokalkjendte, i den mørke tid af døgnet; der ofres mindre omtanke paa, hvorledes der skulde skjærmes for baaer og fald, som de ikke-lokalkjendte allermest trænger at faa en fyrbelysnings veiledning om. Følgen heraf er da for flere fyr-forslags vedkommende, at det foreslaaede fyr eller fyrlampe vilde nok være den lokalkjendte fisker og baadmand til endel veiledning; men for de fremmede kunde det blive det rene fordærv under deres troskyldige benyttelse af et fyr, som viste vei lige op i braat og fald. Under saadanne omstændigheder maa disse forslag faa den skjæbne at blive tilbage-sendte med anmodning om at faa en udredning fra forslagsstillerne om, hvor rette plads for fyret skulde være, og hvorledes fyret tænkes at skulle give veiledning i farvandet. Resultatet kan da blive, at ingen kan besvare disse spørgsmaal tilfredssillende, og sagen henlægges.

Disse bemærkninger tror jeg det rigtigt at fremsætte i denne forbindelse. Det maa fremholdes, for at hindre misforstaaelse, at det ikke altid er gjørligt at faa en seilled i vor sønderrevne og af baaer og skjær opfyldte skjærgaard saaledes fyrbelyst, at fiskere og fremmede seilere derved faar nogen veiledning. Medens enkelte kyststrækninger kan have talrige fyre og fyrklamper, fordi farvandet er urent og vanskeligt at beseile, men let at fyrbelyse, kan andre kyststrækninger have faa eller ingen fyre, fordi ingen fyrbelysning kan nytte noget eller ordnes tilfredsstillende, trods den omstændighed, at farvandet er langt urenere og vanskeligere at beseile. Det er ikke sjældent at høre, at man synes denne eller hin strækning er blevet høilig begunstiget med fyre, medens man synes andre strækninger er blevne tilsidesatte i høi grad ved ikke at faa de fyre, som der andrages om, eller kun faa et yderstringe antal, en liden brøkdel af, hvad man synes der burde være. Ræsonnementet hviler paa den misforstaaelse, at goderne ved en fyrbelysning skal og bør fordeles jævnt og ligelig langs hele kysten. At imødekomme et saadant krav vilde baade stride mod sund sans og kræve mangfoldige millioner kroner i udgift for statskassen.

Taagesignaler. Paa enkelte fiskerimøder under mine reiser i aarets løb blev nævnt, at det navnlig om vaaren og ud over sommeren faldt ind med taage og mørkeskodde, hvorunder hensigtsmæssige taagesignaler vilde kunne yde fiskende fartøier og andre seilere en overordentlig værdifuld hjælp. Man indrømmede, at den nordenfjeldske kyst paa langt nær ikke var saa hyppig og stærkt generet af taage som den sydlige og sydøstlige kyst. Men at være ganske unddraget den hjælp, som taagesignaler fra offentlige anlæg paa kysten i saa mange tilfælde kan yde, fandt man ikke ganske hensynsfuldt mod den nordenfjeldske kystbefolkning. Det faktiske forhold er, at medens der paa østlandets og vestlandets kyster er ca. 20 stationer med taagesignaler søndenfor Stat, er der, saavidt vides, ingen nordenfor. Spørgsmaalet om at faa nogle enkelte taagesignalstationer der, hvor saadanne særlig tiltrænges inden mit distrikt, er nu vakt og vil i den nærmeste fremtid blive drøftet omhyggeligt, for at en udredning i sagen kan fremlægges samtidig med et eventuelt forslag. For nærværende har ikke opinionen samlet sig om noget bestemt sted fortrinsvis, saa nogen redegjørelse, i sagens anledning, fra min side først senere hen vil fremkomme.

Havneanlæg. Som i tidligere aar blev der ogsaa i det forløbne stillet anmodning til mig om at anbefale havneanlæg og lignende foranstaltninger i de vigtigste fiskeridistrikter. I de fleste tilfælde gjaldt det ældre forslag, som ikke har nydt forønsket fremme. Af nyere og tildels vigtigere skal her kun nævnes et par, som jeg finder fortjener særlig opmærksomhed, og som jeg specielt er blevet anmodet om at støtte bedst muligt. Det ene gjælder et havneanlæg ved Ona. Det andet angaar fortsat arbeide og hurtigere fremme af uddybningen af begge vaulerne,

Remøvaulen og Igesundsvaulen, som leder ind til Holmefjorden og videre til det betydelige fiskevær Fosnavaagen. Begge disse arbeider er af stor betydning for storsildtrafiken i Romsdals amt. Ona er et centrum for fisket mellem Buddybet og Nordøerne i Søndmøre; efterat fyrbelysningen her omkring i den nærmeste fremtid vil gjøre beseilingen mere tryk, er der sandsynlighed for, at Ona og havnene i dets nærhed vil blive end stærkere søgt baade af fiskende og sildesaltende fartoier. Et anlæg til beskyttelse af den forøvrigt gode og rummelige havn ved Ona vil da blive end stærkere paakrævet. Et andragende herom blev, efterat jeg havde befaret stedet og var blevet paavist, hvorledes man havde tænkt sig ordningen, indsendt til departementet, ledsaget af min anbefaling. Hvad uddybningen af vaulerne angaar, saa er ogsaa dette arbeide af stor betydning for et andet centrum for storsildtrafiken, nemlig Fosnavaag. Denne sag er blevet noget negligeret af det offentlige, synes mig. Den angaar ganske vigtige interesser og fortjener utvilsomt en langt større opmærksomhed, end hidtil er blevet den tildel. Forholdene er af naturen forøvrigt saa fortrinlige for udviklingen af en centralstation for flere fiskerier, at det forholdsvis lidet kostbare arbeide, som her udkræves for at gjøre den mest letvindte adgang til «centralstationen», maa siges at være overmaade vel anvendt. For en forholdsvis billig pris vil man kunne opnaa et særdeles stort gode, som ikke alene vil være en vinding for den lokale befolkning, men i langt høiere grad vil blive til den største nytte for en talrig flaade af fremmede fiskende og sildesaltende fartøier og den hele trafik forøvrigt. Ogsaa om dette arbeide har jeg afgivet min specielle udtalelse og anbefaling, ledsaget af fotografier, som jeg under en befarung selv tog til sagens belysning. Nogen yderligere udredning her finder jeg derfor overflødig.

Seilmerker, jernsøiler, baaher, varder osv. I de sidste aar er flere vigtige seilløb i mit distrikt blevet fortrinlig udstyret med seilmerker af forskjelligt slags, saa seiladsen der er blevet forholdsvis let og tryk, uagtet farvandet forøvrigt er noksaa urent og ugreit. Blandt andet er saa stærkt befarede farvand som Flaaværleden, i søndre Søndmøre, og nordover Grandeviken i søndre Trondhjems amt, samt Foldenfjord ved opseilingen til Nærøund i nordre Trondhjems amt — hvilke samtlige for var yderst vanskelige at beseile for fremmede — nu saa godt opstagede med forskjellige slags merker, at hvem som helst, med draftet foran sig kan finde frem trygt og let, selv under en første gangs befarung af løbene. Desto stærkere føles savnet i de farvand, hvor fyrvæsenet endnu ikke har havt anledning til at anbringe seilmerker i fornødent antal. Som et af disse farvand skal her nævnes strækningen mellem Titran, Sulen og Svelingen, hvor fiskerbefolkningen under min reise ihøst kom med henvendelse til mig i den anledning: her savnes ogsaa specialkort eller draft, da farvandet endnu ikke er fuldstændig hydrografisk undersøgt, hvilket gjør seiladsen end vanskeligere for ikke-lokalkjendte. Sagen blev udførlig

drøftet paa et fiskerimøde i august i Leravik, og vil formentlig om føie tid blive gjenstand for en udtalelse, efter hvad der blev ytret paa mødet til mig. Et andet farvand, hvor der ligeledes mangler seilmerker og hvor der heller ikke findes drafter til veiledning, er seilløbene Ytre-Vigtens skjærgaard; paa en baadreise jeg foretog fra Sklinden til Nordøerne og Bergsnov i juli, blev min opmerksomhed henledet herpaa, men da der ikke blev givet nogen nærmere paavisning af, hvor seilmerkerne særlig burde sættes, savner jeg for nærværende anledning til at gaa nærmere ind paa sagen. Forresten besøges dette farvand vistnok ikke ofte af fremmede baadfolk eller seilere. Ligeledes kan her nævnes farvandet ved Hortensvær i Leka, som jeg ogsaa beseilede i juli maaned. Over farvandet her findes et godt drafft, hvorefter der kan seiles nogenlunde trygt i godt veir. Men nogle seilmærker til desto bedre veiledning i farvandet fandt befolkningen høist ønskeligt at faa, hvorfor der under mit ophold paa stedet blev forfattet et andragende, som jeg indsendte til fyrdirektøren og ledsagede med min anbefaling.

Styrereglernerne og lanterneerne.

Der blev oftere paa flere af fiskerimøderne i løbet af vinteren bragt paa bane, at der blandt fiskerbefolkningen herskede uoverensstemmelse i forstaaelsen af visse styreregler eller rettere sagt i deres fortolkning. Det specielle tilfælde, som stadig blev fremholdt, og som egentlig var det fortolknings-striden gjaldt, angik vigepligten, naar en fiskerfarkost med styrbords halser traf et andet fiskende fartoi, liggende for bagbords halser, men bak, fordi det enten var i begreb med at sætte eller med at trække sine redskaber, eller var optaget med udsættelsen eller ombordtagningen af sine dorier eller lignende fangstbaade. Endel af forsamlingen mente, at det seilende fartoi i dette som i andre tilfælde havde at holde sin kurs og saaledes ikke havde nogen vigepligt; altsaa maatte det andet fartoi, som laa bak for bagbords halser, have vigepligt og styre fuldt, saa det kunde styre afveien, trods den omstændighed, at det var optaget med sine baade eller med sine fangstredskaber. Herimod indvendtes, at den som ligger, sysselsat med extraarbeide ombord, for bakke seil, maa betragtes som et fartoi, som ikke er under kommando; det kan derfor ikke styre, ikke heller styre afveien og kan saaledes heller ikke have nogen vigepligt, trods det ligger for bagbords halser. I denne fortolkning, som ogsaa jeg søgte at hævde, var et par lodse og et medlem af Aalesunds sjøret fuldstændig enige. Forresten kan tilføjet ogsaa vistnok siges at komme ind under en anden bestemmelse, nemlig § 9 i de gjældende regler, som svarer til § 10 i plakaten af 28de januar 1885, hvor det paabydes, at ethvert fartoi, som fisker med drivgarn eller med line, skal vise et nærmere angivet lys-signal — om natten altsaa. Men noget signal om dagen sees ikke paabudt, hverken hos os eller saavidt vides i andre lande.

Da spørgsmaalet om vigepligt i nævnte tilfælde har sin store betydning, og da der ogsaa fra andre fiskere samt fra en opsynsbetjent (i Borgund) er skeet henvendelse til mig om at foranledige en klar og bestemt regel gjort gjældende, saa skulde jeg anse det fornødent, at der gjennem et specielt cirkulære blev indskjærpet, hvorledes hvert af fartøierne i nævnte tilfælde havde at forholde sig. En fortolkning kan jo mødes af en anden fortolkning, uden at dermed er vundet noget. Et udtrykkelig paabud, som udelukker enhver tvil, er derimod hvad der behøves for nævnte tilfælde; thi det gjælder mere end et spørgsmaal om vigepligt, det gjælder at forebygge sammenstød, skade og forlis, ligesom det angaar god orden og sikkerhed paa fiskehavet.

Et lignende spørgsmaal har været fremme i den engelske fagpresse og været bragt paa bane i det britiske parlament. Begge steds er gjort gjældende, at der mangler signaler til brug om dagen for at tilkjendegive, at vedkommende fartøi er fiskende med drivgarn eller line. Det specielle tilfælde, som jeg ovenfor har berørt, sees derimod ikke udtrykkelig at have været paa tale; det er maaske eget for Norge.

I begge tilfælde er der tvil, uklarhed eller mangel paa faste regler. Derfor bør spørgsmaalet komme under autoriteternes behandling, og greie forskrifter udgaa til befølgelse i alle fald for vore egne fiskere, indtil en international bestemmelse kan komme istand.

Om lanterner og lanterneføring i sin almindelighed skal jeg tillade mig i denne forbindelse at bemærke, at de gjældende bestemmelser om lanterners lysvidde neppe bliver overholdte af mange seilende, mindre farkoster, maaske heller ikke af alle dampbaade. Thi der finder, mig bekjendt, ingen kontrol sted, og der findes heller ikke nogen institution her nordenfjelds, som kan iverksætte en legal undersøgelse af signallanternernes glasse, end sige øve nogen stadig kontrol med de lanterner, som er i handelen og som rederierne i god tro anskaffer sig. Naar nu erindres, at der saavel under vinterfisket som især under storsildfisket færdes flere hundrede farkoster paa samme fiskehav, vil det forstaaes, at det er af vigtighed for enhver seiler og dampbaad at have korrekte lanterner, med rette lysstyrke, hvilket vil sige: ordentlige, gode glas. I tilfælde af kollision vil selv det fartøi, som i alle punkter har fulgt styrereglerne med største nøagtighed, kunne blive dømt til skadeserstatning, saafremt dets lanterner, efter anstillet prøve, viser sig at have mindre lysstyrke end paabudt; det hjælper til intet, at rederiet har været i god tro og ment lanterne var korrekte, og at mandskab kan bevise, at de var i bedste orden, tændte og lysende bedst muligt. Har ikke lanterneerne fuld lysstyrke og dette været medvirkende til kollisionen, er sagen tabt for dette fartøi. Retsafgjørelser af dette slags indtræffer ikke saa sjældent. Det kan saaledes blive afgjørende for store interesser, at have korrekte lanterner. Og naar sagen stiller sig saaledes, er det neppe forsvarligt, at det offentlige endnu ikke har sørget for, at rederierne kan

faa sine skibslanterner behørig undersøgte, før de tages ibrug; navnlig burde der for eierne af de talrige smaa fiskerfarkoster og store dæksbaade være adgang til at faa sikre sig korrekte lanterner. Der findes i handelen adskillige mindre gode lanterner; man siger, at de fleste af disse er slige, som er blevne kasserede ved kontrolprøver i udlandet (navnlig England og Tyskland) og derefter indførte her i landet. At mangfoldige daarlige lanterner føres her i landet, fremgaar tydelig nok af aarsberetningen fra Kristiania kontrolkontor for nautiske instrumenter, hvorefter der undersøgtes 2 461 lanterner, hvoraf 786 blev kasserte! Det forekommer mig, at under saadanne forhold burde der blive spørgsmaal om at faa et offentligt kontrolkontor her nordenfjelds for lanterner, hvoraf der jo bruges mange tusen paa fiskerflaaden og kystfartøierne, som ikke har anledning til at faa lanterne undersøgte, maaske neppe garanteret mod feil.

Baadreiser i distriktet.

Efter at have deltaget i den departementale komite, som skulde afgive forslag om fordelingen af de pengemidler, som var indsamlede til forulykkede fiskeres efterladte efter ulykkerne ved Titran og Røvær (og hvis møde kun varede 10 dage), paabegyndte jeg baadreiserne i distriktet, dels af hensyn til fedsildfiskerierne, dels for at undersøge visse fiskeriforhold, hvorom min udtalelse var æsket, og dels for at studere sommerfiskerierne i fjordene og i skjærgaarden i Trøndelagen og anledningen til at drive nye, navnlig med ruser; dette sidstnævnte var en fortsættelse af de foregaaende aars baadreiser til undersøgelser af betingelse for ophjælp af aale-fisket og fangst med store torskeruser i skjærgaarden.

Den første tur gik ud paa at foreløbig afslutte rundreiserne i Trondhjemsfjordens mærkelige bassin, som er gjenstand for en mere speciel interesse baade fra et praktisk fiskeristandpunkt og fra et videnskabeligt.

Uden her at ville give nogen udførlig fremstilling af fiskeriforholdene i fjorden og dens mange eiendommelige større arme og indskjæringer, sund og poller, skal jeg søge at fremstille de væsentligste resultater vedkommende:

A. *Trondhjemsfjordens fiskeri- og strømforhold,*

betragtet fra et praktisk fiskeristandpunkt og kun delvis støttet til videnskabelige opgaver fra forskjellige hold.

I tidligere tider var fedsildfisket omtrent aarvist i den ydre del af Trondhjemsfjorden (vestenfor Digermulen), der forefaldt jævnlig et større eller mindre fiske, navnlig i Skjørnfjorden, i Strømmen og endog i selve Botten (Rissen) samt i Gulosen, hvis nabofjord, Orkedalsfjorden, sjældent nævnes. I den senere tid fiskes ulige mere og hyppigere i de indre dele af fjorden: For drivgarn faaes omtrent hver høst fedsild langs nordre land fra Ambornes (Hindrem) indover forbi Leksviken til Norviksundet. Mindre hyppig mærkes sildestimer at søge ind paa de fjordarme,

som stikker ind søndenfor Frosten (Aasenfjord). Og end sjeldnere indover den sydøstlige del, Stjørdalsfjorden. Indenfor Norviksundet, hvor strømmen er størst, synes sildestimerne enkelte aar at have gaaet langs vestre land ind Skarnsundet og samlet sig i betydelige masser i Beitstadsfjorden; mindre hyppig og i mindre masser er der i de senere aar mærket sild om høsten paa Yterøens østlige side, indover paa Levangerfjorden, medens der for ca. 30 aar siden skal være fisket adskilligt der og videre frem inde i den store pol, som kaldes Borgenfjord, hvortil fører et smalt og strømhaardt sund. Paa hele denne strækning, fra Agdenes til Skarnsundet, er der meget liden anledning til notkast, undtagen i Aasenfjord; det væsentligste fiske foregaar med drivgarn i fjordgabet, som leder til Gulosen og Orkedalsfjord, i fjorden langs Hindrems og Leksvikens kyst samt paa den brede bugt udenfor Levanger; dernæst paa sættegarn, fornemmelig i Gulosen og nær under land paa de andre fangstpladse.

Saavidt skjønnes er de sildestimer, som forekommer paa alle de nævnte steder (udenfor Skarnsundet), seget ind fra havet i løbet af sommeren og høsten; antagelig siger de udigjen om vaaren efter at have gydt. Den mest omtalte gydeplads er ved Bynæslandet, hvorhen silden menes at søge efterat have staaet til henimod aarsskiftet i Gulosen og være kommet ind langs den helt modsatte kyst, Gjeitstranden. De silde-masser derimod, som mærkes i den for Skarnsundet, altsaa i Beitstadsfjorden, antages at være blevet stationære der, og efter flere aars forbliven i dette bassin at være gaaet over til høstlegende sild, en egen stamme, som under fiskesæsonen viser sig at være «fuld sild» og afgiver en egen vare, ganske forskjellig fra al anden sild, som samtidig fiskes i norsk farvand. Dette udelukker ikke sandsynligheden for, at Beitstadsilden ofte rekrutteres af stimer, som kommer fra havet ind Skarnsundet; sildemasserne i Beitstadsfjorden har flere aar været, i forhold til bassinets størrelse, saa store, at man vanskelig tør antage, at hele massen i de sæsoner bare har bestaaet af stationær sild.

I Beitstadsfjorden arter fisket sig i almindelighed ganske eiendommeligt. Det væsentligste fiske foregaar i den nordøstlige halvpart, medens der sydvestover til og ind i Værrasundet fiskes lidet. Og dernæst er at bemerke, at fisket afficeres sterkt af nedbør og deraf følgende grumset vand fra vasdragene ved Stenkjær. Ogsaa her er drivgarns- og sættegarnsfisket det væsentlige. Jævnlig søger silden nordover gennem Beitstadsundet ind til Hjellebotnen; fisket her er derimod hovedsagelig notfiske, dels bruges smaa, korte strand- og dagnøter, dels almindelige stornøter og stængenøter. Kysten paa begge sider i Beitstadsundet og fleresteds i Hjellebotnen er godt skikket for notbrug, navnlig i de smaa bugter ved Malme og Holmfet, samt i Botnen ved Lervika og Djupvika saavel som paa den anden side og langs vestsiden og nordsiden til Fosnesstranden. Her fiskes ofte til vinteren er sat ind. Om den sild, som søger saa langt ind og forøvrigt arter sig lidt forskjellig fra silden i Beit-

stadfjorden, har man forklaret mig, at den ikke gyder om høsten, men om vaaren, henimod slutningen af marts maaned; i gydningen samler torsk og anden grovfisk sig inde i Botnen og giver anledning til et forholdsviis godt torskefiske.

Hvad fangst af storfisk — torsk, sej og hyse — angaar, saa foregaar ogsaa den paa visse steder, medens der andetsteds i nærheden faaes lidet eller intet. Storsejen faaes saaledes fornemmelig i Skarnsundet og tildels ved Gjeitstranden; begge disse steder antages at ligge i sildestimenes rute ind til de respektive fjordarme indenfor. Stor, tildels usædvanlig stor hyse fiskes i Værrasundet og især inde i Varrabotnen; under et prøvefiske med line paa sidstnævnte sted fik jeg flere store hyser, hvis ene øie var forkalket som følge af en liden parasit, som havde sat sig der. Paa foranledning forklarte man mig, at hyser med «slige øine» ikke var usædvanlige derinde. Dette var mig saa paafaldende, at jeg har troet at burde notere det her.

Torsk, lange, brosme, lyr og skate faaes stadig om sommeren saavel som ellers i aaret paa line i brattingen nordenfor Munkholmen. En grunde eller ryg strækker sig fra Tautrasvaet vestover, omtrent midtfjords, til NV. af Munkholmen; dybden tiltager fra 35 à 40 meter pludselig og naar inden en kilometer derfra 400 meter, og inden to kilometer endog 500 meter. Dette er Trondhjemsfjordens dybeste bassin; dette skraaner jævnt udover mod Agdenæs i en blaaler-rende midtfjords, hvor der er maalt 578 meter. Ved Agdenæs hæver bunden sig i en kort og steil bakke pludselig 250 meter op. Længere ude er bunden betydelig bakket, og inden havet naaes, findes høiderygge op til 200 meter og forsænkninger ned til 400 meters dyb. Mange steder findes disse store dybder klods ind til land, og her er ofte en ganske smal brem i 25, 40, 70 meter og større dybder. Noget fiskeri drives ikke her efter grovfisk; de store dybder vilde ogsaa volde vanskeligheder, som ikke kan overvindes saa let med det slags baadstel, som her er sædvanligt. Men at der findes grovfisk i brattingerne, synes ganske rimeligt.

Det vigtigste torskefiskeri drives derimod længst inde i fjorden, navnlig i Beistadfjorden, Værrasundet og Hjellebotnen. Det er et vinterfiske; tildels drives det naar der ligger fast is. Og mærkeligt er det, at i Beistadfjorden fiskes der, efter hvad der berettes mig fra forskellige, paalidelige hold, bedst naar isen ligger tidlig paa vinteren og bliver liggende til hen paa vaaren (langt ud i april). Her og i Værrasundet benyttes forskellige slags redskaber, og dybden er 100 til 150 meter. I den langt grundere Hjellebotnen, hvor dybden er mindre end 20 meter, er den bedste sæson for torskefisket tidlig om vaaren eller ved slutningen af vinteren, naar isen gaar op tidlig; ligger isen længe, er fisket derimod ubetydeligt her. Altsaa ganske modsat forholdene i Beistadfjorden, efter hvad der forklares mig. Fisket i Hjellebotnen drives mest med not. Begge de nævnte steder faaes stor, fed og fyldig vintertorsk;

det gennemsnitlige kvantum bliver anslaaet til 30 000 fisk. Af den større torsk, som lagesaltes i tønder, gaar 28 à 30 paa tøndens, af almindelig størrelse 40 à 50 paa tøndens. Under torskefisket faaes ogsaa endel sej. Flyndrefisket er mindre nu i fjorden. Føies nu til disse ovenfor nævnte fiskerier ogsaa haakjærringfisket paa de større dybder og laxefisket langs kysten med kilenøter samt fangst af mangeslags smaa fisk inde i de lunere bugter og vige, og erindres dernæst, at der inde i Eidsbotn ved Levanger er en betydelig bank med blaaskjæl og hestskjæl, mindre banker inde i Aasenfjord, adskillige skjælsamlinger i flere andre fjordarme og endelig en større bank med kamskjæl (*Pecten islandicus* Mull) paa vestsiden af Tautra, — saa kan man ikke andet end forbauses over dette eiendommelige fjordbassins stadige rigdom paa snart sagt alle slags fisk og over det betydelige sildefiske og et ikke ringe torskefiske i de inderste fjorddele. Mig bekjendt findes ingen fjord i Norge, som paa langt nær kan sidestilles med Trondhjemsfjorden. Og hvorledes man nu end vil forklare de naturgivne aarsager hertil, saa tror jeg, at man i første række vil komme til at hefte sig ved de gunstige strømforhold og ved fjordens eiendommelige bygning og form, baade i bunden og langs bredderne.

Det er gennem lange tiders erfaring konstateret, at de fjorde, hvis yderste dele eller hvis gab helt ude ved kysten gaar i retning mod sydvest eller noget sydligere, er mere rige paa fisk og særlig søges hyppigere af sildestimene, end de fjorde, hvis gab viser mod nord og øst. Er dernæst skjærgaarden udenfor fjordgabet aaben mod syd og vest, men «beskyttet» mod nord ved længere, ud mod dybet stikkende øgrupper eller fastland, som fortsætter sig under havets overflade som en ryg, saa plejer disse fjorde være end mere fiskerige. Mange eksempler kan anføres. Særkjendend ved dem alle er dette; de saaledes dannede fjordgab eller indløb fra havet til de yderste fjorddele er i høj grad skikkede til at opfange de stadige, langs kysten gaaende nordlige havstrømme, som til sine tider og særlig under visse vindforhold, sætter mere ind mod kysten. Med disse havstrømme kommer varmere, saltere og friskere havvand samt den aate eller næring for fiskene, som antages at være det væsentligste formaal for den ved vandringer udenfor den egentlige gydetid. De fjordgab, som af naturen ligger saaledes, at de kan fange op mest af denne permanente strømsætning og aatedrift, maa saaledes blive bedst forsynede med næring og andre livsbetingelser for fiske. Derimod er det modsatte tilfældet med de fjorde, hvor ind- og udgaaende strøm alene optager den lokale vandføring.

Med denne forklaring vil flere af vore kyststrækningers eiendommelige fiskeriforhold forstaaes bedre. Betydningen af den langt udover i sydvestlig retning gaaende gruppe af øer i Lofoten bliver noksaa klar, og de nordlandske sildefiskeriers rigdom belyses derved. Ogsaa i Vester-aalen findes et saadant «fjordgab», som vistnok er langt mindre end Vest-

fjorden, men dog eiendommeligt nok; jeg sigter til Eidsfjorden, hvis sildefiskerter er noksom landskjendte. Men de trøndelagske fjorde i Fosen staar i visse aar ikke tilbage for de nordlandske, og de gab og indløb til fjordene, som først hele Smølen og dernæst Hitteren, Frøien og den lange række øer, Frøerne danner, kan betegnes som den vigtigste faktor.

Paa den anden side bliver det ogsaa forstaaeligt, hvorfor de fleste store, langt ind i landet skjærende fjorde søndenfor Stat, og ligeledes de i nord og syd gaaende fjorde i Søndmøre er saa fattige paa fisk, medens der ude i skjærgaarden og udenfor ved selve havkysten kan forefalde saa rige fiskerier. Overalt i skjærgaarden i Romsdals amt, i Fosen og i Namdalen er der stadig og saagodtsom hele aaret rundt megen fisk; under prøvefiskerier hver sommer i de sidste 4 aar har jeg overbevist mig herom. I april merkes her ude en masse æg og larver drivende nordover. Hen paa sommeren sees længst tilhavs, som ude paa Storeggen og Nyeggen, mange «stimer» med spæd yngel vimse omkring — noget Søndmørsfiskere fortalte mig allerede for 10 aar siden som en bekræftelse paa hvad jeg i foredrag om torskens udvikling (efter G. O. Sars's lære derom) havde anført, og paa hvad de tyske videnskabelige havundersøgelser i den tid ogsaa havde paavist, vedkommende fiskeyngelens forekomst i store afstande fra land. At æg og larver i april—mai findes ude i skjærgaarden, og den mere udviklede yngel findes langt tilhavs i sommermaanederne stemmer godt overens med den observation, at der om høsten føres saa store flager med aate ind i fjordene. Thi fra april til over midtsommer bærer den store, permanente havstrøm ud fra vor kyst, om høsten og vinteren ind mod den.

Sees nu nærmere paa Trondhjemsfjordens gab og fortsættelse ind i landet, vil man strax bemærke, at ude i gabet maa der om høsten og vinteren udover «fanges» meget af havstrømmen. Og i det alskens drivende hav-fauna og flora sættes indover, bliver den hele masse, som ikke Skjørn-fjorden kan optage, ved Agdenes ført i en skarp vinkel (under 90°) indover en betydelig del af fjorden, fordeles i flere retninger paa farten indover, og vil baade for indgaaende og udgaaende strøm (ved flod saavel som ved fjære) komme ind i saa mange bugter og viger og mindre fjordarme, (hvor der jevnlig gaar et «attebære», en «bagevje» og cirkelstrøm), at den drivende hav-fauna og flora ikke saa let kan føres ud igjen, men visselig i store masser forbliver der saa at sige til fortæring paa stedet, af den i fjordbassinet værende fiskebestand. En betragtning af fjordenes form indenfor Gjeitnes og Rødberg, sildestimenes færd om høsten i de indre fjorddele og en række fangstforsøg i de fleste af disse «bagevje» bugter og fjordarme, fører alle sammen til den, efter mit skøn, vel begrundede slutning, at hele Trondhjemsfjordens bassin er i fortrinlig grad skikket til at opfangne store kvanta drivende hav-fauna og flora, til at beholde den væsentligste del deraf inde i sine arme og til at opale en ganske betydelig fiskebestand af saagodtsom alle ved den norske kyst levende

fiskearter — fra mort og smaasild til haakjærring, hval, sæl og andre havets pattedyr. Mine fiskeforsøg i flere aar har bragt jenvnlige lige meget fangst inde i fjorden som i skjærgaarden.

Man kunde indvende, at de mange og betydelige vasdrag, som falder ud i de indre dele af fjordbassinet, maa bevirke en stadig udgaaende strøm. Det skal villig indrømmes, at denne fjord ligesom alle andre, som har større vasdrag at optage, maa føre sit faste overskud af vand ud til havs og derfor have en større udgaaende strøm. Men hertil skal bemærkes, at dette vasdragenes ferskvand bare bliver en overflade-strøm, som kun under vaarfloppen og i vaade høstmaaneder faar nogen større betydning, medens den i tørre somre og frostfulde vintre er lidet merkbar. Under vinterstormene, ja endog om høsten, naar paalandsveir hersker paa kysten, er den indgaaende strøm med salt, varmere havvand paafaldende sterk og dominerende. Da jeg i aarenes løb har noteret en række observationer, skal jeg her til sagens belysning anføre nogle faa og instruktive i dette punkt:

I slutningen af februar 1897 blev ved Hasselviken optaget en flottør, som var udkastet 28de december 1896 paa nordkysten af Skotland; den var i løbet af 60 dage ført over Nordsjøen, nordover langs Norges vestkyst, indover mod Trøndelagens skjærgaard (maaske Frøifjorden langs) og ind forbi Agdenes til Hasselviken; hvorvidt den vilde have fortsat indover forbi Rødberget og videre frem, dersom den ikke var blevet optaget i Hasselviken, kan jo ikke vides. En anden, ligeledes ved Skotlands nordkyst udkastet flottør, blev efter 52 dages drift optaget henved «4 mil nordenfor Trondhjem», altsaa i fjorden. En tredie af samme slags toges op ved Kjærvaagsund (?) nær Trondhjemsfjorden efter bare 43 dages drift. Flere ved Frøerne, Hitteren, Frøien, Smølen o. s. v. — alle om vinteren, hvad enten de var udkastet (ved Skotland) om sommeren eller høsten eller vinteren, i løbet af 4 aar. Det var videnskabelige undersøgelser af strømforholdene i Nordhavet ved The Fishery Board for Skotland, og de tillægges megen vægt.

Paa en fiskeundersøgelsestur 16de november 1895 til Gjeitstranden, under frostveir og stille i fjorden, men sterkt uveir fra vest paa kysten søndenfor, var der i hele fjorden en usædvanlig høi vandstand med springflod ved middagstid, sterk indgaaende strøm og en vandtemperatur, som jeg ved dybvandsthermometer paa 10—25 favne fandt at være jevnt fordelt og 8° C. — Det var utvilsomt oceanvand fra en fjern havstrækning, som var sat indover i fjordbassinet; navnlig tydede den usædvanlig høie vandtemperatur (under frostveir paa land) bestemt i den retning.

Under tørre somre er ogsaa den ingaaende strøm meget fremtrædende. Som eksempel kan anføres: I juni 1899 gjorde jeg nogle ture paa dæksbaad i fjorden mellem Agdenes og Leksviken. Den 17de juni om aftenen gik vi under seil fra Orkedalsøen, fik stille ved midnat udenfor Seiberget (paa Byneslandet) og drev saa i løbet af ca. 16 timer tværs indover og

nordover til Hindremlandet, hvor vi ankrede for natten. Det var i en længere tør periode af sommeren. Taar — i juli 1900 — gik et større seilskib ud fra Trondhjem, slæbt af dampbaad for at komme tilsjøs under en laber bris fra syd. Det blev stille om aftenen og fartøjet drev indover fjorden hele natten og kom først næste dag ved lidt god vind atter udover forbi Munkholmen. Ofte sees midt om sommeren store tømmerlastede jægter at drive fra Rødberget indover mod Tautra i stille og flau vind, fordi strømmen bærer sterkere ind end ud. I seilflaadens tid var det ikke usedvanligt, at fartøjer, som var kommet et stykke udover mod Agdenes, til sine tider toges af strømmen langt indover igjen mod Tautra. Og hele sommeren kan sees sagflis i lange striber og skumbaand drive langsomt ind og ud i fjorden.

Det er imidlertid strømforholdene om vaaren, før snesmeltningen er begyndt, og medens store dele af Beitstadvfjorden er isbelagt, som spiller den vigtigste rolle i at beskytte fiskebestandens trivsel og formerelse i de indre fjordarme. Dersom strømmen da, under og strax efter gydetiden, satte hovedsagelig ud, vilde vistnok en betydelig del af æg og larver (især af torskens) føres bort, om ikke netop tilhavs, saa dog langt tilfjords og ødelægges. Men strømmen er netop i den tid, under sedvanlige veirforhold, noksaa slak, fordi vasdragene i stor udstrækning er tilfrosne, og den ringe mængde, som føres ned, bliver til is og forøger fjordisen i mægtighed. Under snesmeltning og nedbør af regn i den tid, vil derimod meget af æggene og larverne ødelægges; det er utvilsomt; og en stor del af resten kunde tænkes at ville blive ført tilhavs. Det vides ikke, hvorvidt nogen undersøgelse af fjordens strømforhold paa den tid af aaret er foretaget. Men det forekommer mig ikke at være meget sandsynligt, at resultatet af slige undersøgelser vilde godtgjøre, at fiskebestandens formerelse i selve fjorden er særlig udsat for at hindres i væsentlig grad, eller at æg og larver paa et tidligt stadium skulde udsættes for total ødelæggelse.

Ved en nærmere undersøgelse af den daglige flods og fjæres virkning i at føre slige æg og larver tilhavs, kan opstilles et forsøg paa at beregne strømmen, og det vil vise følgende resultat, i henhold til de opgaver jeg i de sidste 7—8 aar har samlet:

Under almindelige forhold kan den udgaaende strøms fart, gjennemsnitlig for hele fjorden, (enkelte smale sund undtagne) sættes til 3 knob; den indgaaende til 2 knob. Overfladevand og hvad deri driver vil altsaa føres udover for hvert strømskifte f. eks. $4\frac{1}{2}$ mil, men føres tilbage igjen bare 3. Med dette udgangspunkt vil en beregning, f. eks. for drivende smaa gjenstande fra bunden af Hjellebotnen, eller fra Værrabotnen, vise, at de i løbet af 13 timer kun er avanceret udover 5 à 6 kvartmil. De næste 12 à 13 timer vil disse gjenstande have været nede i Skarsundet, men atter ført tilbage, f. eks. til Finsviken i Værrasundet. Og for hver 12 à 13 timer vil de, efter at være ført frem og tilbage med skiftende strøm, flyttes ud-

over til følgende «stationer»: 1. Skarnsundets sydende; 2. Ytterøens sydpunt; 3. Purkviken; 4. Tømmerdal; 5. Hindrem; 6. udfør Vanviksbugten; 7. henimod Prestbugten; 8. ved Lensviken og saa 9. nær ved Selven. I løbet af 6 døgn vil de altsaa fremdeles befinde sig indenfor Agdenes. Og inden de, under samme forudsætning af farten, er naaet ud forbi Laksen og Kraakvaagø, eller til indsiden af selve skjærgaarden, vil der være hengaaet 7 à 8 døgn fra udfærden i Værrabotnen; den tilbagelagte tur, ind og ud med strømmen, vil udgjøre 420 kvartmil. Dette var under almindelige strømforhold.

Men er vinteren eller tiden før snesmeltningen, altsaa torskens gydetid, uden nedbør og derimod tør, saa vil strømmen paa udgaaende neppe være over 2 knob, og den indgaaende neppe under $1\frac{1}{2}$ knobs fart. Torskens æg og larverne vil under saadanne forhold ikke have naaet indsiden af skjærgaarden før efter 14 à 15 døgn forløb. Ud forbi skjærgaarden og til det aabne havs strømme vil disse drivende smaa gjenstande, fiskeæg og larver først komme efter endnu nogle døgn forløb eller maaske slet ikke.

I ovenstaaende sandsynlighedsberegninger er forudsat, at de drivende gjenstande føres direkte ud, midt i strømmen, uden hindringer, altsaa korteste vei. Men saadan strømdrift er vel mindre almindelig; oftere føres deslige gjenstande langs stranden, ind i bugterne, hvor de enten føres i ring ved bagevje, eller først efter nogle strømskifter føres videre. Forudsætningen er fremdeles ingen hindringer.

Bliver gjenstandene i større eller mindre grad ført langs fjordens bredder, saaledes som man stadig kan se deslige ting drive, vil deres direkte rute blive adskilligt over 200 kvartmil, og deres drift ud og ind, med skiftende strøm, udfylde en desto større veilængde, saa at det vil tage dem 33 à 35 døgn inden Kraakvaagø er naaet, under den hurtigste befordring pr. strøm, som gaar 2 knob ud og $1\frac{1}{2}$ knobs fart indover fjorden.

I denne sandsynlighedsberegning er fremdeles udeladt et moment, nemlig den omstændighed, at flod og fjære ikke den hele tid er forbundet med strøm. Der er sædvanlig omkring 1 times strømstille ved flod og ligeledes et lignende strømstille ved fjære. Tages denne forringelse af farten med i beregningen, bliver driftstiden ud den hele fjord forlænget med 2 à 3 døgn, mindst, i den «korteste rute», men med 9 à 10 døgn i den længere rute langs kysten. Med andre ord, under stadig førsel af det strømgaaende vand i fjorden vil det tage omtrent 9 à 11 døgn under almindelige og 42 à 45 døgn under tørre veirforholde at føre drivende smaa gjenstande i overfladen, fiskeæg og larver, fra Værrabotnen og Hjellebotnen ud til Kraakvaagø, samt end længere tid ud til forbi skjærgaarden.

Det er alligevel ikke mest sandsynligt, at driften vil blive fortsat, saaledes som opstillet, den hele tid eller den hele vei. Kommer de drivende smaa gjen-

stande ind i et bagevje, vil tiden for opholdet inden fjordbassinet kunne blive forlænget adskillige døgn endda. Og kommer de ud paa de brede fjordpartier, vil de kunne komme ind i cirkelgaaende tidvandsstrøm, hvis varighed er ubestemmeligt; det kan lige saa godt ske inde i Beitstadfjorden som nede i Levangerbugten og som ude paa selve Byfjorden mellem Munkholmen og Hindrem; ja det kan ske endog paa alle disse steder og dernæst ude ved Rødbergets cirkelbevægende strømraaser. Der vilde derefter intet usandsynligt være i den formodning, at den hele drivende masse aldrig kom udenfor selve Trondhjemsfjordens bassin, men at den forblev der, enten midtfjords i de store cirkelbevægelser eller midtvaters i de brede, dybe bugter i de periodiske bagevjer; altsaa kunde fiskeyngels udvikling ske her.

Med dette syn paa forholdene inden bassinet, kan man sige, opstilles der en hypothese til forklaring af det hele fjordbassins usædvanlige rigdom paa fisk og dets evne til af indvandrede sildestimer at skabe eller udvikle en egen sildestamme i Beitstadfjorden. Naturforholdene i bassinet skulde altsaa baade være særlig gunstige til at opfange og beholde inddrivende havfauna og flora til forøgelse af næringsforraadet for fiskebestanden, og tillige ved de eiendommelige strømforhold kunne beskytte fiskenes æg og larver mod ødelæggelse samt forebygge, at den hele masse førtes tilhavs. Det er samme faktorer, som i begge tilfælde virker til fiskebestandens udvikling, til sine tider ved at modtage tilførsel udenfra, til helt andre tider ved at hindre udførsel til havet. Inden en bedre hypothese kan opstilles, vil denne maaske blive akcepteret.

De videnskabelige undersøgelser, som tid efter anden har været anstillet i fjordbassinet med forskjellige formaal for øie, har ikke beskæftiget sig med de foran omhandlede forhold, som vistnok først maa underkastes et videnskabeligt studium gennem nogle aar eller aarrækker, inden der kan tilveiebringes nogen sikker, paa de faktiske forhold grundet forklaring og udredning af Trondhjemsfjordens saa eiendommelige bassins fiskebestand og fiskerier.

B. Namdalens fjorde.

I en 3 ugers tid i juli maaned bereiste jeg Namdalens fjorde, skjærgaarden paa søndre side af Føldenfjord og skjærgaarden i Leka fra Nordlandsgrænsen til de yderste havskjær, deriblandt Sklinden. De 3 uger tilbragtes ombord i en dæksbaad. Da nætterne var lyse kunde vi den første uge seile i ukjendte farvand efter draftet paa hvilkensomhelst tid af døgnet; ved reisons slutning faldt det flere dage ind med regntykke og sydveststorm, som vanskeliggjorde turerne paa havet og udenfor skjærgaarden. I tidligere aar havde jeg bereist flere af de inderste fjorde, dels om vinteren, og dels tidlig paa vaaren. Denne gang foregik reisen ved sommertid under et begyndende fedsildfiske.

Det brede havstykke, som kaldes Folla, er egentligt et stort fjordgab, som dannes af en ca. 60 kvartmil udstikkende halvø (gjennemskaaret af flere sund), hvis yderste øgrupper er Vikten, mod nord, medens sydsiden af gabet dannes af fastlandets udstikkende halvøer, som kun i ringe grad bøier indover, vigende mod øst. De sydlige fjorde paa denne side af Follagabet skjærer ind mod syd og er ikke meget fiskerige; fedsildstimerne søger dog jævnlig ind ad dem. De nordlige fjorde ligger mere i sydvest-nordost gaaende retning, de er tildels meget fiskerige, ligesom skjærgaarden mod syd og vest. Her synes fedsildstimerne at komme hyppigere og være mægtigere, naar de sætter ind. Dette fjordsystem indenfor Folla staar dog i det hele taget meget tilbage for Trondhjemsfjordens bassin hvad fiskerigdom angaar, men ikke hvad fedsildfiskerieret berører. I de yderste sund, f. ex. i Nærøssund, ved Tviberget og nærliggende lokaliteter, har jeg paa line taget alslags stor grovfisk, deriblandt lange og brosme, ligesaa skate og uer; ude i skjærgaarden tog jeg i lyse nætter smaatorsk og smaasei paa dorg; men i de inderste fjordarme var det meste af fangsten (med troldgarn) en hel del ganske smaa flyndre; i en sætning i sommer med 2 garn fik jeg saaledes ved Namsos 24 guldflyndre af størrelse fra 4 til 10 tommers længde; garnene stod ganske nær elvemundingen.

Den første tur gik fra Rørvik via Abelvær til Rødsund og Tømmervigssund, hvor der netop var gjort lidt fangst af fedsild med not. Derfra seiledes til Foslandsosen, hvor strandene viste sig godt skikkede for fangst med ruser, og hvor der ogsaa var anledning til et lønnende aalefiske. Gjennem Lokaren, et smalt sund, seiltes til Namsos. Paa udturen lagdes veien sydligere, ud Namsenfjord, via Lodangsholmene, Lyngholmen og ind Atlebotn, hvor fedsildfisket pleier at slaa godt til, og hvor der ogsaa iaar var merket et mindre indsig. Inden vi naaede ud til Folla, var vinden voxet til en nordenvindskuling, som gjorde det nødvendigt at søge ind paa en liden baadhavn, Steinvik ved Agleviken, hvorfra vi næste dag krydsede under smaa seil tilbage til Rørvik.

Den næste tur gik til sundene ved Ottersø og rundt Marø, derpaa forbi nordre Kraakøen, gennem Svinestien til Risvær og Dolma. De indenfor liggende fjorde, Eiterfjord og Aarsetfjord, havde jeg tidligere befaret et par gange. Fra Dolma fortsattes nordover Lekafjorden til Gutvik, hvor fiskeriforsøg kun gav en liden fangst af torsk paa indtil 19 tommers længde. Under krydsning nordover streifedes indover grænsen til Nordlands amt, inden vi naaede ud i havet til Hortensværet om natten. Her holdtes et lidet fiskerimøde angaaende seilløbenes afmærkning. Da vinden blev føielig fortsattes seiladsen om natten udover til Sklinden, hvor vi ankrede om morgenen klokken henved 3 efter anvisning af vor kjendtmænd ombord. Inden jeg beretter videre om Sklinden, som jeg maatte undersøge noiere for derefter at kunne afgive min udtalelse angaaende et par andragender vedkommende et forslag om her at lægge

et depot til hjælp for ilanddrevne skibbrudne, og et andet forslag om anbringelse af fyr eller fyrlampe — finder jeg at burde melde lidt om den værdifulde agnskjælsbestand i Indrefolden og dens beskyttelse.

Langs begge bredder af den lange fjord fra Kolvareid ind til Kongsmoen, en strækning af ca. 45 km., findes flesteds en god bestand af vobskjæl (*Modiola modiolusta*), som i mange aar har skaffet distriktet en god indtægt. Men da vor nuværende lovgivning, eller rettere sagt dens fortolkning, ikke hjemler eiendomsret til bestanden for nogen, selv for grundeieren af kysten, er dette agnskjæl blevet taget af alle og enhver, og flere lokaliteter er saa at sige blevet plyndret ud. Der benyttes en jernplog til optagning af de fastsiddende vobskjæl, og vedkommende sted kan derved lettelig skrubes ren, saa ingen skjæl bliver tilbage, og bestanden udryddes. Opgaverne over, hvormeget der i de senere aar er taget, har været noget usikre, men dreier sig om flere tusen kvarttønder. Efter de høje priser, som ofte betales i Lofoten og Vesteraalen for den saltede afskallede vare, skulde værdien dreie sig om 1 à 2 hundrede tusen kroner fordelt paa antagelig 3—5 aar. Opgavernes nøiagtighed kunde ingen garantere; muligheden for, at beløbet er for lavt, er heller ikke udelukket. I ethvert fald gjælder det en for fiskerbefolkningen ganske betydelig indtægt, og dernæst gjælder det bevarelsen af den agnskjælsbestand, som i fremtiden skulde kunne skaffe denne indtægt. Som forholdene nu er, vil det hele kunne ødelægges. Og dette burde forebygges. Paa et par fiskerimøder i sagens anledning for nogle aar siden, og senere i besvarelser paa henvendelser til mig, har jeg anvist den vei at faa reist en retssag mod dem, som tager agnskjæl uden at være eier af grunden. Derhos har jeg foreslaaet at indgaa med andragende om at faa en lov, som bestemte retten til agnskjælstagning, i alle fald i denne fjord. Naar dette var ordnet, vilde det spørgsmaal melde sig, om ikke en dyrkning af disse slags skjæl skulde vise sig lige saa lønnende her, som dyrkning af blaaskjæl i Holland og Skotland, hvor muslingerne baade benyttes til agn og til menneskeføde. Men først maatte jo spørgsmaalet om eiendomsretten til agnskjæl være ordnet saaledes, at dyrkningen af nye og rationel drift af de ældre banker blev lovbeskyttet, medens allemandsretten til at tage skjæl hvorsomhelst enten blev forbudt eller reguleret inden bestemte grænser. Ogsaa for andre distrikter med lignende gode betingelser for agnskjæls- og spiseskjælsdyrkning, vilde en saadan lov og nævnte rationelle drift kunne blive af ikke ringe betydning. Sagen, som jo ikke er saa ganske ny, ei heller uforberedt eller mangler en foreløbig udredning, fortjener efter min opfatning større opmærksomhed fra det offentliges side, og vil saa langt fra vinde ved længere udsættelse, at den med bestemthed kan siges at skades for hvert aar som gaar.

C. *Sklinden-været.*

Ganske kort tid efter Titranulykken forefaldt et forlis udenfor Namdalens kyst, idet et engelsk dampskib med trælast fra Archangel blev forladt af mandskabet, som søgte at redde sig tillands paa to tømmerflaader. Af den hele besætning, saavidt erindres nogle og tyve mand, blev kun kapteinen reddet iland fra Frelsøen paa nordvestlige hjørne af Vigten. Etpar dage efter naaede jeg, paa en havari-undersøgelsestur der nord, Vigten, og da det ansaaes for sandsynligt, at den anden tømmerflaade kunde være drevet ind til Sklinden, og folkene komme iland der, fandt jeg rigtigst at henstille pr. telegraf til indredepartementet at sende en undersøgelses-expedition til Sklinden for at faa rede paa, hvorvidt skibbrudne var kommet ind til Sklinden. Expeditionen blev snarest afsendt, idet et mindre dampskib gik derud, (veiret var vedblivende for haardt for de mindre dæksbaade, som havdes forhaanden); men der fandtes hverken spor af folk eller vrage. Det hele gav anledning til nævnte andragende fra «Namdalens fiskeriselskab» om, at det offentlige skulde anlægge et depot for skibbrudne paa Sklinden, bestaaende af proviant og beklædningsager. Et andragende om opførelse af et fyr eller en fyr lampe for fiskeriernes skyld paa Sklinden var tidligere sendt og er senere blevet fornyet. Om begge dele skulde jeg afgive min betænkning til departementet. Det var mig derfor magtpaaiggende personlig at undersøge stedet og forholdene der.

Den 12te juli om morgenen ankrede vi da i Sklindens havn; den hele dag opholdt jeg mig der og fik undersøgt baade hele øgruppen, selve fiskeværet, havneforholdene og seilledene til og fra havet; af det hele tog jeg en række fotografier og ridsede op et kort. Resultatet af undersøgelserne var i det væsentlige følgende:

Sklinden-været er en gruppe øer og større holme, ialt 14, hvoraf de 8 største viste sig at være bevoxet med græs. Endel skjær og baaer ligger i nordvest; nogle faa i sydost og vest. Sklinden-flæserne er en anden gruppe, bestaaende af bare skjær og beliggende ca. 20 km. i SSV. fra selve Sklinden; de er forresten af ringe interesse i denne forbindelse. Den største ø i Sklinden-været, selve Sklinden, er høj og rummelig; dens øverste ryg er antagelig 50 m. over havets overflade. Vi fandt den til dels bevoxet med tæt og fint græs, som i modsætning til græsset paa fastlandet stod høit og grønt, uden spor af sommertørken. Mine folk afgav det skjøn, at her var græs nok til 3 à 5 kofoder. Idet vi lettede om aftenen for at seile til Frelsø og Vigten-værene, gik der slaattefolk iland paa Sklinden; de sagdes at have leiet slaatten for sommeren af eieren, og størrelsen af deres førselsbaad tydede paa, at de ventede sig en god høhøst iaar, forresten havde de indrettet sig paa at bo iland, hvor etpar af de smaa hytter gjordes beboelige. Den frodige græsvæxt, lyngen og mosen paa alle de større holmer viser, at sjørøkket hverken er hyppigt

eller gaar høit her ude. At udganger-sauer derfor vilde trives paa nogle af de større øer, kan neppe være tvilsomt.

Havnen ligger mellem Sklinden paa den ene side (i øst og sydost) og de tre største holmer Haarholmen, Storværet og Tusholmen paa den anden, i en halvcirkel fra syd, gjennem vest, til nord; udenfor ligger saa de andre holmer og skjær i samme halvcirkel. Indseilingen er paa nordre pynt af Sklinden; men i magsveir og med smult vande kan seiles ind og ud paa begge sider af Haarholmen, hvor farvandet dog er noget urent. Havnen er rummelig og har god holdebund; jeg maalte dybden, paa sine steder over 21 favne, ved landingspladsen var 9, og et stykke paa den anden side $7\frac{1}{2}$ favn; nogle fluer i sydvestlige ende laa paa 1, 2 og 3 favne; disse gjør formodentlig tjeneste som bølgebrydere. Fleresteds ved havnen saaes gamle fortøiningsringe i fjeld. Kun i svært veir skal være nogen generende sjøgang herinde.

At her tidligere maa have været en større trafik baade paa havnen og paa land, kunde sluttet af flere ting. Vi saa 16 à 17 boder og hytter spredt paa de 4 største holme, deraf laa 9 à 10 paa selve Sklinden, og de laa lunt. Omtrent allesammen var dog slemt medtagne, nedfaldne eller faldefærdige, kun 1 eller 2 syntes at være nogenlunde hele. Paa de fleste saaes tydelige spor af voldelig medfart, formodentlig begaaet af fiskere; paa et par af hytterne var nedbrydningen skeet ganske nylig. Det var formodentlig til brændsel, at bordklædningen og det mindre tømmer var røvet. Det hele gjorde et trist indtryk. Levningerne af disse mange hytter og boder var nu til ingen nytte; det saa ud som om de havde ligget saaledes i mangfoldige aar. Og dog er der ikke længere tid end 10 à 12 aar siden, at her boede to familier paa Sklinden. Nu bor der ingen; men det er neppe tvilsomt, at med endel bekostning kunde her bo mange familier, som af fiskeriet saavel vinter og høst og sommer, maaske aaret rundt, vilde have et godt udkomme; den lille jordvei tilligemed æg- og dunvær kunde ogsaa skaffe en net indtægt til husbehov. Bekostningen med at rydde bort levningerne af de gamle og opføre nye boder og hytter kunde ikke blive stor; den vilde vistnok kunde optjenes inden faa aar.

Nu for tiden tjener været som station for bankfiskere i sommer-maanederne. Vi saa flere baade tilankers paa havnen, nogle baade trukket paa land og en stor indrettet til logis. Der sagdes at være 30 mand stationeret derude den uge; nys før havde der været 60, de fleste fra Leka, Aarsetfjord og Eiterfjord. Fangsten blev tilvirket dels ombord og dels iland, hvor der saaes endel tønder opsatte. Paa andre tider af aaret og især strax efter større uveir, høst og vinter, besøges været af folk fra de nærmest liggende øer og andre lokalkjendte folk, som søger efter vraggods og drivtømmer, hvoraf der jævnlig skal indsamles en god del. Der blev paavist 5 forskjellige bugter og strandhylder, hvor vraggods og tømmer stadig fandtes. 3 af disse samlingspladse var paa selve Sklinden, deraf to i rummelige bugter, hvor det var let at bjerge det hele paa land

eller tage ombord. De øvrige 2 pladse var paa Størværet. At der ikke var flere samlingspladse for vraggods skyldtes den omstændighed, at der overalt ellers var steil fjeldvæg eller sudrag, som tog vraggodset ud igjen. Aarsagen til denne drift er den, at havstrømmen, som gaar nordover udenfor kysten, her bøier ind, især i størveir. Det er sandsynligt, at Sklindenværet ligger midt i denne indgaaende havstrøm; den stadige opkastning af vraggods i større mængder tyder stærkt derpaa. Paa reisen derfra og sydover til Vigten lod jeg udkaste endel flottører med indlagte sedler og anmodning om tilbagesendelse mod en passende finderløn. Af disse fik jeg inden 14 dage etpar tilbage, som var fundne helt inde ved fastlandet; vinden var i de første dage nordlig og nordostlig, senere sydvestlig; hen paa vinteren tilbagesendtes en, som var optaget ved Brønø.

I henhold til resultatet af mine undersøgelser og andre opgaver udtalte jeg i mine erklæringer, at jeg fandt forlsaget om et proviant-depot for skibbrudne paa Sklinden hensigtsmæssigt, men kun under den udtrykkelige betingelse, at der kom fastbosiddende folk (en fiskerfamilie eksempelvis) paa Sklinden. Depotet maatte absolut beskyttes mod tyveri eller anden uberettiget bemægtigelse af uvedkommende. Ogsaa med hensyn til anbringelse af en fyr lampe for fiskeriernes skyld paa Sklinden mente jeg at samme betingelse maatte opstilles. Et større fyr med fast betjening og af hensyn til skibsfarten udenfor kysten fandt jeg mindre paakrævet. Strax efter min tilbagekomst fra Sklinden til Vigten konfererede jeg med nogle medlemmer af «Namdalens fiskeriselskab», som havde indsendt disse andragender, og gav en efter mit skjøn acceptabel anvisning paa, hvorledes man burde ordne sig med at faa et par folk at bosætte sig paa Sklinden og saaledes opfylde den ueftergivelige betingelse for at kunne faa fyr lampe og depot for skibbrudne derude, idet jeg tillige fremholdt, hvorledes det hele distrikt vilde kunne have stor fordel af en saadan ordning, som vistnok ad aare vilde kunne føre til, at et større og vel udstyret fiskevær efterhaanden udviklede sig derude. De naturlige betingelser for en lønnende fiskeridrift paa Sklinden maatte jeg betegne som gode. Sagens endelige afgjørelse er mig ikke bekjendt,

Som et eksempel paa, hvorledes en lignende lokalitet kan blive et velstelt hjem for flere fiskerfamilier, vil jeg her nævne lidt om:

Hortens-været,

som jeg kortelig har omtalt ovenfor. Dette er lignende samling af øer og holme, af kortet at dømme ikke synderlig større end Sklinden og væsentlig bestaaende af to beboede øer samt en hel del mindre, beliggende udenfor. Været ligger henved 10 kvartmil fra nærmeste beboede større ø, Leka, og forresten ligesom Sklinden isoleret ude i havet. De udenfor liggende større skjær og talrige baaer synes ikke at kunne yde større beskyttelse mod et oprørt hav end Sklindens, og selve havnen var ikke rummeligere, om end tilsyneladende maaske lunere i paalandsvind. Paa

de 2 største øer, Burøen og Vaagøen, ligger samtlige værets beboelseshuse, som tilsammen huser, ifølge indbyggernes opgave, 100 mennesker eller maaske lidt flere. Der fødes 6 til 8 kjør, og melk faaes til nødvendigt husbehov. Ifjor havde opsidderne købt hele været med paaværende huse og boder af væreiere, nogle forretningsmænd i Namsos; indbyggerne er altsaa nu selveiere. Der blev ifjor drevet fiske med 19 baade, hvoraf en del var tilreisende. Om høsten forefalder jevnlig fedsildfiske, som undertiden har været ganske betydeligt. I 1897 laa der 8 kjøbefartøier for sild paa havnen og 4 notbrug; for henved 20 aar siden var der en høst samlet 20 fartøier og 11 notbrug, deriblandt et for Møgster. Sommerfisket paa nærliggende banker eller brattinger kunde aar om andet give godt udbytte af grovfisk. Det forekommer mig sandsynligt, at en lignende, betydeligere fiskeribedrift kunde udvikle sig i Sklindenværet, saafremt det kom under røgt af kyndige og driftige mænd. Hortenværets historie er i alle fald et eksempel paa, hvad der kan udrettes paa en isoleret øgruppe ude i havet og i nærheden af fiskebanker og med adgang til at kunne udnytte de forskjellige fiskerier, som jevnlig forefalder deromkring.

D. *Ytre-Vigten—Flatanger—Bjørnør.*

Efterat have passeret Sklindenflesene om natten og ankret ved Frelso, fortsattes næste dag seiladsen i den ydre skjærgaard af Ytre-Vigten. Et trangere og under modvind vanskeligere farvand end denne seilled mellem et utal af skjær og holmer, hvoraf mange var navnløse, har jeg ikke ofte besøgt. Vor kjendtmænd stod paa udkig i omtrent 10 timer; det var nødvendigt for at kunne gaa klar af baaer og skjær, som tildels laa midt i farvandet. Vi passerte forbi de fleste af Vigtens fiskevær paa den videre seilads, saaledes Skjærvær, Nordøerne (hvor jeg havde at undersøge hensigtsmæssigheden af fyrflamper paa de før nævnte steder Veierskiftet og Purkholmen), Helligholmen og Sørgjæslingerne. Bergsnov besøgte i anledning af to med statsbidrag (havfiskefondet) udrustede kuttere, som drev bankfiske herfra, og hvorom telegrafisk forespørgsel var indløbet fra indredepartementet. Derfra seiltes tilbage til Rørvik.

Den tredje tur herfra paa denne reise gik sydover til Flatangers fiskevær. Paa grund af sydveststorm med regntykke, som traf os midt paa Folla, kunde vi ikke finde ind til Bjørøvær om natten, men fandt heldigvis frem til en liden baadhavn ved Jensø paa Bjørøens nordside. For Bjørøvær og det lidt søndenfor liggende Glasøvær er der næsten aarvist et mindre vinterfiske (skrei). Fisken kommer opunder her tidlig, stadig før noget fiske begynder ved Vigtens vigtigste vær, Sørgjæslingerne*). Fisket begynder i februar og varer ind i mars maaned.

*) I tidligere dage artede skrejffisket sig meget anderledes udenfor Namdalskysten end nu, idet skrejffisket foregik paa begge sider af Foldenfjorden, dels tidligere dels samtidig med fisket for Vigten. Navnene som Sandvær og Abelvær paa nordsiden af Folden, og Glasøvær og Bjørøvær paa sydsiden minder herom.

Agnild faaes her ligesom enkelte andre steder ved at der drives et agnsildfiske før jul paa sættegarn. Om høsten forefalder ofte et godt fedsildfiske i de nærliggende fjorde: Knotten, Fløan, (sjeldnere i Aarfjord), Vikfjord, Jøssundfjord og Bølefjord. Storsild fiskedes længere ude i skjærgaarden i løbet af førjulsvinteren. I nærheden af Villa ligger «Makrelskjær», og her var det almindeligt for en 30 aar siden, at man fik smaa makrel (indtil 10 tommers længde) sammen med fedsild i august, dels paa garn og dels i notkastene. Denne makrel virkedes ikke til handelsvare, den blev til husbrug flekket og tørret, men var forøvrigt ikke videre skattet, synderlig af fordom mod den mørke kjødstribe. I sundene ved Jensø tog jeg paa dorg endel torsk, 15 til 10 tommer lange og af høist forskjellig farve, eftersom bundens farve varierede, fra lysegraa til mørkebrun, henholdsvis paa sandbund og inde i tare-skjærene. Paa troldgarn fik vi lidt større torsk og etpar sej.

Derefter fortsattes de næste dage udenskjær sydover til Bjørnør med anløb af Besaker for at indhente telegrafiske meddelelser om fedsildfiskets gang i distriktet. Af Bjørnørs fiskevær besøgte Almenningen. Den paa draftet betegnede baadhavn, som vi søgte op til i frisk bris, viste sig umulig at løbe ind i; der gik en strid strøm i det smale indløb som neppe kunde passeres af nogen dæksbaad paa grund af dets ringe bredde. Betegnelsen af «baadshavn» her maa derfor karakteriseres som vildledende. Den næste dag seiledes til Syd-Kraakø, hvorfra jeg pr. dampbaad vendte tilbage til Trondhjem.

E. *Titran—Kya—Frøien—Hevne.*

I august foretog jeg to længere baadture, og i september en; tilsammen reiste jeg paa baad i 4 uger i disse to maaneder, i specielle øiemed, hvorom er følgende at bemerke.

I første række gjaldt det at faa rede paa forskjellige forhold, som sattes i forbindelse med Titran-ulykken forrige høst, og derhos var der andre spørgsmaal vedkommende Frøiens fiskerier i det hele taget. Dernæst gjaldt det fyrbelysningen i Ramsøfjorden, paa Hitteren, paa Smølen og Frøien; i forbindelse dermed troede jeg det hensigtsmæssigt at vække mere interesse for redningssagen. Og endelig havde jeg, paa foranledning af amtmanden, til formaal at undersøge nogle besværinger angaaende seifisket inde i Hevne.

Allerede for et par aar siden havde jeg i afgivne betænkninger til departementet og amtet havt gjentagne anledninger til at henlede det offentliges opmærksomhed paa, hvor forsømt Frøien var, idet jeg fremholdt, at her manglede blandt andet hydrografiske undersøgelser og følgelig drafter over farvandet paa nord- og nordvestsiden, desuden fyrbelysning, seilmærker, en tidsmæssig postforbindelse)*, telegraf eller telefon-

*) Det er især postforbindelsen mellem Frøien og Smølen, som fremdeles lader meget tilbage at ønske.

forbindelse, opsynsvæsen ved fiskerierne m. v. Endel af disse mangler var afhjulpne før Titranulykken indtraf, andre mangler var man ifærd med at afhjælpe efter ulykken, men der stod endnu endel tilbage. Et vigtigt punkt troede jeg særlig at burde undersøge, nemlig aarsagerne til selve Titranulykken, hvorom der var skrevet meget, og — saa meget vildledende efter min opfatning.

Paa min første tur gik jeg under seil fra Bejan. Her traf jeg sammen med nogle notlag fra Frøien; de laa her for at afvente telegrafiske efterretninger om fedsildfisket, hvorom jeg paa opfordring meddelte dem alle nyeste sildenyheder. Det fremgik af vor samtale, at de maatte søge hid, istedetfor at afvente efterretningerne i sin hjembygd; dette ophold i fremmede havne koster dem jo endel, samtidig med, at de maa forsømme arbeidet, som kunde udføres hjemme paa landjorden og paa sjøbruget. Efter at have seilt til Leksen og Fillan samt anløbet endel pladse, hvor fedsild pleier mærkes paa den tid, kom vi et par dage senere til Flatvals telefonstation, hvor der ogsaa laa notbrug færdig til fiske og ventede paa efterretninger. Paa given foranledning skaffede jeg dem nyeste efterretninger saavel fra ørlandet som fra Trondhjem og Kristiansund. Men efter en konference med ordføreren paa stedet gaves anvisning paa, at en opslagsstation for cirkulærtelegrammerne om fedsildfisket vilde afhjælpe savnet og være til adskillig besparelse for Frøivæingerne, som er ligesaa driftige som dygtige notfiskere og driver med ikke faa notbrug hele høsten baade i Fosen, Namdalen og Romsdals amt. Ordføreren skrev paa stedet en ansøgning om at faa oprettet en saadan opslagsstation her; jeg ledsagede den med min anbefaling, seilte om natten til Titran og fik skrivelserne næste dag sendt i posten til vedkommende departement. Ansøgningen blev strax indvilget og opslagsstation oprettet umiddelbart derefter. Det hele blev ordnet med al ønskelig hurtighed.

Under opholdet i Titran bemærkedes, at havnen var blevet forsynet med flere nye fortoingsringe, saa at den i saa henseende er vel udstyret. En kreds af redningsselskabet var dannet her, og det indkomne beløb blev mig overleveret til videre forføining. Derhos fik jeg rede paa klagerne over fyrbelysningen selve Titran-natten, og opspurgt hjemmelsmand for endel udsagn om Kya fyr lampe og beretningerne om forlis, som skulde være foraarsaget ved feiltagelse eller en forvexling af Kya fyr med Sandholmens ved indløbet til Titrans havn. Paa Sletringen tog jeg iland, besaa det nye fyr og indsættelse af det nye bevilgede bifyr, som skulde skjærme for de farlige Kya-fald, hvor «saa mange skulde være forliste» hin nat, Titran-ulykken indtraf. Rygterne herom var gjengivet i pressen i mere eller mindre overdrivelse.

Da der ingen lods var at faa netop den dag og intet drafft findes over farvandet nordover ydersiden, og da det blæste for stiv modvind til at krydse tilhavs, satte jeg kursen sydover til Hitteren, seilte gennem løbene efter drafftet over dette farvand og ankrede under lille Helø sent

om aftenen. Herfra foretoges nogle ture til undersøgelse af en fyrbelysning for Djupleden, Ramsøfjorden og nordsiden af Smølen i løbet af de følgende 3 dage. Herom har jeg berettet foran under redegjørelsen angaaende fyrbelysningen i distriktet, og tillader mig at henvise dertil, hvor alt væsentlig af interesse er anført. Rednings sagen blev ogsaa anbefalet til Hitterværingernes interesse.

Ved tilbagekomsten til Titran fik jeg lods nordover til Lervik, hvor jeg den følgende dag holdt foredrag og derpaa fiskerimøde, fornemmelig om opmærkning af farvandet i henhold til resultaterne af den hydrografiske undersøgelse, som for tiden foregik. Der var fremmødt mange fiskere, efter anmodning i løbet af dagen, deriblandt medlemmer af bestyrelsen for Frøiens fiskerforening. Her fik jeg ogsaa endel oplysninger angaaende forlis under Titran-ulykken, og angaaende rygterne om «de mange forlis ved Kya-faldene m. v.», derhos blev jeg lovet nærmere forklaring fra nogle mænd, som hin nat havde opholdt sig paa selve Kya og iagttaget seilere der. Disse forklaringer fik jeg hen paa høsten. Redningsselskabets virksomhed blev ogsaa drøftet; særlig fremholdt jeg, at interessen for redningssagen hidtil havde været saa ringe i Trøndelagen, at distriktet endnu ikke havde faaet nogen redningsskøite stationeret inden de trondhjemske amters distrikt.

Med ny lods (den tidligere var ikke kjendt længere nord) fortsattes til Svellingen, hvor de nyeste efterretninger om fedsildfisket blev modtaget og sildenyt fra Frøien og Troan meddelt. Baadturen fortsattes den næste aften med en tredje lods for at befare østsiden af Frøien. Efter at lods en var sat iland om natten, og vi var kommet ind i kartlagt farvand, fortsatte jeg seiladsen efter draftet. Imidlertid trak et uveir op saa hurtigt, at der ikke blev tid til at søge havn under land før regntykket tog bort alle merker og med. Det lykkedes dog at komme i god behold, under en kuling fra nord, ned i Frøifjorden og videre udover til Titran, hvor vi ankrede klokken 4 om morgenen; klokken 6 hentedes postsagerne iland, og da det vedblev at blæse stift fra nordvest med skarpe regnbyger, fandt jeg det bedst at benytte denne gunstige leilighed til at komme nedover Ramsøfjorden i en fart. Vi satte seil og lagde kursen ned fjorden tværs over Trondhjemsleden og videre frem til Hevne, hvor jeg havde at undersøge nogle paaklagede forhold med hensyn til garnfisket og en sejegrund, hvor der var tvist om den hensigtsmæssige benyttelse af garn og snøre til visse tider af aaret. Undersøgelserne heraf medtog to dage, hvorefter jeg tog dampskib til Kristiansund og derfra videre tilbage til Trondhjem. Resultatet af fiskeriundersøgelserne og min udtalelse i sagens anledning afgaves derpaa til amtmanden i Romsdals amt. Nærmere redegjørelse herfor tror jeg at kunne undlade her, for at gaa over til det vigtigere emne, som gjælder:

Aarsagerne til Titran-ulykken.

Inden jeg søger at paapege aarsagene til ulykken, er det nødvendigt at erindre om, hvorledes situationen var. Der var hin nat, ifølge opgaverne, antagelig 114 farkoster ude paa Titran-havet; 11 af disse var dampbaade. Lidt mere end en fjerdepart af dem forliste, idet 25 (deriblandt 1 dampbaad) gik under med mand og mus, 7 blev fuldstændigt vrage eller drev iland, medens deres mandskaber, paa 6 mand nær, blev reddede. Af den øvrige flaaede kom kun 35 ind igjen uden synderligt tab eller skade paa skrog, de andre 57 fik større eller mindre skade.

Den hele flaaede var udseilet ved middagstider og senere hen. Uveiret brød løs ved midnat, og inden det atter blev dag var de 32 farkoster forliste og antagelig 141 mand omkomne. Uveiret kom pludseligt med orkanagtig storm fra nord; stærkt regntykke fulgte med, og det var tillige blevet maanemørkt. Det var saaledes, hvad man kalder, den svarteste nat. Ingen fyre kunde sees ude fra fiskehavet; faa eller ingen af fartøiernes lanterner kunde skimtes, thi de fleste havde stormen blæst ud eller sjørøkket tildækket med en tyk saltskorpe. Selv paa Sletringens fyrtaarn var ruderne i lamperummet saa udsat for sjørøkkets saltbelæg, at fyrvogteren, efter hvad han har forklaret mig, hver time eller endog oftere maatte rense saltskorpen bort — et ikke ufarligt arbeide under en orkan.

Under slige forhold ude paa havet og med 114 farkoster samlet paa en mindre strækning, kan der ikke være tale om at «seile sig klar af hverandre», eller manøvrere for at undgaa sammenstød. Thi ingen kan se og ingen kan sees. Et uigjennemtrængeligt mørke skjuler alt og alle for hverandre. Det eneste, som kan gøres, er at holde skuden paa veiret, kaste til om muligt, stikke ud et drivanker eller ride stormen af for garnlænken, derhos flittig bruge tranposer og anden bølgedæmper samt se efter, at hverken drivkabelen i halegattet eller tauget i drivankeret skamfiles og brækkes. Den eneste menneskelige hjælp som kan ydes her for at greie faren, er sjømandsdygtighed og dertil hørende mod og snarraadighed med koldblodig sikkerhed. Om navigationsdygtighed bliver der ikke spørgsmaal; skuden hayes ikke under kommando, kompas kan ikke sees, kursen kan ikke styres, og ingen beregninger angaaende «paaværende sted» eller afstand fra eller peiling af fyre og sjømerker er af nogensomhelst nytte. Intet kan sees og intet kan gøres i retning af navigation. Derom bliver først tale, naar man atter kan faa kompaslamperne til at brænde, trods stormen, og man saa kan faa rede paa, hvad vinden er, og hvad kurs der maa styres, og hvortil der skal seiles.

Ligesaa lidt som navigationskyndighed kunde hjulpet nogen mod forlis hin nat under selve uveirets voldsomste raseri, ligesaa lidt kunde stormvarsler paa land i Titran været af nogen nytte. Thi selv om stormvarslet, som den dag blev udsendt fra det meteorologiske institut i Kristiania

efter middag, var blevet sendt direkte til Frøien og opslaaet i Titran, saa vilde ingen af de 114 farkoster faaet nogen kundskab derom, thi de var alle forlængst for langt tilhavs. — Ogsaa hjælpen af en redningsskøite eller to har været nævnt blandt de forholdsregler, som savnedes og som burde været forhaanden. Men heller ikke i dette punkt har udtalelserne været bygget paa noget praktisk skjøn og forstaaelse af situationen. En eller to redningsskøiter vilde nok have kunnet krydset sig op til ulykkespladsen paa havet i løbet af eftermiddagen eller natten; men paa grund af det uigjennemtrængelige mørke vilde de ingen have seet, og ingen seet dem heller. Var de «heldigvis» naaet ind mellem flaadens seilere under uveiret, saa kunde de ligesaa let være blevet seilet isænk eller seilet andre isænk som saa mange andre visselig blev.

Disse bemærkninger være ikke forstaaet derhen, at navigationskyn-dighed, stormvarsler og redningsskøiter er af liden nytte, tværtom, hver især og alle tilsammen sætter jeg meget høit med hensyn til nytte under vore fiskerier, navnlig i hoieste grad under storsildfisker, som det her gjaldt ude paa Titranhavet. Men jeg mener, at det er hævet over tvil, at under hin ulykkes-nat var veirforholdene og den hele situation saaledes, at intet uden sjømandsdygtighed ombord i hver af de 114 farkoster kunde redde dem, saasandt menneskelig hjælp kunde udrette noget.

Om fyrbelysningen blev i de dage udtalt, at den var uheldig, feil-agtig eller mangelfuld, og at ikke alle fyrene brændte hele natten. Det væsentlige i disse klager mener jeg at kunne betegne som uefterrettelige. Alle fyrene var i bedste orden og brændte den hele tid. Men de kunde jo ikke sees fra havet i nogen afstand paa grund af regntykke og mørket. Og et fyr, som ikke kan sees, kan jo ikke bruges.

Særlig blev der strax efter ulykken fremholdt, at «mange seilte sig iland paa Kya-faldene» og at der var flere «som forvexlede Kya fyr med Sandholmens». Neppe noget af disse udsagn er korrekt. Saavidt jeg har kunnet faa rede paa sagen, skyldes udsagnene alene formodninger og ikke engang mere eller mindre overdrevne rygter. Det hele var vistnok gjætning. Ingen kunde have seet disse totale forlis paa Kyafaldene, og de som forliste og omkom der, har heller ikke kunnet melde noget derom. Nogen forvexling af Kya med Sandholmens fyr lampe er omtrent utænkeligt; Kya-lampen sees ene, Sandholmen først en god stund efter at Slet-ringens lynblink har været observeret. Dernæst: man skal have fundet vrag drivende i nærheden af Kya, men saavidt jeg har kunnet opspore, har der ingen været derude før mange dage senere, og imidlertid har alt været feiet indover af de følgende storme fra NV. og SV. i over en uge.

Det eneste holdepunkt for formodninger om forlis under forvexling af Kya-fyrlampen kan kun have været et forlis langt længere øst, i seilleden til Mausund, hvorom fortaltes strax efter ulykken. Ved at følge rygterne om dette forlis, fra kreds til kreds, tilbage til hjemmelsmanden, og ved

at sammenholde resultatet med udtalelserne fra de mænd, som skulde have seet de mange forlis «rundt Kya», har jeg faaet følgende ud af det hele. Titran-natten var der tre mand paa Kya. Den mand, som passede fyrlyampen, var ikke ude før dagslyset kom; først kl. 9 morgen «saaes forskjel mellem hav og himmel». Af vrage saa han ingenting; kun i Kjeilen (et tværsund paa Kya) saa han en tomtønde og et stykke ved drive ind. De to andre mænd havde klokken 3 om morgenen seet etpar lanterner «forsvinde nordom Kya, den ene ret over Nisskjæret, den anden noget længere nord». Alle tre er, paa foranledning af mig blevet spurgt, for at give forklaring om forlisene; de bliver betegnet som paalidelige mænd. Og saavidt skjønnes er disse de eneste, som har seet og kan berette om de vrage eller forlis, hvorom talen har været. Videre er forklaret mig, at der er al sandsynlighed for, at den seiler, som blev seet, ikke var nogen fremmed eller nogen, som tog fejl af Kyafyret. Det vrage, som senere fandtes langt øst, (og som efter al sandsynlighed var det par «lanterner, som forsvandt» for de nævnte mænds øine), havde haft kjendtmand fra Froan ombord, og kjendtmandens lig fandtes i nærheden; han var fra Mausund og havde formodentlig villet lodse fartøiet ind den kjendte seiled. For ham var det utænkeligt at forvexle Kya med Sandholmens fyrlyampe.

Spørges om maaden, hvorpaa saa mange forlis kunde ske ude paa havet — kun nogle ganske faa seilte paa land eller forliste inde i skjærgaarden, saa er den rimeligste forklaring den, at et af følgende tre alternativer har rammet dem: de er enten blevne seilte isænk (ved sammenstød), eller blevne kastede rundt af en tværsjø og bræksjø (maaske ogsaa faaet ballasten løs), eller sønderslaæde og ødelagte af det voldsomme hav. Utvilsomt har en hel del søgt at holde af mod land, og idet de fik de voldsomme sjøer tværs og paa laaringen, kan de være kastede rundt, med kjølen iveiret. Og de seilere, som kom uden skade fra vendingen og derpaa lænsede under veiret, kan lettelig faat en bræksjø ind over hakkebrædtet og blevet knust med det samme. Hvor rent fortvilet stillingen har været ombord for mange, kan blandt andet skjønnes af den omstændighed, at det var ganske ugjærligt for mange at faa kompasset saa pas belyst nogle sekunder, at kursen kunde sees. Paa et fartøi, har en af mandskabet fortalt mig, forsøgte man at faa kompasset belyst paa følgende maade: en mand blev surret fast, liggende tvers over kompasset, saa han blot havde armene fri og havde selve kompasset under brystet sit; inde i trøiebarmen havde han fyrstikker og ved at faa disse tændt og et glimt kastet ned paa kompasrosen, haabedes han at faa rede paa kompasstregene. Efter mangfoldige forgjæves forsøg lykkedes det ham omsider. Men hvormange vilde kunne finde paa en saadan udvei? Og hvilken ihærdighed og dødsforagt udkrævedes ikke til at fortsætte med fyrstikkerne indtil en vilde brænde og lyse nogle faa sekunder?

Om det totalt forsvundne dampskib «Skutskär» har rederne ment, at det som følge af feil ved kompasset (eller urigtig placering over jernplader) er blevet styret op paa skjær og knust; hele dækket fandtes drivende iland inde i Frøifjorden, sjøkister og andet inventarium fandtes paa nordsiden af Veiholmen paa Smølen. Efter mit skjøn er det sandsynligere, at den noksaa smalle dampbaad, som ikke var oprindelig bestemt for seillads paa havet i oprørt sjø, er gaaet rundt i tversjø, idet kursen ændredes for at holde af mod land. Efter at være kastet rundt og blevet fyldt af sjøen, kan kjedlerne have exploderet og sprængt dækket i sin helhed ud af skroget, hvorefter det løse inventarium under dæk er kommet ud og drevet væk. Hvorledes det hele dæk ellers kan blive sprængt løs og drive bort, kan jeg ikke skjønne; under strandning paa skjær eller andet land vilde vel dækket være fulgt med resten af skroget og forsvundet med dette.

Hvad nu angaar de fartøier, som klarede sig i uveiret og kom nogenlunde i god behold i havn igjen, saa er de oplysninger, jeg har faaet samlet sammen om dem, noksaa betegnende med hensyn til situationen og den maade, hvorpaa de søgte at greie den. Kort tid efter ulykken og senere udover vinteren udsendte jeg cirkulærer, indeholdende en række spørgsmaal, af hvis besvarelse jeg haabede muligens at kunde finde oplysninger i forskjellige retninger. Fra 22 førere fik jeg udførlig besked, og jeg har nogen grund til at formode, at blandt dem, som ikke gav svar eller kun meget mangelfulde oplysninger, var der ikke faa, som maaske har fundet, at deres oplysninger vilde røbe en eller anden væsentlig feil ved udrustningen eller andet af betydning i deres disfavør. Af de nævnte svar fremgaar følgende:

Fast ballast af jern havde	4	
Fast ballast af sten havde	10	
Løs ballast eller ikke hel fast	8	
	—	22
Drafter eller større kort havde	17	
Uden draft eller kort var	5	
	—	22
Kjendt i farvandet forøvrigt var	19	
Ukjendt og første gang ude der var	3	
	—	22
Fyret paa Slettingen saaes af	3	
Ingen af fyrene saaes af	14	
Efter det verste uyeir eller hen paa mor-		
genen saaes fyret af	5	
	—	22
Lanternerne sluktes flere gange for	14	
Lanternerne brændte under uveiret for	2	
Fuld besked mangler herom for	6	
	—	22

Drivkabelen brækte i uveiret for	9	
Drivkabelen kappedes i uveiret af	2	
Drivkabelen holdt hele tiden for	2	
Garnlænken blev indhalet før uveiret af	9	
		— 22
Tillands før og under uveiret søgte	14	
Tilhavs eller blev liggende	5	
Herom ingen besked fra	3	
		— 22

Det vigtigste af oplysninger er, at 8 ikke havde fastsurret eller «stempleet» ballast; at 5 intet draft havde ombord; at 3 var ganske ukjendt med farvandet; og at 14 «øjeblikkelig» eller snarest søgte tillands. Af de 3, som var ukjendte i farvandet, søgte de to tillands, den ene efter at have kappet sin drivkabel; den tredje søgte tilhavs. Blandt de 5, som søgte tilhavs eller blev liggende, brækkede kabelen for 3, medens 1 fik alle garn ind og 1 blev liggende for garnlænken. Heraf tror jeg at kunne slutte, at nogen udpræget sjømandsdygtighed blev kun udvist af 6—7; meget ringe sjømandsskøjn viste 6; de øvrige havde enten søgt tillands før uveiret brød løs for alvor og greiede sig derved, eller har paa en eller anden, ikke nærmere angivet, maade bjerget sig som de bedst vidste og kunde.

Ogsaa om fartøiernes sjødygtighed, soliditet og øvrige egenskaber har jeg søgt og faaet en række oplysninger; men disse er for uensartede og ufuldstændige til at kunne benyttes. Det gjaldt særlig at faa rede paa de fartøier, som forsvandt eller forliste totalt, for at kunne faa vide, hvorvidt ulykken fornemmelig havde rammet en vis type, eller en vis byggemaade, eller et vist byggedistrikt, eller en vis udrustning. Og paa den anden side faa rede paa, om der var en egen type, som havde vist sig særlig som godt sjøskib. Men ved at benytte de opgaver, jeg har faaet, til deraf at gjøre slutninger i denne eller hin retning, kunde jeg altfor let, mod mit ønske, komme til at være uretfærdig mod nogle og altfor gunstig i mine udtalelser om andre. Saameget tør jeg dog udtale, i henhold til oplysningerne, at et ikke ringe antal af de dæksbaade og mindre kuttere, som bygges og bruges til havfiskeriet hos os, mangler soliditet, om de end kan være af en hensigtsmæssig type; de er for svagt bygget, fordi de skulde være — billige. Paa den anden side er der flere meget gode typer, og yderst faa typer, som ikke duger paa havet. Ikke at tale her om, at der endnu bruges halvdækkede og endog aabne baade til havfisket om høsten og vinteren, thi det kan ikke andet end karakteriseres som uforsvarligt. Som i en tidligere beretning antydet maa jeg ogsaa her fremholde, at det utvilsomt er paakrævet, at der fra det offentliges side føres nogen kontrol men bygningen af vore farkoster til havfiskeriet, saaledes at de mindre bygningskyndige købere kunde skaffes etslags garanti for, at fartøiet eller dæksbaaden opfyldte almindelige krav til sjødygtighed og en solid bygning.

Særlig burde assuranceforeningerne skaffe sig adgang til allerede under bygningen, mens farkosten stod paa beddingen, at kontrollere arbejdets soliditet.

I henhold til, hvad jeg ovenfor har fremholdt og forøvrigt kan vide, maa aarsagen til de mange forlis i Titrannatten væsentlig tilskrives det overhændige uveir, som gjorde ulykken uundgaelig og alle menneskelige hjælpemidler magtesløse; i næste række turde maaske sættes, at der var mange mindre solid byggede farkoster ude hin nat, og paa lige linje med manglerne hos farkosterne tror jeg bør stilles sjømandsdygtighed og mangel paa sjømandsvet og omtanke hos fører og mandskab; hos dem kunde det ogsaa karakteriseres som ren dumdristighed i forbindelse med ukyndighed. Nogen virkelig betydning som aarsag til forlis har mangel paa navigationsdygtighed ikke kunnet have, saaledes som veirforholdene artede sig under selve uveiret; men at mangelen senere, under seiladsen den næste morgen for at naa en sikker havn, har spillet en rolle, er ikke ganske usandsynligt.

*

*

*

Om min virksomhed i resten af aaret samt reiserne tror jeg at burde indskrænke mig til at melde, at jeg afsluttede mine baadture ved en reise i Søndre Søndmøre i August og en lidt længere reise i september over Hustadviken til Nordmøre og det sydlige af Fosen. Disse reiser gjaldt fornemmelig følgende: Tilsyn og veiledning ved bygningen og driften af ishuse med fryseri; fortsatte forsøg med fiskeri med store ruser i den ydre skjærgaard; undersøgelser med hensyn til aalefiskeriets fremhjælp; og fangst af blæksprut til agn; derhos nogle befaringer af endel særegne lokaliteter i den yderste skjærgaard. I slutningen af september maaned mødte jeg som distriktsformand for Trøndelagen i Redningsselskabets aarlige generalmøde i Kristiania. Derefter tiltraadte jeg en udenlandsreise, hvorunder jeg besøgte Danmark, Tyskland, Belgien, England og Frankrige, fornemmelig for at studere fiskeriskolerne, ferskfisktrafiken, de nyere dampbaadstyper for drivgarnsfisket og fiskeriafdelingen paa Parisudstillingen. Den oprindelig opstillede plan at besøge Skotland og undersøge muslingekulturen for agnskjæl og spiseskjæl maatte opgives paa grund af pest i Glasgow og andre byer samt udsigten til, at et besøg i den del af Skotland kunde medføre en længere tids kwarantæne for mig efterpaa. I december kom jeg tilbage til Norge, foretog nogle undersøgelser med hensyn til navigationsskoler for fiskere under kortere ophold i Kristiania, Kristiansand og Bergen. Om aftenen dagen før julaften naaede jeg tilbage til min station i Trondhjem.

Trondhjem mai 1900.

Fredrik M. Wallem.

Fra
Fiskeriinspektøren i nordre distrikt.

Beretning

om hans virksomhed i aaret 1900
(i uddrag).

Dette aar begyndte jeg mine reiser den 6te januar med en kort tur til Sønnæs og Rørø paa Helgeland.

Hermetikfabrikant Holst, Sønnæs, havde nemlig faaet hjem endel maskiner fra Tyskland til sin hermetikfabrik, og da han ikke havde fuld rede paa, hvorledes disse maskiner skulde behandles, blev jeg af ham anmodet om at komme derved forat undervise ham derom; thi ellers vilde han blive i forlegenhed, da han stod i begreb med at oparbejde et større antal blikboxer, som skulde benyttes til nedlægning af fersk rogn i Lofoten.

Saasnt jeg var færdig i Sønnæs, tog jeg turen til Rørø paa Vega for yderligere at konferere om den der paatænkte hermetikfabrik.

Til Bodø kom jeg tilbage den 13de januar, hvor jeg da opholdt mig indtil den 17de februar beskæftiget med kontorarbejde, hvorefter jeg reiste til Svolvær, Reine, Kabelvaag, Holmenvær, Harstad og tilbage til Bodø den 2den marts.

I Svolvær, Kabelvaag og Holmenvær afholdtes fiskerimøder, som samtlige vare godt besøgte, ja i Svolvær endog til trængsel. Møderne indledes som oftest med foredrag om fiskens behandling, hvorefter diskussion optoges specielt om klipfiskens behandling, især naar der var mange tilvirkere tilstede.

Den 6te marts reiste jeg atter ud til Henningsvær, Balstad, Moskenæs, Sund, Stamsund, Kabelvaag og tilbage til Bodø den 25de marts.

Ved samtlige disse steder, foruden Kabelvaag, afholdtes ogsaa fiskerimøder med foredrag og diskussion om fiskens behandling samt ogsaa om fredning af fiskeyngel, hvilket sidste fra flere hold stærkt fremholdtes.

I Kabelvaag var jeg tilstede under handelsmødet.

Foruden det ovenfor nævnte fiskerimøde i Henningsvær havde jeg ogsaa der sammenkomst med Henningsvær fiskerforening samt med skipperforeningen.

I Bodø opholdt jeg mig indtil 15de mai beskjæftiget med kontorarbeide, væsentlig med udarbeidelsen af min brochure for behandling af fisk i saltet, halv- og heltørret tilstand for de norske, svenske og belgiske markeder. Denne brochure er nu uddelt i flere hundrede eksemplarer og omfattes af alle med interesse.

Under opholdet i Bodø havde jeg konferencer med mange fremmede; thi samtidig afholdtes der amtsmøde og lagmandsting.

Min indberetning for 1899 blev ogsaa færdiggjort da.

Fra Bodø reiste jeg til Indyr, Sund i Salten, Skongvold, Fose, Hopen, Odden i Salten, Kvarø, Rødø, Venset, Skjærstad og til Bodø den 16de juni.

Samtlige disse steder besøgte jeg i anledning klipfisktørringen, idet der delvis foretoges smaa prøvetørringer afvigende fra den nu brugelige methode, ligesom der ogsaa blev foretaget tørring med hele partier efter den nye methode, naar disse ikke var for store.

Den af mig foreslaaede tørremethode, hvorved presningen spiller en hovedrolle, synes at vinde indgang hos de mænd, som har befulgt anvisningen i alle sine enkeltheder; thi det er allerede bevist, at den frembringer en penere og efter al sandsynlighed ogsaa holdbarere vare. Alene dette sidste vil jo absolut være en stor fordel.

Som enhver ved, er det noksaa vanskeligt at faa publikum til at gaa over til noget nyt, eller at forandre noget af sin hidtil brugte fremgangsmaade i behandlingen af fisken. Men disse smaa sammenlignende prøvetørringer synes lettere at overbevise folkene; thi her har de da noget for øiet og som de selv har fulgt med under behandlingen. Det er derfor ogsaa iaar min agt, med den ærede fiskeristyrelses tilladelse, at foretage arbeidet paa den samme maade til klipfiskens bedre behandling.

Den 16de juni reiste jeg til Stamsø og Skjærvø og kom tilbage fra denne tur den 26de juni.

Da der nordenfor Tromsø intet sted er, hvorfra der skibes fersk fisk i is, og da Skjærvø i saa henseende maa ansees at ligge meget bekvemt til, ikke alene med hensyn til fiskeriet; thi antagelig maa deromkring kunne fiskes ikke ubetydelige kvantum af kvejte, som da kunde exporteres fersk i is; men ogsaa fordi at stedet ligger bekvemt til for anløb af dampskib, ogsaa for hurtigruten, derfor besøgte jeg stedet, konfererede med stedets handelsmænd om anlæg af ishus, isdam samt forøvrigt om behandlingen af fisken og forsendelsen.

For de fleste der nord er ferskfiskexporten endnu ganske ny, og har de saaledes vanskeligt for paa et givet raad strax at begynde en saadan for dem ukjendt forretning; der skal ligesom et stød udfra for at faa dem

igang. Jeg haaber imidlertid, at sagen snart vil være i god gjænge fra Skjervø; thi vedkommende handelsmand er jo tidsmæssig og dygtig som saadan.

I Tromsø har hellere ikke ferskfiskforretningen endnu vundet noget videre terræn, og dette kommer vistnok hovedsagelig deraf, at den fra første tid kom i hænder paa mænd, som ikke tog sagen paa den rigtige maade. Imidlertid anser jeg Tromsø som et sted, hvorfra der absolut maa kunne exporteres ikke ubetydelige kvanta fersk fisk i is; men sagen maa gribes ordentlig an fra først af, ligesom der ogsaa trænges arrangement, saaledes maa der anbringes nogle ishuse ude ved havet.

I Bodø opholdt jeg mig til 21de juli, hvorefter jeg tog en rundreise til ydersiden af Vesteraalen og Senjen og til Tromsø. Denne tur havde jeg forud averteret ved plakater til opslag sendt til de steder dampskibet anløb.

Den 16de august reiste jeg til Skakstad og Vaag i Steigen. Disse steder ligger bekvemt til for ferskfiskexporten, især det førstnævnte sted, hvor der allerede drives adskillig kvejtefiske. Jeg konfererede derfor med stedets handelsmand om fremme af denne sag, specielt med hensyn til anlæg af ishuse, behandling af fisken og forsendelse.

Den 20de august reiste jeg til Alvestad i Borge herred. En flæthed af derboende fiskere havde tidligere sendt mig en skrivelse med anmodning om at komme did for muligens at faa forhindret det da paa-gaaende rovfiske efter torskeyngel. Beretning om denne reise er tidligere sendt til fiskeristyrelsen.

Den 26de august foretog jeg en tur til Brønø og Forvik. Det sidste sted besøgte for at bese fiskeriforeningens ishuse og bedømme, om flytning deraf var tilraadelig.

Den 8de september foretog jeg en tur til Sunderø for nøiere at faa rede paa den nye motorkutters brugbarhed. Da jeg kom did var den endnu ikke kommet ind fra havet, og da det vilde vare nogle dage, forinden den kom, reiste jeg derfor videre og besøgte Havn i Senjen samt Harstad. Tidligere paa reisen havde jeg ogsaa anledning til at opholde mig en kortere tid i Svolvær og Stokmarknæs.

Med hensyn til motorkutteren saa udtalte eieren, hr. Rich. Hansen, sin tilfredshed med den, men da den endnu ikke havde været prøvet i længere tid, turde han selvfølgelig ikke med bestemthed udtale sig.

I Havn konfererede jeg nærmere med eieren af stedet om ferskfiskexporten. Paa stedet var opført et godt og noksaa stort ishuse.

I Harstad havde jeg konference med flere fiskere og fiskeriforeningens formand.

Den 20de september reiste jeg en tur til Tromsø. Derfra foretog jeg en rundreise ude ved havet til Risø, Rusholmen samt Gibostad og tilbage til Tromsø.

At disse trakter udenom Kvalø fortjener nærmere undersøgelse er utvivlsomt, og beklageligt er det kun, at saa store og rige fiskefeldter i det væsentlige skal ligge brak; thi saasom forholdene nu ere, er det faa fremmede fiskere, som tør søge did, samtidig som, at der næsten ikke eksisterer havn før fartøier at henligge i, og heller ikke en fyrlygte til vejledning under seiladsen. Kort sagt distriktet derude savner endog de tarveligste bekvemmeligheder.

I Rusholmen for eksempel, et af de bedste fiskevær eller fiskesteder, der rør kun endel smaabade, og som maa sættes paa land for hver gang de bruges. Der findes altsaa ikke saapas havn, at man kan bjerge en smaabaad, altsaa er der aldeles ikke tale om henliggen for fartøier, og dog fiskede disse smaabaade store lodder ifjor vinter, der fortaltes mig op til 600 à 800 kroner.

Som foran nævnt kan intet fartøi henligge paa den saakaldte havn. Paa land er det imidlertid kun en fiskekjøber, som raader grunden. En Tromsøkjøbmand har nemlig for en længere tid forpagtet hele været med tilliggende herligheder, saaledes at ingen anden faar komme der at købe fisk.

Efter hvad der er mig meddelt skal der paa ydre side af Rusholmen være god anledning til at danne havn baade for fartøier og baade.

Forøvrigt er forholdene omtrent overalt, paa den tidligere omhandlede kyststrækning udenfor Tromsø, paa samme maade som i Rusholmen, nemlig daarlige havne og daarlig belysning.

Fra denne tur kom jeg tilbage den 30te september.

Den 5te oktober reiste jeg til Hopen i Salten for at iagttage det der paagaaende sildefiske. Derefter reiste jeg til Lødingen, hvor jeg opholdt mig et par dage. Fra Lødingen reiste jeg til Narvik, Voje, Svolvevær og Bodø, ogsaa i anledning sildefisket.

Den 22de oktober reiste jeg atter til Hopen i Salten, denne gang i anledning smaasildfisket; thi der var fra flere hold fremkommet klage over, at smaasilden fangedes i store masser udelukkende for at benyttes til olje og guanofabrikation.

Da jeg kom derind var der laasesat flere tusinde tønder smaasild, som optoges og udelukkende benyttedes til ovennævnte øiemed.

Hvorvidt en saadan fangst virker skadeligt ligeoverfor fremtidigt fiske, tør jeg her ikke med bestemthed udtale mig om, usandsynligt er det dog ikke. Under enhver omstændighed kan man dog være sikker paa, at det ikke virker til gavn for fiskeribedriften, undtagen for de enkelte, som befatter sig dermed.

Naar altsaa spørgsmaalet er tvivlsomt, og for tilfældet at mange saadanne sildoljefabrikker bliver etablerede, tror jeg dog, at denne sag, sildeyngelens fredning, naar undtages fangst til føde og som agn, eventuelt kreaturfoder, burde tages under ny behandling og overvejelse.

Min personlige formening angaaende denne sag er, at overhaandtagen fangst af sildeyngel vil virke skadeligt paa fremtidigt fiskeri, og da fangsten er fri, kan man ikke vide naar dette vil ske.

Derefter reiste jeg strax til Skraavkjøs i Tysfjord, Lødingen, Narvik og Bodø.

Den 30te november reiste jeg med fiskeristyrelsens tilladelse til Aalesund for nærmere at undersøge, om der var noget særdeles nyt at iagttage til indtægt for fiskerierne heroppe.

I Aalesund opholdt jeg mig en uge, hvorefter jeg over Trondhjem reiste til Bodø.

I den tid, jeg opholdt mig dernede, søgte jeg at komme til kundskab om, hvad som var nyt og formaalstjenlig i fiskerinæringens interesse.

— — — — Under mine reiser og forøvrigt under opholdet i Bodø har jeg stadig havt konference med fiskeriinteresserede mænd og har jeg paa bedste maade bistaaet enhver med raad og veiledning, naar jeg har været adspurgt saavel skriftlig som mundtlig.

Af skriftlige arbeider i aarets løb har jeg kun min brochure om saltfiskens behandling for de forskjellige markeder at henvise til.

— — — Under reiserne har jeg afholdt 9 fiskerimøder, hvoraf 8 med foredrag.

Til mine reiser er i aarets løb medgaaet tilsammen 134 dage.

Der er i aarets løb indkommet 867 journaliserede skrivelser og viser kopibogen 815 udgaaende.

Jeg har indsendt 28 andragender om laan af havfiskerifondet, hvoraf 2 til anskaffelse af dampskib og 1 til motorkutter. Jeg har i aarets løb faaet meddelelser om 23 bevilgede laan, hvoraf 1 til en motorkutter.

Til aarets udgang er der i det hele af havfiskerifondet bevilget til Nordlands amt kr. 101 283,33 til anskaffelse af 65 farkoster. Af disse laan er igjen 8 helt indfrieede, til beløb kr. 11 183,33; og til Tromsø amt kr. 150 060,00, som er anvendt til indkjøb af 112 farkoster. Af disse laan er igjen indfriet 10 til beløb kr. 22 710,00

Til udgangen af 1900 var altsaa til nordre distrikt bevilget tilsammen 177 laan til beløb kr. 253 343,33, der blev anvendt til anskaffelse af fiskebaade, fartøier og dampskibe. Af disse er tilsammen udbetalt 18 laan repræsenterende en sum af 33 893,33.

Af gjenstaaende laan er 8 sikrede ved pant i selve fartøierne, 6 mod kaution, 2 mod pantfast eiendom og resten mod kommunegaranti.

Forinden jeg slutter denne indberetning, vil jeg ikke undlade i ærbødighed at fremkomme med nogle udtalelser vedrørende vore vigtigste grene af fiskerinæringen.

Fiskens behandling.

I denne tid, da man paa den mest energiske og paa forskellige maader søger at fremme vor fiskerinaering, er det dog som om man har en vis vanskelighed for med den fornødne vilje og kraft at slutte sig om en af de vigtigere foranstaltninger paa dette omraade, nemlig at faa indført en bedre behandling af vore fiskevarer, hvilket synes at være høist paakrævet ligeoverfor hovedartiklerne, klipfisken, silden, forskellige tørfisksorter og ikke at forglemme rognen.

De kapitaler, som gaar tabt ved ikke altid at levere en god eller første klasses vare, er selvfølgelig ikke ubetydelige, og kan i saa henseende et noksaa illustrerende eksempel anføres i vor ferskfisk-export, idet man af de officielle beretninger vil kunne erfare, at fisk, som er sendt langveis fra, er fremkommet i god stand, hvorimod fisk, som er sendt fra steder som ligger markedet ganske nær, har været saa slet ved fremkomsten, at den tildels blev kondemneret.

— — — — Den fare som ligger for os i mindre god behandling af vore fiskevarer, synes saaledes ikke være gaaet op for en flerhed af vore exportører og tilvirkere; man vil visselig nødig give slip paa det traditionelle primitive stel, istedetfor at gaa over til en mere rationel og tidsmæssig behandlingsmaade, derfor er det saa ofte man hører fra hold, hvor man mindst skulde vente det, at det ikke lønner sig at tilvirke en første klasses vare, og dog er det noget, som enhver opadstræbende nation søger at naa hen til.

Naar jeg ovenfor har udtalt, at der ligger en fare for os i vor mindre gode tilvirkning af fiskevarer, saa tillader jeg mig til støtte for en saadan paastand at henvise til fiskeriagentens indberetning fra Tyskland, hvor det stadig tiltagende forbrug af ferskfisk absolut sker paa bekostning af vor rundfisk; derfor tilraader agenten en bedre behandling og en bedre sortering skal vi nogenlunde kunde holde os i markedet med denne vare.

Men hvad der nu synes at gjøres gjældende for Tysklands vedkommende, kan ogsaa let gjøres gjældende for andre lande, hvor vore fiskevarer sælges og forbruges, og tager man saa i betænkning, hvor vanskeligt det er for os, som ligger saa langt borte fra de store forbrugssteder, fuldt ud eller det hele aar at optage konkurrancen paa ferskfiskforbrugets omraade, ialfald med nuværende kommunikationer, saa tror jeg der er al opfordring til at behandle de varer, som endnu er vore handelsartikler, med fornøden og pligtskyldig omhu.

For yderligere at illustrere, hvorledes forholdene ved vor tilvirkning af fiskevarer egentlig er, vil jeg ikke undlade med nogle ord at omtale klipfisken, vor hovedartikel; thi denne bærer dog prisen med hensyn til mindre god behandling, og naar man saa ser hen til, hvilke kapitaler den repræsenterer, saa har man næsten god grund til at udtale, at tilvirkningen af denne vare foregaar med en vis letsindighed; thi i de fleste tilfælder

savner man det simpleste arrangement for at kunne arbeide med nogenlunde sikkerhed. Dertil kommer, at selve behandlingsmaaden i de fleste tilfælder staar under al kritik; thi den nødtørfdigste renlighed bliver som oftest ikke iagttaget, og dog er renlig behandling noget af det mest paa-krævede for at kunne fremskaffe en god vare; thi renlighed bidrager til at fisken beholder sin velsmag, renlighed bidrager til at den bibeholder sin næringsværdi, renlighed bidrager til hurtigere konservering, og renlighed bidrager til en holdbarere vare, kort sagt, renlighed først og renlighed sidst bidrager til at frembringe en smuk og lettere afsætlig handelsvare.

At den mindre heldige behandlingsmaade af vor klipfisk tildels har bevirket store kapitaltab er en bekjendt sag, og dog fortsætter man tilvirkningen paa samme vis aar ud og aar ind. Imidlertid maa denne forretning i sig selv være god, naar den fremdeles kan fortsættes i samme gamle stil, og dog har vi naboer at se hen til, og som har vist os, at en bedre behandlingsmaade absolut er at foretrække; thi disse har ogsaa vist os, at de kan præstere en finere vare end vi, trods de arbeider under vanskeligere klimatiske forhold.

At der maa ske en forandring i disse forhold tvivler jeg ikke paa at mange indser, og sent eller tidlig vil en forbedring indtræde; maatte den ikke komme saa sent, at man vil faa for store vanskeligheder at kæmpe med for at gjenvinde det tabte terræn. Imidlertid bør man erindre, at her gjælder ikke alene exportørens og tilvirkerens interesse, men det hele vil tilslut gaa ud over fiskeren, den mindst modstandsdygtige, og hvis hele næring er den sjøen giver ham.

Hvad her er anført om klipfisken gjælder ogsaa i det væsentlige vore andre fiskevarer, ja selv den nyere behandlingsmaade som foran nævnt, nemlig fersk fisk i is, negligeres tildels saaledes, at den bringer tab og hovedsagelig fordi fisken fra først af behandles mindre bra.

Det er ikke fordi man ikke ved, hvad der bør og skal gøres; men formodentlig hænger ogsaa her gammel vane igjen med hensyn til at behandle fisk, og dog har man i ingen anden behandlingsmaade et mere slaaende bevis for, hvad det kan bringes til, naar fisken behandles rigtigt og det hele stel forøvrigt er som det skal være. Imidlertid, læser man fiskeriagentens indberetninger fra England, saa er disse gode at faa forstand af.

Efter min formening bør arbeidet for en bedre fisketilberedning være et hovedarbeide paa fiskerinæringens omraade; thi det er jo den færdige vare, som skal skaffe os pengene fra udlandet, og jo bedre denne vare er, jo flere penge faar vi. Jeg mener derfor, at alt, hvad der fra det offentlige side gøres for at rette paa ovennævnte forhold, er vel anvendt arbejde, ligesom jeg ogsaa mener, at der bør gøres mest muligt i omhandlede retning.

Imidlertid, sandsen for de nye tilberedningsmaader, specielt i saltfisk,

er dog i stadig stigende, og selv om de produkter, som derved frembringes, ikke kan henregnes blandt vore hovedartikler, saa er de dog af betydning; thi foruden den direkte fordel man høster deraf, sporer det ogsaa til en bedre behandling af de øvrige fiskevarer.

Havfiskerifondet.

At dette fond i betragtelig grad har bidraget til at fremme havfiskeriet i Nordlands og Tromsø amter, er en bekjendt sag, og er derfor trangen til laan af dette fond stadig øget, især efter hvert som de forskellige distrikter faar øinene op for den nytte man høster ved anskaffelsen af disse kostbarere farkoster, og som disse billige penge har lettet indkjøb af.

Som bekjendt udlaantes der i den første tid, da havfiskerifondet blev oprettet, ogsaa til indkjøb af aabne fiskebaade af sneseilstypen. Dette var nok dengang en nødvendighed; thi den bratte overgang fra nordlandsbaad til sneseilsbaad, og paa samme tid, som man ugjerne vilde indrømme sneseilsbaadens gode egenskaber, vilde endmere have vanskeliggjort indførelsen af dæksbaaden som fiskebaad.

Den aabne større sneseilsbaad benyttedes saa at sige som en overgangsbaad, idet man nu udelukkende anskaffer den større dækkede baad som havfiskebaad.

Udlaan af havfiskerifondet til anskaffelse af aabne fiskebaade ophørte derfor ogsaa om sommeren 1898.

Imidlertid tilfredsstilles ikke kravet til en tidsmæssig havfiskebaad alene ved, at den er forsynet med dæk. Tidsmæssig indredning af rummet er en absolut nødvendighed, skal fisken kunne bevares; thi hensigten med disse baade er jo, at de ogsaa skal ligge ude paa bankerne flere dage ad gangen derfor maa man være saaledes arrangeret, at fisken kan bringes til land i frisk og god stand. Dertil kan kun isoleret isrum med sin beholdning af knust is samt fiskerummet inddelt med binger og hylder alene hjælpe.

Jeg har derfor i den senere tid stadig fremholdt nødvendigheden af et saadant arrangement, og jeg formener ogsaa, at der bør komme et paalæg om, at enhver, som ønsker laan af havfiskerifondet, ogsaa indreder sine fiskebaade som ovenfor nævnt, ellers er de ikke skikkede som havfiskebaade ligeoverfor fangstens bevaring.

Som en støtte for dette mit forslag tillader jeg mig at anføre, at der allerede føres klager ogsaa heroppe over, at skøitefisken ikke er saa god som den kunde være, fordi den uden nogensomhelst konservering bliver liggende forlænge ombord og i for store masser paa hinanden.

Sildefisket med garn

begyndte som bekjendt i 1900 i begyndelsen af august maaned i Lofoten og foregik i flere uger paa strækningen ligefra Sørvaagen til Henningsvær.

Silden var stor og fed og var fangsten tildels meget god. Prisen var imidlertid meget høi; saaledes tjente de, som deltog i fisket fra dets begyndelse af, noksaa mange penge. Beklageligt dog, at saa faa deltog i fisket mens det foregik i Lofoten, derfor blev udbyttet heller ikke som det egentlig burde have blevet, især naar tages i betragtning, at det foregik paa aarets bedste tid. Der var mange, som maatte være hjemme, fordi de havde sit hø at bjerge, men der var mange som ikke fik være med, fordi de intet vidste om fisket; thi underretningen om dette fiske blev efter min formening ikke meddelt fuldstændigt nok. Jeg talte saaledes med fiskere fra indre del af Helgeland, som kun tilfældigvis fik vide at her var sildefiske.

Som bekjendt seg silden indover Vestfjorden og garnfiskerne fulgte med, indtil den senere paa høsten kom helt ind til Harjangen og Rombakken i Ofoten.

Garnfisket dreves fremdeles med afvejlende held tildels rigt, hvorimod notfisket ikke gav det udbytte som udsigterne engang gav haab om. Muligens at blækspruten ogsaa iaar var en medvirker i, at silden ikke gik ordentlig tillands.

Meget af den stængte sild var ikke af god kvalitet. Foruden smaa-faldende faldt den tilslut noksaa mager. Silden paa nordsiden af Vestfjorden, for eksempel: den, som var stængt ved Voje Digmulen, var større og penere end den, som var stængt paa den anden side for eksempel i Skraavkjøs og Tjelsundet

Naar garnfiske efter sild kommer til at foregaa i en af vore trange fjorde, vil der altid indtræde uordener samt ran og tyverier af redskaber. Jeg har i en tidligere aarsberetning fremholdt nødvendigheden af, at enhver fiskebaad, som deltager i sildefisket, burde være mærket som under Lofotfisket. Jeg tror, at dette i mange henseender vil have sin betydning, og specielt, at uordenen bedre vil kontrolleres og forhindres.

Bodø den 28de februar 1901.

Ærbødigst

J. A. Johnsen.

Beretning

om hans virksomhed i 1900.

— — — — Indtil 14de januar opholdt jeg mig i Vardø, beskjæftiget med kontorarbejde, ligesom jeg ogsaa afholdt et godt besøgt fiskerimøde, hvor jeg i et foredrag omtalte havfiskets udvikling i Danmark, Tyskland og England og satte under diskussion muligheden af havfiskets udvikling i Finmarken. Fra 14de til 17de januar var jeg i Vadsø, hvor jeg havde konference med amtmanden om forskellige sager vedkommende opsynet m. m. og opholdt mig senere i Vardø indtil 26de januar, da jeg reiste til Kjøllefjord, hvor et ganske godt vinterfiske foregik. Her holdt jeg fiskerimøde, hvor bl. a. i anledning en forespørgsel til mig fra fyrdirektøren; spørgsmaalet blev diskuteret, hvor i tilfælde et større havfyr burde placeres, enten paa Nordkyn eller Sletnesodden. Alle fiskere udtalte, at for fiskeriets vedkommende vilde vistnok et fyr paa Nordkyn kunne blive af mere nytte end et fyr paa Sletnes, og i min senere til hr. fyrdirektøren afgivne erklæring anbefalede jeg Nordkyn som det mest passende sted saavel for skibsfartens vedkommende som for det der i nærheden drevne fiskeri, i tilfælde de lokale forhold var saaledes, at fyret kunde bygges der. Den 29de januar reiste jeg til Hammerfest, hvor jeg efter opfordring holdt foredrag i Hammerfest og omegns fiskeriforening om udlændingers ret til indkjøb af fisk her i landet. Efter adskillig diskussion om sagen blev af de ca. 50 tilstedeværende medlemmer imod 6 stemmer — væsentlig handelsmænd — vedtaget følgende resolution:

«Forsamlingen udtaler, at udlændinger, der her i riget ønsker at købe og tilgodegjøre fisk i egne eller her i landet leiede fartøjer, bør betale en passende afgift eller skat — 15 à 20 pct. af fiskevarernes værdi — der bør tilfalde det amtsdistrikts by- og landkommune, hvor fiskevarerne er indkøbte.

Norske fiskere, der selv forædler sin fisk, bør fremdeles have ret til at afhænde denne til hvemsomhelst.

De rettigheder, der er tilstaaet russerne ved lov af 22de juni 1863 og 3dje juni 1874, bør forblive uforandrede, dog med den forandring, at der kun tillades benyttet norske vægtredskaber.»

Med fiskeriforeningens bestyrelse diskuteredes ønskeligheden af fiskeforsøg under Bearen-Island i løbet af sommeren, og besluttede man, at der skulde udloves præmie for en eller to dækkede baade, der vilde gjøre saadant forsøg, ligesom jeg lovede at skaffe dybvandstermometer med paa turen.

Den 6te februar reiste jeg til Honningsvaag, hvor fiskerimøder ligeledes afholdtes. Fiskerne her sluttede sig til Hammerfestresolutionen med hensyn til udlændingers ret til indkjøb og tilgodegjørelse af fisk her i landet, og det samme var tilfældet overalt, hvor jeg senere paa reiser i distriktet diskuterede denne sag med fiskerne.

Den 8de februar reiste jeg over Hammerfest til Ingø, hvor jeg den 11te holdt fiskerimøde paa Ingø handelssted og den 13de paa Finnes. Begge disse steder var møderne godt besøgte, men da endnu intet fiske var begyndt, var der liden fremmed almue tilstede. Den 14de reiste jeg tilbage til Hammerfest og var den 17de i Komagfjord i Alten, hvor flere fiskere søgte mig i anledning baadlaan, ligesom der blev afholdt fiskerimøde. Den 18de var jeg atter i Hammerfest, hvor jeg efter anmodning af redningskredsens bestyrelse aabnede en basar med foredrag om redningssagen.

Den 19de reiste jeg til Loppen, hvorfra jeg med baadskyds drog videre til Ansnes, hvorfra der var indsendt andragende anbefalet af herredsstyrelsen, om anbringelse af fyrlygte, oprydning af støer, anbringelse af fortøiningsringe samt seilmærke paa et udenfor liggende skjær, hvilket andragende var mig sendt fra fyrdirektøren til udtalelse. Da der var adskillige fremmede fiskere tilstede, afholdt jeg under mit ophold der et godt besøgt fiskerimøde, hvor jeg da, foruden at høre de tilstedeværende fiskeres mening om de gjorte andragender, ogsaa samtalede om forskjellige sager vedkommende fiskerierne.

Den 22de var jeg atter tilbage i Loppen, hvor ogsaa et møde med de tilstedeværende fiskere afholdtes, og reiste den 23de til Bredvik, hvor et godt skrejffiske var begyndt og en ikke liden almue samlet. Her og i Bredviklunden havde jeg da i de følgende dage flere godt besøgte møder med fiskerne, indtil jeg den 3dje marts afreiste til Hammerfest, hvorfra jeg den 6te reiste videre til Vardø.

Efter indbydelse fra Nordlandske handelsforening og efter derom indhentet tilladelse fra det høie departement, reiste jeg fra Vardø 14de marts til Kabelvaag for at deltage i det handelsmøde, der afholdtes dersteds i dagene fra 22de til 24de marts, men opholdt mig paa sydtur nogle dage i Tromsø i anledning bestyrelsesmøde i baadassuranceforeningen

«Samhold», hvor jeg som medlem af bestyrelsen var med at afgjøre indkomne erstatningskrav m. v. Under mødet i Kabelvaag deltog jeg i komite nr. 1 for at behandle de fiskerisager, der forelaa til behandling paa mødet, og reiste atter derfra den 25de med ankomst til Vardø den 29de marts.

I første halvdel af april opholdt jeg mig her og holdt efter opfordring af Vardø venstreforenings styre det indledende foredrag i et talrigt besøgt diskussionsmøde om udlændingers ret til indkjøb og tilgodegjørelse af fisk her i landet. Det holdte foredrag, med de resolutioner, der blev afstemt over, oversendtes det høie indredepartement, samtidig som jeg ogsaa meddelte fiskernes udtalelse om spørgsmaalet, hvor dette var diskuteret under mine møder i distriktet.

Den 18de og 19de april var jeg i Vadsø for at konferere med amtmanden om forskellige sager, og reiste 27de til Mehamn, hvor loddefisket var begyndt, og hvor der var samlet endel almue. Her holdt jeg et par møder, ligesom jeg var endel fiskere, der havde lidt havari under storm, behjælpelig med sjøforklaringer m. v. Den 2den mai reiste jeg til Gamvik, hvor der ligeledes fiskedes bra og hvor jeg opholdt mig til 5te mai, da jeg reiste tilbage til Vardø, hvor jeg opholdt mig indtil 21de mai, da jeg reiste sydover for at overtage førerposten af dampskibet «Michael Sars», i hvilken stilling jeg forblev med det høie departements tilladelse indtil aarets udgang.

De sager, der væsentlig er bleven behandlet i de afholdte fiskerimøder, er de udenlandske fiskerier og driftsmaader, havfiskets udvikling i Finmarken, fiskens bedre behandling, udlændingers ret til indkjøb af fisk her i landet samt gavnligheden af praktisk videnskabelige fiskeriuundersøgelser; som redningsselskabets distriktsformand har jeg der ogsaa arbejdet for denne sag, ligesom jeg har været medlem af baada assurance foreningen «Samhold»s bestyrelse.

L o d d e n kom allerede i slutningen af januar under land ved Vardø og flere steder i Østfinmarken, men dog ikke saa nær land, at den kunde stænges, tiltrods for, at der samtidig var en masse hval — knølhval — under land. Al denne hval, der næsten aarvist søger under land ved Varangerfjord i slutningen af januar og begyndelsen af februar, blev dog som vanligt ikke staaende lang tid der, men strøg langs kysten vestover til Vestfinmarken, hvorfra den forsvandt i slutningen af marts, hvilket den pleier gjøre hvert aar. Hvalfanger Ingebrigtsen i Tromsø er den eneste af hvalfangerne, der egentlig har lagt sig efter fangst af denne hvalsort saa tidlig paa aaret, og han fangede ogsaa, tiltrods for uroligt og stormende veir, 17 hval indtil midten af marts.

Samtidig med at lodden kom under land i Østfinmarken, fiskedes der ogsaa meget godt torsk baade paa dybsagn og line for Vardø og flere steder i Østfinmarken, naar veiret tillod fiskerne at komme paa sjøen, men efter endel østlige storme i slutningen af februar sank vandets temperatur ned til 50 favnes dyb 1 à 2°, saa der knapt var 2° varme i vandet, og fisken strøg bort for ikke at komme under kysten igjen der øst før langt ud i mai, da temperaturen atter var stegen noget. Aarsagen til denne torskens ind- og udsig er jo endnu ukjendte, men forhaabentlig vil man nu ved de praktisk-videnskabelige fiskeriundersøgelser, der ud igjennem aarene skal foretages ombord i dampskibet «Michael Sars», kunne løse disse spørgsmaal.

Det vanlige skrejfske ved Bredvik, Bredvikslunden og Hasvik var meget godt baade i februar og marts, ligesom der ogsaa fiskedes noksaa godt paa samme tid i Honningsvaagerne, Kjelvik og Kjøllefjord, hvor dog uveir meget ofte hindrede bedriften. I maanederne marts og april var der lodde under land over hele Finmarkskysten, men den kom faa steder saa nær under land, at den kunde stænges, hvorfor der oftere udover vaaren var agnmangel. I begyndelsen af april fiskedes der bra torsk paa garn ved Hasvik, Bredvik, Ingø, Hjelmsø og Magerøen, ligesom fisket da ogsaa begyndte med line og dybsagn ud for Mehamn og Gamvik, og tilsyneladende var der fisketyngde under land i Vestfinmarken og saa langt øst som til Tana, men saa fik man omtrent i hele april stormende veir, saa det opfiskede kvantum i denne maaned alligevel ikke blev stort. I mai maaned bedredes veiret, saa man i første halvdel af maaneden fiskede bra over hele Finmarkskysten saa langt øst som til Tana og i sidste halvdel ogsaa saa langt øst som til Vardø og Kiberg, naar der kun var agn at faa. I juni maaned var fisket særdeles godt i flere af Østfinmarkens vær, og, omendskjønt det opfiskede kvantum i loddefisket ikke blev synderlig større end et middelaars, fik dog de fleste fiskere ganske gode lotter baade paa grund af høie priser i længere tid under fisket og paa grund af mindre deltagelse i fisket end vanligt under gode loddefiskerier. Det største antal indmeldte baade under loddefisket var saaledes kun 3 600, medens der i 1896 og 1897, da det opfiskede kvantum omtrent var det samme, deltog henholdsvis 4 800 og 4 500 baade.

Sommeren og høsten udover var der bra med fisk under land flere steder i Finmarken, men da veiret hele tiden var mer end almindelig uroligt og stormende, blev dog det opfiskede kvantum ikke synderlig stort. Hysen, der i flere aar omtrent havde holdt sig borte fra Finmarkskysten, viste sig, som jeg meddelte i min beretning for 1899, igjen da, og iaar fiskedes enkelte steder bra, saa man forhaabentlig nu kan vente at faa gode hysefiskerier igjen i Finmarken.

En trawldamper fra Stavanger forsøgte trawlfiske i juli og august og var den første tur noksaa heldig, idet den i ganske kort tid fiskede foruden nogen torsk og hyse ca. 10 000 kg. flyndre i Persfjord nær Vardø;

med denne last gik den da til Stavanger, men da den kom op igjen for at fortsætte fisket i samme fjord, fik den saagodtsom intet. Endel af befolkningen mente heraf at kunne slutte, at den forøvrigt lille fjord var udfisket ved den første gangs trawling, men rimeligere synes det at være, at flyndren i mellemtiden var siget ud fra det grundere vand i fjorden, hvilket den i almindelighed pleier gjøre udover høsten. Det er efter min mening liden udsigt til, at brugen af den engelske trawl vil vise sig at blive regningssvarende i Finmarken, baade at den grund, at bundens beskaffenhed de fleste steder ikke er skikket for trawling, og fordi man er for langt fra markedet for fersk fisk.

Et fiskeforsøg under Bearn-Island med en større dækket baad, hvis eier af Hammerfest og omegns fiskeriselskab var lovet en præmie af nogle hundrede kroner for at gjøre fiskeforsøg der, mislykkedes aldeles. Der gjordes baade med dybsagn og line flere fiskeforsøg paa bankerne syd for øen, uden at man fik en fisk. Jeg havde overladt mit dybvands-thermometer til benyttelse ombord, og viste det sig, at temperaturen ved bunden var ca. $\div 1/2^{\circ}$, og dette kolde vand var vistnok grunden til, at man ikke fandt fisk nær øen. Aldeles de samme iagttagelser gjordes ved de fiskeforsøg, der i slutningen af august gjordes ombord i dampskibet «Michael Sars» et par mil syd for øen, hvorimod man derombord fik endel fisk — torsk, kvejte, hyse og stenbit — paa bundline ca. 12 mil vest af øen, hvor man fandt bundtemperaturen at være ca. $+ 2 1/2^{\circ}$ og noget mere i de øvre vandlag.

Disse fiskeforsøg under Bearen-Island bør vistnok fortsættes for at kunne faa erfaring for, om ikke et lønnende sommerfiske kan drives der, naar vandets temperatur er normalt, hvilket ikke var tilfældet iaar. Is saaes i nærheden af øen hele sommeren igjennem, og saadant hører vistnok til sjeldenhederne.

Endel kobbe saaes i Østfinmarken nær land i mai, men paa langt nær ikke i saa store masser som før om aarene, og nogen synderlig skade paa loddefisket foraarsagedes ikke iaar. Hvalfangsten har ogsaa iaar været drevet af 23 fangstdampskibe, men udbyttet var saa slet, at de fleste selskaber led store tab, og dette har gjort, at flere selskaber er opløst og dampskibene med tilhørende fabrikker paa land er solgte til nye selskaber, der agter at drive fangst fra Island eller Færøerne. Saaledes er Kristiania hvalfangerselskab, Stokke do. og selskabet «Thekla» opløste, og da ogsaa Evsensens hvalfangerselskab flytter til Island eller Færøerne, vil fangsten i Finmarken i 1901 blive dreven af 6 dampskibe mindre end iaar. Slaar fangsten endnu et aar saa daarligt til, vil vistnok de fleste selskaber slutte at drive fangst i Finmarken.

Naar undtages den knølhval, der var under land i Østfinmarken i februar, saaes næsten ikke hval hverken nær land eller længere tilhavs; først naar man kom mange mil tilsjøs, paatraf man enkelte hval, og dette var grunden til, at enkelte af fangstdampskibene kun fik nogle faa hval

under hele fangsttiden. Kapt. Ingebrigtsen, der en tid af sommeren benyttede slæbebaad, fangede 47 hval i nærheden af Bearen-Island, altsaa ca. 50 mile fra den norske kyst. Ishavsfarere meddelte, at der i maa-
nederne juli og august saaes megen hval i nærheden af isen mellem Frantz Josefs land og Spitsbergen, hvor der ogsaa efter deres sigende var masser af lodde.

Af omstaaende tabel vil sees fangstens udbytte iaar sammenlignet med de fire foregaaende aar:

Opgave over hvalfangst i Finmarken i 1900.

Selskabernes navne.	Bestyrer	Station.	Blaahval.	Finhval.	Sejhval.	Knølhval.	Fade spæktran.	Fade kjødtran.	Sække guano.	Ton barder.	Antal fangstbaade.
Kristiania hvalfangerselskab . . .	Castberg	Bussesund	0	6	0	2	132	84	446	1,0	2
Hvalfangerselskabet «Haabet» . .	Larsen	Baadsfjord	1	8	0	1	259	315	1 512	1,5	1
Do. «Neptun» . . .	Lange	—	1	20	1	4	687	50	0	3,3	2
Evensens hvalfangerselskab . . .	Evensen	—	4	9	0	0	527	0	0	2,3	1
Stokke do.	Andersen	Riisfjord	0	20	2	3	632	84	0	2,8	2
Mehavns do.	Christoffersen	Mehavn	0	28	3	4	655	306	1 200	4,5	3
Tønsbergs do.	Hoff	Oksefjord	0	17	1	2	365	75	0	2,0	2
Hvalfangerselskabet «Vestfold» . .	Bryde	Tufjord	0	24	4	3	850	74	0	2,7	2
do. «Skjold og Væрге»	Larsen	Ingø	3	33	5	4	1 100	92	0	4,5	2
Ingebrigtsens hvalfangerselskab . .	Ingebrigtsen	Rolfso	1	40	0	28	1 792	0	0	6,5	1
Laurvigs do.	Berentsen	Sørøen	0	25	7	6	700	73	0	4,7	2
Hvalfangerselskabet «Thekla» . . .	Christensen	—	2	19	1	6	793	54	0	4,2	1
do. «Finmarken»*	Dessen	—	0	14	15	5	553	342	1 098	3,3	2
Tønsbergs kraftfoderfabrik	Bull	Ingø	0	0	0	0	0	628	4 328	0	0
Samlet fangst i 1900			12	263	39	68	9 045	2 177	8 584	43,3	23
— » i 1899			47	256	117	54	10 367	2 613	11 659	54,5	23
— » i 1898			24	448	547	53	20 179	3 467	9 407	98,8	23
— » i 1897			94	400	513	56	21 623	4 317	13 649	112,5	23
— » i 1896			58	733	106	174	20 635	5 616	16 504	0	27

* 7 botlenose.

P. t. Bergen den 31te december 1900.
21de januar 1901.

I ærbødighed
G. Sørensen.

Fra
inspektøren for saltvaudsfiskerierne
i søndre distrikt.

Beretning

om fedsildefisket langs det sydlige Norges kyst
aar 1900.

Hele forsommeren udover fangedes der i Ryfylkefjordene og den søndre del af Søndre Bergenhus' skjærgaard smaasild, som indbragte fiskerne et par—kr. 6,00 maalet og mestendels «kuttedes»; hvor stort det samlede kvantum var kan jeg ikke sige, men det var ganske betydeligt for dette strøg at være.

Heller ikke om brislingfisket, som i sedvanligt tidsrum og paa de almindelige felter forefaldt navnlig i Stavanger og Søndre Bergenhus amter, kan nærmere statistiske oplysninger her meddeles; jeg antager kun, det — saavel hvad kvantum som værdi angaar — ikke synderlig skiller sig fra de nærmest foregaaende aars. Lignende fiskeforegik derhos atter her og der i fjordene (Nordre Bergenhus) og i Kristianiafjorden — paa Holmestrands høide samt omkring Hvaler, og her lige til i det aller sidste. Som man af dagspressen vil have seet, betales der i ugen 5te—10de ds. ved Hvaler op til kr. 5,00 skjeppen af agenter for hermetikfabriker paa Bohuskysten, og endel brisling forsendtes ogsaa til Stavanger; «før i tiden», heder det bl. a. i «Morgenbladet» for 13de ds., «— senest i 60-aarenes slutning —, da brislingfisket om vintereren var saa rigt herude» (ved Hvaler), «at man købte tusener af tønner for 12 skilling tonden til gjødsel, drømte ingen om den mulighed, at man skulde komme til at sende brisling til brislingbyen Stavanger, og heller ikke om, at man skulde faa bedre betalt for en pot

brisling, end man da fik for en tønne.» Paa sine steder ellers paa sydkysten ogsaa, helst inden Lister og Mandals amt, er lidt brisling fanget iaar sammen med anden smaasild; men her er man i det hele taget — af mangel paa fornødne stængenøter («trængder») — temmelig opraad, naar brislingen kommer.

Større sild, som kun i yderst ringe mængde forekom, fangedes — saavidt mig bekjendt — udelukkende i det bergenusiske, og vistnok helst inden Nordre Bergenhus; af følgende opgave i henhold til vedkommende lensmænds meddelelser vil man erfare, at dette fiske i det hele taget ikke var nævneværdigt:

Selje: Nætterne til 26de, 27de, 28de, 29de og 30te august stængtes nogle smaaslumper sild af større merker — hovedsagelig i Flisterpollen; efter at samtlige nøter i de første dage af september var tømte, berettedes, at den samlede fangst beløb sig til ca. 600 maal, som var solgt for kr. 26,00—kr. 30,00 maalet. Samtidig fangedes lidt med garn baade norden- og søndenom Statlandet, men ialt kun omtrent 400 maal, som fiskerne selv saltede og sendte til Bergen; af denne sild i fersk tilstand skulde der gaaet 560 à 600 stykker i maaltønden.

Daviken: I ugen 20de—25de august optoges af nogle smaastæng i Rugsund 115 maal 4- og 5-stregs-sild à kr. 12,50 og 24 maal sild af noget større merker à kr. 20,00, samt i Bortne 10 maal «middelsild» à kr. 20,00. I ugen 27de august—1ste september stængtes og optoges i Bortne et par slumper større sild paa tilsammen 37 maal à kr. 26,00. I ugen 3dje—8de september fangedes 40 maal notsild ved Skorpen af forskellige — mest mindre — merker à kr. 9,00. Endelig fik man i løbet af de sidste 14 dage af september op 50 maal lignende sild, der atter betaltes med kr. 9,00. I tiden fra og med sidste halvpart af august til og med den første uge af oktober fik man derhos ved hjælp af nøter tilsammen omtrent 1125 maal smaasild, hvoraf noget sendtes til Aalesund — til agn. mens det meste gik til «skjæresild»; for agnsilden fik man kr. 10,00, for den øvrige kr. 3,50—6,00 maalet. Af garnsild er opgivet fanget: I slutningen af august ialt omtrent 60 maal — dels «kjøbmands-», dels «middels-» — sild à kr. 20,00, i første halvpart af september 25 maal «Kristiania-sild» à kr. 14,00 og 100 maal smaasild à kr. 5,00—kr. 6,00, i sidste halvpart af september 300 og i de første otte dage af oktober 50 maal større sild à henholdsvis kr. 15,00 og kr. 17,00.

Sulen: Paa forskellige steder i dette distrikt stængtes en 4—5 dotter i slutningen af august — tilsammen ca. 1000 maal sild af forskellige merker, middelpriis kr. 11,50.

Endelig er der i løbet af september, oktober og første halvpart af november notfanget godt og vel 5000 maal smaasild i Sulen og Gulen;

de første 1 000 maal solgtes — for kr. 2,50 pr. maal — til husbrug, — af resten har man faaet ca. 6 000 tønder «skjæresild» à ca. kr. 1,20.

I alt skulde der altsaa inden Nordre Bergenuhus af fedsild — brislingen undtaget — iaar være fanget omkring 2 750 maal større sild og ca. 6 250 maal smaasild.

Inspektionsdampskib «Andenæs», 21de november 1900.

H. L. Buwig.

Beretning

om markrelfisket i 1900.

(Afgivet af fiskeriinspektør Buvig).

I. Om drivgarns-(forsommer-)fisket og fisket under kysten kan oplyses:

Distrikt.	Fisket.	Udbyttet.
Hvaler . . .	I fisket i aaben sjø deltog 15 dæksbaade med tilsammen 614 garn og 52 mand; under land var fisket daarligt	45 000 makrel à ca. kr. 0,15
Onsø	Af 29 dæksbaade, hver med 3 à 4 mand, antages fanget gennemsnitlig 3 500 makrel pr. baad, fisket foregik udenfor Torbjønskjær—Lindesnes	125 000 —»— » 0,20
Udenfor Moss —Son	laa 30 mand med 12 snekker og 6 vad efter makrel	15 000 —»— » 0,08
Rundtom i Kri- stianiafjør- den indenfor Drobak . . .	fiskedes makrel i mai, juni, juli, august og september af 36 vadlag à ca. 6 mand; $\frac{2}{3}$ af fangsten var større makrel, som betaltes med kr. 1,00 — kr. 0,20 — kr. 0,40 pr. stykke, resten aarsmakrel à 0,15 — 0,02 — 0,07	120 000 —»— » 0,20
Tjøme	I juni og juli drev 20 dæksbaade med 80 mand udenfor Færder	60 000 —»— » 0,22
Brunlanes . .	50 baade, hver med 50 à 100 garn og ca. 3 mand, drev i tiden 20de mai—15de juli; dødveir var ofte generende	60 000 —»— » 0,20
Fredriksværn	20 baade à ca. 4 mand drev i tiden 24de mai—15de juli: 1 snes—1 100 stykker pr. baad pr. nat	45 000 —»— » 0,20
Langesund . .	A. I aaben sjø, 5 à 7 mil af Langøtangen, drev 8 dæksbaade — hver med ca. 40 garn og 4 mand; der fangedes 24 000 makrel à ca. 22,5 øre stykket. B. I bugterne ved Arøen, Stoksund og Sigtesøen fangede 15 nollag med tilsammen 60 mand i august med vad ialt en 26 000 à ca 15 øre stykket; da fisken var meget mindre end aaret	

Distrikt.	Fisket.	Udbyttet.
	iforveien, blev prisen dennegang ogsaa betydelig lavere. Der var ogsaa i omhandlede august maaned store makrelstimer under land, hvoraf imidlertid — af mangel paa ordentlige fangstredskaber — kun et forholdsvis ringe kvantum erholdtes. C. I dorgefisket paa Langesundsbugten, 2 à 3 mil af Langøtangen, deltog 30 baade, hvoraf 20 svenske, med tilsammen 150 mand — fra midt i juli til sidst i august; det herunder opfiskede kvantum, en 130,000 makrel, solgtes i Langesund for ca. 14 øre stykket. D. I «snørefiske paa sæt eller drag» — under land, $\frac{1}{4}$ à $\frac{1}{2}$ mil fra Langøtangen, deltog en 60 fiskere med 30 aabne baade fra i slutningen af august til i begyndelsen af oktober; der opfiskedes ialt en 25 000 makrel, der gjennemsnitlig betaltes med 18 øre stykket (grunden til den betydelige lavere pris end aaret iforveien var her, som ovenfor for vadmakrellen nævnt, at makrellen var meget mindre denne gang)	205 000 makrel à ca.kr. 0,16
Holt	«Intet nævneværdigt fiske».	
Tromø	7 baade med 21 mand fiskede makrel fra 18de mai til sidst i juli — i mai og juni med garn, i juli med dorg; hver baad fik gjennemsnitlig henholdsvis 570 og 130 snes	100 000 —»— » 0,20
Vestre-Moland	8 baade à 3 og 4 baade à 2 mand fik ialt	45 000 —»— » 0,20
Oddernes	108 baade fik af «sommermakrel»	750 000 —»— » 0,15
Søgne	15 dæksbaade med 41 mand laa efter «sommermakrellen» fra midt i mai til sidst i juli; nøterne kom ikke i brug	100 000 —»— » 0,15
Spangereid	«Intet nævneværdigt fiske».	
Vanse	25 dæks- og 20 aabne baade med tilsammen 150 mand deltog i drivningen, som denne gang var meget indbringende; nogle fiskere skulde endog have sluttet, 14 dage før fisketiden endnu var omme, idet de syntes, de havde gjort det godt nok allerede! Efter dette fiske klemtes paa med bygning af skøjter — dels for andre steder, men ogsaa for næste gangs makrelfiske fra Lister; men værst bliver det vel derunder for folk, idet udvandring til Amerika	

	temmelig ustanselig har fundet sted i en række af aar. Fra gammel tid hersker tildels endnu den vane paa Lister, at man under saltning kun har 8 snes makrel i tønden, selv om denne ikke dermed bliver fyldt; dette paafører selvfølgelig os tab, fremholder enkelte kjøbmænd	500 000	—»—	> 0,14
HerredogSpind	var under sommermakrelfisket repræsenteret af kun 1 skøite med 4 mand	6 000 0	—»—	> 0,18
Nes og Hitterø.	I fisket, der begyndte omkring 20de mai og sluttede midt i juli, deltog 20 farkoster med 80 mand. Udbyttet ansaaes for meget tilfredsstillende, idet flere lag fiskede for samfulde kr. 3 000,00, og ingen var uheldig; i de sidste 3 uger af juni og i begyndelsen af juli var fisket bedst	350 000	—»—	> 0,15
Sognedal . .	I fisket, som varede fra omkring 20de mai (for koldt veirs skyld begyndte dog flere først i begyndelsen af juni) til 8de juli og delvis foregik nærmere kysten end de foregaaende aar, deltog 40 skøjter med 160 mand; 1 skøjte med 4 mand fra Nesvaag blev borte under stormen først i juli	575 000	—»—	> 0,15
Egersund . .	I fisket, som paabegyndtes omkring 20de mai og afsluttedes omkring 8de juli, deltog en 40 skøjter — hver med ca. 4 mand	500 000	—»—	> 0,13
Jæderen . . .	Ikke saa liden deltagelse i makreldrivningen!			
Skudeneshavn og omegn .	7 Lister-skøiter og 2 baade med 45—60 garn hver og tilsammen 28 mand fik ved drivning vesten- og nordenom Utsire 7 000—16 000 fisk pr. farkost	105 000	—»—	> 0,13
Espevær . . .	10 skøjter drev fra omkring 20de mai til henimod midten af juli	90 000	—»—	> 0,12

Naar hertil kommer det, der fangedes for de strækninger af vor sydkyst, hvorfra specielle opgaver savnes og det, som mest ved kastning i Søndre-Bergenhus' skjærgaard — fangedes paa vestkysten under høstmakrelfisket i Nordsjøen, har man antagelig ialt en 5 millioner makrel = kr. 875 000,00.

Den overveiende mængde af denne makrel omsattes fersk i vort eget land; omtrent sjettedparten antages saltet, og de 4 à 5 tusen tønder saadan vare er ogsaa mestendels spist op herhjemme.

II. Om høstmakrel

som saa smaat begyndte i sidste halvpert af juli og fornemlig foregik i august og uger pr. fartøj), er det væsentligste af de indsamlede oplysninger sammenfattet 5 mand fra Sunds prestegjeld

Fangstfartøjer.						Flekket			
Hjemsted.	Antal.	Drægtighed (i registertons).		Mandskab.		Antal tønder pr. fartøj.	Ialt		Værdi paa første haand. Kr.
							Tønder.	Kilogram.	
Smaalene	7	15-68,	318	6- 9,	53	15- 62	281 ¹ / ₂	10 029 ¹ / ₂ tønder saltet makrel veiede --- netto — 741 220 kg.; altsaa gjennem- snitlig 73,9 kg. i hver tønde. Paa grund af godt fiske for Amerika blev priserne denne gang usedvanlig lave.	
Jarlsberg og Larvik . .	8	17-74,	360	5- 8,	51	2- 88	251		
Bratsberg	1		16		6	30	30		
Nedenes	18	20-67,	682	5- 8,	116	0- 50	395		
Lister og Mandal . . .	39	15-73,	1 626	5- 8,	258	2- 60	1 021		
Stavanger	102	8-82,	3 804	4- 9,	691	7- 80	3 481 ¹ / ₂		
Søndre-Bergenhus . . .	62	12-63,	1 718	4- 8,	361	6- 84	2 104 ¹ / ₂		
Bergen	2	42-73,	115	7- 8,	15	11- 30	41		
Nordre Bergenhus . . .	1		65		8	38	38		
Romsdal	20	15-45,	536	6- 8,	139	5- 72	521 ¹ / ₂		
Norge	260	8-82,	9 240	4- 9,	1 698	0- 88	8 165	603 394	283 595,18
Sverige	144	13-91,	7 986	5-11,	1 148	3-117	6 126	452 711	212 774,17
Danmark	4	27-58,	158	6- 7,	26	13- 53	132	9 755	4 584,85
Tilsammen	408	8-91,	17 384	4-11,	2 872	0- 17	14 423	1 065 860	500 954,20

Disse tal antages at burde tillægges 6 %, da nogle makrelslumper ogsaa tog med til hjemmeforbrug gjennemsnitlig 1 tønde makrel; altsaa skulde fra Nord i alt 20 000 fiskepakke

Ligesom tidligere gik den flekkede makrel til Amerika, den rundsaltede

Mai 1901.

fisket i Nordsjøen,

september, men for enkeltes vedkommende først afsluttedes midt i oktober, (3—9 i følgende tabel; (garn benyttedes, saavidt vides, aldeles ikke). En skøjte med kom bort under dette fiske.

U d b y t t e.					
Makrel.		Forudsat kun saadan makrel, som — ifald flekket — vilde blevet at henføre til nr. 3, rundsaltedes, var ai den fra Nordsjøen i 1900 indbragte makrel:		Rundsaltet makrel.	
Makrellen købtes mestendels efter sortement.				Antal tønder pr. fartøj.	Værdi paa første haand. Kr.
Til (sted).	No. 0 (bloaters).	No. 1.	No. 2.	No. 3.	Ialt.
Kristianssand S.	79 633	159 780	76 217	15 890	331 520
Egersund	40 043	118 667	84 540	8 786	251 936
Haugesund	11 406	34 397	50 369	21 828	118 000
Tilsammen	131 082	312 744	211 126	46 504	701 456
à kr.	(18,60 %)	(44,68 %)	(30,10 %)	(6,63 %)	(100 %)
Henvend fjerdeparten af den flekkede makrel solgtes «samfængt», for kr. 0,44-kr.0,50-kr. 0,47 pr. kilogram.					
14,30 % over 15 tommer lang (nr. 0),					
34,10 % — 13-15 — — (» 1),					
23,02 % — 11-13 — — (» 2),					
28,58 % — 11 tommer eller derunder lang (nr. 3).					
0-76	2 361	169 520	73 781,25		
0-52	2 052	147 334	64 125,00		
2-11	21	1 508	656,25		
0-76	4 434	318 362	138 562,50		
10-60	202				
4-31	129				
38	38				
7-76	461 1/2				
0-47	570				
0-32	577 1/2				
0-23	339				
0-15	15				
0	0				
0-6	29				
		2 022 tønder saltet makrel veiede netto — 145 190 kg.; altsaa gjennemsnitlig 71,8 kg. i hver tønde.			
		Kr. 28,00-kr. 34,00-kr. 31,25 pr. tønde eller kr. 0,44 pr. kilogram.			

dkom til steder, hvor optælling ikke er foretaget, og hvert fangstfartøj antagelig æn i 1900 til Norge være indbragt
 nder = kr. 6 78 000,00.
 lst til vort østland.

H. L. Bwig.

Beretning

fra konstitueret fiskeriinspektør Barclay om hans virksomhed i 1900 (i uddrag).

— — — — — Som omtalt i mine tidligere indberetninger har jeg i en aarrække arbejdet paa fremme af drivgarnsfisket efter sild, og der er ogsaa nu glædeligvis fremgang at spore i distriktet. Med «vaarsilden» har det dog gaaet forholdsvis trægt i denne henseende, og det skyldes vistnok det faktum, at man nødig vil forandre den gamle tilvante fremgangsmaade. Det maa ogsaa indrømmes, at saalænge silden kommer tillands, er der i regelen liden mening i at bruge drivgarn; men min mening er heller ikke, at saa skal ske. Jeg har kun arbejdet for, at man skal tage vaarsilden med drivgarn i de fem—seks uger eller mer, som den — før «landtagningen» — bevisligt «staar» paa havet direkte udenfor værene.

Enkelte forsøg har i aarenes løb været gjort, dels med, dels uden godt resultat. Disse forsøg beviser dog intet om ujevnhed i sildens forekomst, da drivgarnsfiske ikke kan drives med jevnt held af et enkelt, eller faa fartøjer. Der skal nemlig et held til for et enkelt fartøj saa at sige at «dumpe opi» sildestimet. Hvor der er flere eller mange, vil altid nogle finde silden og ved sin rapport trække flaaden efter.

Iaar var man dog saa heldig at faa gjort en god begyndelse, idet hvalfangerbaaden «Tolkna» af Haugesund ved ihærdige drivgarnsforsøg var saa heldig at finde silden og flere dage itræk gjøre god fangst. Ogsaa et par andre fartøjer fik nogle smaaslumper.

Jeg gjorde selvfølgelig mit til at faa sagen bekjendt og sendte bl. a. et cirkulære med opraab om «at deltage» rundt til aviserne fra Kristiansund N. til Kristiansand S. — Der blev dog ikke mer af drivgarnsfisket den gang, da vaarsilden straks efter tog land og — glædeligvis bragte et saa udmerket godt udbytte.

Under fisket holdt jeg mig i nogen tid ved de fiskevær, hvor fisket slog bedst til, nemlig Utsire og Røvær. Mit arbejde med fiskerne bestod

mest i underhaandspaavirkning, da det i den travle tid er vanskelig at faa dem sammen. Under en stormdag paa Utsire var jeg dog usedvanlig heldig, idet jeg en aften fik samlet en tilhørerskare paa over 1 000 mennesker. Jeg vil dog ikke nægte for, at en stor del af disse kom for laterna-billedernes skyld; men det kunde igunden være ligegyldig, da de paahørte foredraget fra ende til anden.

Laterna-magikaen viste sig — i parentes sagt — under mine reiser idethele at have den evne at trække folk.

Udfaldet af dette aars vaarsildfiske bekræfted den mening, man i den senere tid har havt, at en ny vaarsildperiode er begyndt. Jeg vover at paastaa dette, skjønt kvantumet ikke viste nogen fremgang fra ifjor, og skjønt notfiskerne gjorde en meget tarvelig fangst. Der er nemlig ingen tvivl om, at der stod usedvanlig store sildemasser lige udenfor de sedvanlige gydepladse, og at det kun var det overmaade kolde vand iaar, som holdt silden paa det dybere og varmere vand. Tiltrods herfor kom den dog tilsidst saa høit op, at garnfiskerne kunde naa den med sine garn, og tiltrods for den forholdsvis korte tid, dette stod paa, gjorde disse et godt fiske — uanseet den høie pris, som betaltes.

Den 2den marts reiste jeg op til nordre vaarsilddistrikt og var saa heldig at komme i den bedste fisketid. Jeg besøgte Kalvaag, Batalden og Kinn, foruden at jeg — med velvillig tilladelse af hr. opsynsbetjent Helmers — med opsynsdampskibet som snarest var indom diverse andre steder.

Der havde i nordre distrikt samlet sig en betydelig almue, og bemærkelsesværdig var det, at ikke saa faa dampskibe deltog i sildefisket, for det meste som slæbere af notbrug, men ogsaa direkte i garnfisket ved land. Det sidste er af ny dato ved vaarsildfisket. — En stor del af de samme dampskibe driver ellers linefiske og drivgarnsfiske tilhavs.

I Kalvaag holdt jeg for en noksaa stor tilhørerskare et foredrag om «engelske dampskibe etc», det samme gjorde jeg i Florø, som jeg var indom baade paa op- og nedturen.

I Florø var man meget begejstret over, at vaarsildfisket igjen var begyndt paa de kanter, og man vented sig, at de forhaabninger; man ved byens anlæg satte til dens trivsel, nu fremover vilde gaa i opfyldelse; forhaabninger, som det i den mellemliggende tid desværre saa stygt ud for skulde blive gjort tilskamme med vaarsildens udebliven.

Nogen lang stands gjorde dog ikke vaarsilden iaar i nordre distrikt; men ogsaa her havde det kolde vand utvivlsomt skylden.

I Haugesund holdt jeg et foredrag om «engelsk bankfiske med dampskib» og om «dansk rødspættfiske».

Saa vel paa dette sted som paa vestlandet idethele holdt jeg mig imidlertid væsentlig til det førstnævnte emne, idet det sidste — rødspættfiskeriet — ikke kunde ansees for at have videre interesse der. Da følte jeg mig sikker paa, det vilde have saameget mere interesse paa

Norges syd- og østkyst, hvor man dels er nærmere de danske flyndrebanker, dels nærmere et af rødspættens fornemste konsumptionssteder — Kristiania.

Væsentlig for at arbeide med dette emne reiste jeg 17de marts østover og holdt sukcessivt foredrag paa Lister, i Svinør, Mandal, Flekkerøen pr. Kristiansand, Arendal, Langesund, Nevlunghavn, Tønsberg, Thorød paa Nøtterø, Kristiania, Fredrikstad og Horten.

Overalt var der godt fremmøde, tildels udmerket godt.

Under den diskusion, der sedvanligvis fandt sted efter foredragene, vistes der stor interesse for rødspættefisket, og allerede paa stedet udtaltes det, at det vistnok maatte kunne gaa an for os at deltage i det danske rødspættefiske — udenfor territorialgrænsen. Det billige udstyr skulde ikke afskrække nogen.

At dette ikke var bare mundsveir, viser sig deraf, at jeg allerede forleden dag fik meddelelse fra en mand paa Nøtterø om, at han havde begyndt at tegne aktier til en rødspættekutter, hvorhos han bad om forskjellige oplysninger.

Det er at merke, at vi ved dette fiskeri vil have en stor fordel, nemlig den, at vi har marked for fisken hos os selv — især i Kristiania. Ja marked for saameget, vi i den nærmeste — ja jeg kan vist sige «i en lang» fremtid kan skaffe.

Jeg har et par gange nævnt Kristianias betydning som ferskfiskmarked. Jeg vil tilføie, at jeg paa grund af denne Kristianias betydning bestemte mig til at holde foredrag om emnet ogsaa der. Jeg maatte kunne have haab om, at endel kapital for bedriften maatte kunne reises der.

Paa veien østerover var jeg indom og besaa Flødevigens udklækningsanstalt og konfererede med bestyreren. Udklæknings sagen har været meget fremme i den offentlige diskusion i den senere tid, saa jeg havde interesse af at følge med i sagen. Dette saa meget mere, som den ofte blev bragt paa bane overfor mig under min reise.

I Langesund besaa jeg den nye hermetikfabrik, som lod til at være indrettet meget forstandig. Dog er tilgangen paa fisk desværre yderst knap, saa bestyrelsen er sterkt betænkt paa at anskaffe en damptrawler for at skaffe det nødvendige raaprodukt.

Paa Nøtterø konfererede jeg med en mand, hr. Sanne, som er en af indbyderne til dannelsen af aktieselskab for anskaffelse af en trawler. Hr. Sanne, som i flere aar har ført en engelsk damptrawler, og gjort det godt, skal ogsaa i tilfælde føre denne. Selskabets disponent bliver hr. Brodersen i Kristiania, hvor ogsaa fangsten tænkes afhændet.

Jeg tror selskabet, hvis det kommer istand, vil have tre gode betingelser for trivsel i: 1) det gode marked, 2) den for sagen varmt interesserede disponent, 3) og «last but not least» en virkelig uddannet og øvet fører.

I denne forbindelse vil jeg nævne, at det visselig, som vedkommende disponenter paastaar, er mangelen paa dygtige folk, som gjør, at det til dato har gaaet saa daarlig med de store fiskerdampskibe i Bergen og Stavanger. Det er derfor sikkerlig en god foranstaltning, at man nu for alvor har begyndt at tage sig af norske fiskeres oplærelse i udlandet. Det gjælder for de større dampskibe at have folk, som er vant til at ligge ude omtrent stadig.

De mindre dampskibe, som mere og mere anskaffes til kystfisket, har som regel gjort det meget godt, og det vil visselig vise sig, at disse vil komme til at tjene som et passelig overgangsled til det egentlige havfiske.

Haugesund den 12te maj 1900.

M. Barclay.

Beretning

om sildefisket paa Englands østkyst i 1900

fra Norges fiskeriagent i Storbritannien og Irland

Hans Johnsen.

(Afgivet til Norges fiskeristyreelse i januar 1901).

Jeg tillader mig herved i lighed med min indberetning ifjor om sildefisket paa Englands østkyst paa strækningen Grimsby—Yarmouth og Lowestoft at indsende følgende beretning om fisket under den nu afsluttede sæson.

I forbindelse hermed skal jeg ikke undlade at bemærke, at det har sine store vanskeligheder, ja er endog ganske umuligt at kunne give en nogenlunde korrekt opgave over det opfiskede kvantum ved Grimsby og Lowestoft, da ingen officielle opgaver hverken publiceres eller udgives i nogensomhelst form paa disse steder. Det samme gjælder ogsaa opgaver over det isede og saltede kvantum for hele Englands og Irlands sildefiskerier. I Yarmouth derimod offentliggjøres den ugentlige fangst, og ved velvillig assistance af dokmesteren i Lowestoft, som nemlig fører kontrol over fangsten for dokafgiftens skyld, kan jeg ogsaa give opgaver fra dette sted, som derfor kan ansees nogenlunde korrekte. For Grimsbys vedkommende har det lykkedes mig at faa opgaver over det eksporterede kvantum til Hamburg igjennem dampskibenes agenter paa stedet. Forøvrigt henvises til opgaver over eksporten af sild fra det statistiske kontor, der dog ikke skjælnes mellem den isede og saltede sild for sidst afsluttede sildefiskerier.

Grimsby.

Fisket, der paabegyndtes i begyndelsen af august og afsluttedes i de første dage af oktober, kan siges at være det bedste, som hidtil har forekommet ved dette sted, saavel hvad priser som kvantum angaar. Derimod var kvaliteten tildels meget ujevn og gjennemgaaende simple

end under sæsonen i 1899, idet det var egentlig kun i to paa hinanden følgende uger i september, at kvaliteten kunde siges at være rigtig prima.

Et større antal baade deltog i dette fiske under denne sæson end nogensinde før. Navnlig var skotske baade stærkest repræsenterede, og dernæst kom baadene fra Yarmouth, Lowestoft og sydlige England. Fra selve Grimsby er der ingen baade, der deltager i sildefisket. I alt deltog ca. 200 seilfartøjer og 80 dampbaade.

Det eiendommelige ved dette aars fiske var, at silden syntes at være meget spredt og i flokkevis, og eksempelvis kan herpaa nævnes et tilfælde, som kom under min opmærksomhed. For tre baade, drivende parallele med hinanden og kun i en kabellængdes afstand fra hverandre, viste fangsten sig at være £ 98—0—0 for en baad, den anden havde én sild paa garnene og den tredje baad havde aldeles sorte garn. Naar desuden betænkes, at disse baade driver med 150 garn hver, tyder dette nok paa, hvormeget silden forekom i flokkevis.

Fiskerne har dog grund til at være meget fornøiet med sit udbytte ved denne station, tiltrods for den ofte variable fangst, idet priserne holdt sig jævnt høie og til følgende gennemsnitspriser:

August	$\frac{3}{5}$	pr. hundrede (132 sild).	
September	$\frac{2}{6}$	» do.	—
Oktober	$\frac{2}{4}$	» do.	—

Gennemsnitsprisen for hele sæsonen var 25/— pr. cran.

Det var nogen tale om at forsøge at drive efter sild med de store trawl-dampskibe, da trawl-fisket dreves mindre heldigt iaar. Et saadant forsøg blev ogsaa gjort, men resultatet svarede ikke til forventningerne, og flere eksperimenter blev ikke forsøgt iaar. Grunden til de mislykkede forsøg er nok nærmest at søge i, at vedkommende trawleier ikke var ude tidlig nok for at skaffe sig kompetente folk, som kun kan faaes fra Yarmouth og Lowestoft tidlig paa sommeren. Personlig er jeg af den formening, at trawlerne ikke er videre skikkede for drivgarnsbedrift. Der gives vistnok eksempler paa, at tyskerne gjør brug af sine trawlere til drivgarnsfiske, men efter at dømme, hvad disse har udrettet paa dette omraade, saa ligger der ingen opfordring for englismænd til at efterligne dem, da man hertillands har ganske andre pretentioner ligeoverfor udbyttet og dividende for skibene. En dividende, som af tyskerne regnes for at være noget storartet, naar 7 pct. erholdes, vil ikke kunne tilfredsstille fiskeriselskaber hertillands. Og vilde man hertillands gjøre brug af sine trawlere for drivgarnsfiske, saa har man langt større lethed hertil end for eksempel tyskerne, idet fangstfelterne ligger saa at sige klods inde paa den britiske kyst, og med de heldigste afsætningsforholde af silden i fersk tilstand, i modsætning til tyskerne, som ikke har anledning til at bringe sin sild fersk til markedet og derfor er henviste til at preparere den ombord. En stor gene for større udvikling af sildefisket

omkring Scarborough og Grimsby ligger i dokforholdene, idet pladsen er for liden for landing af den ferske sild, og det samme gjælder bekvemmeligheder for saltning. Det paastaaes, at en langt større flaade vilde indfinde sig, hvis man kunde raade over mere kai- og salteplads. De skotske saltere var derfor mindre repræsenterede iaar end ifjor, og de vil neppe indfinde sig igjen, før dokselskabet imødekommer deres krav. Foruden en hel del tyskere, hollændere og et Gøteborgsfirmasom iser, strøsalter og færdigsalter sild for skibning til kontinentet med de daglige rutebaade, var ogsaa to bergenske firmaer engagerede med at komplettere laster i tvende fartøjer, hvoraf det ene dampskib og det andet slup, didkomne fra Shetland, og som tilsammen indtog 2 300 tønder. Silden rusedes løs i tønderne for videre behandling paa hjemstedet. Den indkjøbte ferske sild stod i ca. 10/ pr. pakket tønde. Et svensk firma havde ogsaa en damper, som kom fra Shetland for at komplettere, og som saltede ca. 1 300 tønder ombord. Spørgsmaal, som har været rettet til mig om deltagelse af norske fiskere i dette fiske, har udentvil sin store interesse for nordmænd, idet en saadan bedrift udentvil vil være særdeles lønnende; men den kan kun iverksættes med dampskibe, da de norske seil-drivgarnsbaade vilde blive ramponerede og knuste inde paa havnen. Betegnende for løsningen af dette spørgsmaal kan i korthed summeres op i nogle ord, som en norsk fisker udtalte til mig, da han ifjor kom herover for at anstille undersøgelser om en mulig deltagelse i fisket, og som gik ud paa, at hans baad vilde blive knust lige saa let som en fyrstikæske, om han vovede sig ind paa Grimsby havn. Og endda skulde denne mand have en skøjte, som man i Norge kalder en baad af første klasse.

Størsteparten af fangsten blev som sedvanlig forbrugt inden landet i fersk, strøsaltet og røget stand. Af ganet og saltet sild antages 25 000 eksportpakkede tønder at være nedlagt. Til Hamburg eksporteredes 52 190 kasser og paktønder iset og strøsaltet. Eksporten af denne vare gav i begyndelsen af sæsonen skiberne større tab paa grund af den i Tyskland herskende fænomenale sterke hede; men desuden skal eksporten ikke have givet noget større udbytte, da konkurrancen blandt kjøberne bevirkede, at priserne dreves op uforholdsmæssig høie. Det samme gjælder den saltede sild, væsentlig af den grund, at kvaliteten iaar lidet egnede sig for at faa en holdbar vare.

Gt. Yarmouth og Lowestoft.

Fisket ved disse steder paagik under denne sæson nogle dage længere end det almindelig er skik og brug, og afsluttedes først klods inde paa julehelgen, da sild forekom i store mængder og blev lettelig afhandlet til høie priser gennem uformindsket begjær fra indland og udland. Fiskerne var gennemgaaende begunstigede af det herligste veir i mod-

sætning til mange tidligere sæsoner, og neppe en dag er gaaet tabt for fiskeren. Redskabstabet var ubetydeligt, og det eneste tab af menneskeliv gik ud over en baad fra Leith, som fik en braadsjø over sig, og hvorved 2 mand omkom.

Det opfiskede kvantum overgaar ganske betydelig, hvad der hidtil har været præsteret, og er det største, som nogensinde har forekommet i begge disse steders fiskerier. Priserne var gennemgaaende høje under hele sæsonen, idet konkurrancen mellem briterne og de kontinentale købere var større end i de to foregaaende aar. Fiskerne havde saaledes et kronaar, hvad priser angaar, men som ikke kan siges at gjælde fangsterne pr. baad. Medens totalfangsten for hele sæsonen for

Y a r m o u t h

alene udgjør 28 477 lasts imod 26 395 i 1899, altsaa en forøgelse af ca. 2 000 lasts, har man paa den anden side at regne med en forøgelse af baadantallet, idet disse iaar udgjør ca. 600, hvoraf imellem 50 à 60 dampskibe, imod ca. 430 seil- og dampbaade i 1899. Skotterne ankom alene i et antal af ca. 420 baade imod ca. 230 aaret før.

For

L o w e s t o f t

udgjør totalfangsten for sæsonen 20 263 lasts imod 18 957 lasts i 1899, en forøgelse af 1 306 lasts. Fra dette sted fiskede 201 lokale seilbaade og 13 dampskibe og desuden 238 skotske seilbaade.

Gjennemsnietsprisen for den ferske sild er for Yarmouth £ 10 pr. last eller 20/ pr. cran imod henholdsvis £ 11 og 21/ i 1899. I Lowestoft anslaaes gjennemsnietsprisen til £ 9 pr. last og 18/ pr. cran imod £ 10 og 20/ i 1899. Totalværdien af den under sæsonen opfiskede og landede sild anslaaes for Yarmouth til £ 300 000 og for Lowestoft til £ 240 000.

Medens man saaledes af det foregaaende vil bemærke, at totalfangsten er betydelig forøget, er der paa grund af den store forøgelse af fiskebaadenes antal en betydelig mindskning i den individuelle fangst imod aaret før; men gennemgaaende har dog fiskerne grund til at være godt fornøiede med aarets udbytte. Man antager, at gjennemsnietsudbyttet pr. seilbaad udgjør for fisket fra disse steder alene £ 600 og for dampskibene £ 1 800; men der er mange seilbaade og dampbaade, som har havt meget større udbytte, omendskjønt dette paa langt nær kommer op til sæsonen 1899. Ved velvillige meddelelser af en af direktørerne i et dampdrivgarnsfiskekompagni er jeg istand til at kunne meddele, hvad deres baade har optjent under sidste halvjaar af 1900. Kompagniet startedes ifjor med en kapital af £ 10 000, hvoraf indbetalt £ 5 000. Fire dampbaade byggedes af bedste egetræmaterialier i Lloyds høieste klasse af størrelse, længde 72' à 75', 17' 9" bredde og 8' dybde i rummet og kostede i fuld færdig stand fra bygmesteren ca. £ 1 700 pr. baad uden fiskeredskaber.

Driften af baadene varede i ca. 6 maaneder og afgav en bruttofangst af £ 10 200. Af dette beløb gaar ca. halvparten til fiskerne, kul- og maskinrekvisiter etc., og af den anden halvpart udbetales aktionærerne 10 pct. dividende. £ 2 600 afsættes til bygning af en jernbaad, og resten gaar til redskabsfond og reservefond. Det vil formentlig erkjendes, at et saadant resultat er overmaade tilfredsstillende for et halvt aars drift, og endnu vilde udbyttet være bleven bedre, hvis man itide havde belavet sig paa at deltage og udrustet baadene med skotske sildegarn for fiske under Shetland; endmere vilde udbyttet steget, hvis ikke et par af baadene var bleven nødt til at indstille fisket gennem kjedelskade og ved, at et af skibene fik agterenden indslaaet, som gjorde skibet «*hors de combat*» for længere tid. Kjedler og maskiner var desuden stadig gjenstand for reparationer og forvoldte tidsspilde. I denne forbindelse kan nævnes, at selskabet for fremtiden ikke vil have opretstaaende kjedel i sine baade, men gaa over til almindelig marinekjedler, som den nye baad skal forsynes med. Den nye baad skal have en længde af 75', og midtskibs skal placeres indelukket styrehus.

I handelen

med iset og strøsaltet sild var i lighed med de to sidst foregaaende aar flere tyske, engelske og et svensk firma engagerede i meget stor maalestok. Foruden den daglige eksport med jernbanen til Harwich for videreforsendelse med postskibene til kontinentet, havdes 4 mindre fisketransportdampbaade i ugentlig fart paa Hamburg fra Lowestoft. Fra Yarmouth afgik kun en dampskibslast iset sild til Hamburg. En mængde tyskere, hollændere, russere og polakker opholdt sig paa begge steder, enten for selv at salte eller ogsaa købe den saltede sild, og den bedste forstaaelse raadede mellem disse og britiske konkurrenter. Af nordmænd var kun et firma engageret med saltning i Yarmouth iaar; dette firma saltede ca. 2 000 tønder, som imidlertid senere blev solgt paa stedet uden avance, da rygterne om godt fiske i Norge naaede frem. I Lowestoft var ogsaa kun et firma engageret i sildesaltning iaar, og dette færdigpakkede kun 500 tønder, der ogsaa solgtes paa stedet. Andre norske firmaer havde leiet saltepladse og salterier med binger, men indfandt sig ikke, formentlig af samme grunde, som her nævnt. Et svensk firma saltede paa begge steder ca. 30 000 tønder. — Et større antal norske dampskibe var i lighed med forrige aar befragtet for saltsildtrafiken til Østersjøen.

Det er forøvrigt ikke saa ganske lidet maskineri, som skal sættes igang, naar man skal operere i nogen stor skala paa britiske saltepladse; thi ikke alene maa tønder og salt forskrives langveis fra, men ganejenter og arbejdsfolk maa forhyres længe før sæsonens aabning, og enten man salter sild eller ikke, trækker arbejdsfolkene sin ugeløn, om dog ikke i samme forhold, som naar virksomheden er begyndt. Man regner alminde-

ligvis, at omkostninger med tønder, salt, arbejdsfolk, kjørsel etc. paa hver tønde til skibssiden gaar op til 7/6 à 8/—.

Det saltede kvantum sild i tønder ved Grimsby, Yarmouth og Lowestoft er efter de mest nøiagtige opgaver, jeg har havt anledning til at faa, anslaaet til 310 000 tønder imod ca. 188 000 tønder i 1899. Heraf falder paa:

Grimsby	25 000
Yarmouth	235 000
Lowestoft	50 000

En hel del saltet sild i tønder siges fremdeles at være liggende paa alle tre steder og af sild, saltet i binger, opgives det mig, at ganske store partier skal endnu være i behold.

I de hermed fra det statistiske kontor meddelte opgaver vil man finde, at der pr. 31te december var afskikket 412 659 tønder og kasser imod 362 523 ifjor. Hvormange af hver slags, der er skibet, haves ingen opgaver over, da saadanne er uerholdelige.

Silden forekom iaar noget ujevn, hvad størrelse betræffer, derimod var kvaliteten gennemgaaende god. Ved velvillig assistance af hr. Knut Hovden blev fedtgehalten undersøgt tre gange, hvorom jeg i sin tid gav indberetning.

Opgave

over den ved Yarmouth og Lowestoft landede sild i tidsrummet
henholdsvis 1891—1900 og 1896—1900.

Gt. Yarmouth.		Lowestoft.	
Aar.	Lasts.	Aar.	Lasts.
1891	13 386	—	—
1892	16 778	—	—
1893	15 117	—	—
1894	17 407	—	—
1895	16 471	—	—
1896	18 977	1896	8 191
1897	22 501	1897	13 523
1898	18 392	1898	11 405
1899	26 395	1899	18 957
1900	28 477	1900	20 263

Sammenlagt for begge steder ialt for denne sæson 48 740 lasts eller 974 800 fiskepakkede tønder.

Følgende opgaver viser eksporten af saltet sild fra Yarmouth til kontinentet i tidsrummet 1893—1900. For Lowestoft haves ingen opgaver.

Aar.	Tønder.
1893	7 500
1894	15 911
1895	23 119
1896	13 565
1897	61 677
1898	45 872
1899	141 585
1900	155 744

Følgende opgaver viser antal tønder saltet sild sendt med kystdampskibene til indenlandske steder.

Aar.	Tønder.
1893	15 500
1894	17 170
1895	11 610
1896	15 985
1897	23 876
1898	18 861
1899	25 711
1900	18 140

Spørgsmaalet om anskaffelse af dampskibe til drivgarnsfisket, og om de skulde bygges af træ eller jern har stadig været under diskussion. En flerhed af kompetente baadeiere, som selv har været fiskere, paastaar, at træfartøier er heldigere paa grund af deres mere bøielighed end jernfartøier, og man gaar derfor ud fra, at slitagen af redskaberne bliver mindre. En anden faktor er kostendet af de forskjellige baade, thi medens man hertillands har været vant at bygge en træbaad til ca. £ 1 700 forlangte verkstederne £ 3 500 for en jernbaad i den tid, materialerne stod saa høit i pris. Flere jerndampskibe byggedes imidlertid i aarets løb, og man synes ikke at have fundet ud, at slitagen paa redskaberne er til hinder for brugen af disse til drivgarnsfiskeri. Man gaar desuden ud fra jernskibenes mere holdbarhed, som skulde ekvivalere forholdet i det første udlæg. Det er imidlertid konstateret, at drivgarnsfartøier maa være extra solid byggede, for at de kan staa imod den slemme medfart, de er udsatte for under deres liggen i dok; thi det hører til dagens orden, at et indkommende fartøi i dok gjør en fart af 2 à 3 mil og løber midt ind iblandt dem, som ligger og lossere. Et ander moment, som gjør sig gjældende, er spørgsmaalet damp contra seil ligeoverfor lønsomheden ved at gaa over til den nye metode. Erfaringen fra sidste sæson gaar ikke i den retning; thi det har ofte vist sig, og i særdeleshed under sildefisket i Skotland, at seilfartøiernes fangstudbytte var større end dampskibenes. Det forekom ogsaa under mine iagttagelser

ved Grimsbyfisket, at seilfartøierne indkom tildels med stor fangst samtidig som dampskibene havde mindre fangst.

Men disse omstændigheder kan, og ligger nok oftest i skipperens kompetence og er ikke afhængig af noget slumpetræf.

De skotske sildefiskere er de første af sit slags i verden, hvilket ogsaa tydelig viser sig gennem det opfiskede kvantum i tidens løb. De har ikke for skik at vente paa sildens ankomst ind i bugter og viger, men søger den, til de træffer den ude paa havet, og de har derfor i lighed med sine engelske brødre ved 100 aars praksis forskaffet sig baade og redskaber, som paa dette omraade vel nærmest maa ansees for høieste fuldkommenhed og vel værd at blive adopteret af den norske fisker, hvis det norske fiskeri ikke skal gaa aldeles til grunde, og dets sildehandel tabe sin prestige paa verdensmarkedet.

Hull i januar 1901.

Ærbødigst

Hans Johnsen.

Til
Norges fiskeristyreelse.

Opgave

over den registrerede eksport af salt og iset sild fra de nedenfor nævnte udførselssteder i tidsrummet august—december 1900.

Udførselssted.	Land, hvor tilført.	Maaned.	Tønder og kasser.
Harwich	Tyskland	Juli	218
	do.	September	51
	do.	Oktober	5 828
	do.	November	4 011
	do.	December	1 446
	Holland	Juli	717
	do.	Oktober	476
	do.	November	1 359
	do.	December	465
	Belgien	Juli	804
	do.	August	854
	do.	September	5 104
	do.	Oktober	8 371
	do.	November	11 386
	do.	December	11 291
	Danmark	Oktober	120
	do.	November	472
	do.	December	628
	Østerrige	do.	5
Hartlepool	Tyskland	Juli	27
	do.	August	1 082
	do.	September	1 272
	do.	Oktober	1 163
Hull	Rusland (Nord)	August	31
	do.	November	508
	Tyskland	August	269
	do.	September	1 997
		Transport	59 955

Udførselssted.	Land, hvor tilført.	Maaned.	Tønder og kasser.
		Transport	59 955
Hull	Tyskland	Oktober	5 369
	do.	November	4 358
	do.	December	773
	Belgien	August	150
	do.	September	45
	Sverige	do.	40
	Italien	Oktober	631
	do.	November	1 841
	do.	December	2 397
	Østerrige	Oktober	283
	do.	November	818
	do.	December	782
		Forenede Stater	November
Berwick	Tyskland	September	6 842
	do.	Oktober	4 515
Grimsby	Rusland	do.	1 657
	Danmark	September	26
	do.	November	155
	Tyskland	September	9 782
	do.	Oktober	14 597
	do.	November	9 600
	do.	December	2 568
	Holland	September	1 760
	do.	Oktober	1 597
	Belgien	September	684
	Rusland (Nord)	Oktober	5 000
	Sverige	do.	3 546
	do.	November	852
	Norge	Oktober	2 023
	Yarmouth	Belgien	September
do.		Oktober	400
		Transport	144 132

Udførselssted.	Land, hvor tilført.	Maaned.	Tønder og kasser.
		Transport	144 132
Yarmouth	Belgien	November	1 992
	do.	December	4 762
	Norge	Oktober	60
	Rusland (Nord)	Oktober	4 660
	do.	November	29 540
	do.	December	9 997
	Tyskland	Oktober	15 718
	do.	November	65 216
	do.	December	12 471
	Holland	do.	1 746
Lowestoft	Tyskland	Oktober	14 885
	do.	November	51 512
	do.	December	38 116
	Holland	Oktober	849
	do.	November	2 728
	do.	December	1 232
	Belgien	Oktober	854
	do.	November	3 279
	do.	December	3 792
	Rusland (Nord)	November	1 499
	do.	December	2 385
	Sverige	do.	1 234

Oversigt.

		Tønder og kaser.
Samlet eksport fra	Harwich	53 606
»	» Hartlepool	3 544
»	» Hull	20 607
»	» Berwick	13 014
»	» Grimsby	52 190
»	» Yarmouth	147 333
»	» Lowestoft	122 365
		<u>412 659</u>

Beretning

om sildehandelen m. v. i England

fra 12/11 1900 til 27/4 1901 ved Norges fiskeriagent i Storbritannien og Irland

Hans Johnsen.

(Afgivet til Norges fiskeristyreelse i juni 1901.)

Jeg tillader mig herved at afgive beretning over den afsluttede sildesæson, idet jeg hvad enkelthederne angaar refererer til de ugentlige indsendte rapporter og til vedlagte specificerede oversigt over importen.

Sæsonen aabnedes den 12te november med tilførselen af 516 kasser iset storsild fra Aalesund og afsluttedes den 27de april med en totalimport af 207 699 kasser, hvoraf 64 373 kasser ankom fra Søndmøre, 125 968 kasser fra vaarsilddistriktet og 17 358 kasser fra Østlandet.

I modsvarende sæson for 1898—1899 udgjorde totalimporten 134 853 kasser.

Paa grund af det store fiske ved Lowestoft og Yarmouth under november—december maaned var der smaa udsigter for afsætning af norsk sild, thi ikke alene var herværende røgere engagerede paa disse pladse, men de udenbys købere, der senere i sæsonen regelmæssig besøger Hull, holder sig ogsaa dernede saalænge dette fiske varer. Jeg havde allerede høsten 1899 gjort norske afskibere opmærksom paa, at siden Yarmouth- og Lowestoftfisket i 2 à 3 sæsoner har taget saadant opsving, der neppe i fremtiden kunde paaregnes større afsætning hersteds af høstfanget norsk sild uden i ganske smaa partier for rent lokalt behov.

Den i tidligere aar store import af svensk tomsild, som foregik hertil i november og december og som konkurrerede sterkt med Yarmouthsilden, kan ikke føres over paa en norsk export af den grund, at den norske sild falder for stor og for dyr. Saaledes vilde der neppe for fremtiden kunne være tale om at skibe partier af norsk sild over til

England under høstmaanederne, da man forlanger sild af mindre størrelse og til billige priser.

Da Yarmouth- og Lowestoffisket er af ældgammel dato, og silden har regelmæssig indfundet sig hvert aar, er der neppe sandsynlighed for, at den skulde slaa fejl nu, naar saavel større dæksfartøier og dampskibe er engageret i fisket, og som nær sagt gaar hvorsomhelst for at opsøge silden.

Efterat nu Yarmouthfisket afsluttedes ved juletider aabnedes større begjær for norsk sild, men da fisket paa den norske kyst endnu var smaat, og hvilken tingenes tilstand varede hele januar maaned, blev importen fra Norge under denne maaned kun 14 795 kasser imod 2 863 kasser i 1900 og 68 129 kasser i 1899.

Priserne holdt sig meget høie i begyndelsen af maaneden, omend-skjønt der foregik et ganske stort fiske paa kysten af Cornwall og vestkysten af Skotland, hvorfra London og indlandets markeder fik sin forsyning.

Nogen egentlig fart i forretningen kom der heller ikke før efter midten af februar maaned og røgerne beklagede sig sterkt over den lille tilførsel, der forvoldte dem store tab gjennem at den store arbejdsstyrke maatte gaa ledige. Flere af de tilreisende kjøbere forlod stedet, medens andre aldeles ikke kom Hull nær og reiste til Skotland paa grund af de smaa tilførsler.

Det er imidlertid at befrygte, at den norske sild i fremtiden trues med en slem konkurrence af den skotske, idet at skotterne igjen vil optage vintersildefisket paa vestkysten som ikke har været drevet paa mange aar. Allerede iaar med et mindre antal baade fiskedes 22 000 crans, men da der til vinteren efter forlydende vil deltage flere hundrede baade, vil kvantummet antagelig blive mangedobbelt. Silden skal forekomme i store mængder i kortere strækninger fra land og da den falder fast, jevn og fyldig og dertil ikke for storfaldende, er det netop en vare som passer for englændernes smag. Dette fiske ophører først omkring den 12te marts. For imidlertid at den norske export skal kunne svare sig i de første 2 maaneder af aaret, siden man har faaet denne uventede konkurrent bør man anlægge adskillig lavere indkjøbspriser end hvad der er bleven betalt i de sidste to sæsoner og forøvrigt sende en mere smaaafaldende vare. Det er forsaavidt heldig for den norske isetsildexport paa England, at en større del af den skotske sild sendes til Hamburg iset og strøsaltet, og der har i de sidste 2 sæsoner været ganske mange tyske og engelske firmaer engagerede i denne export.

Ved at London fik en saa betydelig tilførsel fra Skotland og Cornwall i denne sæson holdt kjøberne sig herifra, hvilket for en væsentlig del har sin indflydelse paa afsætningen og priserne her paa stedet.

Den egentlige skibning af vaarsild begyndte medio februar. Da det skotske fiske var meget godt og den norske sild af simpel kvalitet

mødte den et trægt salg; senere i maaneden mærkedes betydelig bedring i kvaliteten, men prisen holdt sig fremdeles lav. I begyndelsen af marts tog det skotske fiske betydelig af paa grund af stormende veir og afsluttedes ganske omkring den 15de marts og blev der da en adskillig mere stabilitet i forholdene her. Senere udi maaneden tog kvaliteten af vaarsilden betydelig af og flere ladninger var saa slette, at det var en vanskelighed at faa dem solgt. Jeg tror forøvrigt, at det ikke var sildens kvalitet som var skyld heri, men at den var ført i skøiter før isningen begyndte. Af Søndmørsild var der nu igjen lidt tilførsel og var kvaliteten betydelig bedre end vaarsilden og solgtes til ret gode priser. Exporten tog nu betydelig af og skibningerne under hele april var kun vaarsild af gjenstaaende stæng og som skibedes efterhvert i mindre partier. Priserne var under hele maaneden meget høie.

Der forekom under hele sæsonen mange klager paa sildens kvalitet og størrelse, men isærdeleshed var kjøberne meget forbitrede over pakningen af den med rutebaadene importerede sild, særlig gjaldt dette for Søndmørsildens vedkommende og klagerne havde fuldstændig berettiget grund, da det ikke hørte til sjeldenhederne, at kassen ikke indeholdt mere end et par hundrede sild. I den anledning tilkaldte Hull Fish Merchants Association mig til at møde dem forat tage under overveielse, hvad der bedst kunde gjøres forat rette paa dette forhold i fremtiden. Man fremsatte forslag om, at for fremtiden skal en kasse indeholde en halv cran sild, og man henstillede til mig at gjøre exportørerne opmærksom herpaa. Samtidig foresloges, at hvis kassen indeholdt mindre end en halv cran, var kjøberne berettigede til at annullere handelen. Disse forslag vil komme under nærmere behandling før næste sæsons begyndelse.

Som jeg ved mange tidligere anledninger har nævnt er der mangler ved exporten, som det vilde være i afskibernes interesse at faa rettet paa, og da især den høist ujevne tilførsel, idet der hersker saa liden enighed blandt exportørerne med hensyn til afskibningerne, og jeg tror det tør være en tanke værd, om samtlige exportører slog sig sammen til et større selskab, saa at exporten kunde reguleres, og hvorved man vilde opnaa en sundere handel baade for exportør som og for fiskeren.

Der har i sæsonen været 104 dampskibe engageret, hovedsagelig hjemmehørende i Haugesund og Bergen.

Tilførselen af svensk sild var en ren bagatel.

**Specificeret opgave over sildeimporten fra Norge til Hull
sæsonen 1900—1901.**

I ugen endt.	Storsild.		Vaarsild.		Østlandssild.		Total
	Pris pr. kasse.		Pris pr. kasse.		Pris pr. kasse.		Kasser.
Novbr. 17. 1900.	15/.	19/6					516
— 24. —	13/9	17/6					933
Decbr. 1. —	13/6	15/9					2 507
— 8. —	9/.	11/6					7 101
— 15. —	11/6	16/3					3 458
— 22. —	20/6						54
Jan. 5. 1901.					26/.	33/6	618
— 12. —	30/.	35/6			26/.	35/.	2 257
— 19. —	14/.	20/.			10/.	16/.	5 777
— 26. —	15/6	19/6			12/9	19/.	6 143
Febr. 2. —	24/3	25/9			15/.	24/.	4 218
— 9. —	18/.	24/3					7 880
— 16. —	12/6		14/9	18/3	14/.		10 900
— 23. —	6/6	8/3	7/6	11/.			25 647
Marts 2. —			6/6	9/9			30 432
— 9. —			8/6	18/3			17 868
— 16. —			10/.	15/.			19 461
— 23. —	12/6	15/.	8/.	11/.			29 558
— 30. —	10/6	15/.	7/6				18 458
April 6. —	18/9	23/.	11/.	13/.			4 602
— 13. —			28/6	31/9	22/.		2 198
— 20. —			28/.	32/.	18/.		4 284
— 27. —	20/6		22/.	23/.			2 334
Mai 4. —	16/.	17/.					495

Oversigt over totalimporten pr. maaned.

Novbr.	1 449	kasser
Decbr.	13 120	—
Janr.	14 795	—
Febr.	48 645	—
Marts	115 777	—
April	13 418	—
Mai	495	—

Ialt 207 699 kasser

London.

I anledning af, at der i den senere tid var været mange klager over at ingen direkte import af sild ankom til dette marked, og at fiskehandlerne og andre interesserede tænkte paa at danne et selskab for at forsyne London direkte, reiste jeg under afvigte oktober maaned til Norge forat konferere med exportørerne i Bergen og Haugesund om at slaa sig sammen for at forpurre dette londonske projekt. En ordning i denne retning lykkedes det ogsaa at faa istand, men da fisket kom noget sent, og var tildels ujevnt, var man kun istand til at sende to laster over. Da tilførselen fra Skotland under hele februar var meget rigelig, vilde norsk sild ikke have fundet et saa godt marked som i tidligere sæsoner, derimod var begjæret meget godt under hele marts og april md. og det er beklagelig, at man ikke havde anledning til at holde markedet forsynet i disse maaneder. Vore salgsmænd i London interesserede sig meget for denne rute og der er ingen tvil om, at resultatet vilde bleven særdeles lønnende for norske afskibere, hvis man havde været istand til at sende en à to dampskibslaster om ugen.

Efterat ordningen paa London var bleven bekendt paa Hulls marked, fremkom der i de lokale aviser sterke klager over, hvilken skade dette vilde forvolde kjøbmændene i Hull, og det ene møde efter det andet sagdes at være holdt for at diskutere situationen og for at modarbeide arrangementet, da man troede sig her paa stedet at have et monopol. Resultatet af disse avisskriverier og møder satte jernbanekompagniet til at se sagen an som konkurrerende ligeoverfor dem, og endte med, at raterne til London reduceredes med 6 pence pr. kasse paa strøsaltet sild, medens ingen reduktion indrømmedes paa den ferske, af den grund, at man da vilde være bleven nødt til at reducere fragten paa den engelske østkystsild ogsaa. Reduktionen gjælder foreløbig for et tidsrum af 6 maaneder fra november til april.

Da der fra aar om andet sendes fra 80 til 100 000 kasser norsk sild herfra til London, fremkommer en besparelse for den norske sild-export paa ca. 40 000 kroner. Foruden de med de 2 direkte dampskibe importerede laster modtoges via Hull ca. 32 800 kasser.* Af nedenstaaende opgave vil man se priserne under sæsonen:

Ugen endt	Norsk sild.		Skotsk sild.	
	Pr. kasse.		Pr. tønde.	
Jan. 12.	34/.	36/.		
19.	16/.	20/.		
Febr. 2.	25/.	27/6	27/6	30/.
9.	30/.		27/6	30/.
16.	20/.	28/.	25/.	30/.
23.	10/.	15/.	16/.	18/.

* Antallet af kasser er det mindste, som nogensinde har været tilført dette marked siden exporten af norsk sild begyndte.

Ugen endt	Norsk sild.		Skotsk sild.	
	Pr. kasse.		Pr. tønde.	
Marts 2.	10/.	18/.	10/.	16/.
9.	12/.	22/6	16/.	21/.
16.	11/.	18/.	12/.	16/.
23.	14/.	20/.	12/.	14/.
30.	17/.	20/.		
April 6.	26/.	30/.		
13.	33/.	38/.		
20.	35/.	38/.		

Ferskfiskhandelen.

Tilførslerne af norsk fisk i første kvartal var meget smaa og ujevne og andrager kun til 264 kasser, hvoraf 80 kasser fra Nordland. Hovedmassen bestod af kveite til en anslaaet vægt af 65 000 kilogram. Begjæret var særdeles godt og gode priser opnaaedes for prima fisk. Da de engelske trawlere under hele kvartalet var meget daarlig fisket, holdt priserne sig ualmindelig høie, og der var stor efterspørgsel for al slags fersk fisk. Det er beklagelig, at man ikke paa denne aarstid kan faa bedre og regelmæssigere tilførsel fra Norge, da export af al slags fisk i dette tidsrum vilde være lønnende.

Med hensyn til det engelske trawlfiske har selskaberne haft en vanskelig tid at gennemgaa, da fangsterne var meget smaa, omkostningerne ved driften store, saa at tiltrods for de raadende tildels abnormt høie priser, der alligevel i de færreste tilfælder levnes nogen balance paa den rigtige side. For de flestes vedkommende er driften drevet med tab. Vore naboer i Grimsby har ligeledes gennemgaaet en krise, og saa sig nødsagen til at slutte sig sammen i et gjensidigt forbund for at løse de vanskeligheder, som synes at være forbundet med den store bedrift, og da ikke mindst mandskabsspørgsmaalet, som gennem sine urimelige fordringer, skjødesløshed og upaalidelighed ofte forvolder rederierne store tab. Man tror, at ved denne sammenslutning, at bedriften vil komme i et heldigere spor og løse det problem, som nær vilde have ødelagt den hele industri paa stedet. De engelske fiskerier har under hele kvartalet gennemgaaende været mødt med liden fangst og beretninger fra de større fiskecentre lyder lidet opmuntrende. De eneste af Englands fiskerier, hvor man har havt godt udbytte, er paa kysten af Cornwall.

Ingen nye ordres paa trawlere er afgivet, man har nøiet sig med at modtage de tidligere kontraherede baade, hvorimod der til drivgarnsfisket er bestilt et større antal dampskibe saavel for Hulls, Shields's som og Yarmouths regning, og verkstederne har ikke været istand til at effektuere bestillinger af denne type for længere tid.

